

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ І ФІНАНСІВ

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ**

м. Житомир, 25 листопада 2016 р.

ТЕЗИ ВИСТУПІВ

Житомир
2016

УДК 657:336.221
ББК 65.052+65.261.4
С 91

Друкується за рішенням Вченої ради
Житомирського державного технологічного університету
(Протокол № 8 від 28.11.2016 р.)

Редакційна колегія:

д.е.н., проф. В.В. Євдокимов (Україна)
д.е.н., проф. О.В. Олійник (Україна)
д.е.н., проф. О.А. Лаговська (Україна)
д.е.н., проф. С.Ф. Легенчук (Україна)
д.е.н., проф. О.М. Петрук (Україна)
д.е.н., доц. Д.О. Грицишен (Україна)
д.е.н., доц. К.В. Романчук (Україна)
д.е.н., проф. Т.А. Бутинець (Україна)
д.е.н., проф. І.В. Жиглей (Україна)
д.е.н., проф. І.В. Замула (Україна)
д.е.н., проф. Л.В. Чижевська (Україна)
к.е.н., доц. І.Л. Грабчук (Україна)
к.е.н. Хоменко Г.Ю. (Україна)

Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування:
тези виступів Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир: Видавець
О.О. Євенок, 2016. 284 с.

ISBN 978-966-683-470-9

В даному збірнику представлені матеріали досліджень українських та зарубіжних, вчених і науковців, які доповідалися на Міжнародній науково-практичній конференції “Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування”.

За точність викладення матеріалу та достовірність використаних фактів відповідальність несуть автори

ISBN 978-966-683-470-9

© ЖДТУ, 2016

ЗМІСТ

Проблеми теорії, методології та практики бухгалтерського обліку в сучасних умовах

<i>Bunda O., Matjash J.</i> Economic characteristics of the labor market in the conditions of transformation of the market system	9
<i>Вдовиченко А.О.</i> Концепція бухгалтерського інжинірингу	11
<i>Вигівська І.М., Каневська Я.Б.</i> Активи інститутів спільного інвестування в системі об'єктів бухгалтерського обліку	13
<i>Вигівська І.М., Новіцька Б.М.</i> Фінансова звітність пайових інвестиційних фондів: організаційні аспекти	15
<i>Вигівська І.М., Ренкас О.М.</i> Організаційні засади складання фінансової звітності інститутів спільного інвестування	17
<i>Галагуз Л.М.</i> Договір про ведення бухгалтерського обліку на умовах аутсорсингу: порядок укладання та структура	19
<i>Герасимова О.Г.</i> Проблема вибору програмного продукту для ведення бухгалтерського обліку (на прикладі продуктів «1С: Підприємство»)	22
<i>Гарманчук О.О.</i> Проблеми здійснення експортних операцій в Україні та особливості відображення витрат в бухгалтерському обліку	24
<i>Гордополов В.Ю.</i> Зовнішньо-економічна діяльність як об'єкт бухгалтерського обліку	26
<i>Гороховець Ю.А.</i> Напрями наукових досліджень в сфері бухгалтерської оцінки	29
<i>Грабчук І.Л., Кузьменко З.В.</i> Формування облікової політики в частині операцій з облігаціями	30
<i>Джусь В.В.</i> Бухгалтерський облік орендних операцій в сучасних умовах	32
<i>Дубовенко М.</i> Значення контролю у франчайзингових відносинах	34
<i>Замула І.В., Примак Т.С.</i> Обліковий аспект витрат на екологічну якість продукції	37
<i>Захарчук Д.В.</i> Особливості організації обліку відображення операцій поводження з відходами в діяльності підприємств-утилізаторів	39
<i>Іваненко В.О., Дубовенко М.А.</i> Факторинг як інноваційний інструмент управління дебіторською заборгованістю: обліковий аспект	41
<i>Калак Т.Г.</i> Особенности бухгалтерского учета некоммерческих организациях	43
<i>Кальчук А. Л.</i> Нефінансова звітність: її сутність та класифікація	45
<i>Камінська Т.Ю.</i> Взаємозалежність методів бухгалтерського обліку в часі	48
<i>Кириї І.О.</i> Особливості договірних відносин та обліку міжнародного франчайзингу	50

Кирилюк Б.Л. Напрями удосконалення бухгалтерського обліку запасів як складової інформаційно-комунікативної системи	52
Корнієнко В.І. Особливості реєстрації громадських організацій зі статусом неприбуткової організації	54
Кравець О. Переваги та недоліки електронної форми звітності	57
Kysel A. Corporate social responsibility in Europe and Ukraine: regulation issues	59
Кузь В.І. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах інституційних змін	60
Кулаківська В.В. Аналіз існуючих проблем в сфері формування та реалізації облікової політики підприємства	62
Кучер С.В., Ковальчук Н. Процес бюджетування на підприємствах як складова ефективного функціонування	65
Кучер С.В., Кучер В.В. Бюджетування як інструмент управління ризиками суб'єкта господарювання	67
Кучер В.В. Група основних засобів у ролі головного критерію достовірності бухгалтерської інформації	69
Кучер В.В. Практичні проблеми документального супроводу логістичних товарних операцій та його значення для їх облікового відображення	71
Лайчук С.М. Організація зберігання бухгалтерських документів	74
Ліщук Т.В. Основні напрямки розвитку тваринництва в Україні	76
Ляхович Г.І. Організація переходу на бухгалтерський аутсорсинг	78
Макарович В.К. Принципи формування прозорості фінансової звітності	80
Максимчук М.О. Інтегроване мислення як передумова запровадження інтегрованої звітності	82
Мартинів І.К. Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності в обліковому процесі	84
Мізякіна Н.О. Ризики фальсифікації фінансової звітності підприємства: класифікація та фактори	86
Можарівський С.В. Поняття гудвілу та його відображення в бухгалтерському обліку	88
Мосійчук А. М. Концепція бухгалтерського інжинірингу: теоретичні та методичні засади	90
Охрименко И.А. Некоторые проблемы признания и оценки долгосрочных активов, предназначенных для продажи	92
Пилипчук Г.В. Внутрішня звітність діяльності стартап компаній: економічний аспект	94
Плахтій Т.Ф. Інструменти забезпечення якості облікової інформації: історичний аналіз	96

Покотило А.В. Розвиток методики оцінки та бухгалтерського відображення інвестицій в інновації	99
Поліщук Г. Особливості розвитку об'єднання підприємств в сучасних умовах господарювання	101
Поліщук І.Р., Мильцева М.В. Генезис бухгалтерського обліку зносу основних засобів	103
Поліщук І.Р., Опанасюк Н.П. Облікове забезпечення амортизаційної політики щодо нематеріальних активів	105
Прокопенко В. Поняття та проблемні питання обліку надзвичайних ситуацій	107
Прохорчук Н.О. Доходи державного сектору та їх облікове забезпечення	109
Пугаченко О. Системний підхід до розвитку обліку процесу матеріального забезпечення	111
Рабошук А.О. Клауд – технології в умовах комп'ютеризації бухгалтерському обліку	113
Радіонова Н.Й. Принципи впровадження стратегічного управлінського обліку на вітчизняних підприємствах	115
Рапун О.О. Сучасні проблеми обліку інноваційних витрат	118
Ревенко А.Є. Забезпечення ефективного управління власним капіталом в сучасних умовах розвитку економіки	120
Редько В.А. Проблематика бухгалтерського консалтингу	122
Руба О.П. Аналітичний облік виробництва на фармацевтичних підприємствах: організаційні засади	124
Самосей А.В. Облікова політика підприємства – фундамент успіху та надійності	126
Семенець А.П. Організаційне забезпечення бухгалтерського обліку операцій з електронними грошима	128
Сірацька А.В. Проблеми виплати дивідендів на фондовому ринку	130
Скрипник М.І. Обґрунтування та ідентифікація фінансових ресурсів як об'єктів бухгалтерського обліку	132
Скрипник М.І. Управлінський облік в системі інформаційного потенціалу: проблеми ідентифікації	134
Соколова А. Розвиток системи бухгалтерського обліку в Україні – проблеми і перспективи	136
Солом'янюк А.Є. Концептуальні засади регулювання нематеріальних активів	138
Супрунова І.В. Удосконалення системи управлінського обліку в банках України	140
Усатенко О.В. Визначення поняття «зобов'язання» компаній з управління активами для цілей бухгалтерського обліку	143
Хоменко Г.Ю., Захарчук Д.В. Основні особливості венчурної	145

діяльності та відображення венчурних інвестицій у системі бухгалтерського обліку

Шавурська О.В. Проблемні питання бухгалтерського обліку екологічних витрат підприємств лісового господарства 147

Frumusachi L. Accounting for supply medical institutions with medicines 149

Юхименко-Назарук І.А Виникнення креативного обліку як результат лібералізації системи облікового регулювання 152

Яковенко А.В. Облік гудвілу в контексті теорії інтелектуального капіталу 154

Перспективи розвитку економічного аналізу діяльності підприємств

Григоревська О.О. Ефективність управління ВНЗ: теоретико-методичні підходи до аналізу 157

Карчевская Е.Н. Методические аспекты экономического анализа деятельности предприятий гостиничного хозяйства 159

Маслюк В.Л. Організація аналізу ризиків діяльності інститутів спільного інвестування: напрями розвитку 161

Осадчая Т.С. Управленческий анализ формирования, распределения и использования ренты: организационные положения 163

Останчук Т.П. Аналітичне забезпечення операцій з земельними ресурсами сільськогосподарського призначення 166

Поплавський О.О. Ключові вимоги до інформації для аналізу інвестиційної діяльності страховиків 169

Саух І.В. Застосування інструментарію GAP-аналізу у формуванні стратегії розвитку фінансового потенціалу туристичного підприємства 171

Соловьева Л.Л. Цель и показатели оценки тактической конкурентоспособности предприятия 173

Тишкевич І.Ю. Проблемні питання організації обліку в умовах аутсорсингу 175

Уманська В.Г. Економічний аналіз діяльності підприємств: стан та перспективи розвитку 177

Шайдецька І.І. Нормативне регулювання формування управлінської бухгалтерської звітності 180

Система оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи її розвитку

Домалевська О. Особливості оподаткування юридичних осіб в Україні 183

Комарова І.В. Податковий контроль в Україні 185

Лозинський Д.Л. Реформа бухгалтерського податкового обліку: як довести почате до логічного кінця? 187

Сінельнікова Х.В. Строки давності для виправлення ПДВ-помилки: нюанси застосування 189

Соколовська В.В. Історичний аспект становлення податку на прибуток в Україні 192

***Актуальні питання розвитку аудиторської діяльності
в Україні***

Власюк К.В. Оцінка викривлень ідентифікованих під час аудиту довгострокових зобов'язань 197

Грицак О.С. Аналітичні процедури в ході аудиту операцій застави 199

Домбровська О.О. Значення робочої документації для забезпечення контролю якості аудиторської перевірки 201

Коберник І.В. Організація внутрішнього аудиту на підприємствах 203

Назаренко Т.П. Особливості організації внутрішнього контролю якості аудиторських послуг 205

Макурін А.А. Розвиток внутрішнього аудиту на підприємствах вуглевидобувної промисловості 207

Романенко С.В. Внутрішній аудит акредитивних розрахунків 209

Симура М.В. Особливості організації аудиту нематеріальних активів 211

Шиманська К.В., Степанець О.О. Планування аудиторських процедур при перевірці статей забезпечень майбутніх витрат і платежів: основні напрями 213

Розвиток системи інформаційного забезпечення процесів еколого-економічної реабілітації економічних агентів

Куслій В.О., Лось А.О. Визначення фінансових результатів для цілей управління фінансово-економічною безпекою підприємства 216

Нонік В.В., Сергійчук М.Д. Сутність фінансової безпеки та фактори її забезпечення 218

Поляк К.Ю., Ляшенко Ю.В. Наслідки надзвичайних ситуацій та ідентифікація їх складових 220

Полчанов А.Ю. Роль фінансових інститутів у постконфліктному відновленні 222

Шаповал Т.М. Необхідність економічної реабілітації постраждалих територій 224

Розвиток фінансів в умовах відкритої економіки

Бродецький Д. Реалізація стратегії антикризового управління в страхових компаніях 227

Візура О. Класифікація доходів місцевих бюджетів 229

Виговська Н.Г. Напрями реформування законодавчого забезпечення державного фінансового контролю в контексті проведення земельної реформи в Україні 231

Виговський В.Г.	Організаційне забезпечення аналізу кредитоспроможності позичальника	233
Гайдай А.А.	Моделі прогнозування банкрутства підприємств	235
Герасимчук О.	Проблеми фінансування комунальних підприємств в Україні	237
Крук Ю.	Планування в бюджетних установах: види та методи	239
Лапицкая О.В.	Развитие экспортного потенциала Республики Беларусь альтернативных направлений	241
Майборода Л.	Діяльність фіскальних органів в напрямі гармонізації відносин з платниками податків	243
Ничипорчук М.О.	Фактори активізації інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні	245
Новак О.С., Дідківська Н.І.	Роль фінансового моніторингу у забезпеченні економічної безпеки держави	247
Олійник Г.	Фінансова політика підприємства	249
Осінова Н.	Види планування у банках	251
Острогляд (Лісовська) О.	Класифікація фінансових ресурсів місцевого самоврядування	253
Плаксий А.	Класифікація банківських ризиків	255
Пославська О.В.	Реорганізація підприємства: сутність та організаційно-економічні передумови здійснення	258
Рафальська (Микитчук) Д.	Зарубіжний досвід використання форм безготівкових розрахунків	259
Редько К.О.	Планування аудиту фінансової звітності кредитної спілки: практика застосування МСА	262
Рибак К.	Бюджетний контроль на місцевому рівні: проблеми та напрями їх вирішення	264
Сероветнік Д.	Інструменти антиінфляційної політики уряду	266
Сібіук А.	Джерела фінансування дефіциту бюджету України	268
Славіцька А.	Зовнішній та внутрішній державний фінансовий контроль	270
Сомова Т.	Депозитарно-клірингова система України та її посередники	272
Сторожук С.	Розвиток житлового іпотечного кредитування	274
Актуальні проблеми використання МСФЗ і МСА в Україні		
Грибинюк Н.	Перенесення вимог директиви ЄС № 2013/34/ЄС щодо консолідованої фінансової звітності до національного законодавства України	277
Захаров Д.	Економічна сутність гудвілу та особливості його визнання в бухгалтерському обліку	279
Степанюк О.С.	Актуальні проблеми використання МСА 230 «Робоча документація» в Україні	281

СЕКЦІЯ 1
ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ, МЕТОДОЛОГІЇ ТА ПРАКТИКИ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

УДК 331.5.024.5:339.13

Ph.D Bunda Olga
Stud. Matjash Julia
Kyiv National University of Technologies and Design

**ECONOMIC CHARACTERISTICS OF THE LABOR MARKET IN THE
CONDITIONS OF TRANSFORMATION OF THE MARKET SYSTEM**

Over the last few decades in developed countries, there have been significant changes in the ratio of factors of economic growth. In the first place are the factors that provide the innovative development of the country. The main factor of innovative development of the country is whether the quality of labor resources to the needs of enterprises. At the present stage in the system of market structures the important place tend to push the labor market, which regulates the process of employment, negotiates the demand and supply of labor provides the economy with the workforce.

The labor market is a system of social relations associated with buying and selling goods "labor". In particular, it can be interpreted as a mechanism for coordinating prices and conditions between employees and employers.

In particular, the labor market is a certain economic space, that is, employment, which interact with buyers and sellers of labor, as well as socio– economic mechanism that ensures the consistency of prices and working conditions between employees and employers in the relevant regulatory conditions of supply and demand. In modern conditions of formation of market relations there is a mismatch between resources and need in them that requires the development of additional measures on increase of productivity of the labor intensity of public production.

Nowadays countries mostly use hired labor. This, in the labor market, workers offers their ability to work hoping for high pay, forming a proposal. In turn, employers create demand and establish wage rates. The Ukrainian labor market, in contrast to Western markets, is peculiar to the model, which covers: employment in the formal economy; working in the informal economy and employed simultaneously in the formal and informal economies. Socially vulnerable segments of the labor market are of particular concern, presented compete capable workers with unstable employment, low and unstable incomes, a downward demand for the services of labor.

In the Ukrainian economy it is characterized by the following features:

- conflict with the development of the formal economy, not coherence, isolation of these activities;
- the dependence of income on the degree of risk, of accidental circumstances, the absence of any social protection;
- not registered employment, work at your own risk with full responsibility for the results.

Today in Ukraine the main problem of the labor market is unemployment. Generates many negative socio– economic consequences, the state statistics Committee indicate that the average monthly number of economically active population aged 15– 70 in the first half of 2016, compared to the first half of 2015, increased by 0.7% and amounted to 25.3 million. From a specified number of citizens to 22.7 million or 91.1 % were engaged in economic activities, and the remaining 2.5 million persons in accordance with the methodology of the International Labor Organization (ILO) were classified as unemployed.

The increase of employment was due to the intensification of development of labor relations in the informal sector of Ukraine's economy.

So, for the first half of 2016, compared to the corresponding period in 2015, the number of employees in this sector grew by 10.5 % and amounted to 5.4 million people, or 23.4 per cent of total employment economic activity (And, accordingly, in the first quarter of 2015 – 4.5 million, or 21.8 %).

The main causes of unemployment both registered and defined according to ILO methodology, are most often:

- lack of demand for goods and services;
- low wages; inability to find a job after graduation;
- dismissal for economic reasons; resignation.

In each individual period in different countries the unemployment rate is different. It depends on the policy of employment and phases of the economic cycle, which leads the state.

Of forms and methods of regulation of regional situations in the areas of employment, taking into account the specificity of the interest in certain regions of the state beyond the model of the Ukrainian labor market. Regional regulation contributes to the implementation of stabilization policies in the region, the efficient allocation and placement of human resources and the redistribution of regional income, development of municipal sector of economy; the impact of the legal framework, taking into account the peculiarities of the regional labor market, the market environment and regional market infrastructure.

An important scientific task, which gives you the opportunity to move away from formulaic approaches to the regulation of the market of cancer, to identify regional and local priorities to effectively influence major social tense areas of the labor market, to improve the efficiency of the target budget is the development of the strategy, forms and methods of employment regulation. Important in the conditions of reforming the economy is strengthening cooperation and coherence in the work of

national, regional and municipal mechanisms for management employment. This should form a management strategy employment now important compensatory nature, at the municipal level need to focus on the implementation of specific measures on employment and on the regional level, programs are needed to create new jobs.

УДК 657

Вдовиченко А.О., магістрант
Науковий керівник – Легенчук С.Ф., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

КОНЦЕПЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ІНЖИНІРИНГУ

В умовах глобальної економіки та менеджменту, розширення міжнародного співробітництва, розвитку інформаційних технологій і систем, зростання конкуренції у всіх сферах діяльності потрібні нові підходи до управління економічними процесами і ресурсним потенціалом підприємства з метою його ефективного функціонування. Процеси представляють собою сукупність видів діяльності для досягнень конкретних цілей: матеріально-технічне постачання, впровадження нових технологій, управління людськими ресурсами і т.д. Ресурсний потенціал включає в себе різні види матеріальних ресурсів (матеріальні, фінансові, науково-технічні, інвестиційні, інтелектуальні та ін.), які використовуються в бізнес-процесах підприємства. Потенціал - джерела, можливості, засоби, запаси, які можуть бути використані для вирішення різних завдань, досягнення певних цілей, можливостей підприємства, суспільства, держави в окремих областях.

Управління економічними процесами і ресурсним потенціалом підприємства з метою отримання релевантної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень оперативного, тактичного і стратегічного характеру доцільно на основі використання інструментів бухгалтерського інжинірингу у вигляді системи похідних балансових звітів.

Насамперед бухгалтерський інжиніринг передбачає використання інноваційних та творчих підходів до покращення фінансового обліку. Його метою є удосконалення фінансового обліку як інформаційної технології, яка б використовувалась для прийняття управлінських рішень. В результаті застосування бухгалтерського інжинірингу має бути отримана абсолютно нова технологія обробки даних щодо діяльності підприємства.

Поняття «бухгалтерський інжиніринг» сформувалось на початку ХХІ ст. Саме тоді дане поняття почали як розуміти як окремий універсальний напрям побудови більш ефективної системи організації облікової служби на

підприємстві. Можна стверджувати про те, що бухгалтерський інжиніринг уже існував ще до моменту створення всім нам відомої журнальної форми обліку.

На нашу думку, визначальною передумовою для поширення використання бухгалтерського інжинірингу стало знецінення комп'ютеризації облікових процедур, поява персональних комп'ютерів, різноманітних баз даних, покращення якості і збільшення швидкості роботи комп'ютерної техніки, поява спеціалізованого облікового програмного забезпечення та програмних додатків. Без технологічного процесу створення і розробка системи інжинірингового обліку була дуже важким, трудомістким і коштовним проектом. В ті часи тільки великі корпорації могли даний проект реалізувати, але ефект від його використання був незначний. Отже, швидкий розвиток інформаційно-комп'ютерних систем у сфері бухгалтерського обліку дозволив в той час займатись не тільки розробкою стандартних облікових процедур, а і приділити увагу створення абсолютно нових, альтернативних облікових систем.

«Батьком» використання системи похідних балансових звітів для управління ресурсами і організації контролю вважається Теодор Лімперг (1879-1961) - професор бухгалтерського обліку та аудиту Державного університету Амстердама. Т. Лімперг створив концепцію вартості, яка могла б застосовуватися в умовах ведення бізнесу в якості альтернативи панівним сучасним концепціям суб'єктивної вартості, яке б базувалось на індивідуальних перевагах і оцінках корисності. Він заснував свою концепцію вартості на понятті гіпотетичного вилучення. Вартість активів може бути визначена шляхом вирахування збитків підприємства в разі позбавлення його активів. В наш час можна виділити два основних підходи до розуміння сутності бухгалтерського інжинірингу – це у вузькому та у широкому розумінні.

У вузькому розумінні бухгалтерський інжиніринг розглядається як система похідних балансових звітів, що використовується для забезпечення управління платоспроможністю, власністю, ризиками, резервною системою. Похідні балансові звіти можуть бути використані як основне джерело інформації для стратегічного обліку. Тобто у майбутньому, управлінський персонал підприємства може спрогнозувати діяльність організації наперед. Звужене розуміння бухгалтерського інжинірингу не бере до уваги деякі аспекти, такі як змістовне наповнення таких звітів, опис і обґрунтування методів і технік.

У широкому розумінні бухгалтерський інжиніринг – це концепція розробки і впровадження облікових інформаційних систем, що побудована на використанні структурованого плану рахунків, нових видів облікової архітектури (базова, коригуюча, інжинірингова й стратегічна, гіпотетична складові), агрегованих і дезагрегованих об'єктів. На нашу думку, саме такий підхід є найбільш доцільним при побудові стратегічно орієнтованої системи обліку. Так як саме цей підхід дозволяє на основі інжинірингових інструментів забезпечити оцінку об'єктів середовища підприємства.

Результатом роботи багатьох науковців є те, що в даний час використовується система похідних балансових звітів, які заперечують управління платоспроможністю, власністю, резервною системою, ризиками (нульові, органічні, актуарні, стратегічні, віртуальні, імунізаційні, хеджові, диференційовані, синергетичні та інші звіти, які складаються в ринкових, справедливих і інших цінах). Їх використання особливо ефективно при управлінні власністю, резервною системою, платоспроможністю, організацією контрольних функцій на базі визначення та використання чистих пасивів як дезагрегованого показника власності.

УДК 657

**Вигівська І.М., к.е.н., доц.
Каневська Я.Б., магістрант**
Житомирський державний технологічний університет

АКТИВИ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В СИСТЕМІ ОБ’ЄКТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Однією з вагомих умов, які стримують економічний розвиток України є нестача інвестиційних ресурсів. Для їх залучення держава намагається створити сприятливі та надійні умови. З цією метою в Україні створено інститут спільного інвестування (далі – ІСІ), що відіграє важливу роль у розвитку фондового ринку, залученні та примноженні інвестицій у сектор економіки держави.

Згідно Закону України «Про ІСІ» [1] за організаційною формою ІСІ поділяються на корпоративні та пайові інвестиційні фонди (далі – КІФ та ПІФ). ПІФ – це фонд, який створюється і управляється Компанією з управління активами (КУА), представляє собою суму коштів вкладників, залучених до ІСІ шляхом випуску та продажу інвестиційних сертифікатів. КІФ – це ІСІ, який створюється у формі ПАТ і провадить діяльність виключно із спільного інвестування.

Відзначимо, що згідно чинного законодавства [1] ІСІ поділяються на диверсифіковані та не диверсифіковані.

ІСІ диверсифікованого виду – це фонд, що інвестує свої активи в різні типи фінансових інструментів у пропорціях, що встановлені законодавством. Цей ІСІ є найбільш надійним, проте має значні обмеження щодо інвестування коштів, що робить менш доходним. Диверсифікований фонд виконує наступні вимоги:

- кількість цінних паперів одного емітента в активах ІСІ не перевищує 10 % загального обсягу цінних паперів відповідного випуску;
- сумарна вартість цінних паперів, що становлять активи ІСІ в кількості, більшості, ніж 5 % загального обсягу їх емісії, на момент їх придбання не перевищує 40 % вартості чистих активів ІСІ;

– не менше ніж 80 % загальної вартості активів ІСІ становлять грошові кошти, ощадні сертифікати, облігації підприємства та місцевих позик, державні цінні папери, а також цінні папери, допущені до торгівлі на фондовій біржі;

– ІСІ відкритого та інтервального типу є тільки диверсифікованими.

ІСІ не диверсифікованого виду – це фонд, інвестиційний портфель якого не контролюється за ступенем пропорційності інвестування та може складатися, в значній мірі з акцій або облігацій, або інших активів. Такі фонди є більш доходними та ризикованими для інвесторів, ніж диверсифіковані.

Зупинимось більш детально на діяльності КІФ. Фонд створюється згідно вимог до акціонерного товариства (далі – АТ) та з урахуванням власної специфіки діяльності. КІФ (окрім венчурних фондів) проводять свою діяльність, якщо 60 або більше відсотків середньорічної вартості активів, що належать йому на праві власності, вкладені у цінні папери, корпоративні права та нерухомість.

Вивчаючи групи активів КІФ, можна зробити висновок, що активами в цінних паперах є саме акція. Відзначимо, що акція – це іменний цінний папір, який посвідчує майнові права його власника (акціонера), що стосуються АТ, включаючи право на отримання частини прибутку АТ у вигляді дивідендів, право на отримання частини майна АТ у разі його ліквідації, право на управління товариством, а також немайнові права, передбачені ЦКУ, Законами України «Про АТ» та «Про ІСІ» [3]. Таким чином, інвестори КІФ здебільшого отримують дивіденди.

П(С)БО 15 «Дохід» [5] визначає дивіденди як частину чистого прибутку, розподіленого між учасниками (засновниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства. В свою чергу, згідно ПКУ [6] дивіденди – платіж, що здійснюється юридичною особою – емітентом корпоративних прав (далі – КП) чи інвестиційних сертифікатів на користь власника таких КП, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку.

Наступним об'єктом вкладення активів КІФ та об'єктом бухгалтерського обліку, відповідно, є КП – це права особи, частка якої визначається у статутному фонді (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та установчими документами. КП виникають у особи, яка в обмін на майнову участь у господарській організації отримує право на частку в її статутному фонді (майні) [3].

Наявність спеціальних КП пов'язується з участю у суб'єкті господарювання певної організаційно– правової форми або в господарській організації з певним видом виключної діяльності та закріплюється спеціальними законами. Основні ж КП притаманні учасникові будь– якої господарської організації визначаються ГКУ [2, ст. 167].

Ще одним об'єктом бухгалтерського обліку активів ІСІ є інвестиційна нерухомість, яку згідно П(С)БО 15 «Дохід» [5] визначають як власні або орендовані на умовах фінансової оренди земельні ділянки, будівлі, споруди, які розташовуються на землі, утримувані з метою отримання орендних платежів та/або збільшення власного капіталу, а не для виробництва та постачання товарів, надання послуг, адміністративної мети або продажу в процесі звичайної діяльності.

Отже, в результаті дослідження визначено складові активів ІСІ, зокрема КІФ, що у подальших дослідженнях дозволить удосконалити бухгалтерський облік ідентифікованих об'єктів (цінні папери, корпоративні права, інвестиційна нерухомість).

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про інститути спільного інвестування» № 5080– VI від 05.07.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2299–14/page>.
2. Господарський кодекс України № 436– IV від 16.01.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436–15>.
3. Мальська М.П., Мандюк Н.Л., Занько Ю.С. Корпоративне управління: теорія та практика. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 360 с.
3. П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість» № 779 від 02.07.2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0823–07>.
4. П(С)БО 15 «Дохід» № 290 від 29.11.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0860–99>.
6. Податковий кодекс України № 2755– VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755–17>.

УДК 657

**Вигівська І.М., к.е.н., доц.
Новіцька Б.М., магістрант
Житомирський державний технологічний університет**

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПАЙОВИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ: ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ

Активну позицію на ринку цінних паперів займають пайові інвестиційні фонди, кількість яких останнім часом постійно зростає. Згідно Закону України «Про інститути спільного інвестування (далі – ІСІ)» [1, ст. 1] **інвестиційні фонди (далі – ІФ)** акумулюють кошти **інвесторів** для подальшого отримання прибутку через вкладення їх у цінні папери інших емітентів, корпоративні права та нерухомість. В Україні до ІСІ належать **пайові та корпоративні інвестиційні фонди**.

Пайовий інвестиційний фонд (далі – ПІФ) створюється за ініціативою компанії з управління активами (далі – КУА) шляхом придбання інвесторами випущених нею інвестиційних сертифікатів. Згідно Положення «Про особливості здійснення діяльності з управління активами інституційних інвесторів» [6, ст. 1] КУА – особи, що провадять діяльність з управління активами інституційних інвесторів. Компанія пропонує інвесторам вкладати кошти в ІФ, якими вона управляє для того, щоб полегшити інвестору процес інвестування, зекономити його час та

оптимізувати його витрати на отримання значного обсягу інформації та аналіз макроекономічних фінансових показників компаній– емітентів.

Згідно Закону України «Про ІСІ» [2, ст. 41] **ПФ** – це активи, що належать інвесторам на правах спільної часткової власності, перебувають в управлінні **КУА**, обліковуються окремо від результатів її господарської діяльності.

КУА складає окрему фінансову звітність за результатами власної діяльності та діяльності зі спільного інвестування кожного із створених нею пайових інвестиційних фондів та відображає результати операцій, пов'язаних з нарахуванням та виплатою дивідендів за інвестиційними сертифікатами створеного нею закритого пайового інвестиційного фонду, на балансі цього фонду [7, ст. 3].

Починаючи з 1 січня 2015 року, відповідно до п. 2 «Порядку подання фінансової звітності» [8, п. 2], фінансова та консолідована фінансова звітність суб'єктів, що здійснюють діяльність з управління активами складається за МСФЗ. Для більшості КУА та ПФ звітність за 2015 рік є першою фінансовою звітністю складеною за міжнародними стандартами фінансової звітності.

Згідно п. 6 МСФЗ 1 [3] «Перше застосування МСФЗ» суб'єкт господарювання має скласти та подати звіт про фінансовий стан за МСФЗ на початок періоду на дату переходу – це відправна точка для підготовки фінансової звітності у відповідності до МСФЗ.

Можливе складання квартальної (проміжної) фінансової звітності, що передбачено МСБО 34 «Проміжна фінансова звітність». У разі застосування останнього КУА повинна включати до проміжного фінансового звіту такі *стислі* компоненти: звіт про фінансовий стан; звіт про сукупні доходи, поданий як єдиний звіт або окремий звіт про прибутки та збитки та звіт про сукупні доходи; звіт про зміни у власному капіталі; звіт про рух грошових коштів; та деякі пояснювальні примітки. У разі, якщо КУА не застосовує МСБО 34, то згідно ст. 13 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] квартальний звіт має включати такі складові: Звіт про фінансовий стан та Звіт про сукупний дохід.

Закон України «Про порядок складання та розкриття інформації компаніями з управління активами та особами, що здійснюють управління активами недержавних пенсійних фондів, та подання відповідних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР)» [9] визначає порядок та періодичність складання (табл. 1), строки подання до НКЦПФР інформації про фінансовий стан КУА (її склад).

Таблиця 1

Терміни і строки подачі інформації про фінансовий стан ПФ

<i>Термін</i>	<i>Строки подачі</i>
Місячна	не пізніше останнього числа місяця, наступного за звітним. Інформація за останній місяць кварталу подається у складі квартальної інформації
Щоквартальна	не пізніше останнього числа місяця, що настає за звітним кварталом. Інформація за IV квартал подається у складі річної інформації
Річна	до 1 березня року, наступного за звітним

Отже, на основі бухгалтерських даних ПФ Компанія з управління активами складає відокремлену фінансову звітність за результатами власної діяльності та за результатами діяльності зі спільного інвестування кожного із створених нею пайових інвестиційних фондів (згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до складання фінансової звітності» [5] – Звіт про фінансовий стан, Звіт про сукупний дохід, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, Примітки до річної фінансової звітності. Окрім цього, у звітності КУА відображає результати операцій, пов'язаних з нарахуванням та виплатою дивідендів за інвестиційними сертифікатами, створеного нею ПФ. Вищевказана звітна інформація надає інвесторам достовірні дані про діяльність ПФ та його фінансовий стан.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996>– 14.
2. Закон України «Про ІСІ» від 05.07.2012 № 5080–VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5080>– 17.
3. МСФЗ 1 «Перше застосування МСФЗ» від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_004.
4. МСБО 34 «Проміжна фінансова звітність» від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_049.
5. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336>– 13.
6. Положення «Про особливості здійснення діяльності з управління активами інституційних інвесторів» від 06.08.2013 № 1414. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1486>– 13.
7. Положення про особливості бухгалтерського обліку операцій ІСІ від 26.11.2013 р. № 2669. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z2156>– 13.
8. Порядок подання фінансової звітності від 28 лютого 2000 р. N 419. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/419>– 2000– %EF.
9. Положення «Про порядок складання та розкриття інформації КУА та особами, що здійснюють управління активами недержавних пенсійних фондів, та подання відповідних документів до НКЦПФР» від 02.10.2012 № 1343, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1764>– 12.
10. УАІБ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/aktual_kua/consult/account/203831.html

УДК 657

**Вигівська І.М., к.е.н., доц.
Ренкас О.М., магістрант
Житомирський державний технологічний університет**

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ

Інститути спільного інвестування (далі – ІСІ) є фондами, які здійснюють свою діяльність у формі спільного інвестування з метою отримання прибутку від вкладення грошових коштів інвесторів у цінні папери інших емітентів, корпоративні права та нерухомість.

Згідно чинного законодавства України в сфері регламентації діяльності ІСІ [1] встановлено поділ інвестиційних фондів на пайові та корпоративні (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика інститутів спільного інвестування (КІФ та ПІФ)

Вид ІСІ	Характеристика фонду
1	2
1. Пайові інвестиційні фонди (ПІФ)	Фонд, активами якого володіють інвестори на правах спільної часткової власності, а управління ними здійснюють компанії з управління активами (далі – КУА) за наявності ліцензії. ПІФ утворюються КУА (у її складі), однак його активи обліковуються окремо від результатів господарської діяльності КУА

Продовження таблиці 1

1	2
2. Корпоративні інвестиційні фонди (КІФ)	Юридичні особи, які створюються у формі публічного акціонерного товариства та здійснюють свою діяльність тільки із спільного інвестування

За даними Української асоціації інвестиційного бізнесу (УАІБ) станом на 02 листопада 2016 року в державі налічується 1159 ІСІ. Аналіз динаміки кількості ІСІ за 2011-2015 рр. (рис. 1) показав, що на інвестиційному ринку України переважають пайові інвестиційні фонди, хоча в 2015 році спостерігалась тенденція до їх зменшення. Порівнюючи 2015 р. з 2011 р., бачимо, що у 2015 р. кількість ПІФ практично не змінилась (скорочення лише на 7 фондів). Щодо кількості КІФ, то навпаки, спостерігається тенденція до збільшення, з 225 інвестиційних фондів у 2011 р. до 254 інвестиційних фондів у 2015 р. У говорить про стабільність та динамічність розвитку інвестиційного ринку України в частині спільного інвестування.

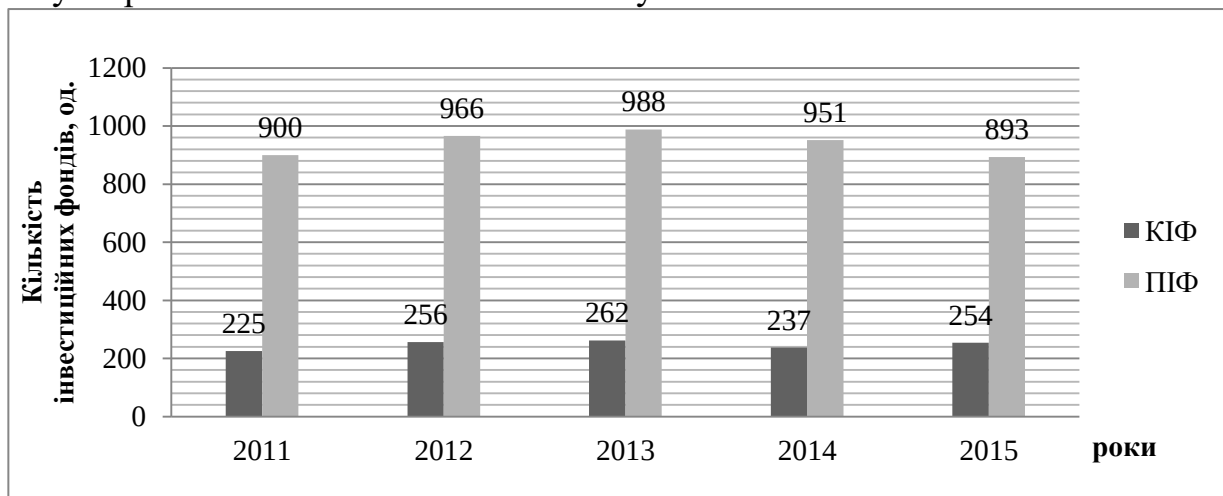

Рис. 1. Динаміка кількості ПІФ та КІФ за 2011-2015 рр.

За результатами своєї діяльності ІСІ складають наступну фінансову звітність, яка подається до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) не пізніше 01 квітня року, що настає за звітним. До такої звітності згідно МСБО 1 “Подання фінансової звітності” та чинного законодавства належить річний звіт, який містить інформацію про:

- 1) розрахунок вартості чистих активів (далі – ВЧА);
- 2) баланс (звіт про фінансовий стан);
- 3) звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід).

Згідно Положення про порядок визначення вартості чистих активів ІСІ [2] розрахунок ВЧА оформлюється довідкою, в якій міститься інформація, наведена у табл. 2. Довідка підписується керівником та бухгалтером КУА та завіряється печаткою.

Отже, дослідивши динаміку кількості ІСІ за останні роки, встановлено позитивну тенденцію розвитку даної сфери інвестування. Поряд з цим, ідентифіковано види інститутів спільного інвестування, що можуть діяти на території України, визначено їх організаційно-правову форму.

Таблиця 2

Відомості про вартість чистих активів ІСІ (КІФ або ПІФ)

Показник/ відомості	Характеристика відомостей, які наводяться у довідці (розрахунку)
1. Загальні відомості про інвестиційний фонд	Код КУА за ЄДРПОУ, реєстраційний код фонду за ЄДРІСІ, дата внесення відомостей про фонд до ЄДРІСІ, код фонду за ЄДРПОУ та дата укладання договору на управління активами ІСІ – для КІФ, вид і тип фонду, строк діяльності ІСІ
2. ВЧА інвестиційного фонду	Активи та зобов’язання фонду; ВЧА фонду (активи фонду за мінусом його зобов’язань); кількість акцій або інвестиційних сертифікатів, що знаходяться в обігу, зокрема серед фізичних та/або юридичних осіб (у т.ч. резидентів та/або нерезидентів); кількість учасників фонду, зокрема юридичних та/або фізичних осіб (у т.ч. резидентів та/або нерезидентів); ВЧА у розрахунку на одну акцію або інвестиційний сертифікат; номінальна вартість одного цінного паперу. Показники формуються на кінець звітного кварталу та звітного року
3. Склад, структура та вартість активів ІСІ	Перелік інвестицій у цінні папери, в об’єкти нерухомого майна та банківські метали; перелік інших інвестицій; грошові кошти на поточному та/або депозитному рахунках; дебіторська заборгованість

Також встановлено, що з 01 січня 2015 року ІСІ формують фінансову звітність за вимогами МСФЗ (МСБО) та представляють до НКЦПФР згідно законодавчо встановлених строків. В ході дослідження визначено склад такої звітності – розрахунок вартості чистих активів, баланс та звіт про фінансові результати. Окрім останніх двох базових форм фінансової звітності, істотного значення набуває розрахунок (довідка) ВЧА ІСІ, яка забезпечує прозорість діяльності інвестиційного фонду та сприяє залученню додаткових інвестиційних коштів.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про Інститути спільного інвестування» від 05.07.2012 № 5080-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>. 2. Рішення про затвердження Положення про порядок визначення вартості чистих активів інститутів спільного інвестування від 30.07.2013 № 1336. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1444-13>.

УДК 657.1

Галагуз Л. М., магістрант
Науковий керівник – Легенчук С.Ф., д.е.н., проф.
Житомирській державний технологічний університет

ДОГОВІР ПРО ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА УМОВАХ АУТСОРСИНГУ: ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ТА СТРУКТУРА

Сьогодні, з метою оптимізації витрат та заощадження власних коштів підприємства використовують послуги аутсорсингових компаній. Найбільшої популярності набувають послуги бухгалтерського аутсорсингу.

Бухгалтерський аутсорсинг – це передача ведення бухгалтерського обліку спеціалізованим організаціям, які зобов’язуються якісно та своєчасно виконувати поставлені перед ними завдання.

Основним документом, який регулює відносини між замовником та виконавцем є договір. Однак, через недосконалість вітчизняного регулювання єдиного зразка договору про надання послуг з ведення бухгалтерського обліку на умовах аутсорсингу немає. Як наслідок, майже всі аутсорсингові компанії пропонують умови договору, які є вигідними, перш за все, для них. Враховуючи це, існує необхідність щодо визначення порядку укладання та оптимальних умов договору, які будуть врівноважувати права і клієнта, і виконавця.

Можливість укладення договору про надання аутсорсингових послуг як договору взагалі передбачена Господарським та Цивільним кодексами України. Зокрема, в них наведені основні положення щодо укладання договорів (умови, порядок, відповідальність тощо). Крім того, у Цивільному кодексі зазначено про можливість укладання змішаних договорів та свободу щодо визначення умов договору, які не будуть суперечити чинному законодавству. Про поняття власне договору аутсорсингу в жодному нормативному акті не згадується, що значно знижує захищеність сторін та підвищує рівень додаткових ризиків у процесі співпраці. Тому, учасники правовідносин повинні детально узгодити найважливіші моменти договору, його адміністративні, податкові і цивільно-правові наслідки.

Передумовою передачі облікових функцій на зовнішнє виконання є ретельна оцінка переваг і недоліків бухгалтерського аутсорсингу,

формулювання цілей і завдань аутсорсингу, зважений вибір компанії–виконавця.

Під час вибору необхідно звертати увагу на стаж роботи фірми на ринку, рівень цін на послуги, відповідальність за якість послуги, кількість персоналу фірми. Після остаточного вибору виконавця проводяться переговори з метою узгодження умов праці. Якщо переговори пройшли успішно, аутсорсер ознайомлюється з особливостями діяльності підприємства, організацією та принципами ведення бухгалтерського обліку, строками подання звітності, наявністю внутрішнього контролю. Далі виконавцем розробляється проект договору, який підписується обома сторонами, якщо замовник погоджується з усіма його умовами.

Для захисту інтересів кожної із сторін договір бухгалтерського аутсорсингу повинен складатися з наступних частин:

- преамбула (включає назву договору, місце і дату його підписання, назви сторін, які уклали договір (замовник та виконавець), а також прізвища посадових осіб, які підписали договір від імені кожної сторони);
- предмет договору (містить назву послуги («ведення бухгалтерського обліку») та термін її надання);
- обов'язки сторін (містить перелік та характеристику обов'язків, які бере на себе кожна зі сторін)
- винагорода виконавця (зазначається інформація про вартість виконаних виконавцем робіт);
- порядок розрахунків (включає термін оплати, форму та спосіб розрахунків);
- контроль замовника за наданням послуг (зазначається, що виконавець повинен інформувати замовника про надання послуг. В разі сумнівності щодо якості послуг, замовник має право їх перевіряти);
- порядок здачі та приймання послуг (вказується строк, протягом якого виконавець повинен передати документи та Звіт про надані послуги замовнику. Здійснюється за Актом приймання– передачі робіт (послуг));
- термін дії договору (містить дати початку та закінчення дії договору);
- відповідальність сторін (вказується, яку саме відповідальність несуть виконавець та замовник в разі порушення умов договору);
- порядок вирішення спорів (спори, які виникають між учасниками договору вирішуються шляхом переговорів, а якщо це неможливо, то у судовому порядку);
- інші умови договору (містить положення, які сторони вважають за необхідне обумовити, та які не знайшли відображення в попередніх розділах договору);

- реквізити та підписи сторін (зазначається місцезнаходження сторін, їх реквізити та підписи).

Наявність всіх необхідних умов договору є запорукою ефективної та тривалої співпраці між замовником і виконавцем. Однак, через відсутність єдиної форми договору про надання послуг з ведення бухгалтерського обліку та спеціального правового регулювання з боку держави, існує ймовірність появи додаткових ризиків і непорозумінь. Також, неточності у формуванні умов договору можуть призвести до зменшення довіри з боку клієнта або, взагалі, припинення правовідносин. Тому, з метою попередження виникнення розбіжностей та суперечок сторони повинні узгодити всі аспекти подальшої роботи, урахувати вирішення конфліктних питань та зазначити відповідну відповідальність за порушення умов договору. Для більшої безпеки замовнику рекомендується уважно ознайомитися із структурою договору та найдрібнішими записами в ньому.

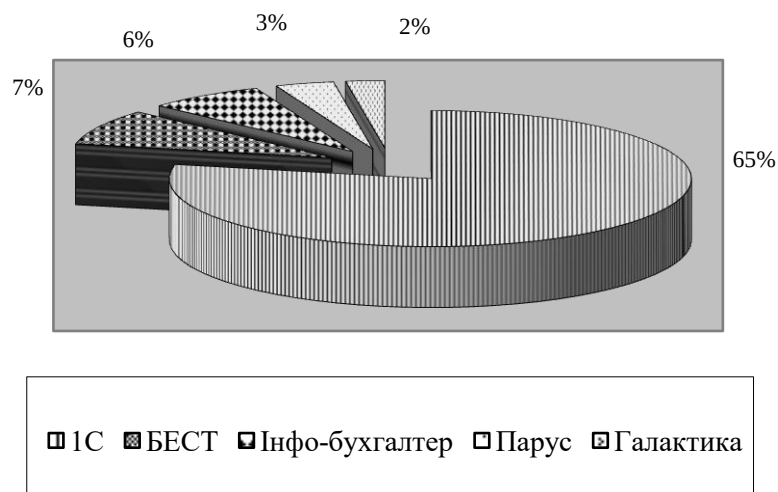
УДК 657.1.011.56

Герасимова О.Г., магістрант
Науковий керівник – Грабчук І.Л., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ПРОБЛЕМА ВИБОРУ ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ ДЛЯ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ (НА ПРИКЛАДІ ПРОДУКТІВ «1С: ПІДПРИЄМСТВО»)

На сьогоднішній день ринок програмного забезпечення представлений значною кількістю програмних продуктів, і є ряд проблемних щодо їх вибору. Так, звичайний користувач сприймає програмні продукти, зокрема і компанії 1С, лише відповідно до тих функцій, якими він користується. Через це нерідко програмне забезпечення підбирається не те, що потрібне.

Саме тому останнім часом на підприємствах все гостріше постає проблема вибору

програмного продукту для автоматизації підприємства. Високі вимоги щодо роботи з програмним забезпеченням висуваються не тільки до бухгалтерів, але й до продавців, касирів та інших працівників. На сьогодні найбільш поширеними програмними продуктами економічного спрямування є продукти 1С (рис. 1). Саме тому приділимо увагу проблемам вибору програмного продукту компанії 1С.

Рис. 1. Рейтинг бухгалтерських програм

Для кращого обрання програми, яка б задовольняла всі потреби підприємства, слід відповісти на ряд запитань, які є головними критеріями відбору:

1. Яке число користувачів буде працювати в 1С?

2. В чому полягає основне призначення програмного продукту – для ведення фінансового чи/ та управлінського обліку?

3. Чи потрібна галузева конфігурація 1С?

Розглянемо кожне питання більш детально.

Перше питання. Від цього залежить вибір між локальною версією платформи та клієнт– серверного варіанта.

Друге питання. Для цілей фінансового обліку найкраще підходить конфігурація «1С: Бухгалтерія для України». Вона призначена для обліку різних видів господарської діяльності підприємства та формувати регламентовану звітність. Тобто всі види робіт, які необхідно виконати відповідно до нормативно– правових документів щодо обліку, цілком можна зробити в програмі «1С: Бухгалтерія для України». Але що стосується управлінського обліку, то ця конфігурація має край обмежений функціонал.

Що стосується управлінського обліку, то тут найкращим рішенням є «1С: Управління торговим підприємством для України». Вся привабливість цієї конфігурації полягає в тому, що вона дозволяє вести управлінський, фінансовий облік, а також здійснювати розрахунок заробітної плати, облік кадрів і управління логістикою. Тобто в рамках однієї програми можна

інтегрувати відразу кілька напрямків обліку. А якщо потрібно додатково вести облік за МСФЗ тоді найкращим рішенням буде «1С:Управління виробничим підприємством для України». В цій конфігурації здійснено всі варіанти обліку, починаючи з бухгалтерського закінчуючи обліком за МСФЗ.

Третє питання. Якщо ж підприємству необхідно не стільки комплексне рішення для ведення обліку, скільки вузькоспеціалізоване, то варто звернути увагу на конфігурації, які спеціально налаштовані під особливості різних сфер діяльності. Так, для організації торгового сектору кращим рішенням буде скористатися конфігурацією «1С:Управління торгівлею для України». Дана програма дозволяє підготувати все необхідні документи, керувати рухом товарів і ціноутворення приймати замовлення і контролювати їх виконання, , проводити маркетингові заходи, оптимізувати складські запаси, проводити аналіз товарообігу, планувати закупівлі та постачання. Однак важливо розуміти, що для формування регламентованої звітності ця конфігурація не підходить, так як в ній не реалізовано ведення бухгалтерського обліку.

Тому «1С:Управління торгівлею для України» підходить, якщо підприємство на спрощеній системі оподаткування і не збирається реєструвати юридичну особу. В другому випадку варто або купити додатково «Бухгалтерію для України» та настроїти між ними обмін даними, чи відразу купити тільки «Управління торговим підприємством».

Що стосується виробничої сфери, то тут є два варіанти. Перший – це використовувати «Бухгалтерію для України». Її функціонал для цього напрямку обмежений, однак, якщо обсяги виробництва незначні і не має ніяких специфічних моментів у формуванні собівартості, то дана конфігурація цілком підійде.

Другим, більш дорогим рішенням, є «1С:Управління виробничим підприємством для України» – це комплексна програма, яка охоплює основні рівні управління і обліку на виробництві.

Для сільського господарства та підприємств бюджетної сфери підходять зовсім вузькоспеціалізовані конфігурації, такі як «1С:Управління сільськогосподарським підприємством», «1С: Бухгалтерія для бюджетних установ України», «1С: Комплексний облік для бюджетних організацій України», «1С: Зарплата і кадри для бюджетних установ України» та інші.

Що стосується окремо управління персоналом і розрахунку заробітної плати, то кращою програмою тут буде «1С: Зарплата і управління персоналом для України». Це програма для проведення кадрової політики, а також автоматизації роботи різних служб і відділів на підприємстві. Однак ця конфігурація крім кадрового обліку та розрахунку зарплати інших можливостей не надає.

Отже, проблема вибору залежить від вирішення таких питань, як:

- Програма купується для бухгалтерського чи управлінського обліку;
- Яка система оподаткування у підприємства;

- Чи підприємство є платником ПДВ;
- Підприємство торговельне чи виробниче;
- Чи буде здійснюватися роздрібна торгівля;
- Дане підприємство галузевого напрямку;
- Чи ведеться облік за МСФЗ;
- Скільки людей будуть працювати в даній програмі;
- Чи потрібне детальне ведення кадрової політики.

Відповівши на ці питання підприємство, зможе правильно обрати програмний продукт 1С, оскільки для кожної сфери діяльності підприємства існують різні варіанти рішення.

УДК 657:346.32:339.56

Гарманчук О.О., магістрант
Науковий керівник – Жиглей І.В., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВИТРАТ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Входження підприємств на міжнародний ринок є одним з найважливіших процесів налагодження відносин України з європейським ринком. Ефективне здійснення зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств можливе за умови оволодіння певною часткою світового ринку, яка відповідає можливостям фінансового, економічного, технічного потенціалу підприємств та держави.

У сучасних умовах господарювання, коли економіка кожної країни виступає частиною світового господарства, діяльність на зовнішньому ринку сприяє економічному зростанню, інтенсифікації виробництва, удосконалення технологій та збагачення ринку споживчих товарів.

Чому експорт вітчизняних товарів скорочується і що можна зробити? В кожного свої пояснення. Одні стверджують, що це вплив бойових дій на Сході, інші – що це вплив неякісної продукції, яка реалізується.

З даними Держкомстату, за перше півріччя експорт товарів впав на 10% порівняно з аналогічним роком попереднього періоду. Проте, це не сказати поширюється, наприклад, на експорт соняшникової олії, який зріс на 21,9 %, експорт зерна, який зріс на 9,8 %. В той же час, значно впав експорт чорних металів (на 22% порівняно з 2015 р.).

Звідси випливає, що українські землі родючі, багаті і країна може стати потужним виробником аграрних продуктів.

На нашу думку причинами зменшення експорту є:

- 1) внутрішня не конкурентоспроможність на ринку;
- 2) заборона поставляти товар через Російську Федерацію на транзит у інші країни світу;
- 3) не готовність довіряти іноземному покупцю;
- 4) не відповідність продукції міжнародним стандартам якості іноземних країн.

Перш, ніж почати експортувати, українським підприємствам потрібно не тільки морально налаштуватись, а ще й знати інформацію про те, що саме потрібно експортувати, тобто чого потребує народ в інших країнах.

Експорт є вигідним, оскільки ставка податку на додану вартість становить 0%, проте потрібно детально вивчити процедуру експорту. Особливо важливим є при цьому питання розміру витрат, на що, зокрема, впливають умови поставки Інкотермс.

Далеко не завжди основною складовою витрат є витрати, безпосередньо понесені на закупівлю товару, що експортується, чи на виробництво продукції власними силами. В таблиці 1 представлені витрати, які несе продавець при здійсненні експорту товарів залежно від обраних умов поставки.

Таблиця 1

Витрати експортера при реалізації продукції

№ з/п	Понесені витрати	EX W	FC A	FAS	FO B	CF R	CI F	CIP	CPT	DAT	DAP	DDP
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Митне очищення товару	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2	Доставка товару до названого місця та борту						+	+	+	+	+	+
3	Витрати на відвантаження			+	+	+			+	+		+
4	Додаткові витрати під						+					

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	час відвантаження											
5	Витрати на пакування						+	+	+			
6	Страховання							+			+	+

Таким чином, найбільшими будуть витрати у випадку поставки товарів групи С та D , а найменшими – у випадку поставки товарів EXW .

Ці витрати відносяться до витрат на збут, зокрема: витрати на підготовку товарів до відвантаження, їх перевезення всередині країни та за кордоном, вантажно– розвантажувальні роботи, страхування та зберігання вантажів в дорозі, оплату зборів за митне оформлення вантажів тощо. Такі витрати накопичуються на рахунку 93 «Витрати на збут» з подальшим перенесенням до складу фінансових результатів.

Окрім того, слід враховувати, особливості оцінки монетарних та немонетарних операцій залежно від умов розрахунків [2], а також можливість використання в розрахунках валютно– цінових застережень [1], що суттєво може вплинути на розмір витрат, які виникають в процесі здійснення експортних операцій в умовах швидкої зміни валютних курсів.

На основі вище наведених даних можна сказати, що підприємство, яке бажає експортувати, повинно моніторити іноземний ринок з метою визначення потреб покупця та можливості при цьому отримати дохід. Однак в момент укладання договору важливо обрати найбільш вигідні для експортера умови поставки, від яких залежать не лише розподіл ризиків між продавцем та покупцем, а й розмір понесених витрат, які суттєво впливають на фінансовий результат експортера.

Список використаної літератури:

1. Жиглей І.В. Методичне забезпечення бухгалтерського обліку експортних операцій за контрактами, що містять валютно– цінові застереження / І.В. Жиглей // Вектори розвитку фінансового потенціалу суб'єктів господарювання: Матеріали міжнародної науково– практичної конференції (1– 5 лютого 2014 р.) / Відповід. редактор Глущенко В.В. – Х.: ХНУ ім. Каразіна, 2014. – 296 с. – с. 283– 286
2. Жиглей І.В. Проблеми оцінки монетарних статей, виражених в іноземній валюті/ І.В. Жиглей // Проблеми і механізми відтворення ресурсного потенціалу України в контексті євроінтеграції: матеріали VI Міжнародної науково– практичної конференції, (м. Рівне, 16– 17 жовтня 2014 р.). – Рівне: НУВГП, 2014. – 392 с. – С. 317– 320

УДК 657

Гордополов В.Ю., к.е.н., доц.

Київський національний торговельно – економічний університет

ЗОВНІШНЬО– ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Зовнішньоекономічна діяльність є важливим інструментом розвитку національної економіки, а з огляду на сучасні тенденції розширення міжнародного співробітництва відіграє вирішальну роль у формуванні нових та підтримці існуючих зовнішньоекономічних відносин.

Законодавством передбачено чотирнадцять видів зовнішньоекономічної діяльності, що можуть провадити суб'єкти господарювання. Слід зазначити, що найпоширенішим із зазначених вище видів є експорт та імпорт товарів і послуг, на частку яких в загальній структурі зовнішньоекономічної діяльності, за підрахунками, припадає близько 80 %.

Трактування основних складових зовнішньоекономічної діяльності та пропозиції щодо уточнення деяких нормативно– правових актів дозволять вирішити проблеми понятійно– категоріального апарату та сприяють зменшенню проблем в даній сфері в частині правомірного трактування категорій, та провадження діяльності і здійснення господарських операцій відповідно до чинного законодавства, в частині використання прогалин законодавства у власних цілях та використання даних пропозицій для формування в цілому нормативно– правової бази регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Всі господарські операції в сфері зовнішньоекономічної діяльності є об'єктами системи бухгалтерського обліку, які в свою чергу, лягають в основу окремих видів діяльності суб'єктів господарювання в зовнішньоекономічній сфері. Узагальнення результатів дослідження подано рис.1.

Таким чином, на рис.1. визначені основні дефініції, які запропоновано уточнити та закріпити на нормативно– законодавчому рівні з метою уникнення плутанити та проблем понятійно– категоріального апарату в зовнішньоекономічній сфері. Визначені операції зовнішньоекономічної діяльності є об'єктами системи бухгалтерського обліку та належать відповідно до кожної з груп зовнішньоекономічних операцій в розрізі видів діяльності суб'єктів господарювання: операційної, фінансової та інвестиційної. Зазначена ідентифікація об'єктів системи бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності є основою для розробки організаційних положень та методики облікового відображення операцій в даній сфері.

Отже операції зовнішньоекономічної діяльності (імпортні операції, експортні операції, зовнішньоекономічні операції з цінними паперами, зовнішньоекономічні кредитно– розрахункові операції, зовнішньоекономічні орендні операції, міжнародний лізинг, валютні операції, операції з іноземними інвестиціями та операції, пов'язані зі спільною діяльністю) ідентифіковано як об'єкти системи бухгалтерського обліку в зовнішньоекономічній сфері та розділено відповідно до видів діяльності суб'єктів господарювання (операційна, фінансова та інвестиційна).

УДК 657.1

Гороховець Ю.А., магістрант
Науковий керівник – Проскуріна Н.М., д.е.н., проф.
Запорізький національний університет

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В СФЕРІ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ОЦІНКИ

Питання бухгалтерської оцінки протягом тривалого часу і до наших днів залишаються одним із основним об'єктів, яким приділяється увага наукових досліджень вчених зі сфери бухгалтерського обліку, оскільки оцінювання є однією із основних процедур у складі облікової системи підприємства. До середини ХХ–го століття надання оцінки окремим фактам господарського життя або операціям, як елементам господарської діяльності підприємства, було основною метою бухгалтерського обліку. В умовах сьогодення, незважаючи на зміну такої мети в сторону забезпечення користувачів обліковою інформацією, оцінка продовжує відігравати важливу роль в забезпеченні виконання даної мети, оскільки від виду застосовуваної оцінки та методики її здійснення залежить рівень задоволення потреб користувачів.

Проблемам здійснення оцінки в бухгалтерському обліку приділені праці значної кількості вітчизняних дослідників, зокрема, вони розглядались в монографічних та дисертаційних дослідженнях таких вчених, як М.І. Бондар, М.Д. Корінько та Г.Б. Титаренко, М.В. Корягін, Л.Г. Ловінська, Н.М. Малюга, І.В. Супрунова, Н.М. Урбан, І.Й. Яремко.

Всіх дослідників, які присвячують свої наукові праці даній проблематиці можна об'єднати в декілька груп.

Представники першої групи розглядають теоретико–методологічні засади оцінювання в бухгалтерському обліку, намагаючись віднайти тенденції розвитку оцінки як одного із найважливіших складових облікової системи підприємства. Зазвичай, такі дослідження включають історичний аналіз даної проблематики та передбачають широке використання економічного інструментарію, а також пов'язані із залученням наукових методів і результатів із інших суміжних дисциплін. Основною ціллю досліджень представників даної групи є розробка загальної теоретичної моделі бухгалтерської оцінки, що дозволить, з одного боку, пояснити існування всіх наявних підходів, що реалізовані в стандартах та використовуються на практиці, а з іншого боку, передбачити подальші шляхи розвитку облікової оцінки в майбутньому.

Представники другої групи розглядають проблемні питання оцінки окремого об'єкту, яким може виступати як окремий об'єкт бухгалтерського обліку за планом рахунків (основний засіб, нематеріальний актив, грошові кошти тощо), так і агреговані облікові об'єкти, виділені за різними ознаками (необоротні активи, оборотні активи, пасиви, власний капітал тощо).

Проведення подібних досліджень в основному спрямоване на забезпечення адекватності облікової оцінки, використовуваної в чинній обліковій системі, особливостям використання даного об'єкта в господарській діяльності конкретного виду підприємств, а також зростаючим вимогам і запитам внутрішніх та зовнішніх користувачів облікової інформації.

Представники третьої групи досліджують окремі оціночні інструменти або методи оцінки, що використовуються в бухгалтерському обліку і можуть застосовуватись до різних об'єктів обліку. Наприклад, в останні роки, у зв'язку із широким запровадження концепції справедливої вартості в міжнародних стандартах фінансової звітності, з'явилась значна кількість публікацій з даної проблематики. Із появою подібних нових інструментів можна прогнозувати виникнення нових сфер наукових досліджень, присвячених удосконаленню бухгалтерської оцінки.

Виходячи із трьох виділених груп, можна сформувати три основні напрями наукових досліджень в сфері бухгалтерської оцінки: 1) Загальносистемні теоретико-методологічні дослідження; 2) Об'єктні дослідження; 3) Інструментальні дослідження. Розвиток кожного із напрямів заслуговує на увагу в умовах сьогодення внаслідок того, що бухгалтерський облік є динамічною системою, яка постійно розвивається під впливом значної кількості факторів (економічних, технологічних, технічних, організаційних, культурних, соціальних тощо) та потребує удосконалення з урахуванням потреб користувачів облікової інформації.

УДК 657.44:336.763

**Грабчук І.Л., к.е.н., доц.
Кузьменко З.В., магістрантка**

Житомирський державний технологічний університет

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В ЧАСТИНІ ОПЕРАЦІЙ З ОБЛІГАЦІЯМИ

Випуск та розміщення корпоративних облігацій – один із способів корпоративного фінансування власного бізнесу. Саме тому незважаючи на те, що в Україні відбувається скорочення емісійної діяльності на ринку корпоративних облігацій (рис. 1), підприємство– емітент зацікавлений в оперативному отриманні інформації за обсягами випуску даного виду цінного паперу.

Вирішальну роль в розв'язку поставленого завдання відіграє облікова політика. Від правильності визначення її елементів залежатиме можливість доведення інвесторам привабливості придбання облігацій підприємства, не розкриваючи при цьому порядку формування фінансового результату.

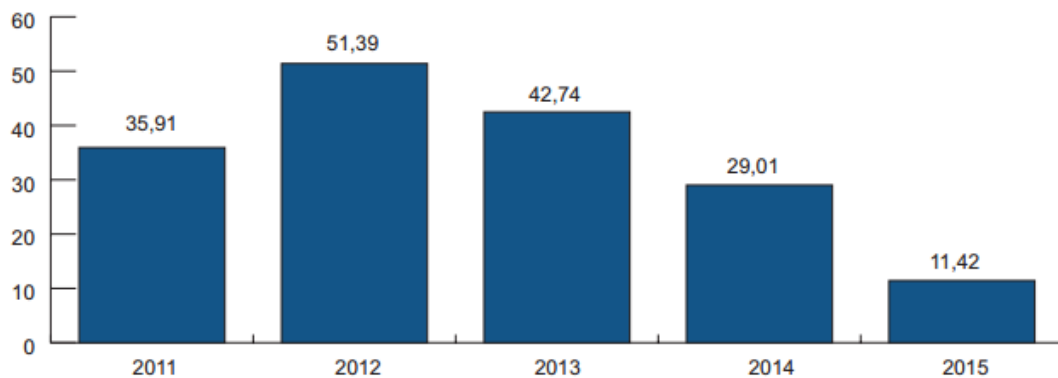

Рис.1. *Обсяг зареєстрованих Компісією випусків облігацій підприємств у 2011 – 2015 роках, млрд грн¹*

Проблемність розробки розпорядчого документу про облікову політику (наказу, положення) за операціями з облігаціями пов'язана з їх складною природою як цінних паперів. Адже, з однієї сторони облігації виступають як спосіб оформлення дебіторсько– кредиторської заборгованості, а з іншої – як фінансові інвестиції.

Розробляючи положення облікової політики за операціями з облігаціями слід враховувати різні інтереси користувачів фінансової звітності, зокрема:

- щодо придбання, продажу та володіння облігаціями;
- оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання з випущеними цінними паперами;
- визначення суми відсотків за облігаціями.

Аналіз спеціалізованої економічної літератури засвідчив, що автори пропонують висвітлювати в розпорядчому документі про облікову політику щодо цінних паперів різні питання, однак у вирішенні даного питання відсутня. Доволі часто дублюються положення з інших документів підприємства, зокрема установчих. Так, способи збільшення або зменшення позикового капіталу, хоч і пов'язані з бухгалтерським обліком, але не повинні бути вказані в наказі про облікову політику, оскільки вони зазначені у статуті.

Підприємство може здійснювати придбання не одних не тільки облігацій, але й інших цінних паперів. За такої ситуації може виникнути питання щодо розподілу витрат між типами цінних паперів, яке можна здійснювати пропорційно їх номінальній або курсовій вартості цінних паперів. Детальна методика такого розподілу повинна бути прописана в розпорядчому документі про облікову політику для тих підприємств, які здійснюють операції з придбання цінних паперів.

¹ Річний звіт НКЦПФР за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nssmc.gov.ua/user_files/content/58/1473066406.pdf

Якщо підприємство здійснює випуск облігацій, то слід врегулювати питання за якою вартістю обліковувати їх бланки цінних паперів. Враховуючи відсутність вирішення даного питання на законодавчому рівні, слід детально описати порядок оцінки сертифікатів облігацій на позабалансових рахунках.

Невирішеним є питання щодо облікового відображення операцій з випущеними короткостроковими облігаціями. Аналіз наукових джерел показав, що автори пропонують для цього різні рахунки та субрахунки, що свідчить про те, що дане питання є одним з елементів облікової політики.

Отже, в розпорядчому документі про облікову політику слід вказати такі питання щодо операцій з облігаціями:

1) у емітента облігацій:

- порядок відображення в обліку витрат, які виникають при здійсненні операцій з облігаціями;
- порядок оцінки бланків сертифікатів;
- перелік робочих рахунків з обліку випущених короткострокових облігацій;
- перелік і строки подання внутрішніх звітів щодо випущених облігацій;

2) у інвестора:

- методи розподілу витрат між різними видами цінних паперів (зокрема і облігацій), придбаних однією партією;

□ побудова аналітичних рахунків з обліку придбаних облігацій (в складі фінансових інвестицій);

- перелік і строки подання внутрішніх звітів щодо придбаних облігацій.

Врахування наведених елементів облікової політики в розпорядчому документі емітента та інвестора цінних паперів, дозволить врегулювати ряд проблемних питань щодо обліку облігацій. Тим самим створюється необхідне інформаційне забезпечення управління операціями з цінними паперами, що, в свою чергу, забезпечує успішну діяльність суб'єктів господарювання на фондовому ринку.

УДК 657

Джусь В.В., магістрант
Науковий керівник – Хоменко Г.Ю., к.е.н.
Житомирський державний технологічний університет

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ОРЕНДНИХ ОПЕРАЦІЙ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У сучасних умовах розвитку економіки оренда необоротних активів є одним із найбільш поширених способів оновлення необоротних активів на підприємстві. Але в сучасних умовах оренда в залежності від її виду виступає

досить складною формою економічних відносин між орендарем та орендодавцем, що в свою чергу містить у собі деякі елементи купівлі – продажу, кредиту, прокату та продажу товарів в розстрочку.

Від розуміння природи оренди безпосередньо залежить сама методика ведення обліку оренди в орендодавця, що надає майно у використання на платній основі та орендаря, що отримує майно у використання на платній основі і тим самим несе відповідні витрати. Тому, внаслідок значної різниці в сутності відображення орендних операцій внаслідок використання вітчизняних норм та міжнародних стандартів, тому в Україні існують різні підходи до розуміння економічної власності, згідно з яким при використанні міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 17 «Оренда» майно, яке в процесі діяльності підприємства використовує підприємство з одночасним прийняттям на себе певних ризиків та вигод, відображується на балансі орендаря, а при використанні національної системи обліку Положення стандарт бухгалтерського обліку 14 «Оренда» лише відображається на позабалансовому обліку.

Питання обліку орендних операцій були предметом досліджень багатьох вітчизняних вчених, серед яких Бутинець Ф. Ф., Дем'яненко М. Я., Міщенко В. І., Кірейцев Г. Г., Луб'яницький О. Г., Саблук П. Т., Слав'янська Н. Г., Осадчий Ю. І., Усенко Я. Б., Глушков І. Є., Горемікін В. А., Кондраков Н. П., Ламікін І. А., Панічев Н. А., Прилуцький Л. Н., та інші.

Нами було досліджено статистичні дані стосовно структури експорту та імпорту фінансових послуг за 2015 рік і встановлено що послуги операційного лізингу в частині експорту складають 43 млн. дол. США, що в частині ділових послуг складає 5,3% від вартості експортованих ділових послуг. Також було проаналізовано імпорт операційного лізингу за 2015 рік. Вартість імпорту пслуг з операційного лізингу становить 69,2 млн. дол. США, що в частині ділових послуг складає 9,6% від вартості імпорту ділових послуг. Тим самим можна помітити, що вартість імпортованих послуг за 2015 рік була на 26,2 млн. дол. США більшою ніж вартість експортованих послуг. Зважаючи на це можна зробити висновок, що в Україні існує певний дефіцит на ринку операційного лізингу, що значною мірою уповільнює розвиток ринку орендних операцій в Україні [1].

Слід відмітити, що вітчизняна практика ведення обліку орендних операцій разом із запозиченням зарубіжних методів ведення обліку даних операцій зберегла елементи попереднього досвіду – наявність та використання рахунків позабалансового обліку, призначення яких полягає у розмежуванні юридично власного майна та майна, що використовується, але юридично не є власністю.

Таким чином, підвищення організації ведення аналітичного обліку орендних операцій дозволяє забезпечити підвищення ефективності накопичення, систематизації та збереження інформації про орендні операції, які суб'єкт господарювання виконує в процесі своєї господарської діяльності. Так як до орендних операцій відносяться як операції з отримання необоротного

активу від орендодавця в тимчасове використання так і операції з передачі активу в тимчасове використання орендарю. Тому при проведенні підприємством значної кількості орендних операцій виникає необхідність в організації аналітичного обліку орендних операцій. Аналітичні рахунки для ведення обліку орендних операцій мають відкриватися за наступними критеріями: за видом оренди (операційна та фінансова), за об'єктом оренди, за терміном дії орендного договору, за контрагентами (орендодавцем чи орендарем) та іншими ознаками що притаманні орендним операціям.

Тому з метою підвищення ефективності організації аналітичного обліку у орендаря необоротних активів, що були отримані в оренду. До рахунку 01 нами запропоновано необхідність використання системи субрахунків, які є аналогічними до рахунків ведення обліку необоротних активів, що приймаються в оренду. Визначено, що аналітичний облік орендованих необоротних активів повинен надавати більше інформації про орендований актив та вид договору оренди (операційної чи фінансової), за яким цей актив був отриманий. Це обумовлено тим, що від виду оренди визначається спосіб відображення нарахованих орендних платежів, витрати на утримання об'єктів та ін. Проте, слід відзначити, що така деталізація орендованих об'єктів буде доцільною лише при значній кількості об'єктів, які були одержані в оренду, та при достатньому рівні автоматизації накопичення інформації.

Таким чином, наводячи висновки можна стверджувати, що оренда є досить важливим способом залучення додаткових фінансових ресурсів, а також одним з важливих факторів при обмеженій кількості фінансових ресурсів підприємства і дозволяє оновити матеріально-технічну базу підприємства без використання інших фінансових послуг, що мають досить значну вартість в порівнянні з орендою. Також встановлено, що досить значна кількість аспектів ведення обліку операцій з оренди потребує вдосконалення, що в свою чергу підвищить ефективність облікового відображення операцій з оренди та оптимізує понесення витрат, що пов'язані з цими операціями. Особливо це стосується порядку відображення орендованих необоротних активів на рахунках позабалансового обліку.

Список використаної літератури:

1. Державна служба статистики Структура експорту-імпорту за видами послуг у 2015 році [Електронний ресурс]: - Режим доступу: - https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2016/zd/str_eip_kv/str_eip_kv_u/str_eip2015_u.htm

УДК 657

Дубовенко М., магістрант
Науковий керівник – Іваненко В.О., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ЗНАЧЕННЯ КОНТРОЛЮ У ФРАНЧАЙЗИНГОВИХ ВІДНОСИНАХ

Трансформаційні зміни в ринковій економіці України вимагають від суб'єктів господарювання злагодженої роботи всіх зацікавлених осіб. Для досягнення стратегічних цілей і бажаного результату своєї діяльності керівники підприємств намагаються створити ефективну систему внутрішнього контролю, яка дасть змогу своєчасно виявляти проблеми, слабкі сторони і загрози та приймати оперативні управлінські рішення.

Оскільки в ході реалізації франчайзингових відносин всі франчайзі діють за встановленими правилами франчайзера, контроль є особливо важливим. Франчайзі, які хочуть уникнути впливу контролю, завдають шкоди всій системі, адже для всіх учасників встановлені єдині стандарти роботи, які, в свою чергу, закріплені в договорі франчайзингу.

Здебільшого, франчайзі вважають, що вони здійснюють власну справу і не потребують підтримки і настанов франчайзера. Насправді ж взаємовідносини між суб'єктами повинні базуватись на принципі командної роботи.

На рис. 1 наведено місце контролю у системі франчайзингової діяльності.

При вступі у франчайзингові відносини більшість суб'єктів вважає питання контролю недоречним, адже всі люблять свободу у своїх діях та рішеннях. Проте вважаємо, що для створення дійсно стабільно працюючого «бізнесу за франшизою» потрібний досить суворий контроль.

Наведемо декілька основні проблеми, які виникають у франчайзера при «вільному польоті» їх франчайзі:

1. Втрата контролю над ринком. Дуже рідкісний випадок або навіть і не реальний, коли у суб'єкта господарювання немає конкурентів. Навіть інноваційні схеми вмиють копіюються конкурентами і потім доводиться битися за своє місце під сонцем. Чуйний контроль над усіма діями конкурентів і передача жорстких інструкцій усім франчайзі – це можливість зберегти лідерство на ринку. Як приклад, варто узяти класику – фаст фуд «Мак Дональдс». Коли в 1940 році була створена концепція, то це була інновація. Але потім її копіювали і перемальовували тисячі разів. Проте «Мак Дональдс» до 2010 року був лідером у своїй області, і тільки потім поступився першим місцем напористому новачкові – «Subway». І упевнено залишився на другій сходинці п'єдесталу. Причина такого довготривалого успіху проста: суворий контроль над кожним, окремо взятим франчайзі. Майже усі конкуренти були видавлені цією корпорацією з глобального ринку [1].

2. Обман з боку франчайзі. Багато людей входить у франчайзинговий бізнес не лише для чесної роботи, але і для отримання «тіньових доходів». Тому якщо не вести суворий контроль, можна значно зменшити прибутки всієї мережі.

Перелічені проблеми тягнуть за собою низку й інших недоліків. Відбувається «розмиття» бренду. Адже не кожен споживач знає: купує він у

франчайзера чи у франчайзі. Його думка формується про товар. Тому, якщо кожен франчайзі вестиме справи на свій розсуд, ім'я бренду не запам'ятається.

Рис. 1. Система контролю франчайзера над франчайзі

Варто зауважити, що франчайзі повинні відчувати підтримку франчайзера постійно, адже щомісячна сплата роялті має себе виправдовувати. Звичайно, на перших стадіях співпраці вплив франчайзера помітніший, адже відбувається безпосередньо саме навчання і контроль над першими кроками роботи. Але в процесі розвитку франчайзингової мережі франчайзер вводить нову продукцію, міняє підходи в роботі з клієнтами і так далі. Тому потрібно доносити до відома франчайзі такі зміни і навчати їх.

Підводячи загальний підсумок вище викладеному, можна впевнено сказати, що система ефективного та налагодженого контролю франчайзера над франчайзі приносить позитивні результати для обох сторін. Необхідно, щоб франчайзер давав своїм партнерам «ілюзію свободи», але при цьому знав про кожну їх дію та здійснював постійний моніторинг діяльності франчайзі (централізований ІТ-контроль над продажами, робота з персоналом, «таємний покупець» і так далі).

Список використаної літератури:

1. Феценко С.К. Как контролировать деятельность своих франчайзи / С.К. Феценко // Банк франшиз. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog.bankfranshiz.ru/kak-kontrolirovat-deyatelnost-svoix-franchajzi/>

УДК 657

**Замула І.В., к.е.н., доц.
Примак Т.С., магістрант**
Житомирський державний технологічний університет,

ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ ВИТРАТ НА ЕКОЛОГІЧНУ ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ

В сучасних умовах основою існування і успішного розвитку підприємства є конкурентоспроможна продукція, що має високий попит як на вітчизняному, так і на іноземному ринках. Така продукція повинна витримувати основне співвідношення – якості та ціни. Але сьогодні існує тенденція до зниження собівартості, тим самим зниження якості продукції, що виготовляється. Використання дешевої сировини низької якості – це один з основних шляхів зниження собівартості.

Проте на сьогоднішній день взаємозв'язок між ціною та якістю носить досить суперечливий характер, оскільки висока якість продукції поряд із зростанням конкурентоспроможності, збільшенням обсягу продажів і зростанням частки продукції підприємства на ринку зазвичай призводить до підвищення витрат, а отже, до росту цін або зниження рентабельності продукції.

Тож, якість продукції є одним з визначальних факторів конкурентоспроможності продукції. Важливою складовою продовольчої безпеки країни є її якість і безпечність для населення. Нині ця проблема набуває важливого значення і особливої актуальності. Адже від безпечності та якості продуктів харчування в значній мірі залежить життя і здоров'я людей. Саме високі вимоги до якості продукції забезпечує домінування продукції розвинутих країн на світовому ринку, її конкурентоздатність і дозволяє відігравати провідну роль у світовому розподілі праці. Однак на сьогодні питанням забезпечення екологічної якості продукції та бухгалтерського обліку витрат, пов'язаних з її забезпеченням, приділяється незначна увага, а ряд аспектів облікового відображення витрат на екологічну якість залишаються недостатньо дослідженими.

Питанням сутності, класифікації витрат на екологічну якість та їх облікових аспектів присвячено роботи вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких праці: Ю. Бурдіна, Є. Карлика, В. Кислицина, Ф. Кросбі, В. Павлова, В. Пархоменка, М. Самогородської, І. Тимрієнко, А. Фейгенбаума, В. Фоміна, Т. Харламової, Дж. Х. Харрінгтона, Дж. Шанка, М. Шигуна та інших.

Незважаючи на це залишаються невирішеними ряд проблем, пов'язаних зі визначенням терміну «витрати на екологічну якість продукції» та організацію їх обліку. Це є результатом того, що на практиці важко відрізнити витрати на забезпечення екологічної якості від інших витрат. Відносно трактувань терміну «витрати на екологічну якість продукції» існує ряд думок. Витрати екологічної якості продукції – це витрати, які виникають внаслідок недосягнення 100 % рівня екологічної якості. Це різниця між рівнем витрат, які очікуються при досягненні відмінних характеристик екологічної якості і фактичними витратами.

Сьогодні не існує єдиного підходу до визначення поняття «витрат на екологічну якість», тож відповідно і не вжито заходів по організації їх обліку. Узагальнимо, під «витратами на екологічну якість» варто розуміти систематичні витрати заходи і процеси щодо забезпечення і підвищення екологічної якості продукції. Дані заходи спрямовані на забезпечення відповідності продукції вимогам встановлених і передбачуваних потреб споживачів, а також втрати, обумовлені низькою якістю продукції і процесу. В результаті того, що витрати на екологічну якість є однією із складових елементів собівартості готової продукції, то виникає потреба у організації їх обліку.

Маючи на меті прийняття обґрунтованих та ефективних рішень управлінським персоналом, пропонуємо процес організації обліку витрат на якість здійснювати у наступній послідовності :

1. визначення завдань обліку витрат на екологічну якість продукції;
2. виділення об'єктів обліку витрат на екологічну якість продукції;
3. виділення суб'єктів, які здійснюють організацію обліку;
4. розробка класифікація витрат на екологічну якість;
5. формування складу витрат на екологічну якість;
6. підбір методів оцінки екологічних витрат;
7. забезпечення документообігу витрат на екологічну якість продукції.

Пропонуємо дані етапи прописати в окремому розділі щодо обліку витрат на екологічну якість продукції в Наказі про облікову політику.

В результаті відсутності єдиного підходу до організації обліку витрат на екологічну якість продукції кожне підприємство організовує облік на власний розсуд. На нашу думку, доцільно облік витрат на екологічну якість продукції вести на окремому субрахунку 914 «Витрати на екологічну якість», відкритому до рахунка 91 «Загальновиробничі витрати».

Також, до складу витрат на підтвердження та поліпшення екологічної якості пропонуємо відносити:

- витрати на маркетингові дослідження;
- виплати зі сертифікації продукції;
- оплату за розробку та оцінку вартості системи екологічної якості;
- витрати на метрологічне забезпечення виробництва та оцінку якості;

– витрати на заробітну плату та нарахування на заробітну плату персоналу, який займається оприбуткуванням і визначенням екологічної якості придбаних товарів;

– витрати на перевірку зразків продукції;

– витрати, пов’язані із навчанням персоналу щодо екологічної якості.

Отже, недостатнє висвітлення екологічних проблем в обліковому аспекті спричиняє виключення ролі бухгалтерського обліку в процесі реалізації положень концепції стійкого розвитку економіки. Бухгалтерський облік витрат на екологічну якість продукції є джерелом інформації для управлінських рішень, але існуючий в Україні порядок організації бухгалтерського обліку не забезпечує надання необхідної інформації для управління екологічною якістю продукції.

УДК 657.1

Захарчук Д.В., магістрант
Науковий керівник - Євдокимов В.В., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВІДОБРАЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ–УТИЛІЗАТОРІВ

Ефективності роботи підприємства досягають за рахунок удосконалення виробництва, раціонального використання ресурсів та максимально можливого використання відходів. Це пояснює необхідність чіткої організації бухгалтерського обліку з метою формування повної та достовірної інформації щодо видів, шляхів надходження і напрямів використання відходів, зумовлює вибір теми дослідження та її актуальність.

Відходи – це не лише поняття з природничих, технічних або геологічних наук, а економічна категорія. Причому дана категорія впливає не лише з бухгалтерської термінології, відходи [2] це економічний об’єкт від управління яким залежить розвиток економічних систем як окремого підприємства, так і країни в цілому, а в деяких випадках [2] окремих регіонів. Адже відходи – це невід’ємна складова виробництва та взаємодії підприємства з навколишнім середовищем[1].

Для цілей управління та облікового відображення відходи поділяються на:

– незворотні [2] відходи, які повністю втратили свої корисні споживчі якості, в результаті чого їх не можна використати на підприємстві або реалізувати іншим виробникам;

– зворотні [2] залишки сировини, матеріалів, напівфабрикатів, теплоносіїв та інших видів матеріальних цінностей, що утворилися в процесі виробництва

продукції (робіт, послуг), які повністю або частково втратили споживчу якість вихідного матеріалу, хімічні та фізичні властивості, і через це використовуються з підвищеним витрачанням, з понаднормовим зменшенням виходу готової продукції або взагалі не використовуються за прямим призначенням.

Важливою інформацією для управління відходами є дані про місця утворення та використання відходів, що зумовлює необхідність використання первинних та звітних документів з обліку відходів підприємств– утилізаторів.

Первинний облік відходів проводиться на електронних носіях за кожним технологічним процесом, окремою операцією, одиницею устаткування, де утворюються відходи і використовується упаковка. Для контролю руху зворотних сировинних відходів та більш раціонального їх використання на підприємстві– утилізаторі ведеться відомість обліку руху зворотних відходів.

Крім первинних документів визначається рахунок, на якому узагальнюється інформація про утворення та використання відходів. В бухгалтерському обліку відходи відображають не як окремий об'єкт, а як різновид матеріальних ресурсів.

На рахунках бухгалтерського обліку вартість усіх зворотних відходів, що передаються з власного виробництва на склад підприємства (у місця зберігання), відображається записом на балансовому рахунку запасів, зокрема субрахунку 209 "Інші матеріали". Незворотні відходи відображаються на позабалансовому рахунку 07 "Списані запаси". Аналітичний облік на вказаних рахунках ведеться у розрізі видів виробництва, в результаті якого вони утворилися, за місцями зберігання відходів та за видами відходів.

Особливістю надання послуг підприємства– утилізатора є облікове відображення їх реалізації та результатів. Витрати, що пов'язані з наданням послуг відображаються на рахунку 23 "Виробництво". Коли виробничі витрати не можливо ідентифікувати з окремим видом послуг, вони відображаються в складі загальновиробничих витрат на рахунку 91.

При спалюванні та захороненні відходів підприємство– утилізатор показує реалізацію послуги. Дохід від реалізованої послуги відображається у складі доходу від реалізації послуг на рахунку 703 "Дохід від реалізації робіт, послуг" та визначається у відповідності з розробленою на підприємстві– утилізаторі тарифною політикою.

Собівартість реалізації визначатиметься в залежності від витрат, понесених на кожному технологічному етапі, та відображатиметься на рахунку 903 "Собівартість реалізованих робіт, послуг". Таким же чином, у системі рахунків бухгалтерського обліку відображатимуться операції з реалізації послуги переробки відходів у випадку, коли відходи надходять як давальницька

сировина.

Стосовно переробки відходів, які придбані або отримані безоплатно, то результатом даного виробництва буде готова продукція. Готова продукція переробки відходів визначається активом підприємства, а тому відображається на рахунку 26 "Готова продукція". Процес її реалізації відображатиметься на рахунках відповідно до чинного законодавства як і для будь-якого іншого підприємства.

Таким чином, система бухгалтерського обліку операцій поводження з відходами на підприємства– утилізатора дозволяє сформувати комплексну інформаційну базу для управління відходами підприємства– утилізатора й відповідно підвищує ефективність та результативність діяльності як з економічної, так і з екологічної та соціальної точки зору.

Список використаної літератури:

1. Грицишен Д.О. Відходи як об'єкт управління економіко– екологічною безпекою промислових підприємств [Електронний ресурс] / Д.О.. Грицишен // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал.*–2015. – № 2(18). – С.72– 81. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/No2/72–81.pdf>

УДК 657

**Іваненко В.О., к.е.н., доц.
Дубовенко М.А., магістрант**
Житомирський державний технологічний університет

ФАКТОРИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

На сьогоднішній день все більша кількість підприємств зіштовхується з проблемою нестачі оборотних коштів. У результаті значної конкуренції на товарних ринках постачальники здійснюють поставки на умовах відстрочення платежу. Таким чином вони зберігають стосунки зі своїми партнерами, але разом з цим втрачають можливість розширення діяльності через обмеження грошових надходжень. Тому для забезпечення повноцінного функціонування і розширення діяльності суб'єкти господарювання змушені шукати нові та ефективні способи залучення грошових ресурсів. Одним із таких способів є факторинг, який допомагає вивільнити засоби, «заморожені» в дебіторській заборгованості.

Вивчення існуючих підходів до трактування сутності даного явища, дозволяє стверджувати, що під факторингом слід розуміти фінансову операцію, за допомогою якої підприємство (клієнт) передає свою дебіторську заборгованість факторинговій компанії (банку) і отримує до 90% коштів в момент

відвантаження товарів (надання послуг, виконання робіт). В свою чергу, фактор отримує право грошової вимоги до покупця.

Схема реалізації факторингових відносин представлена на рис. 1.

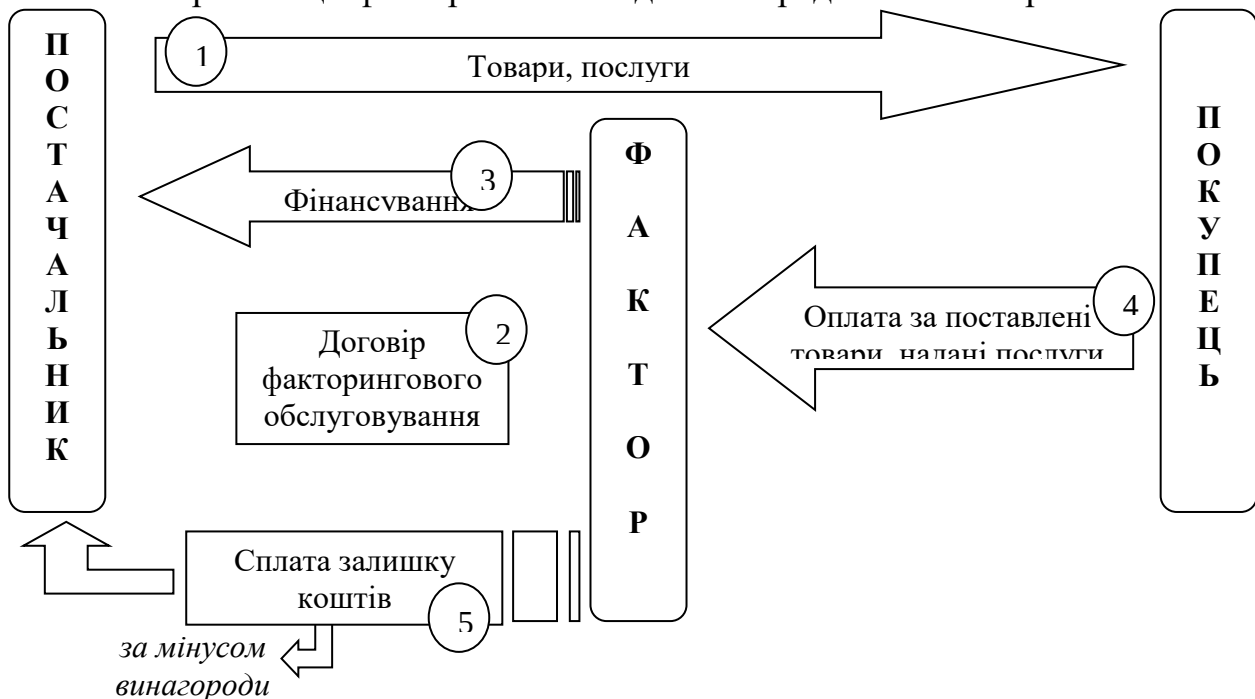

Рис. 1. *Схема реалізації факторингових відносин*

Таким чином, до основних елементів факторингових відносин належать:

1) суб'єкти факторингу (постачальник товарів, робіт, послуг; факторингова компанія (банк); покупець);

2) об'єкт факторингу: дебіторська заборгованість – визначена сума коштів, їх еквівалентів, інших активів, яку дебітори (фізичні або юридичні особи) заборгували підприємству;

3) платежі за користування факторингом – факторингова винагорода: мінімальна ставка (% річних); комісія за встановлення фінансового ліміту (% від суми ліміту); комісія за обслуговування (% від суми накладної); комісія за опрацювання документів (% від суми накладної).

Слід зазначити, що тарифи встановлюються індивідуально кожною факторинговою компанією (банком), тому вище перелічені платежі не завжди наявні в складі винагороди.

Окрім тарифів, банки– фактори та факторингові компанії висувають й інші умови видачі факторингу, зокрема: співпраця лише з тими підприємствами, фінансовий результат яких за останні місяці дорівнював прибутку; умова переходу підприємства на повне, або часткове обслуговування банком; наявність мінімальної кількості дебіторів (1– 5); максимальний період відстрочки платежів (3– 4 місяці); максимальний об'єм фінансування (від 50 до 100 % за мінусом плати за факторинг) та ін.

Безумовно, факторинг має свої переваги і недоліки. Зокрема, для постачальника до основних переваг можна віднести: фінансування постачальника в момент передачі фактору документів, що підтверджують поставку; відсутність застави; передача фактору ризиків неплатоспроможності покупців; змога використовувати одночасно декілька фінансових інструментів; залучення більшої кількості покупців в результаті надання вигідних умов постачань; покращені фінансові показники діяльності (структура балансу, фінансова звітність); зменшення витрат, пов'язаних з управлінням дебіторською заборгованістю.

Щодо недоліків, то насамперед це: факторинг є відносно дорогим способом залучення фінансових ресурсів; наявність ліміту фінансування (неможливість використовувати факторинг в разі поставок на суму, що не перевищують встановлену межу); неспроможність використовувати факторинг при здійсненні взаєморозрахунків по передоплаті.

Отже, на підставі вищевикладеного матеріалу, можемо стверджувати, що до основних об'єктів бухгалтерського обліку, які характеризують специфіку факторингових операцій і потребують подальшого дослідження та вдосконалення облікового відображення є:

- дебіторська заборгованість, яка внаслідок тривалого непогашення погіршує фінансовий стан підприємства та знижує ліквідність і платоспроможність через недоотримання грошових коштів;
- зобов'язання (у вигляді комісійної винагороди) постачальника перед факторинговою компанією;
- інші супроводжуючі послуги, які надаються фактором клієнту.

УДК 657

Калак Т.Г., магістр
Научный руководитель – Виорел Цуркану, д.э.н., проф.
Молдавская Экономическая Академия

ОСОБЕННОСТИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В НЕКОММЕРЧЕСКИХ ОРГАНИЗАЦИЯХ

В последние годы деятельность некоммерческих организаций (НКО) приобретает все большее значение в жизни гражданского общества Республики Молдова. Свидетельством тому является тенденция увеличения их количества с каждым годом. Согласно ст 180 Гражданского Кодекса Республики Молдова НКО признается юридическое лицо, преследующее иную цель, нежели извлечение прибыли. Часто это связано с реализацией важнейших социальных программ.

Основные принципы и правила бухгалтерского учета в НКО установлены в Методических указаниях об особенностях бухгалтерского учета в

некоммерческих организациях от 2014г. (Методические указания). Именно они стали основным путеводителем для бухгалтеров НКО, в то время как Национальные стандарты бухгалтерского учета применяются ими ограниченно. Объектом бухгалтерского учета в НКО являются средства целевого финансирования и их использование. В связи с этим отличительной особенностью бухгалтерского учета в НКО является принцип соответствия расходов доходам и по размерам, и по времени отражения. Так, например, целевые средства, использованные для покрытия/компенсации текущих расходов, учитываются как одновременное увеличение расходов, относящихся к целевым средствам и обязательств, и уменьшение целевых финансирований и поступлений и одновременно как увеличение текущих доходов, относящихся к целевым средствам. Данный принцип продемонстрируем на конкретном примере:

НКО в январе использовала материалы на проведение семинара в рамках краткосрочного гранта в сумме 4000 леев:

1) На стоимость израсходованных материалов – Дт Расходы, относящиеся к целевым средствам Кт материалы 4000 леев

2) Одновременно на сумму использованных целевых средств – Дт Текущие целевые финансирование и поступления Кт Доходы, относящиеся к целевым средствам 4000 леев.

В то же время возникает вопрос уместности понятий «доход» и «расход» в качестве подтверждения затрат на проекты, по средствам, полученным от доноров. Считаем, что более уместны понятия величины финансирования и величины его использования. В этом контексте следует отметить, что общепринятое значение понятия «собственный капитал» не характерно для некоммерческого сектора. Вместе с тем, исходя из экономического смысла собственный капитал НКО отражает источники средств, которые обеспечивают его жизнедеятельность. Для правильного отражения специфических операций НКО в Общий план счетов бухгалтерского учета были добавлены некоторые счета, применимые только в НКО, в частности, счета для группировки элементов собственного капитала. Согласно Методическим указаниям собственный капитал некоммерческой организации включает следующие статьи:

1) поправки результатов прошлых лет;

2) чистый профицит (чистый дефицит) отчетного периода

3) фонды, которые включают первоначальные вклады учредителей, фонд долгосрочных активов, фонд самофинансирования и другие фонды. Так как НКО не преследуют цели получения прибыли, то является более правильным применение для них терминов «профицит» и «дефицит» вместо терминов «прибыль» и «убыток».

Другой отличительной особенностью бухгалтерского учета в НКО является то, что амортизация не отражается в составе расходов. Передача в

експлуатацію нематеріальних активів і довгосрочних матеріальних активів, отриманих/придбаних за рахунок цільових засобів, відображається як зменшення цільових фінансування і надходжень і збільшення фонду довгосрочних активів, а в подальшому при нарахуванні амортизації – зменшення фонду довгосрочних активів і збільшення амортизації.

Приклад: НКО за рахунок цільових засобів придбала проектор, вартість якого становить 10 000 левів і який був зарахований до складу основних засобів (строку експлуатації – 3 роки, амортизація розраховується лінійним методом). При цьому здійснені наступні бухгалтерські записи:

1) Списана израсходованная сумма целевых средств на фонд долгосрочных активов – Дт Целевые финансирования и поступления Кт Фонд долгосрочных активов 10 000 левов

2) Начислена ежемесячная амортизация в сумме 278 левов (10 000 левов/36 месяцев) – Дт Фонд долгосрочных активов Кт Амортизация основных средств 278 левов.

Существуют и другие особенности учета в НКО, в частности порядок отражения в учете курсовых разниц. НКО, получившая средства в иностранной валюте для основной деятельности, курсовые разницы по ним отражает на счетах учета целевого финансирования, а курсовые разницы по операциям, связанным с предпринимательской деятельностью, относит на счета доходов или расходов.

Одной из проблем бухгалтерского учета в НКО является выбор метода отражения операций по счетам целевого финансирования: кассовый или метод начисления. В международной практике учета НКО придерживаются метода начисления. Методические указания определяют метод начисления как единственно возможный к применению. Согласно этому документу целевые средства признаются в случае наличия обоснованной уверенности, что средства будут получены. Вместе с тем, применяя метод начисления, существует риск того, что НКО может не получить целевые средства, которые уже были учтены, например, на основании договора. Поэтому более удобно варьировать применение обоих методов. Так, учет анонимных пожертвований возможен только в момент фактического поступления денежных средств.

УДК 657

Кальчук А. Л., магістрант
Житомирський державний технологічний університет

НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ: ЇЇ СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

Нефінансова звітність в Україні знаходиться на етапі активного розвитку і має значний незадіяний потенціал, зважаючи на невисокий відсоток кількості

компаній, які звітують. Побудова ринкової економіки в Україні робить цю проблему актуальною для вітчизняних підприємств і зумовлює необхідність наукового обґрунтування резервів і напрямів подальшого розвитку нефінансової звітності для забезпечення соціально відповідальної поведінки підприємства та бізнесу в цілому. Актуальність нефінансової звітності широко розкрита в працях зарубіжних та вітчизняних дослідників, таких як Н.В. Ільченко, Т.М. Довга, Р.О. Костирко, М.А. Проданчук, І.А. Рядинська та ін.

Термін «нефінансова звітність» - це документально оформлена сукупність даних комерційної організації, що відображає середовище існування компанії, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сфері життя суспільства [1].

У світовій практиці існує три форми формування нефінансової звітності:

1) Довільна форма. Звіти у довільній формі складаються у вигляді буклетів або розміщуються на веб-сайтах та містять інформацію про соціальні та природоохоронні програми компаній (наприклад, доброчинність).

2) Комплексні звіти. У звіті висвітлюється діяльність компанії з трьох точок зору: економічних результатів діяльності - фінансово-економічні і виробничі показники; екологічних результатів діяльності - вплив основної діяльності на довкілля і здоров'я людей; соціальних результатів діяльності - широкий спектр інформації, яка стосується діяльності компанії щодо своїх працівників, клієнтів, місцевих громад, інших цільових аудиторій та суспільства в цілому.

3) Стандартизовані звіти. Звіти складаються на основі вимог і принципів міжнародних стандартів. Такі форми мають певні переваги над попередніми, які полягають у можливостях порівняння з звітами інших компаній, що дає можливість визначення соціального рейтингу компанії та визнання її у міжнародній діловій спільноті [2].

Вільна форма складання нефінансової звітності є дуже зручною для організації, проте вона не завжди може забезпечити достовірність звіту та можливість його порівняння з іншими подібними звітами компаній, оскільки відомості в ній наводяться вибірково. Проте найбільш розповсюдженими міжнародними стандартами звітності є стандартизовані: Стандарти Сан-шайн; GRI; AA1000; SA8000.

Структура звіту за стандартом G-RI відображає економічні, соціальні та екологічні досягнення, а також має чітко визначенні вимоги, яких компанія повинна дотримуватися при його складанні. Звіт за оцінкою успіху організації у трьох важливих середовищах сталого розвитку суспільства, чи так званий звіт за стандартом AA1000, що заснований на діалозі зі стейкхолдерами, носить універсальний характер і підходить більше для компаній, діяльність яких суттєво впливає на суспільство.

Ієрархічну класифікацію нефінансової звітності складають чотири рівні, кожен з яких представляє певну інформацію залежно від користувачів та їх потреб:

1. Мегарівень: інформація призначена для неурядових організацій та світових співтовариств;
2. Макрорівень: інформація призначена для місцевих органів та держави;
3. Мезорівень: інформація призначена для споживачів, кредиторів та інвесторів;
4. Мікрорівень: інформація призначена для робітників компанії, акціонерів, бізнес-партнерів.

Класифікація нефінансової звітності постійно змінюється завдяки введенню нових класифікаційних ознак і відповідних видів звітів в аспекті соціальної відповідальності бізнесу. До таких додаткових класифікаційних ознак можна віднести цілі підприємства і ступеня дотримання ним норм соціальної відповідальності [3].

Перевагами нефінансової звітності є те, що вона: формує довіру до підприємства з боку різних груп впливу; підвищує прозорість підприємства; зміцнює ділові відносини та сприяє розширенню ринків, доступу до фінансових ресурсів, зокрема, від міжнародних фінансових інституцій; сприяє формуванню іміджу відповідального роботодавця серед молодих спеціалістів.

Окрім вигод, нефінансова звітність також несе в собі певні ризики, про які підприємствам варто знати: можлива критика; дилетантизм і невігластво; ресурсозатратність; достовірність даних; відсутність запасного виходу.

Нефінансова звітність в Україні знаходиться на етапі активного розвитку і має значний незадіяний потенціал, зважаючи на невисокий відсоток кількості компаній, які звітують. Складання нефінансової звітності свідчить про певний етап розвитку підприємства, усвідомлення про важливість доведення її до суспільства. В Україні процес розвитку нефінансової звітності є інтенсивним, проте несистемним, тому сьогодні гостро стоїть питання про формування комплексної системи ефективних інструментів її об'єктивної оцінки.

Список використаної літератури:

1. Агавердієва Х.Ф. Соціальна відповідальність недержавних пенсійних фондів в умовах реформування пенсійної системи: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.07 / Х.Ф. Агавердієва. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 20 с.
2. Воробей В., Жуковська І. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу / В. Воробей, І. Жуковська; Представництво ООН в Україні. – К.: Інжиніринг, 2010. – 82 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.sbv.org.ua
3. Жиглей І.В. Соціально відповідальна діяльність: поняття, складові та передумови відображення у системі бухгалтерського обліку / І.В. Жиглей // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. - №3. – С.

УДК 657

**Камінська Т.Ю., магістрантка,
Житомирський державний технологічний університет**

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ МЕТОДІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ЧАСІ

Вивчення будь – якої науки не можливе без основних інструментів, які її формують. Такими інструментами виступають методи. Враховуючи те, що облік є діяльністю з послідовним процесом переробки даних в інформацію, використовуються різні методи в залежності від етапів формування інформаційних потоків:

1) перший етап – систематичне і постійне спостереження в часі за об’єктами обліку за допомогою документування та інвентаризації;

2) другий етап – вимірювання вартості господарських засобів та джерел їх утворення, господарських процесів та результатів діяльності підприємства за допомогою оцінки і калькулювання;

3) третій етап – реєстрація та класифікація даних про зміни об’єктів обліку з метою їх систематизації через подвійне їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку;

4) четвертий етап – узагальнення інформації в балансі та фінансовій звітності.

Виходячи з цього, всі перелічені елементи методу бухгалтерського обліку за етапами облікової діяльності було згруповано в чотири пари: документування та інвентаризація; оцінка та калькулювання; рахунки та подвійний запис; баланс та фінансова звітність.

Однак, не дивлячись на те, що ці методи сформувалися ще на початку розвитку обліку в цілому (навіть інвентаризація була першим проявом обліку в Стародавньому Єгипті), не було досліджено впливу часу на ці методи і період, протягом якого вони використовуватимуться.

Методи бухгалтерського обліку залежать один від одного і таким чином доповнюють систему господарських процесів, які відбуваються на підприємстві протягом звітного періоду або операційного циклу. Таким чином, ми пропонуємо розглянути їх залежність, враховуючи певний відрізок часу (рис.1).

Відповідно до принципу безперервності передбачається, що оцінка активів та зобов’язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі. Так, метод документування виступає тим основним інструментом, який забезпечує всі дії, які здійснюються бухгалтером на підприємстві. Адже всім відомо, що “немає документа – немає запису”. За допомогою калькулювання на підприємстві визначається собівартість готової продукції, яку воно виготовляє або послуги, які надає. Ці методи знаходять своє

відображення на рахунках бухгалтерського обліку за допомогою подвійного запису. Фактично ці два методи є базою для застосування інших методів. Саме тому вони пов’язані між собою в часі, адже без логічного завершення одного етапу не можливо перейти до іншого.

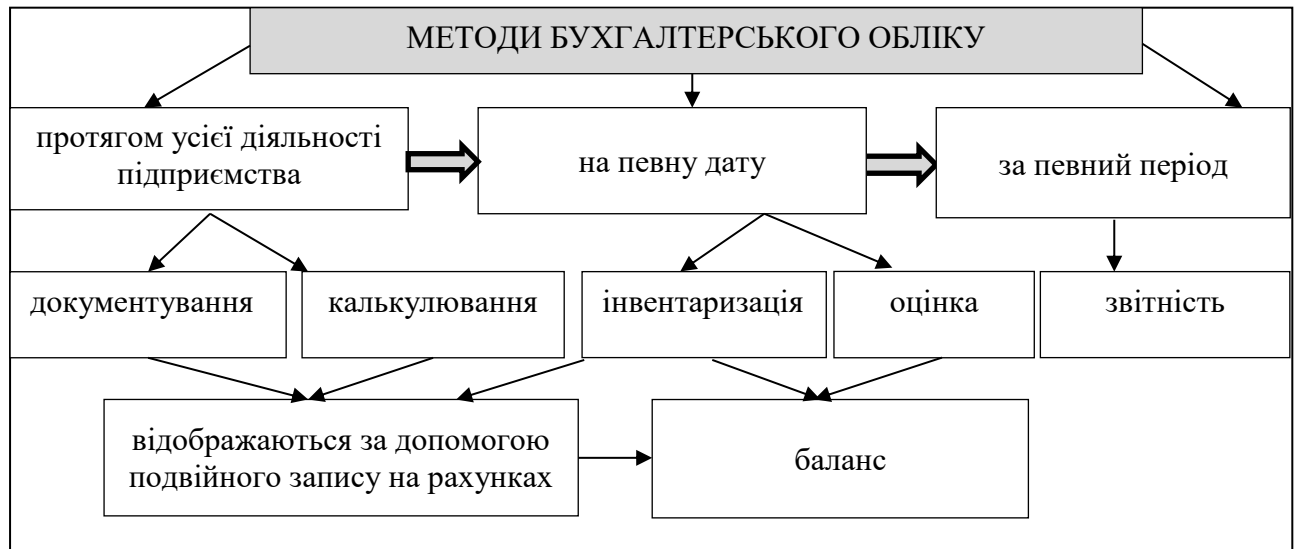

Рис. 1. Методи бухгалтерського обліку в залежності від часу

Інвентаризація проводиться на підприємстві на певну дату, враховуючи ряд обставин, які їй передують (зміна матеріально– відповідальної особи, на кінець звітного періоду, зміна керівника тощо), однак в часі ця операція не може бути завершена. Адже відповідність фактичної наявності тих чи інших матеріальних цінностей обліковим, не гарантує, що згодом вона не може змінитися. До того ж є майно, яке має особливість зменшуватись чи збільшуватись, залежно від розвантаження, умов зберігання чи норм природного убутку.

За допомогою оцінки визначається вартість майна підприємства в єдиному грошовому вимірнику. Однак це найбільш не стабільний інструмент. Адже вартість грошей щодня змінюється, а враховуючи нестабільність економіки, вирахувати ці зміни на 100 % практично неможливо.

Проте, за допомогою вище зазначених методів в кінці звітного періоду суб’єктом господарювання складається звітність підприємства і баланс, який є узагальнюючим показником подвійного запису. Ці методи враховують всі попередні прийоми, які використовувались, всі операції, які відбулися протягом операційного циклу і, виходячи з цього формують висновки щодо діяльності підприємства. Однак, слід зауважити, що, не дивлячись на те, що ці методи стоять в парі, логічніше їх було б розділити, так як вони не залежать один від одного в часі: баланс складається на певну дату, а інші форми звітності – за певний період.

Отже, всі методи взаємообумовлені та взаємопов’язані в часі, тому випускаючи з послідовного ланцюга подій одну з господарських операцій, яка

забезпечується використанням того чи іншого методу бухгалтерського обліку – це може підірвати всю усталену структуру не лише облікового відображення господарських процесів, а і діяльності підприємства в цілому.

УДК 657.1

Кириї І.О., студентка

Науковий керівник – Романчук К.В., д.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН ТА ОБЛІКУ МІЖНАРОДНОГО ФРАНЧАЙЗИНГУ

На сучасному етапі розвитку світової економіки все більше зростає роль франчайзингових відносин, відповідно збільшується кількість франшиз. У кризовий період краще будувати відносини уже перевіреним шляхом, а не натикатись на «підводні камені» тоді, коли у такий час шансів на помилку майже немає.

За даними «Franchise Group» – франчайзинг продовжує стрімко розвиватись. Однією з причин такого явища є те, що українці розглядають франчайзинг як одну із життєздатних форм інвестування капіталів, оскільки він пропонує надійні та перевірені на практиці моделі ведення бізнесу. На сьогодні в Україні функціонує 565 франчайзерів, 431 з яких – це відомі компанії, а 134 – нові гравці на ринку, які відкрили свої перші торгові точки.

У світлі підписання Угоди про асоціацію з ЄС Україна має прийняти європейські правила гри та забезпечити вільний і прозорий розвиток економіки. Не залишаються осторонь і операції франчайзингу. Відповідно до «Положення про франчайзинг»[4] Всесвітньої організації інтелектуальної власності «франчайзинг – це «договір, за яким одна особа, франчайзер (правовласник), яка має розроблену систему бізнесу, дозволяє іншій особі – франчайзі – використовувати цю систему відповідно до вимог володільця франшизи в обмін на винагороду». Регламент ЄС № 593/2008[6] визначає франчайзинг як договір, за яким франчайзер надає франчайзі за пряму або опосередковану винагороду право на використання франшизи на ринку певного типу товарів і послуг.

Правовою особливістю франчайзингу в Україні є те, що в національному законодавстві не передбачено договору з такою назвою. Але це не є перешкодою провадження діяльності, оскільки в ЦКУ[7] передбачений договір комерційної концесії, який за сутністю повністю відповідає франчайзингу. За договором комерційної концесії одна сторона (правоволоділець) зобов'язується надати другій стороні (користувачеві) за плату право користування відповідно до її вимог комплексом належних цій стороні прав з метою виготовлення та (або) продажу певного виду товару та (або) надання

послуг. Предметом договору є право на використання об'єктів інтелектуальної власності.

Іноземні франшизи на території України походять з таких країн, як Бельгія, Франція, Польща, Білорусь. Німеччина, Китай, Фінляндія, Росія, США, Італія та Угорщина. Внаслідок девальвації української гривні, інфляції та зниження купівельної спроможності населення спостерігається зростання інтересу до тих франшиз, які деноміновані в національній валюті і не прив'язані до іноземного обладнання.

Щоб завезти на вітчизняний ринок нові франшизи, треба забезпечити сприятливі умови, в тому числі законодавчі. В Україні на відміну від Італії, Іспанії, Франції, Бельгії на законодавчому рівні відсутній, так званий, інститут переддоговірної розкриття інформації франчайзером про склад франшизи, через що франчайзі при укладенні договору практично діє на власний ризик. Тому на практиці недобросовісний франчайзер може і не мати мінімального складу франшизи. Якщо право на торговельну марку, винахід, корисну модель, промисловий зразок при укладенні договору франчайзер може засвідчити відповідними документами, то право на фірмове найменування і наявність комерційного досвіду документально підтвердити досить складно.

Франчайзинг в ЄС є предметом регулювання значної кількості нормативно–правових актів. Існує загальне та спеціальне законодавство щодо франчайзингу. Для вивчення франчайзингу за основу у Європі беруть Кодекс Етики франчайзингу[1] та закон «Модель франчайзингу. Закон про розкриття інформації»[3]. Кодекс Етики франчайзингу – це «настільна книга» франчайзингу, на основі якої будується все інше регулювання франчайзингових відносин в кожній окремій європейській країні. Кодекс надає визначення франчайзингу, розглядає основні засади, обов'язки сторін, рекрутацію, оголошення, розголошення, відбір потенційних клієнтів та договір франчайзингу. Закон «Модель франчайзингу. Закон про розкриття інформації» є основою для регулювання відносин і норм відповідальності за розкриття комерційної інформації при продажі франшизи.

В Україні Кодекс Етики[2] був розроблений Федерацією Розвитку Франчайзингу України та відповідає положенням Європейського Кодексу Етики. Також консалтингова фірма «FranchiseGroup» у 2014р. розробила проект закону «Про франчайзинг»[5], але закон так і не поставили на розгляд до сьогодні.

Платою за франшизу є роялті, облік яких прямо залежить від терміну використання франшизи. В обліку роялті в закордонного франчайзера існують певні відмінності порівняно із вітчизняним обліком, а саме – у вітчизняному законодавстві непотрібно розраховувати поточну вартість роялті, потім робити коригування дебіторської заборгованості на їх суму. На міжнародному рівні існує залежність обліку від наявності послуг франчайзера у майбутньому. В українському законодавстві роялті за франшизу з необмеженим терміном

користування вважаються доходами звітного періоду (субрахунок 719 «Інші доходи операційної діяльності»), а з необмеженим – доходами майбутніх періодів (рахунок 69 «Доходи майбутніх періодів»). У франчайзі роялті за франшизу з необмеженим терміном користування визнаються операційними витратами того періоду, в якому вони були понесені (рахунок витрат залежно від облікової політики), а з необмеженим – витратами майбутніх періодів (рахунок 39 «Витрати майбутніх періодів»).

Для того, щоб відповідати міжнародним стандартам ведення франчайзингової діяльності необхідно усунути неузгодженість облікового і цивільного законодавства, а саме: ідентифікувати назву договору; прийняти закон про франчайзинг та зазначити там глосарій з франчайзингу, аналогічний міжнародному для вірного трактування подій; усунути недоліки Податкового кодексу, що досі не врегулював платежі роялті; виділити спеціалізовані рахунки для обліку франчайзингу.

Список використаної літератури:

- 1.Європейський Кодекс Етики Франчайзингу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://franchising.ua/franchayzing/94/evropeyskiy-kodeks-etiki-franchayzingu/>
- 2.Кодекс Етики Франчайзингу України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fdf.org.ua/about-franchise/kodeks-etiki-franchayzingu>
- 3.Модель Франчайзингу. Закон про розкриття інформації.– Рим, вересень 2002 р.//UNIDROIT Model Franchise Disclosure Law.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unidroit.org/english/modellaws/2002franchise/2002modellaw-e.pdf>.
- 4.Правова природа франчайзингу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/naukma/Spec/2002_202/14_velycho_ov.pdf
5. Проект Закону України «Про франчайзинг».– режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ua/J824100A.html
- 6.Регламент Европейского Парламента и Совета "О праве, подлежащем применению к договорным обязательствам ("Рим I") [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_905/print1447293235380822
- 7.Цивільний Кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

УДК 657.1

Кирилюк Б.Л., здобувач

Житомирський державний технологічний університет

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗАПАСІВ ЯК СКЛАДОВОЇ ІНФОРМАЦІЙНО–КОМУНІКАТИВНОЇ СИСТЕМИ

Інформаційно – комунікативна система підприємства розглядається в частині інформаційних ресурсів, тобто документів, що фіксують певні факти господарського життя підприємства та складових – програмним та організаційним забезпеченням, що уможливорює формування, обробку, обмін та

передачу даних. Таким чином, в сучасних умовах розвитку технологій в підприємницькій діяльності інформаційні комунікації стають важливим інструментом оперативної передачі даних заінтересованим користувачам.

Бухгалтерський облік сам по собі є інформаційною системою, оскільки виявляє, вимірює, реєструє, накопичує, узагальнює, зберігає та передає інформацію про діяльність підприємства. Комунікаційними каналами виступають первинні документи, облікові регістри, звітність, а основним організаційним елементом визначають організацію документообороту, форму обліку, використання техніки. Однак саме використання техніки та технологій в умовах автоматизації є визначальним фактором, висвітлення якого в бухгалтерському обліку саме в частині формування інформаційно–комунікативної системи розглядається недостатньо.

Інформаційно– комунікативна система підприємства не завжди є повністю автоматизованою, в залежності від діяльності підприємства, цілей та завдань, що першочергово формуються. Однак використання технологій в зазначених процесах надає переваги: контроль та управління значними масивами інформації, мінімізація допущених помилок, максимізація оперативності передачі даних, що актуалізує автоматизацію даних процесів на великих підприємствах, зокрема, в частині активів яких значну частку займають запаси.

Запаси підприємства мають складну структуру, однак їх загальними характеристиками визначають: 1. утримання для подальшого використання або продажу; 2. перебування в процесі виробництва на різних стадіях; 3. утримання для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг. Наявність та вчасне використання запасів на підприємстві є пріоритетним, оскільки саме від них залежить процес виробництва, а отже управління запасами пов'язано з наявними ризиками, що визначає завданням їх оперативне визначення та усунення. Налагоджена інформаційно–комунікативна система підприємства здатна оперативно проінформувати про стан на пряму використання ресурсів на підприємстві, налагодити інформаційну взаємоузгодженість між відділами, забезпечити безперебійне виробництво продукції (надання послуг).

Як правило, складові інформаційно– комунікативної системи розглядаються в структурі необоротних активів, зокрема основних засобів, тобто з використанням більше одного року і частковим списанням. Однак поточні витрати на інформаційні комунікації не висвітлені в системі бухгалтерського обліку, тобто, як правило, відображаються в структурі “інших витрат” або “витрат на збут”. Пропонуємо такі витрати на комунікації висвітлювати як “витрати на інформаційні комунікації” в частині інших операційних витрат, що дозволить систематизувати всю інформацію щодо інформаційно–комунікативної системи підприємства.

Таким чином, завданнями бухгалтерського обліку запасів у сучасних умовах та як складової інформаційно– комунікативної системи підприємства визначено:

– планово– економічний відділ: собівартість продукції, сума постійних та змінних витрат, прогнози обсягів продажу, плани реалізації, формування ціни на продукцію з урахуванням оцінки конкурентоспроможності підприємства, стану ринку. Формування “витрат на інформаційні комунікації” та включення їх до бюджету;

– відділ маркетингу: використання Інтернет– маркетингу, що надає можливість прямої комунікації з партнерами, оперативного вирішення питань, що впливає на трансакційні витрати підприємства, направлені на взаємодію між підприємством і постачальниками;

– відділ економічного аналізу та контролю: побудова єдиної інформаційної системи бухгалтерського обліку, аналізу та контролю, їх інтеграція, забезпечення зворотніх зв’язків, направлених на оптимізацію потоків інформаційних ресурсів, уникнення дублювання інформації та зменшення загальної вартості залучених технологій.

Отже, побудова інформаційно– комунікативної системи підприємства в сучасних умовах є визначальним завданням для управління, що залежить від ряду факторів, серед них: врахування національних особливостей країни, особливості бухгалтерського обліку даної галузі та безпосередня специфіка господарської діяльності самого підприємства. Формування інформаційно– комунікативної системи підприємства в частині запасів є вкрай важливим для підприємств в структурі активів яких значна їх частка, оскільки наявність та роль запасів є визначальною для забезпечення виробничого процесу та повинно враховувати складність їх структури, різні напрями використання.

Основними складовими інформаційно– комунікативної системи є: інформаційне, програмне, організаційне забезпечення, кожна з яких частково або повністю відображається у бухгалтерському обліку, однак без належної систематизації. Зокрема, якщо програмне забезпечення відображається в структурі необоротних активів, то поточні витрати на інформаційні комунікації відображаються як складові різних напрямів. В такому контексті вважаємо доцільним систематизувати поточну інформацію щодо комунікацій як “витрати на інформаційні комунікації”.

УДК 657.2.016.1

Корнієнко В.І., магістрант
Науковий керівник – Чижевська Л.В., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ РЕЄСТРАЦІЇ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЗІ СТАТУСОМ НЕПРИБУТКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Існування та провадження діяльності громадськими організаціями має не тільки суто економічний вплив на розвиток країни, а також слугує важливим інструментом соціальної інтеграції. Такі об'єднання становлять основу громадського суспільства через здатність впливати безпосередньо на його розвиток.

Утворення та реєстрація неприбуткової громадської організації має ряд особливостей, яких бухгалтер має дотриматись при формуванні установчих документів у відповідності до вимог чинного законодавства. На установчих зборах засновників громадської організації здійснюється безпосередньо її утворення яке оформляється протоколом. Протокол даних зборів громадської організації, відповідно до ст. 9 Закону України «Про громадські об'єднання», обов'язково має містити наступні відомості:

1) дату та місце проведення установчих зборів;

2) реєстр осіб, які брали участь в установчих зборах, із зазначенням, для фізичних осіб, прізвища, ім'я та по батькові особи, дати народження, а для іноземців та осіб без громадянства також дані національного паспорта або документа, що його замінює (дані про особу засвідчуються її особистим підписом), для юридичних осіб, повного найменування, ідентифікаційного коду, юридичної адреси, прізвища, ім'я та по батькові особи, яка уповноважена брати участь в установчих зборах (дані засвідчуються підписом особи, уповноваженої брати участь в установчих зборах);

3) рішення про утворення громадської організації із зазначенням мети (цілей) її діяльності;

4) рішення про визначення найменування (за наявності і скороченого найменування) громадської організації;

5) рішення про затвердження статуту громадської організації;

6) рішення про обрання керівника та органів управління громадською організацією відповідно до затвердженого статуту;

7) рішення про визначення особи (осіб), яка має право представляти громадську організацію у правовідносинах з державою та іншими особами і вчиняти дії від імені громадської організації без додаткового уповноваження – для громадської організації, яка має намір здійснювати діяльність без статусу юридичної особи, якщо утворення (обрання) органів управління не передбачено рішенням про утворення такої організації;

8) рішення про визначення особи (осіб), яка має право представляти громадську організацію для здійснення реєстраційних дій, – для громадської організації, яка має намір здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи.

Але на момент проведення установчих зборів має бути розроблений та сформований статут громадської організації, який буде затверджений на цих зборах протоколом, як зазначалось вище. Статут неприбуткової громадської організації крім обов'язкових відомостей передбачених ст. 11 Закону України «Про громадські об'єднання» має також містити ознаки, які вказують на

неприбутковість, згідно з п. 133.4 ст. 133 Податкового кодексу України №2755– VI від 02.10.2010 р., а саме:

1) заборону розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб;

2) передачу активів одній або кільком, неприбутковим організаціям відповідного виду, а за відсутністю таких зараховуються до доходу бюджету у разі припинення юридичної особи (шляхом її ліквідації, злиття, поділу, приєднання, або перетворення).

Для безпосередньої реєстрації неприбуткової громадської організації бухгалтер має зібрати пакет документів, який відповідно до ст. 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб–підприємців та громадських формувань» має містити:

1) заяву про державну реєстрацію створення юридичної особи (форма затверджена наказом Міністерства юстиції України від 06.01.2011 р. №15/5);

2) відомості про керівні органи громадського формування (ім'я, дата народження керівника, членів інших керівних органів, реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності), посада, контактний номер телефону та інші засоби зв'язку), відомості про особу (осіб), яка має право представляти громадське формування для здійснення реєстраційних дій (ім'я, дата народження, контактний номер телефону та інші засоби зв'язку);

3) реєстр осіб, які брали участь в установчому з'їзді (конференції);

4) установчий документ юридичної особи .

Громадська організація, яка має намір здійснювати діяльність зі статутом юридичної особи або без такого статуту, підлягає державній реєстрації протягом 60 днів з дня проведення установчих зборів. Особливою умовою реєстрації саме неприбуткових громадських організацій є необхідність внесення їх до Реєстру неприбуткових установ та організацій, яке здійснюється територіальним управлінням Державної фіскальної служби. Для цього необхідно надати реєстраційну заяву платника податку форма №1– РН та копію статуту громадської організації.

Процес формування документів та безпосередньо самої реєстрації неприбуткової громадської організації має здійснюватися з дотриманням особливих вимог передбачених Податковим кодексом України, Законом України «Про громадські об'єднання» та Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб– підприємців та громадських формувань». Використання цих нормативно– правових актів дозволить пройти процедуру реєстрації без зайвих витрат часу та сформулювати достатній перелік документів, які будуть відповідати вимогам чинного

законодавства, що забезпечить провадження злагодженої роботи такої організації.

УДК 657

Кравець О., магістрант
Науковий керівник - Чік М.Ю., к.е.н., доц
Львівський торговельно-економічний університет

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЕЛЕКТРОННОЇ ФОРМИ ЗВІТНОСТІ

Процес формування звітності підприємства є завершальним етапом у визначенні ефективності діяльності суб'єкта господарювання та джерелом інформації для прийняття управлінських рішень різними державними структурами. Інформація, що сформована у звітності, може бути оперативно опрацьована у випадку її подання в електронній формі через мережу Інтернет. Проте це не єдина перевага електронного подання звітності, адже завдяки програмному забезпеченню можна здійснювати контроль за правильністю її заповнення та зіставляти показники різних звітних форм між собою, виявляючи при цьому недостовірну або ж необ'єктивну інформацію.

Інтерес до проблеми формування та подання звітності в системі електронного документообігу зазначений у працях відомих науковців, а саме: Бачинського В. І., Голова С.Ф., Жука В.М., Івахненкова С.В., Корягіна М. В., Куцика П. О., Лаговської О. А., Легенчука С. Ф., Новицького А. М., Олійник О. В., Чік М. Ю. та ін. Завдяки їх дослідженням було досліджено методику формування звітності засобами програмного забезпечення та методи її обробки, питання подання звітності для полегшення функцій контролю та аналізу. Проте у зв'язку із проблемами незбалансованості програмного забезпечення, виявленими в процесі його практичного застосування, виникає необхідність у дослідженні особливостей подання звітності в електронному вигляді.

Електронна звітність подається у такі державні органи:

- Державну фіскальну службу України (ДФСУ);
- Пенсійний фонд України (ПФУ);
- Державну службу статистики України;
- Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності України (ФСС з ТВП);
- Державна службу зайнятості України;
- Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України та ін.

Можливість подання електронної звітності суттєво спрощує роботу бухгалтера та має багато переваг для платників податків:

- економія робочого часу та коштів на придбання бланків;
- гарантія автоматичної перевірки підготовлених документів на наявність арифметичних помилок та опісок;
- суттєве скорочення термінів проведення перевірки щодо правомірності заявлених до відшкодування сум ПДВ та забезпечення своєчасного їх відшкодування платнику податку;
- при введенні нових форм декларацій платник податків автоматично отримує можливість оновлення форматів декларацій;
- повідомлення про наявну заборгованість перед бюджетом;
- підтвердження доставки звітності;
- конфіденційність інформації;
- оперативність обробки інформації у податковому органі.

Але разом із перевагами існують і недоліки:

- часто бувають ситуації, коли система не працює через незалежні від підприємства причини, тобто в системі виникають збої, платник податків, витративши кошти на придбання програми, ключів, затративши час на підготовку, відправку звіту, змушений подавати його в паперовій формі;
- ризиковано подавати звітність в останній день терміну подання. За паперової форми подання звітності у звіті ставиться мокрий штамп, що є беззаперечним свідченням здачі звіту;
- відправивши електронний звіт, бухгалтер повинен отримати дві квитанції: першу – про отримання звіту податковою службою, другу – про прийняття або неприйняття звіту із зазначенням причини. Чекаючи підтвердження, працівник бухгалтерії почуває себе невпевнено. З практики відомі випадки про отримання податковими органами звіту через п'ять, сім днів після його здачі платником податків;
- у договорі про визнання електронної звітності вся відповідальність за подання звітності покладена на платника податків. Податкові органи не несуть жодної відповідальності за те, що у зв'язку зі збоями в електронній системі не прийнято звіт через від'ємні показники прибутку, податку на додану вартість.

Отже, електронна звітність значно полегшує роботу бухгалтерів та гарантує автоматичну перевірку документів на виявлення помилок. Але на сьогоднішній день більшість бухгалтерів застосовують традиційний спосіб подання звітності і їм дуже складно звикнути до нового програмного забезпечення, шифрування підписів та печатки підприємства, тому керівники підприємств зі своєї сторони повинні забезпечити їх необхідною інформацією про перелік дій для переходу на електронну звітність.

Список використаної літератури:

1. Корягін М. В. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності : [монографія] / М. В. Корягін, П. О. Куцик. – Львів : ЛКА, 2016. – 276 с.
2. Мельник Т. Податкова звітність в електронному вигляді : теорія і практика [Текст] / Т. Мельник // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 10. – С. 43-47.

УДК 657

A. Kysel, Master student
Language supervisor, Alina V. Raboshuk, PhD
Scientific supervisor, Irina V. Zhygley, Doctor of Science
Zhytomyr State Technological University

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN EUROPE AND UKRAINE: REGULATION ISSUES

The concept of corporate social responsibility (CSR) is becoming essential and more popular among the companies in Ukraine. The local business exercise initiative to follow the well-known ‘sustainability concept’ which is disclosed by the numerous European guidelines on sustainable development. Moreover, social responsibility is considered to be of great interest to many international and regional non-profit organizations, namely:

1) Business for Social Responsibility. Its basic functioning idea is to establish the social role of the companies in achieving sustainable growth, necessary for both parties of the corporate conflict – owners and shareholders;

2) Global Alliance for Business Social Responsibility. The main goal of the organization is to expand the understanding of corporate social responsibility (CSR) and provide the entrepreneurs with the possibility of the further cooperation in the field;

3) Global Compact (GC) offers development, which was introduced at the World Economic Forum back in 1999. It unites companies of UN agencies, workers and civil society to support ten universal principles in the sphere of human rights, labor and environment;

4) International Business Forum of Leaders. Its main functions are to promote responsible business decisions and to enable society to get benefits from them;

5) CSR Europe. The purpose is to promote the growth of corporate social responsibility throughout European countries.

Basics implementation of social responsibility in Europe are set out in the Green Paper "Creating conditions for the spread of CSR in Europe" (Brussels, 2001). Its purpose is to initiate a broad discussion and search for different perspectives on corporate social responsibility at the national, European and international/global levels.

Currently, the issue of social responsibility in a world is governed by standards, including international ones: AccountAbility 1000 (AA1000), Global Reporting Initiative (Global Reporting Initiative (GRI), SA 8000 Social Responsibility, ISO: 14000 Environmental management system, OHSAS 18001: 1999 System of evaluation occupational safety and health, OHSAS 18002: 2000 Systems management of occupational safety and prevention of occupational diseases [1].

The attitude of business in Ukraine towards the concept of social responsibility depends, on the one hand, on the size of the company, branch of economy, geographical coverage, an effective communication with the final consumers of goods and services, the level of competition on the market and the management policy. On the other hand, CSR is highly affected by the economic situation in the country, the certain degree of development of other branches of economy (in particular, the media, governmental bodies, and non– profitable organizations) as well as local requirements.

The major motives for adopting CSR by the companies disclosed in the literature have been discovered as follows:

- Companies are willing to implement and adopt CSR because CSR is believed to contribute greatly to the ‘bottom line’. It assumes greater efficiency, because it can serve as a competitive advantage. While attracting customers, getting employee satisfaction, it builds a better image of the company;

- Companies adopt CSR because of their presumption and understanding of the role of business in society in relation to the social and political power they possess. In this case, business gets engaged into CSR with a strong understanding that greater power leads to greater responsibility;

- Companies are likely to adopt CSR because they consider themselves as an integrated element of society, and, therefore they can successfully develop only under conditions of successful society and environment;

- Companies are engaged into CSR, as it is believed to be a right thing to do from the ethical point of view.

Conclusions. Better and wider promotion of CSR for the Ukrainian companies can help to create new markets in Ukraine and abroad. It will promote solution to many social and environmental problems, improve access of companies with Ukrainian capital to the international markets, increase the capitalization of the Ukrainian companies and sustainable development of the country as a whole.

References:

Zhygley I.V. Evolution of Accounting in the context of social relationships / I.V. Zhygley // Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis: international science edition – Zhytomyr, 2009. – Vol. 1 (13). – P. 70 80.

РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН

Бухгалтерський облік як інформаційна модель оброблення інформації про об'єкти, явища та процеси на мікрорівні повинен модифікуватися в рамках доміантних змін економічного середовища. Незаперечним залишається той факт, що розвиток теоретичних, методологічних та організаційних основ системи бухгалтерського обліку базується на застосовуваних або ж затребуваних інформаційних конструкціях, які є окремим елементом сучасних економічних теорій та теорій управління.

Неокласичні теорії економічного розвитку, що лежать в основі державної економічної політики, не в змозі надати пояснення щодо виникнення, за останні роки, ряду кризових явищ в економіці. Тим більше вони не розкривають сутності бухгалтерського обліку як вагової структурної одиниці системи управління, взаємозв'язків та взаємозалежності між системою обліку та управлінським процесом, а головне – не розглядають систему бухгалтерського обліку в якості важливого інструменту досягнення цілей перспективного розвитку суб'єкта господарювання.

Наразі все більшої популярності набувають підходи до пояснення економічних процесів та явищ за допомогою неоінституційних теорій, базових принципів, які враховують суб'єктивні та об'єктивні чинники, що не виражаються за допомогою класичних економічних категорій, а враховують поведінку економічних суб'єктів в рамках конкретної ситуації, наявних та потенційних обмежень, ідентифікованих проблем, встановлених цілей тощо.

Застосування методологічних конструкцій інституційної теорії надасть можливість вирішення наступних взаємопов'язаних між собою проблем: 1) нерозуміння управлінським персоналом важливості бухгалтерського обліку в якості інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень; 2) відсутність теоретичної, методологічної та організаційної узгодженості між системами бухгалтерського обліку та управління; 3) нездатність системи бухгалтерського обліку оперативно реагувати на зміни в соціально– економічному середовищі; 4) неспроможність традиційного облікового інструментарію задовольнити інформаційні потреби управлінського персоналу.

Формальні і неформальні інститути мають вплив на економічні структури (суб'єкти підприємницької діяльності), які згідно інституційної теорії включено до такої категорії як «організація». Існування певного набору інститутів, а отже, наявність певних інституційних рамок функціонування організацій, забезпечує появу якісно нових видів суб'єктів господарювання та визначає напрями їх розвитку.

В якості окремого вагового інституту у забезпеченні економічного розвитку

слід вважати поведінку управлінського персоналу, яка реалізується на основі використання набутих емпіричних знань та досвіду дій у забезпеченні досягнення перспективного стану фінансово— господарської діяльності суб'єкта господарювання. Розуміння управлінським персоналом тенденцій розвитку економічного середовища забезпечує його конкурентними перевагами у веденні бізнесу та досягненні стратегічних цілей.

Зважаючи на необхідність трансформації управлінських процесів відповідно до нових суспільних, соціальних та економічних викликів, в результаті чого сформувалися нові інститути впливу на економічні структури мікрорівня, удосконалення потребує бухгалтерський облік як інформаційна модель.

Підвищення вимог до інформаційного забезпечення зі сторони управлінського персоналу потребує не тільки удосконалення методології бухгалтерського обліку, але й вимагає більш масштабніших дій, пов'язаних із необхідністю побудови якісно нової інформаційної моделі. До таких можна віднести: 1) налагодження тісних взаємозв'язків між продуцентами інформації та її користувачами, що передбачає включення системи бухгалтерського обліку до системи управління не тільки в якості інформаційного забезпечення, але як складової супроводження процесу прийняття управлінських рішень на етапах вибору альтернатив, контролю та оцінки виконання рішень; 2) формування інформаційної конструкції на базі системи управління суб'єкта господарювання, яка б включала в себе складові щодо оброблення внутрішньої та зовнішньої інформації, даних ретроспективного, оперативного та перспективного характеру; 3) здійснення чіткої структуризації системи бухгалтерського обліку на складові (підсистеми), які б забезпечували виконання інформаційних управлінських запитів; налагодження взаємозв'язків між ними. До таких складових системи бухгалтерського обліку можна віднести підсистеми стратегічного обліку, обліку податкових розрахунків, статистичного обліку, внутрішньогосподарського обліку тощо; 4) введення до системи бухгалтерського обліку нових об'єктів, що зумовлюється обранням до застосування певної управлінської моделі, інформація про які необхідна для досягнення поставлених цілей економічного розвитку; 5) наповнення методологічної бази бухгалтерського обліку новими методами, а саме методами із інших видів практичної діяльності, що забезпечить можливість оперативного оброблення інформації та підготовки релевантних даних.

На сучасному етапі економічного розвитку формування інституту бухгалтерського обліку, визначення чітких меж його функціонування забезпечується необхідністю підвищення довіри суспільства до інформування про здійснюванні економічні процеси на макро та мікрорівні, а головне – підвищення релевантності інформаційного забезпечення процесів прийняття управлінських рішень. Становлення інституту бухгалтерського обліку включає в себе посилення його взаємозв'язків із системою управління, удосконалення організаційних, технічних, методичних та методологічних основ системи бухгалтерського обліку.

УДК 657

Кулаківська В.В., магістрант
Науковий керівник – Легенчук С.Ф., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ ПРОБЛЕМ В СФЕРІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Загальновідомим є те, що для ефективного управління будь-яким підприємством, установою чи організацією, необхідно володіти об'єктивною, достовірною та своєчасною інформацією. В першу чергу це є облікова інформація, яка формується за допомогою облікового апарату. Тому правильна організація бухгалтерського обліку на підприємстві є невід'ємним елементом, яка впливає на якісне інформаційне забезпечення, необхідне для ефективного функціонування підприємства.

І саме облікова політика – документ, який визначає конкретні методи, способи та процедури, що дозволяють організувати систему бухгалтерського обліку, на основі загально прийнятих норм, а також в залежності від особливостей діяльності конкретного підприємства.

Наявність проблемних питань стосовно теоретичних та практичних особливостей формування облікової політики, підтверджує інтерес багатьох науковців.

Отже, метою нашого дослідження є аналіз існуючих проблем в сфері формування та реалізації облікової політики на підприємстві.

Основні проблемні питання в сфері формування облікової політики:

1. відсутність чітко встановленої форми та структури наказу про облікову політику;
2. відсутність єдиного нормативного документа стосовно облікової політики;
3. віддаленість нашої вітчизняної облікової політики від основних положень міжнародних стандартів;
4. часта зміна та недосконалість бухгалтерського та податкового законодавства.

Отже, давайте розглянемо їх по черзі. Відсутність чітко встановленої форми та структури наказу про облікову політику створює неоднозначне розуміння його розділів. На практиці, більшість підприємств не надають значення такій процедурі, як написання облікової політики, а ставляться до неї як до формальності.

В результаті, наявність у більшості підприємств типових помилок, наприклад:

- відсутність Наказу взагалі або його об'єднання з Положенням про бухгалтерську службу;
- наявність зайвої, неактуальної інформації, тобто переписування тексту нормативного документа;

- необґрунтовані постійні зміни облікової політики та порушення термінів її реєстрації;
- відсутність необхідних реквізитів;
- незрозумілість та непослідовність викладеного змісту.

Саме тому, на нашу думку, слід узагальнити основні положення щодо написання та затвердження Наказу про облікову політику в типовій формі.

Проаналізувавши теоретичні аспекти та праці науковців, які досліджували це питання, можна сказати, що більшість з них виділяють три основні складові цього документа, а саме: вступну, методологічну, методичну, організаційну.

У вступній частині наводиться загальна інформація про підприємство, назва наказу, його номер і дата затвердження та преамбула.

В методологічній частині підприємство повинне висвітлити методологію ведення бухгалтерського обліку, а саме: організацію роботи бухгалтерської служби, права та обов'язки бухгалтерів, форму обліку.

Методична частина характеризує методику обліку, де висвітлюються окремі напрямки обліку, обрані варіанти прийомів, способів і процедур, за допомогою яких буде вестися облік і узагальнюватися інформація. Тобто, тут описується порядок відображення в обліку господарських операцій.

В останній організаційній частині описується як саме і за допомогою чого буде вестися облік, тобто організаційно–технічні моменти бухгалтерського обліку. На даному етапі створюється робочий план рахунків, організовується документообіг, записуються основні вимоги щодо проведення інвентаризації [1].

Іншою проблемою є те, що в нашій країні немає чіткого, систематизованого нормативного законодавства, яке б регулювало питання написання та реалізації облікової політики, так як це робить МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки».

Даний міжнародний стандарт призначений для регулювання питань щодо обрання та застосування облікової політики, відображення змін до неї та розкриття такої інформації у фінансовій звітності, а також правила відображення змін в облікових оцінках та виправлення помилок.

Наразі подібні питання в Україні регулюються низкою нормативних актів. Один з них визначає правові засади використання облікової політики, інший регулює розкриття інформації в примітках до річної звітності, ще один пояснює як саме відображати зміни до облікової політики [2]. Це є незручним, адже питання які стосуються саме облікової політики розпорошені по різних законодавчих актах, крім того їх важко знайти серед іншої інформації. Ось чому, на нашу думку, необхідно систематизувати і узагальнити законодавче регулювання, яке стосується питання формування та реалізації облікової політики.

Можливо, доцільно було б затвердити ще одне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Облікова політика», максимально наблизивши його до міжнародних стандартів, проте врахувавши особливості української економіки та специфіку діяльності вітчизняних підприємств. Створювати ідентичний до

міжнародного стандарт не потрібно, так як, на нашу думку, МСБО 8 має один недолік. Він не встановлює чіткі правила чи вимоги, він існує у вигляді порад для підприємців, даючи широке поле для власних творчих роздумів бухгалтера. Саме тому це не підходить для країн з пострадянським менталітетом.

Як наслідок, впливає інша проблема – віддаленість нашої вітчизняної облікової політики від принципових положень міжнародних стандартів.

Невідповідність, неузгодженість та часті зміни у законодавстві також відіграють важливу роль в проблемах, пов'язаних з формуванням облікової політики.

Отже, такі проблеми є наслідком того, що на практиці в Наказі про облікову політику спостерігається:

- неповне розкриття сутності та методики застосування окремих елементів облікової політики. Таку ситуацію можна пояснити формальним ставленням до облікової політики та недооцінкою її значення для прийняття управлінського рішення;
- суперечливість окремих пунктів облікової політики принципам бухгалтерського обліку;
- відсутність чіткої різниці між поняттями «облікова політика» та «облікова оцінка»;
- відсутність жорстких вимог щодо строків, порядку написання та внесення змін в облікову політику підприємства.

Тому, щоб усунути дані недоліки, пропонуємо:

1. узгодити та систематизувати вимоги всіх нормативних актів, привести їх у відповідність до міжнародних стандартів. Тим більше це є актуальним через Європейський напрямок розвитку України.
2. встановити жорсткі вимоги щодо змісту, структури, порядку складання та затвердження Наказу про облікову політику. Затвердити окремий нормативний документ, який регулював би дані питання. Наприклад, П(С)БО 5 «Облікова політика», а також затвердити типову форму Наказу про облікову політику.

Отже, можна зробити висновок, що раціональна гармонізація українського законодавства з європейським, дозволить суб'єктам української економіки полегшити вихід на міжнародний ринок та привести у відповідність фінансову інформацію, відповідно до вимог світової економічної політики. Крім того, встановивши чіткі вимоги та уніфікувавши всі правила щодо формування та реалізації облікової політики підприємства, ми б змогли привернути увагу до важливості облікової політики як основи в правильному веденні бухгалтерського обліку та формуванні фінансової звітності.

Список використаної літератури:

1. Войнаренко М. П. Проблеми формування облікової політики підприємства / Войнаренко М. П., Аксьонова Т. М. // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009 р. – № 4. – С. 96–99.
2. Бойчук А. А., Бойчук В.О. Актуальні проблеми облікової політики підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/sre/2010_3/189.pdf

УДК 657

**Кучер С.В., к.е.н., доц.
Ковальчук Н., магістрант**
Житомирський державний технологічний університет

ПРОЦЕС БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ

В умовах постійного розвитку та удосконалення економіки, підприємствам доводиться частіше шукати та розробляти шляхи удосконалення ефективності їх функціонування. Особливо в умовах нестабільної економіки підприємства все більше уваги приділяють саме управлінню за використанням усіх видів ресурсів та можливості прийняття оперативних рішень.

Вирішення поставлених завдань можливе за допомогою використання такого інструменту управління, як бюджетування. В більшості країн з ринковою економікою процес бюджетування набуває значної популярності та розробляються спеціальні програмні продукти, що значно спрощують та пришвидшують даний процес.

Основне призначення системи бюджетування полягає у чіткому встановленні напрямів використання матеріальних та фінансових ресурсів підприємства з метою підвищення загальної ефективності діяльності підприємства та досягнення стратегічно важливих показників господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Бюджетування це – процес планування майбутніх господарських операцій підприємства та результатів його діяльності шляхом формування системи бюджетів. Зокрема, бюджет – це документально затверджений план доходів та витрат як окремих підрозділів, так і підприємства в цілому. В класичному вигляді процес бюджетування полягає у складанні таких видів бюджетів: бюджет продаж, бюджет виробництва, бюджет використання матеріалів, бюджет придбання матеріалів, бюджет витрат на оплату праці, бюджетний баланс, тощо.

В процесі формування системи бюджетів, основоположним є формування бюджетів продаж, оскільки саме від нього залежить майбутній обсяг виробництва або закупівель товарів, що впливає на формування майбутніх витрат та грошових надходжень.

Бюджет продаж – складається на основі прогнозних даних, що відображає можливі обсяги реалізації продукції (за її видами) та розміри можливих цін в бюджетному періоді. На основі бюджету продаж формується бюджет виробництва, результативні показники якого розраховуються як сума обсягу

продажу та різниці між запасом готової продукції на початок звітного періоду та необхідним запасом готової продукції на кінець звітного періоду

В залежності від специфіки діяльності підприємства кількість та структура бюджетів, що формуються на підприємстві можуть змінюватись в залежності від потреб управлінського персоналу. За результатами сформованих бюджетів складають бюджетний баланс. Бюджетний баланс – плановий звітний документ, в якому зазначають прогнозний фінансовий стан підприємства, внаслідок здійснення запланованих господарських операцій. Даний баланс складається на основі початкового балансу підприємства з врахуванням вище зазначених балансів.

Відхилення, що виникають між запланованими надходженнями та витратами у ході формування таких бюджетів, свідчать про наявність проблемних місць у ході діяльності, на які варто звернути більш детальну увагу.

Вивчення спеціалізованої літератури дозволило встановити основні переваги функціонування системи бюджетування на підприємстві: координування роботи працівників та служб підприємства, удосконалення процесу розподілу ресурсів підприємства; налагодження системи комунікації між структурними підрозділами; забезпечення попередньої оцінки фінансового стану підприємства та результативності його діяльності. До основних недоліків системи бюджетування можна віднести: висока трудомісткість, неточність розрахунків, складність розрахунків, висока вартість впровадження системи бюджетування, можливе використання необґрунтованих показників, складність процесу контролю за виконанням окремих показників, тощо.

Крім бюджетування витрат суб'єктом господарювання здійснюється й бюджетування позитивного фінансового результату – прибутку, який підприємство бажає або потенційно може отримати в майбутньому. Для прогнозування прибутку на практиці використовуються такі методи: метод екстраполяції; метод прямого розрахунку; нормативний метод; метод “CVP”; метод цільового формування прибутку; метод прогнозування грошового потоку; метод факторного моделювання та ін.

Варто відмітити, що однією з важливих умов організації та функціонування системи бюджетування є організація системи відповідальності працівників підприємства за досягненням стратегічно важливих для підприємства показників. Задля забезпечення виконання показників бюджетів, здійснення аналізу ефективності бюджетування, аналізу виконання усіх показників бюджетів на підприємстві повинна бути відповідно налагоджена система бухгалтерського обліку, одним із завдань якої має бути забезпечення аналітичними показниками процесу побудови системи бюджетів, а також забезпечення системи економічного аналізу на етапі дослідження результативності виконання бюджетних показників.

Отже, бюджет слугує інструментом, що забезпечує оперативне управління діяльністю та дає змогу швидко реагувати на зміни як у зовнішньому, так і у

внутрішньому середовищі підприємства. Процес бюджетування – це не лише складання фінансових планів та бюджетів, а й планування майбутніх операцій, що дає можливість передбачити можливі проблеми в ході діяльності та шляхи найефективнішого їх вирішення.

УДК 657

Кучер С.В., к.е.н., доц.

Кучер В.В., магістрант

Житомирський державний технологічний університет

БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Враховуючи стрімке зростання конкуренції, різкі та непередбачувані зміни в законодавстві, для успішної роботи підприємства доводиться не тільки випереджати своїх конкурентів, а й бути готовим до будь-яких змін, що можуть вплинути на діяльність підприємства. У зв'язку з чим виникає необхідність у якісній системі управління, яка зможе передбачити дані зміни та забезпечить впевнене проходження через них.

Керівництво та власники сучасних підприємств бажають володіти інформацією про реальний фінансовий стан, а також прогнозувати його значення. До сьогодні, підприємству це необхідно було лише для того, щоб своєчасно виконувати свої зобов'язання перед державою, партнерами по бізнесу та іншими підприємствами й організаціями. Але сучасні тенденції розвитку економіки змінюють правила функціонування суб'єкта господарювання, що є передумовою необхідності зміни системи управління та системи бухгалтерського обліку.

Сучасний економічний стан країни визначає самостійність суб'єктів господарювання та власну відповідальність підприємств у здійсненні господарської діяльності та за її результатами. У зв'язку з цим виникає об'єктивна потреба у постійному контролі, аналізі, коригуванні й прогнозуванні змін фінансового стану та оцінці фінансових можливостей підприємства на майбутнє, виконання якої здійснюється й за допомогою бюджетування.

Загальноприйнятим вважається, що бюджетування на підприємстві виконує три основні функції: планування, прогнозування та аналіз. Функція планування є найважливішою, адже саме вона дає змогу підприємству бути готовим до непередбачуваних ситуацій, тому бюджетування – це основа для внутрішньофірмового планування.

За допомогою прогнозування підприємство може підготуватися до можливих змін та уникнути їх негативного впливу на господарську діяльність та фінансовий стан. Аналіз виконується управлінським

персоналом на основі інформаційного супроводу системою бухгалтерського обліку за результатами минулих звітних періодів, а при попередньому бюджетуванні – удосконалити його та усунути слабкі місця підприємства.

Швидке збільшення кількості факторів, які впливають на хід та результативність діяльності підприємства, повинне враховуватися в системі бюджетування суб'єкта господарювання. Одним із таких факторів є динамічність вітчизняного законодавства, у зв'язку з яким при кожній його зміні, у підприємства виникає ризик недотримання або порушення положень окремих законодавчих актів, адже відслідкувати усі зміни досить тяжко. В результаті дані зміни сприяють виникненню непередбачуваних витрат у вигляді штрафів та пені. Загалом на сьогодні це досить актуальна проблема, яка пов'язана з наявністю незапланованого грошового відтоку з підприємства, у результаті чого порушується ритмічність підприємства, що тягне за собою досить серйозні наслідки для господарської діяльності в цілому.

Розглядаючи вплив змін законодавства у довготерміновому періоді, підприємство не завжди має змогу контролювати усі допущені помилки та виправляти їх. Також бувають такі ситуації, згідно яких підприємству не вигідно показувати дані помилки, виправляти їх та платити штрафи, адже існує ймовірність їх пропущення при перевірці. Також слід врахувати те, що можуть бути виявлені такі помилки у веденні бухгалтерського обліку та складанні бухгалтерської звітності, про існування яких підприємство й не підозрювало. Тому суб'єкту господарювання необхідно вжити усіх можливих заходів з метою мінімізації впливу непередбачуваних ситуацій на життєдіяльність підприємства.

Одним із таких заходів може бути створення резервів під майбутні витрати, які повинні включатися до системи бюджетів. Можливість створення резервів під витрати у вигляді штрафів передбачається й міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Головними умовами для такого створення є: наявність ймовірного вибуття ресурсів, які втілюють в собі економічні вигоди; достовірна оцінка майбутнього зобов'язання. Обидві умови при цьому виконуються. Ймовірне вибуття ресурсів представлене незапланованим відтоком грошових коштів, а підставою достовірної оцінки майбутнього зобов'язання виступатимуть акти перевірок або виконавчі листи судових органів, у випадку провадження судового розгляду.

Витрати під створення таких резервів повинні відображатися в системі бюджетів, тобто бути заздалегідь запланованими та розподіленими між звітними періодами. У випадку настання такого моменту повна сума витрат, яка виникатиме при цьому списуватиметься у звітному періоді за рахунок раніше створеного резерву, що не завдаватиме різкого впливу на фінансовий стан підприємства.

Таким чином, встановлено, що вітчизняні суб'єкти господарювання досить вразливі до змін зовнішнього середовища, а особливо до тих, які спричиняють понесення додаткових непередбачуваних витрат.

З метою забезпечення безперервного функціонування підприємства запропоновано здійснювати резервування під непередбачувані витрати з відображенням витрат на створення резервів у системі бюджетів враховуючи інформацію за минулі звітні періоди. Виконуючи дані рекомендації, підприємство буде готовим до непередбачуваних ситуацій, зменшивши ризик щодо можливого порушення безперервного функціонування суб'єкта господарювання.

УДК 657.372.2

Кучер В.В., магістрант
Науковий керівник – Легенчук С.Ф. д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

ГРУПА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У РОЛІ ГОЛОВНОГО КРИТЕРІЮ ДОСТОВІРНОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Діяльність будь-якого підприємства неможлива без використання основних засобів. Дані об'єкти зазвичай займають велику частку в активах суб'єкта господарювання і можливо саме тому часто привертають до себе увагу наукової спільноти. Протягом останніх років предметами дослідження виступають питання не лише класифікації основних засобів, організації їх обліку на підприємствах різних галузей, а й сутності даної категорії.

Неоднозначне трактування поняття «основні засоби» пов'язане з існуванням споріднених термінів, таких як: основні засоби, основні фонди, необоротні активи, основний капітал. Дослідження спільних і відмінних рис між даними поняттями не втрачає своєї актуальності в умовах інтеграційних процесів у веденні обліку суб'єктами господарювання. Основні засоби формують матеріально-технічну базу підприємства. Від правильного та раціонального обліку основних засобів залежить процес їх відтворення, поповнення, оновлення та в кінцевому рахунку – забезпеченість підприємства конкурентно-спроможними, сучасними засобами праці.

Розвиток цього напрямку економіки залежить від своєчасного отримання надійної, достовірної, прозорої та повної обліково-економічної інформації. У зв'язку з цим, зростає роль і значення обліку основних засобів як найважливішої функції управління підприємством. Однак наразі існуючий порядок організації обліку операцій з основними засобами є досить стандартизований та спрощений, що унеможлиблює отримання достовірної інформації.

Сучасна наука дуже ретельно розглядає питання обліку окремих об'єктів, в тому числі основних засобів. Це продиктовано не лише вимогами часу, а постійними змінами законодавства та інтеграційними процесами.

Категорію «основні засоби», як зазначено вище, можна розглядати з позиції капіталу, засобів праці та об'єкта обліку. Розглядаючи основні засоби зі сторони об'єкта обліку, бачимо чітке врегулювання зі сторони держави. Одним з основних актів, що регулює бухгалтерський облік основних засобів є: положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Згідно якого, основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Також слід звернути увагу на те, що ПСБО 7, розглядає основні засоби не тільки як матеріальні активи, а групу основних засобів, яка характеризується сукупністю однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання необоротних матеріальних активів.

Виходячи з вище зазначеного, впливає те, що будь який основний засіб, має бути відображений одним об'єктом. Дана законодавча позиція значно спрощує та стандартизує облік, що на сьогодні є неприпустимим.

Враховуючи тенденції науково– технологічного прогресу можемо стверджувати, що відображення однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання необоротних матеріальних активів суперечить достовірності бухгалтерської інформації. Відображення певної сукупності характеристик, як групу тягне за собою певні економічні процеси, які відображаються в обліку. У свою чергу, відображені в обліку економічні процеси, які стосуються безпосередньо основних засобів, мають групову оцінку, яка не відповідає реальності. Адже кожен елемент групи, змінюється та реагує на економічні зміни та процеси по різному і має відмінний кінцевий результат(стан).

Ведення обліку згідно з сучасним законодавством в розрізі основних засобів, викривлює остаточні дані, які використовуються для прийняття управлінських рішень. Що у свою чергу, зумовлює невірне відображення фінансового стану підприємства та загалом країни.

Досить значне викривлення інформації відбувається у обліку комп'ютерної техніки, що зумовлено великою кількістю технічних пристроїв, які за своєю сутністю являються однотипними, але зі сторони строку корисного використання, ціни та ремонтно придатності вони зовсім різні.

Значення критерія «група», можна побачити у наведеному прикладі: аналізуючи управлінську звітність, певна група засобів, яка відображена одним об'єктом, за даними бухгалтерського обліку, мають досить добрий стан та може приносити економічну вигоду підприємству. Якщо ж розглянути дану ж ситуацію, але відкинувши критерій «група», ми отримаємо велику кількість різних об'єктів, до яких бухгалтерський облік буде застосовуватися індивідуально, враховуючи їх властивості. У результаті чого, можемо зіткнутися з ситуацією, коли один об'єкт вже не в змозі працювати та підлягає заміні, він вже вичерпав свій ресурс. А інший

своїм станом характеризує досить значну вартість та довготермінове використання. У результаті чого об'єднавши їх у групу інформація не буде відповідати дійсності.

На підставі проведеного дослідження, виявлено проблему, яка полягає у недостовірному відображенні в бухгалтерському обліку основних засобів, так як згідно нормативного регулювання дане відображення має здійснюватися за групою, що зовсім не відповідає умовам сучасному науково– технологічному розвитку. Тому, дане питання є досить актуальним на сьогодні, адже від його вирішення залежить достовірність інформації, яку надає нам бухгалтерський облік.

УДК 657.429:65.027

Кучер В.В., магістрант
Науковий керівник – Шиманська К.В. к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО СУПРОВОДУ ЛОГІСТИЧНИХ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЇХ ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ

У ринкових умовах господарювання діяльність торговельних підприємств характеризується все більшим ускладненням структури їх фінансово-ресурсного та матеріально-технічного забезпечення, що зумовлено розширенням масштабів діяльності, ускладненням загальної стратегії діяльності підприємства, реалізації сучасних елементів маркетингової політики, потреба виходу на міжнародні товарні ринки. Товари, будучи частиною оборотних активів, є досить важливими в діяльності торгових підприємств. Вважається, що функціонування таких підприємств у сучасних умовах ринку передбачає безперервний рух товарів, тому у даному виді економічної діяльності вони, як правило, мають найбільшу частку в активах торгових підприємств.

Товари, які беруть участь в основній діяльності торговельного підприємства діяльності забезпечують основні його види доходів – виручку від реалізації, від величини та динаміки якої залежить можливість безперервного функціонування підприємства. У зв'язку з цим, набувають актуальності питання забезпечення достовірного облікового відображення товарних операцій в діяльності підприємства. Однак, вивчення практики здійснення відповідних операцій в діяльності торговельних підприємств дозволило виявити виключне значення юридично-договірному забезпечення таких операцій, що в подальшому впливає не тільки на якість ведення бухгалтерського обліку, а й створює доказову базу таких операцій як для оподаткування, так і для захисту прав підприємства у судовому порядку.

У процесі господарської діяльності, підприємство постійно вступає у взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання при здійсненні угод, що оформлюються і закріплюються договорами: з постачальниками – за одержані від них товари, з покупцями – за придбані ними товари. Неефективна співпраця бухгалтерської та юридичної служб в управлінні торговим процесом призводить до досить серйозних наслідків для підприємства. Таким чином, значимість міцного юридичного фундаменту для здійснення операцій з товарами служить не тільки для задоволення інформаційних потреб різних груп користувачі та дотримання вимог чинного законодавства, а й для уникнення протиріч із зовнішнім бізнес-середовищем та контрагентами.

На сьогодні рух товарів супроводжується оформленням цілої низки первинних документів, які закріплені на законодавчому рівні, проте, нині підприємства, як ніколи залежать не тільки від своїх рішень, а й безпосередньо від поведінки контрагентів з якими вони співпрацюють. Логістична система у процесі транспортування та доставки товарів в Україні має досить суттєві недоліки. Це зумовлено тим, що дані процеси не завжди пов'язуються з системою бухгалтерського обліку та вимогами оподаткування, у результаті чого кінцева мета одного заперечує цілісність та актуальність іншого.

Основними завданнями обліку товарів є правильне і своєчасне документальне відображення операцій і забезпечення достовірності даних щодо надходження, зберігання та відпуску товарів, а також контроль за збереженням товарів у місцях зберігання і на всіх етапах руху. Усі операції, пов'язані з прийманням, зберіганням та відпуском товарів зі складу, повинні оформлятися первинними документами, форма та зміст яких відповідають вимогам чинного в Україні законодавства і забезпечують облік товарів як у кількісному, так і у вартісному виразі. Разом з тим, головним завданням логістики є досягнення оптимальності (мінімізації) часу проходження товарного потоку через весь ланцюг постачання від первинного джерела до кінцевого споживача з мінімальними витратами. А бухгалтерський облік, у свою чергу, повинен забезпечувати достовірне відображення цих операцій з дотриманням законодавчих вимог. Проте, часто, організація самого товаропотоку та його логістичний супровід порушує вимоги до ведення бухгалтерського обліку, ускладнюючи, а подекуди роблячи неможливим, виконання його завдань.

На сьогодні у товарному обороті між підприємствами, крім видаткової накладної необхідним є цілий пакет документів, який підтверджує факт здійснення операції. Одним з цих документів є товарно-транспортна накладна (далі – ТТН). ТТН є обов'язковим первинним документом, на підставі якого здійснюються автоперевезення внутрішнього сполучення (ст. 48 Закону України «Про автомобільні транспорти» № 2344 від

05.04.2001 р.). А згідно з п. 11.1 Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджені наказом Мінтрансу України №363 від 14.10.1997 р., це основний документ на перевезення вантажів. ТТН – єдиний для всіх учасників транспортного процесу юридичний документ, призначений для:

- списання товарно-матеріальний цінностей;
- обліку на дорозі їх переміщення, оприбуткування, ведення складського, оперативного та бухгалтерського обліку;
- розрахунків під час перевезення вантажу та обліку виконаної роботи.

Як показує вивчення практичних проблем, які виникають в діяльності торгових підприємства, при перевірці податкові органи часто аргументують відсутність ТТН як безтоварність операції, у зв'язку з чим позбавляють покупця податкового кредиту та донараховують зобов'язання з ПДВ. На сьогодні підприємства, знаючи про існування такої практики податкового контролю, вимагають ТТН до кожної операції, навіть тоді коли вона не потрібна.

У зв'язку з цим визначено випадки необхідності оформлення ТТН як документу, що підтверджує здійснення операції, виходячи з характеру поставки товару та способу доставки вантажу покупцю. Зокрема, встановлено способи доставки товару у операціях, коли підприємство-покупець за договором купівлі-продажу купує товар у підприємства-продавця:

Спосіб 1 – покупець забирає товар зі складу постачальника самостійно і перевозить його власним автотранспортом;

Спосіб 2 – постачальник за умовами договору доставляє товар покупцю своїм транспортом (при цьому договором передбачено, що право власності на товар переходить до покупця в момент його передачі на складі покупця, а вартість перевезення включена у вартість товару);

Спосіб 3 – постачальник доставляє товар покупцю власним транспортом (при цьому вартість перевезення не входить у вартість товару, а оплачується окремо).

Виходячи з перерахованих вище способів, зауважимо, що значення ТТН прямо залежить від місця та часу переходу власності на товар, який перевозиться.

Так, спосіб 1 характеризує нам ситуацію, за якої товар вивозиться покупцем, тобто самостійне вивезення. Отже, право власності на товар переходить до покупця в момент його отримання товару на складі. А у зв'язку з тим, що перевезення товару здійснюється для власних потреб вантажоодержувачем, в цьому випадку ТТН не потрібна, адже аналогом цього документу слугуватиме внутрішній шляховий лист.

У способі 2 слід урахувувати, що вартість перевезення окремо в договорі не зазначено. Також згідно з договором, право власності на товар

переходить до покупця на його складі, тобто, поки товар не передано покупцю, він вважається власністю продавця. Отже, можна вважати, що в даному випадку перевезення здійснюється для власних потреб продавця, тому ТТН можна не оформлювати.

При способі 3 вартість перевезення зазначено в договорі окремо, а тому для підтвердження даних витрат необхідна ТТН.

Таким чином, розгляд роль та місця договірних засад з питань логістики товарів дозволив проаналізувати практичні проблеми її документального супроводу та встановити його значення для правильності відображення операцій в бухгалтерському обліку. У зв'язку з цим, можемо зробити висновок, що головну роль у необхідності оформлення ТТН при здійсненні операцій з поставки товарів відіграє договір між суб'єктами даної операції.

УДК 657

Лайчук С. М., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗБЕРІГАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ДОКУМЕНТІВ

Документальне відображення господарських операцій – одна з основних умов ведення господарської діяльності підприємства. Відповідальність за виконання цієї умови Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» покладено на власників, а ті, своєю чергою, покладають на бухгалтерів обов'язок фіксувати у первинних документах факти здійснення всіх господарських операцій, зберігати оброблені документи, реєстри і звітність протягом встановленого строку.

Наявність встановлених строків зберігання документації передбачає створення підприємством умов для такого зберігання. Належна організація зберігання бухгалтерських документів передбачає вирішення трьох вузлових завдань: 1) визначення номенклатури справ, що формуються в бухгалтерії підприємства, на майбутній рік; 2) організація зберігання документів у бухгалтерії до здачі в архів; 3) зберігання документів в архіві підприємства.

Підприємство зобов'язане забезпечити схоронність документів, нагромадження за час його діяльності, до проведення експертизи їх цінності.

Діяльність архіву як окремого підрозділу може запроваджуватися підприємством на власний розсуд. Відсутність архіву на підприємстві не тягне за собою певної відповідальності, проте за незабезпечення збереженості документів передбачено як адміністративну, так і кримінальну відповідальність (табл. 1).

Таблиця 1

Види відповідальності за незабезпечення збереженості документів на підприємстві

*Міжнародна науково-практична конференція
“Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування”*

Вид відповідальності	Нормативний документ	Стаття, що порушується
Адміністративна	Кодекс України про адміністративні правопорушення	ст. 92 «Порушення законодавства про Національний архівний фонд та архівні установи»
		ст. 163 «Порушення порядку ведення податкового обліку, надання аудиторських висновків»
		ст. 164 «Порушення законодавства з фінансових питань»
		ст. 186 «Порушення порядку подання або використання даних державних статистичних спостережень»
Кримінальна	Кримінальний кодекс України	ст. 357 «Викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження»

Щоб уникнути порушення законодавства щодо зберігання документів, необхідно врегулювати на підприємстві діяльність архіву, визначити відповідальних осіб, тим самим запобігти потенційно можливому притягненню до відповідальності. Для цього першим та ключовим кроком має бути розробка Положення про архівну роботу на підприємстві.

Згідно з Законом України «Про Національний архівний фонди та архівні установи» положення про архівні підрозділи юридичних осіб, заснованих на приватній формі власності, затверджують їхні засновники з урахуванням рекомендацій центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику в сфері архівної справи й діловодства.

На сьогодні, чинне Типове положення про архівний підрозділ державного органу, органу місцевого самоврядування, державного і комунального підприємства, установи та організації № 232. Незважаючи на те, що воно скероване, в першу чергу, на діяльність архівних підрозділів юридичних осіб державної і комунальної форм власності, його можна брати за приклад для організації роботи архіву приватним юридичним особам.

Крім того, існують Рекомендації щодо укладання положення про архівний підрозділ державної наукової установи, музею і бібліотеки та положення про архівний підрозділ об'єднання громадян, релігійної організації, підприємства, установи та організації, заснованих на приватній формі власності, затверджені протоколом засідання Нормативно– методичної комісії Укрдержархіву від 20.03.2012 р. № 1. Наведене в них Положення про архівний підрозділ державної наукової установи, музею і бібліотеки та положення про архівний підрозділ об'єднання громадян, релігійної організації, підприємства, установи та організації, заснованих на приватній формі власності, від Типового положення № 232 фактично відрізняється лише одним пунктом. В останньому врегульовано обсяг завдання архівного підрозділу відносно документів Національного архівного фонду, які постійно зберігаються на підприємстві без передавання до державної архівної установи. Отже, Положення про архівний підрозділ слід розробляти на основі Типового положення № 232 та вищезгаданого положення. Цей внутрішній нормативний документ необхідно затвердити розпорядчим актом засновників підприємства, тобто протоколом зборів учасників.

Якщо на підприємстві відсутній архівний підрозділ, рекомендується скласти посадові інструкції та зазначати в них види робіт з документами, що покладаються на працівника, у відповідності до його завдань та функцій.

На сьогоднішній день невідпрацьованими на більшості сучасних підприємств залишаються питання забезпечення збереженості документів, зокрема це стосується створення матеріально– технічних умов для їх фізичної схоронності та належного режиму зберігання, що виключають псування, втрату, розкрадання документів. Для ефективної роботи архівів потрібні професійні рекомендації щодо розрахунку площ для зберігання архівів, найбільш оптимального температурно– вологого режиму зберігання документів з різними носіями інформації, забезпеченням пожежної безпеки та раціонального розміщення документів для забезпечення швидкого доступу до них.

УДК 657

Ліщук Т.В., студент
Науковий керівник – Ткачук І. М.
Луцький національний технічний університет

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ТВАРИННИЦТВА В УКРАЇНІ

Сільськогосподарство є особливою сферою виробничої діяльності, оскільки в процесі виготовлення готової продукції, поряд з фінансовими, матеріально– технічними та трудовими ресурсами, використовуються ще й природні ресурси: земля та живі організми.

Однією з найважливіших галузей сільськогосподарства є тваринництво. Тваринництво – особлива галузь сільського господарства, стан розвитку якої вагомо впливає на економічний потенціал АПК країни. Необхідно відмітити, що тваринництво у сьогоденні характеризується цілою низкою проблемних питань, пов'язаних із зменшення поголів'я худоби та птиці, зменшення виробництва сільськогосподарської продукції, складною ціновою ситуацією на ринку сільськогосподарської продукції. В даному випадку, особливо важливими є спільні зусилля як органів державної влади, так і органів місцевого самоврядування, які мають бути спрямовані на розвиток тваринництва.

Проблеми розвитку тваринництва в Україні досліджували такі вітчизняні вчені: В.Г. Андрійчук, О.М. Бородіна, С.М. Кваші, П.Т. Сабук. Врховуючи специфічність галузі та кризову ситуацію, в якій вона знаходиться на даний час, залишається актуальним проведення аналізу стану та запобігання стратегічній галузі АПК України.

До складу тваринництва входять такі галузі: скотарство, свинарство, птахівництво, бджільництво, звірівництво, вівчарство, рибництво та інші.

Скотарство, як найбільш складна і надзвичайно важлива галузь сільського господарства, є найважливішим індикатором стану тваринництва в Україні [1, с.19]. Головною продукцією даної підгалузі є м'ясо і молоко. Залежно від того визначають такі напрями спеціалізації скотарства: молочний, молочно–м'ясний, м'ясний і м'ясо–молочний [2].

Протягом 2000– 2015 років у всіх категоріях господарства поголів'я великої рогатої худоби скоротилося на 19,5 млн. голів або в 4,8 рази, в тому числі корів – на 5,5 млн. голів або на 3,0 рази, свиней – на 14,0 млн. голів або майже 4 рази [4].

Кризові явища в економіці негативно позначилися на функціонуванні тваринницького підкомплексу, внаслідок чого у першому півріччі 2016 р. в усіх категоріях господарств України порівняно з аналогічним періодом 2015 р. відбулося зменшення чисельності худоби і птиці. Зокрема, поголів'я великої рогатої худоби скоротилося на 2,4%, зокрема, корів – на 3,5%, свиней – на 3,0%, овець і кіз – на 3,4% і птиці усіх видів – на 4,5%. Станом на 1 липня утримувалося 4316,3 тис. голів великої рогатої худоби, зокрема 2191,8 тис. корів, 7491,5 тис. голів свиней, 1704,5 тис. голів овець і кіз та 234428,9 тис. голів птиці усіх видів [3].

Пуцентейло П.Р. зауважує, що ситуація, що склалася у тваринництві, обумовлена збитковістю виробництва м'яса, молока, насамперед через несприятливу цінову політику на ринку продукції тваринництва та відсутність ефективного економічного механізму підтримки галузі, а також недостатню продуктивність худоби і птиці [5].

Погоджуємося з думкою КернасюкЮ.В., що значним бар'єром для успішного розвитку тваринництва є недосконалість аграрної політики щодо підтримки галузі, що зумовлено відсутністю стійких пріоритетів та довгострокової концепції її розвитку. Тому прогнозувати розвиток галузі доволі складно більш ніж на коротко– і середньострокову перспективу [3].

Враховавши, що Україна має великий потенціал в розвитку тваринництва, а саме сприятливі кліматичні умови, земельні та трудові ресурси тощо, дана галузь на даний час знаходиться в дуже тяжкому стані.

Розвиток галузі тваринництва до запланованих показників підвищення рівня виробництва та збуту продукції тваринництва має здійснюватись за рахунок:

- збільшення обсягів та забезпечення беззбиткового виробництва продукції тваринництва;
- державної фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств, які займаються розвитком даної галузі;
- застосування технічних регламентів виробництва і переробки продукції тваринництва.

Список використаної літератури:

1. *Зубець В.М. Стратегія розвитку м'ясного скотарства в Україні у контексті національної продовольчої безпеки / В.М. Зубець, І.В. Гусева. – К.: Аграрна наука, 2005. – 174 с.*

2. Іванух Р.А. Аграрна економіка і ринок./ Р.А. Іванух, Є.М. Білан, С.Л. Дусановський[Електронний ресурс]. – Тернопіль: «Збруч», 2003. – 305 с. – Режим доступу:<http://buklib.net/books/21882/>
3. Кернасюк Ю.В. Ринок тваринництва: тенденції та проблеми галузі/ Ю.В. Кернасюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://agro-business.com.ua/ostannia-vipovyna/6028-rynok-tvarynnystva-tendentsii-ta-problemy-galuzi.html>
4. Сільське господарство України за 2015 рік. // Статистичний збірник. – К.: Держкомстат України, 2015. – 307 с.
5. Пуцентейло П.Р. Особливості функціонування галузі м'ясного скотарства в умовах кризи / П.Р. Пуцентейло // зб. наук. праць Таврійського державного агротехнологічного університету (ек. науки) / За ред.. В.А. Рульєва. – В.: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2010. – №2 (10). – 446 с.

УДК 657.1

Ляхович Г.І. к.н.держ.упр., доц.
*Івано-Франківський навчально-науковий
інститут менеджменту THEU*

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРЕХОДУ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ АУТСОРСИНГ

В сучасних умовах зростання конкуренції призводять до поширення застосування на підприємствах бухгалтерського аутсорсингу, тобто відбувається залучення до ведення обліку зовнішніх суб'єктів. Ефективність його впровадження визначається шляхом порівняння витрат на даний процес з отриманим результатом.

В свою чергу, отримання позитивного економічного ефекту від здійснення будь-якої діяльності є не можливим без її належного планування. Враховуючи те, що система бухгалтерського обліку є основним джерелом даних для прийняття управлінських рішень, вона повинна бути організована таким чином, щоб забезпечити потреби управлінського персоналу в інформації для поточного та стратегічного планування. Оскільки при використанні бухгалтерського аутсорсингу малими та середніми підприємствами бухгалтерські функції виконує зовнішній суб'єкт, то в процесі планування важливим є налагодження співробітництва таким чином, щоб забезпечувався оперативний обмін відповідною інформацією.

Саме тому процес організації переходу на бухгалтерський аутсорсинг вимагає ретельної підготовки. Проведені дослідження дозволили окреслити основні стадії надання послуг з бухгалтерського аутсорсингу, зокрема до них віднесено:

- 1) підготовча - організація переходу на бухгалтерський аутсорсинг;
- 2) технологічна - безпосереднє виконання робіт з ведення обліку;
- 3) результативна - формулювання результату за наданими послугами, висунення пропозиції.

Як вже зазначалося, визначення порядку та організації переходу на бухгалтерський аутсорсинг має вирішальне значення в забезпеченні його ефективності, тому охарактеризуємо саме першу стадію, на якій пропонуємо виділити такі етапи:

- обґрунтування прийняття рішення про залучення послуг аутсорсингу (стратегічне та економічне);
- вибір одного або декількох суб'єктів, які надають послуги з бухгалтерського аутсорсингу;
- оцінка суб'єктів надання аутсорсингових послуг з ведення обліку;
- узгодження прав та обов'язків сторін договору бухгалтерського аутсорсингу, а також інших істотних умов.

Звичайно, що тривалість кожного з наведених етапів процесу переходу до бухгалтерського аутсорсингу може бути різною, так само, як і змістовне наповнення. Зокрема, щодо визначення основних умов договору бухгалтерського аутсорсингу, вважаємо за доцільне в ньому зазначити вимоги замовника до кваліфікації фахівців з надання послуг з ведення бухгалтерського обліку; графік документообігу; програмне забезпечення, з використанням якого буде здійснюватися надання бухгалтерських послуг; перелік форм і термінів подання звітних документів підприємства-виконавця про рівень наданих послуг; відповідальність за порушення конфіденційності, за своєчасність, повноту і якість виконаної роботи; порядок відшкодування збитків, пов'язаних з неправильним обчисленням податків або із несвоєчасним поданням звітності, за рахунок аутсорсера; визначення порядку дій замовника і виконавця у випадку дострокового розірвання договору.

Ухвалення рішення про можливість аутсорсингу спирається на можливість досягнення бізнес-цілей підприємства та вирішення існуючих проблем в результаті переходу до бухгалтерського аутсорсингу. На цій стадії має бути розроблена стратегія підприємства, в якій визначається, які завдання, послуги, функції і в якому обсязі слід передавати на аутсорсинг, а які необхідно розвивати всередині підприємства.

УДК 657

Макарович В.К., к.е.н.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПРОЗОРОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

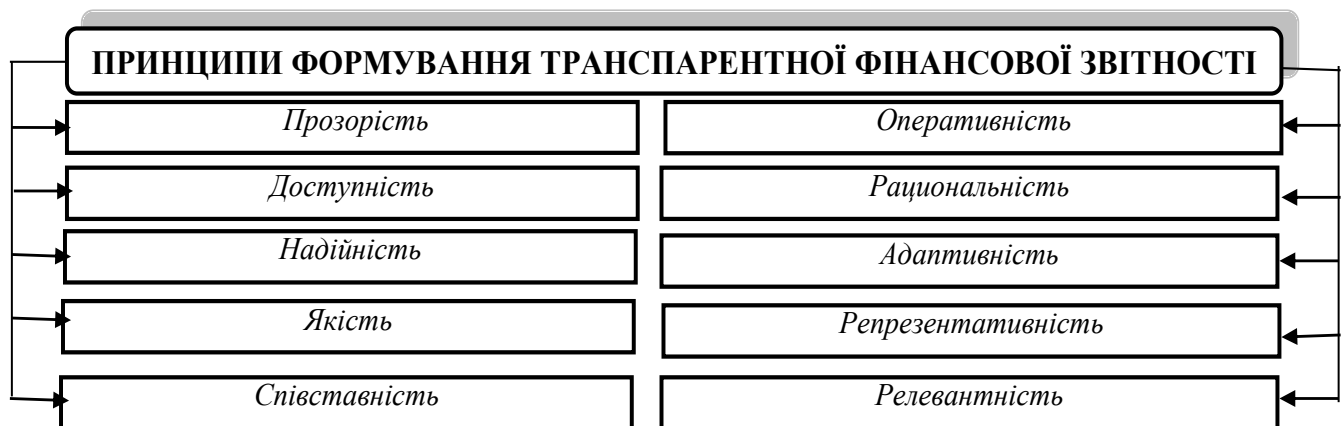
Система бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні потребує реформування, запровадження методології розкриття економічної інформації за міжнародними стандартами для забезпечення відкритості, прозорості та зіставності фінансової звітності суб'єктів господарювання [2, с.253].

Прозорість фінансової звітності необхідна для залучення в країну вільного іноземного капіталу, оскільки якісна і порівнянна звітна інформація є необхідною умовою підвищення інвестиційної привабливості компаній, сприяє зниженню підприємницьких ризиків і збільшення освоєння інвестиційних проектів. З огляду на необхідність підготовки фінансової звітності в єдиному форматі, компанії багатьох країн складають фінансові звіти за МСФЗ.

При формуванні фінансової звітності, концептуальною основою якої є МСФЗ, загострюється увага до питань транспарентності наведеної в ній інформації.

Транспарентність (анг. transparent – прозорий, явний очевидний) – відсутність секретності, доступність інформації [1].

Аналізуючи необхідності формування та подання траспарентної фінансової звітності та судження науковців щодо самої сутності транспарентної інформації у фінансовій звітності, нами пропонується виокремити наступні основні принципи формування транспарентної фінансової звітності (рис.1).

*Рис. 1. Принципи формування транспарентної фінансової звітності за МСФЗ**

** Джерело: авторська розробка*

Розглянемо докладніше кожен із принципів формування транспарентності фінансової звітності, концептуальною основою якої є МСФЗ:

✓ прозорість – зрозумілість, недвозначність, тобто звітність буде корисною учасникам ринку і широкої громадськості за умови, що вона зрозуміла чи може бути зрозуміла усіма зацікавленими користувачами;

✓ доступність – можливість доступу користувачів до даних фінансової звітності;

✓ надійність – інформація є з надійних, перевірених джерел та придатна для перевірки;

- ✓ **якість** – інформація якісна в тому випадку, коли вона не має значних помилок і об'єктивна;
- ✓ **співставність** – інформація, що міститься у фінансовій звітності, повинна бути порівнянною у часі і порівнянною з інформацією інших підприємств для ідентифікації тенденції фінансового стану та результатів діяльності;
- ✓ **оперативність** – інформація в будь-який момент має бути підготовленою для використання в процесі прийняття управлінських рішень;
- ✓ **раціональність** – раціональною інформацію можна назвати тоді, коли вигода від її отримання перевищує вартість її забезпечення;
- ✓ **адаптивність** – це можливість зведення відповідних даних за показниками і періодами;
- ✓ **репрезентативність** – досягається через незалежне аудиторське підтвердження, дотримання єдиної концептуальної основи фінансової звітності;
- ✓ **релевантність** – передбачає подання виключно такої інформації, яка є корисною для прийняття управлінських рішень.

Вважаємо, що дотримання вищенаведених принципів транспарентності при формуванні фінансової звітності забезпечить підвищення функціональності фінансової звітності.

В сучасних умовах господарювання, в системі обліково–звітної практики в Україні спостерігається низький рівень транспарентності фінансової звітності. Забезпечити підвищення транспарентності формування фінансової звітності, а відтак і підвищити довіру користувачів до неї, можливо за рахунок раціонального вибору альтернатив, що пропонуються МСФЗ та закріплення їх в обліковій політиці підприємства.

Список використаної літератури:

1. Кузнецов С.А. Большой толковый словарь русского языка : Справочное издание / С.А. Кузнецов. – СПб. : Норинт, 2000. – 1536 с.
2. Штулер Г.Г. Перспективні напрямки узгодження фінансової звітності в Україні за міжнародними стандартами / Г.Г. Штулер, В.К. Макарович, Т.І. Владімірова. // Науковий вісник УжНУ. Серія: Економіка.– Ужгород: УжНУ.– 2010.– Спецвипуск 29.– Ч.ІІ.– С.253–257.

УДК 657.3

Максимчук М.О., магістрант
Науковий керівник – Жиглей І.В., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

ІНТЕГРОВАНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ

Відправною точкою у формуванні інтегрованої інформаційної системи реалізації стратегії підприємства є впровадження звітності в сфері стійкого

розвитку. Зміна парадигми управління, зміщення акцентів з інтересів власників і споживачів на інтереси більш широкого кола осіб передбачає відповідну трансформацію корпоративної звітності як основного джерела інформації. Мова йде про формування інтегрованого мислення – здатності організації розуміти взаємозв'язки між її різними операційними і функціональними одиницями та капіталами.

Інтегроване мислення, за Міжнародним стандартом інтегрованої звітності, є протилежністю до традиційного «ізолюваного» мислення. В ньому враховується зв'язок і взаємозалежність низки факторів, які справляють істотний вплив на здатність організації створювати цінність протягом тривалого часу, зокрема:

1) капітали, які організація використовує і розподіляє, і критичні взаємозалежності і компроміси між ними;

2) здатність керівної структури організації оцінювати стійкість до короткострокових порушень і реагувати на законні потреби зацікавлених сторін, їхні інтереси та очікування;

3) як організація адаптує свою бізнес– модель та стратегію для реагування на можливості і ризики, з якими вона стикається, а також значні зміни в її зовнішньому середовищі;

4) фактори створення цінності організацією, її види діяльності, продуктивність (фінансова та інша), а також результати з точки зору капіталів – минулі, теперішні і майбутні.

Таким чином, за допомогою інтегрованого мислення інтегрована звітність дозволяє суб'єктам господарювання показувати зв'язок між організаційною, стратегією, корпоративним управлінням, фінансовими результатами та соціальним, екологічним та економічним контекстом діяльності, а також перспективами діяльності підприємства, що повністю відповідає меті формування інтегрованої звітності.

Метою інтегрованої звітності є представлення інформації, що дозволяє зацікавленим користувачам оцінити здатність суб'єкта господарювання створювати цінність упродовж певного проміжку часу. Вона орієнтована на стратегічний курс і майбутні перспективи; покращення стандартів підзвітності та управління широким спектром капіталів (фінансовим, промисловим, інтелектуальним, людським, соціальним, природнім) і сприяння розумінню взаємозалежності між ними; підтримку інтегрованого мислення, прийняття рішень і дій, спрямованих на створення цінності у довгостроковій, короткостроковій і середньостроковій перспективі; а також представлення відомостей про розподіл фінансового капіталу.

Таким чином, основоположними поняттями, що використовуються при побудові інтегрованої звітності за допомогою інтегрованого мислення є бізнес– модель організації, види капіталу, що використовуються у процесі здійснення

діяльності та створення цінності за певний період часу, а також стратегія, ризики та можливості, управління та продуктивність.

Фокус інтегрованої звітності спрямований на бізнес– модель організації, що будується та коригується з врахуванням операцій та бізнес– процесів, стратегій та цілей, корпоративного управління, а також ризиків та можливостей. Капітали, у свою чергу, займають ключову роль у даній концепції, так як капітали розглядаються як ресурси підприємства, а результатом використання даних ресурсів є цінність.

Інтегроване мислення у інтегрованій звітності дає ширше пояснення продуктивності завдяки опису та вимірюванню, де це можливо, суттєвих компонентів створення цінності і відносин між ними. Зокрема, такий звіт виявляє всі капітали, від яких залежить створення цінності (в минулому, теперішньому і майбутньому часі), як організація використовує ці капітали, і який вплив вона на них справляє.

Вважаємо, що в умовах адаптації підприємств до нових умов ведення господарської діяльності, перехід на інтегровану модель звітності та розвиток інтегрованого мислення дозволять підвищити підприємницьку гнучкість у прийнятті управлінських рішень. Зі зміною значення управління, формування інтегрованого мислення дозволяє зрозуміти взаємозв'язки між її різними операційними і функціональними одиницями та капіталами.

Таким чином, інтегрована звітність спрямована на відображення даних про організацію, умов функціонування та всіх факторів, що впливають на створення цінності за допомогою комплексного підходу. Дослідження взаємозв'язків між бізнес– моделлю та стратегіями організації, її всебічна оцінка сприяє кращому розумінню суб'єкта господарювання та можливостей відповідати вимогам часу та ризикам.

В основу побудови інтегрованої звітності покладено підхід інтегрованого мислення. Саме інтегроване мислення враховує взаємозалежності між рядом чинників, які істотно впливають на здатність організації створювати вартість з часом: капітали, які використовує і на які впливає організація; зовнішні умови, в яких організація здійснює свою діяльність; можливості та ризики, які враховуються у стратегії організації; діяльність, результати, результативність і виходи – минуле, сьогодення і майбутнє; фінансову і нефінансову інформацію. Розкриття цієї інформації дозволяє з більшою долею визначеності спрогнозувати рух майбутніх грошових потоків і показники прибутковості.

Інтегрований звіт надає інформацію про те, як стратегія організації, корпоративне управління, результати її діяльності та перспективи розвитку призведуть до створення вартості. Тому, запровадження інтегрованої звітності вимагає докорінної перебудови діючої системи обліку, переорієнтації на світові глобальні стандарти обліку та організації облікового процесу загалом.

УДК 657.421.3

Мартинів І. К., аспірант
Науковий керівник – Уманців Г.В., к.е.н., доц.
Київський національний торговельно– економічний університет

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ОБ’ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ОБЛІКОВОМУ ПРОЦЕСІ

З метою дослідження особливостей організації бухгалтерського обліку комерціалізації об’єктів інтелектуальної власності, пропонується розглядати його через призму етапів облікового процесу, що зображено на рис 1.

Організація первинного обліку комерціалізації об’єктів інтелектуальної власності. Підставою для відображення у бухгалтерському обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти їх здійснення (ст. 9 ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1]), тобто усі господарські операції відображаються методом їх суцільного та безперервного документування за допомогою первинних документів.

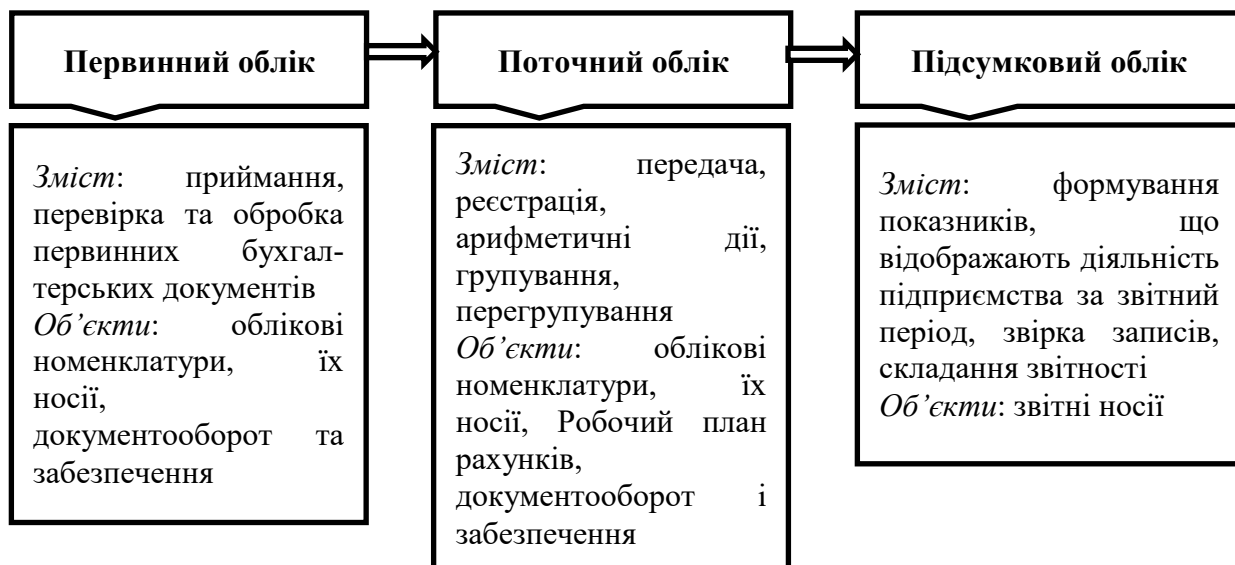

Рис. 1 Особливості організації обліку комерціалізації об’єктів інтелектуальної власності у розрізі етапів облікового процесу

За даними первинних документів здійснюється первинний (синтетичний та аналітичний) облік господарських операцій, що виражений взаємозв’язаними рахунками за допомогою елемента методу бухгалтерського обліку – подвійного запису. Завдяки належним чином сформованим та обробленим первинним документам відбувається виявлення, вимірювання, реєстрація та накопичення інформації про господарські процеси на підприємстві. До первинних

документів у процесі комерціалізації ОІВ відносяться, в першу чергу, основні форми первинних документів з обліку об’єктів інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (НА– 1, НА– 2, НА– 3, НА– 4), а також калькуляції (у разі створення ОІВ власними силами підприємства), акти виконаних робіт (у разі надання інжинірингових послуг, технічної допомоги), розрахункові документи (для підтвердження взаєморозрахунків між контрагентами) тощо.

Організація поточного обліку комерціалізації об’єктів інтелектуальної власності. За результатами діяльності підприємства, що відображені у первинних документах, складаються зведені документи (облікові реєстри) шляхом групування і узагальнення та балансової ув’язки їх показників (форми облікових реєстрів регламентовано Методичними рекомендаціями по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку). Завдяки дослідженням та впровадженням наукових здобутків вітчизняних науковців для удосконалення організації обліку процесу комерціалізації об’єктів інтелектуальної власності на етапі поточного обліку розроблено: «Журнал аналітичного обліку ліцензійних договорів», «Відомість аналітичного обліку витрат на отримання охоронних документів на об’єкти права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів» «Журнал реєстрації платежів за отримання охоронних документів на об’єкти права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів» та «Журнал реєстрації ліцензійних договорів». Також важливу роль у процесі організації поточного бухгалтерського обліку відіграє розробка Робочого плану рахунків, який слугує для більшої деталізації облікової інформації, на основі якої керівництво може аналізувати показники діяльності з метою прийняття управлінських рішень. Робочий план рахунків має мастити у собі лише ті рахунки регламентованого на державному рівні Плану рахунків, що без посередньо використовуються у діяльності підприємства.

Організація підсумкового обліку комерціалізації об’єктів інтелектуальної власності. Для підприємств, що займаються комерціалізацією об’єктів інтелектуальної власності звітність буває фінансова, податкова, статистична та управлінська:

- до фінансової відносяться форми, що передбачені НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2] (ф.1, ф.2, ф.3 (або ф.3– н), ф.4, ф.5);

- склад податкової звітності залежить від того, платником яких податків являється підприємство;

- статистичну звітність підприємств, що займаються комерціалізацією об’єктів інтелектуальної власності, формують: «Капітальні інвестиції, вибуття й амортизація активів» (форма №2); Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства (№ 1– інновація (річна)); Звіт про виконання наукових та науково– технічних робіт (№ 1– наука (піврічний)) та Звіт про виконання наукових та науково– технічних робіт (№ 3– наука (річний)); Звіт про створення та використання передових технологій та об’єктів

інтелектуальної власності (№1 – технологія (річна)); Структурне обстеження підприємства (№ 1– підприємництво);

- до управлінської звітності відносяться звіти, розроблені фахівцями підприємства, які засновані на потребах користувачів інформації, що у них відображається.

Список використаних джерел:

1. *Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні Верховна Рада України; Закон від 16.07.1999 р. №996– XIV (зі змінами та доповненнями від 25.06.2016 р.). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996–14>*

2. *Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до [...] Мінфін України; Наказ, Положення, Стандарт [...] від 07.02.2013 №73 (зі змінами та доповненнями від 18.03.2014). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336–13>*

УДК 657

Мізякіна Н.О., аспірант

Житомирський державний технологічний університет

**РИЗИКИ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ФАКТОРИ**

Наявність неправдивої інформації у фінансовій звітності суттєво підриває довіру інвесторів та кредиторів до керівництва підприємства. Кілька гучних випадків з великими міжнародними компаніями (Enron, WorldCom, HealthSouth, Freddie Mac, Xerox, Global Crossing, HIN, Adelphia Communications, Merck, Waste Management, Kmartm Peregrine Systems, Bristol Myers, Comroad, Elan, Elektrim, Big Bank Gdański, Softbank, Mostostal Export, Rafako), показали роль достовірної фінансової звітності суб'єктів господарювання для потенційних інвесторів та кредиторів у процесі прийняття ними рішень щодо вкладання коштів у розвиток того чи іншого роду бізнес. Численні шахрайства та банкрутства холдингових компаній в Сполучених Штатах Америки та в Європі на початку ХХІ століття привели до збільшення інтересу до якості бухгалтерського обліку, процесу формування звітності, аудиту фінансової звітності та ефективності контролю і внутрішнього аудиту на підприємстві.

Зазначені факти, обумовлюють необхідність пошуку шляхів виявлення шахрайських дій щодо фальсифікації фінансової звітності суб'єктів господарювання. Фальсифікація звітності суб'єктів господарювання пов'язана, в першу чергу, з питанням коригування облікових записів відповідно до прийнятих управлінських рішень керівництвом підприємства, а також коригування кінцевих результатів під впливом прийнятих рішень з подальшою їх можливістю представлення у фінансовій звітності; по-друге, з питанням щодо розбіжностей показників фінансової звітності суб'єктів господарювання зі змінами у

зовнішньому середовищі діяльності підприємства та відповідно до вимог фінансового ринку.

Вагомим є внесок у розв’язання проблем щодо формування показників фінансової звітності таких вітчизняних вчених: М.І. Бондаря, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, Б.В. Гриніва, В.М. Жука, С.А. Кузнецової, Я.Д. Крупки, С.О. Левицької, С.Ф. Легенчука, А.В. Озеран, В.М. Пархоменка, О.М. Петрука, Л.В. Чижевської, М.Г. Чумаченка, Я.В. Шевері, М.М. Шигун та ін.; та зарубіжними вченими: Я. Алвером, Н.А. Бреславцевою, Т.Д. Варфілдом, Дж.Дж. Вейгандтом, С.Дж. Греєм, Д.Е. Кізо, В.В. Ковальовим, М.І. Кутером, М.Р. Метьюсом, К. Ноубсом, В.Ф. Палієм, Д.О. Панковим, Н.В. Парушиною, М.Х.Б. Перерою, Р. Паркером, М.Л. Пятовим, О.В. Рожною, Я.В. Соколовим, Е.С. Хендріксоном, Т.В. Федорович, О.М. Хоріним та іншими.

Шахрайство у сфері бухгалтерського обліку та фальсифікація фінансової звітності – це явища не нові і існували ще з того моменту, коли почали оцінювати наявне майно і відображати його у певній звітності. Прагнення менеджерів підприємства представити свою компанію в якомога кращому світлі сприяв розробці багатьох методів “облагородження” даних у фінансовій звітності суб’єкта господарювання за допомогою прогалин у нормативному регулюванні або навіть на стику законодавчих актів. Деякі з цих методів переходять межі дозволеного і є зловживаннями, що суперечить чинному законодавству і призводить до прийнятті невірних рішень користувачами фінансової звітності.

Тому в даному випадку існує проблема щодо чіткого розмежування таких понять, як “креативний облік” (який в межах закону дозволяє презентувати компанію в якнайкращому світлі для інвесторів та кредиторів) і “фальсифікація показників фінансової звітності”, яка підриває довіру і призводить до мільйонних витрат інвесторів і кредиторів.

Основними причинами та факторами, які призводять до фальсифікації фінансової звітності підприємства, на нашу думку, є: бажання презентувати фінансову звітність підприємства як у найкращому світлі з метою її позитивного сприйняття користувачами; жадібність управлінського персоналу, яка проявляється у необ’єктивному збільшенні ціни на акції та вартості компанії тощо; особисті інтереси менеджерів компанії, які залежать від короткострокових результатів діяльності підприємства; конфлікт інтересів між управлінським персоналом та власниками підприємства; прагнення управлінського персоналу підприємства виправдати очікування власників та ринку або тримання марки “найкращі” у певному секторі ринку; безпринциповість, егоїзм, відсутність професійної етики та елементарного почуття відповідальності в облікового та управлінського персоналу компанії; варіативність методів ідентифікації, оцінки та відображення в обліку операцій та подій на підприємстві (наприклад, методи нарахування амортизації, списання запасів тощо); глобалізація ринків, складна розгалужена організаційна структура великих компаній, діяльність яких розповсюджується на декілька країн

світу з різними моделями обліку, нормативно-правовими базами, специфікою діяльності тощо.

Позитивні зрушення у сфері підвищення достовірності та якості інформації у фінансових звітах свідчать про вагомість та глибокий підхід до формування релевантної інформації про фінансовий стан суб'єктів господарювання з метою прийняття ефективних рішень на її основі.

У процесі дослідження виокремлено підходи до класифікації факторів ризику фальсифікації фінансової звітності, серед яких ті, які мають безпосередній або опосередкований вплив на показники звітності. Класифікація факторів ризику фальсифікації фінансової звітності є необхідною для систематизації ризиків фальсифікації звітності з метою їх мінімізації та уникнення у процесі формування показників фінансової звітності.

УДК 657.1

Можарівський С. В., магістрант
Науковий керівник – Легенчук С.Ф., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

ПОНЯТТЯ ГУДВІЛУ ТА ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Одним із достатньо специфічних видів нематеріальних активів є гудвіл. Термін «гудвіл» вперше зустрічається в юридичній літературі ще з початку XV сторіччя в Англії, під час здійснення торговельної та комерційної діяльності. Починаючи з кінця XVIII сторіччя дане поняття із суто юридичної сфери приходить і в бухгалтерський облік. Бухгалтера звернули увагу на те, що лише згадування назви тієї чи іншої фірми може підвищувати попит на продукцію, а отже «ім'я» фірми може приносити додатковий прибуток.

В зарубіжній практиці гудвіл підприємства, як об'єкт бухгалтерського та податкового обліку, визначається в грошовому еквіваленті як різниця між балансовою вартістю та вартістю продажу.

Розрізняють внутрішній та придбаний гудвіл. Розподіл гудвілу на внутрішньостворений та на придбаний у процесі поглинання, злиття чи придбання здійснюється виходячи з вимог його відображення в обліку тільки в випадку купівлі– продажу підприємства. Внутрішньостворений гудвіл – накопичений протягом певного часу нематеріальний актив, який дозволяє мати значні конкурентні переваги та забезпечує підприємству вищу ринкову вартість. Відповідно до законодавства лише придбаний гудвіл може бути відображений на рахунках бухгалтерського обліку.

Придбаний гудвіл – це гудвіл, який був отриманий підприємством разом із придбанням іншого підприємства. Відповідно будь-який внутрішній гудвіл

може стати придбаним у разі продажу підприємства. Після продажу підприємства внутрішній гудвіл перестає існувати, перетворюючись на придбаний, оскільки змінюється суб'єкт, до якого відноситься даний гудвіл.

Різниця між внутрішнім і придбаним гудвілами полягає не тільки у походженні, але й у тому, що внутрішній гудвіл виник як результат роботи колективу підприємства, починаючи від керівника і закінчуючи виконавцями. Як наслідок, внутрішній гудвіл може відтворюватись у процесі діяльності підприємства. Придбаний гудвіл є іншорідним по відношенню до підприємства, тому апріорі придбаний гудвіл не може відтворюватись у новому середовищі, що призводить до його втрати із часом.

Для відображення в обліку, як правило, використовується виключно бухгалтерський метод оцінки гудвілу. Згідно даного методу оцінка гудвілу проводиться у відповідності до методик, визначених МСФЗ та П(С)БО. Вартість гудвілу розраховується як різниця між вартістю придбання підприємства та справедливою вартістю його активів (балансова вартість активів на кінець звітного періоду). Отримане позитивне значення і буде вартісним вираженням гудвілу.

Слід зазначити, що у відповідності до вимог податкового кодексу України, навіть після придбання підприємства, коли є підтверджена вартість гудвілу, він не підлягає амортизації та списанню на витрати як інші нематеріальні активи.

Дослідивши зарубіжну практику відображення в бухгалтерському обліку та амортизації гудвілу, встановлено, що існують діаметрально протилежні думки з приводу необхідності та доцільності нарахування амортизації на гудвіл. Травіним В.В. виявлено варіанти визнання гудвілу в бухгалтерському обліку суб'єкта господарювання, які впливають на відображення його амортизації (рис.1).

Рис.1. Підходи до відображення гудвілу в бухгалтерському обліку[1]

Згідно з першим підходом гудвіл повинен капіталізуватися, але не підлягає амортизації. У даному підході передбачений періодичний перегляд вартості гудвілу та його переоцінка. Тобто, гудвіл вважається інвестицією і не підлягає амортизації. Основним аргументом прихильників цього підходу є те, що з плином часу вартість гудвілу не тільки не знижується, а навіть може зростати, тому амортизація, класичне розуміння якої передбачає накопичення засобів для відновлення у майбутньому зношених активів, втрачає свій сенс.

Другий підхід передбачає, що гудвіл капіталізується і амортизується. Будь-який актив, як пояснює В.В.Ковальов, відображається в балансі тільки в тому випадку, якщо він передбачає генерування доходів у майбутньому[2]. Прихильники цього підходу свої докази будують на принципі співвідношення доходів і витрат, та пропорційного списання вартості активів на поточні витрати.

Згідно з третім підходом гудвіл трактується як витрати поточного періоду і підлягає негайному списанню. Четвертий підхід схожий до третього й трактує гудвіл як специфічний фактор зменшення капіталу власника, що передбачає його списання за рахунок додаткового капіталу.

Таким чином, в Україні на сьогодні найбільш розповсюджені перший та четвертий підходи до відображення гудвілу в системі бухгалтерського обліку. Зазначені підходи використовуються для обліку гудвілу, виділеного при придбанні підприємства.

Список використаної літератури:

1. Травін В.В. Особливості організації бухгалтерського обліку внутрішнього гудвілу як прояву соціального капіталу на мікроекономічному рівні / В.В. Травін // вісник ЖДТУ
2. Ковалев В. В. Гудвил как бухгалтерская категория / В. В. Ковалев // Бухгалтерський учет. – 2005. – № 8. – С. 52–59.

УДК 657.1

Мосійчук А.М., магістрант
Житомирський державний технологічний університет

КОНЦЕПЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ІНЖИНІРИНГУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ

Успішна діяльність підприємств потребує запровадження та створення стратегічних проєктів та інформаційної підтримки, які будуть забезпечувати підвищення ефективності діяльності та вартості бізнесу. Для цього можуть бути використані абсолютні різноманітні способи, ідеї, моделі, які повинні виступати дієвим та ефективним засобом для планування та прогнозування стратегічних дій.

Одним з дієвих варіантів побудови дієвої системи бухгалтерського обліку на підприємстві є бухгалтерський інжиніринг. Це поняття досить нове, з'явилося воно лише на порозі поточного століття і ефективно себе зарекомендувало в розвинутих країнах. *Інжиніринг* – це набір прийомів та методів, які підприємство використовує для проєктування своєї діяльності. В свою чергу *бухгалтерський інжиніринг* передбачає послуги з розробки нових та доречних для підприємства заходів, пов'язаних з удосконаленням бухгалтерського обліку, впровадженням нового обліково–аналітичного забезпечення. Такі послуги надаються на основі укладання договору між замовником та консультантом(виконавцем).

Бухгалтерський інжиніринг передбачає творчий підхід до удосконалення фінансового обліку, тобто застосування таких заходів та методів, згідно яких підприємство оснащено необхідною інформацією для прийняття раціональних управлінських рішень.

Передумовами розвитку бухгалтерського інжинірингу можна вважати:

- новий погляд на облікові знання, а саме облік і управління резервною системою, ризиками, інтелектуальним капіталом;
- комп'ютеризація облікових процесів.

Основною характерною ознакою бухгалтерського інжинірингу є застосування незвичайних, специфічних інструментів. Початком існування бухгалтерського інжинірингу можна вважати застосування автоматизованих нульових балансів у 70-ті роки XX ст. автоматизованих нульових балансів. На сьогоднішній день фахівці нараховують біля сотні видів інструментів бухгалтерського інжинірингу.

У сфері бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту були створені інжинірингові методології:

- інжинірингова теорія бухгалтерського обліку (В.І. Ткач, М.В. Шумейко), в основу якої лягає виділення наступних елементів: 1) предмет (майно, елементи затрат, джерела і статті калькуляції); 2) система об'єктів (чисті активи та чисті пасиви); 3) інжиніринговий метод обліку (система похідних балансових звітів в різних оцінках);

- нульові балансові звіти (німецька балансова школа) передбачають реальну або гіпотетичну реалізацію активів та задоволення зобов'язань. Завдяки таким балансам є можливість виявлення маніпуляцій та шахрайства. Така практика застосовується у західній Європі і передбачає сумлінну перевірку аудиторів підприємств та складання так званих «нульових балансів», без попереднього огляду яких жоден інвестор не буде вкладати капітал в підприємство;

- ситуаційно— матрична бухгалтерія (Д. Сортер, І.О. Кольвах) дозволяє трансформувати не тільки будь— який обліковий регістр, будь— яку форму звіту у відповідні їм регістри і форми, прийняті в інших країнах, але і проводити відповідні трансформації з одного способу в інший, включаючи зміну методів оцінки, методів амортизації, перегруповування об'єктів та ін..

- гіпотетичні процеси (Т. Лімперг). Професор Т. Лімперг запропонував концепцію вартості заміщення, тобто необхідність побудови альтернативної системи обліку, на основі функціонування якої повинен формуватися похідний баланс, що дасть змогу бачити як реагує баланс на мінливі дії у внутрішньому чи зовнішньому середовищі. ;

- віртуальна бухгалтерія (І.М. Богатая, наступник Г.Є. Крохичева) передбачає формування інформації про можливий стан підприємства при заданих умовах. ;

- біхевіористичний облік людського капіталу (В.С. Ткач);

— система похідних балансових звітів. Ця методологія полягає в інтерпретації показників бухгалтерської звітності на основі концептуальних припущень. Тобто це своєрідне розгалуження основного первинного балансу у розрізі об’єктів, які є найбільш цікавими для користувачів. Призначення даної методології трактують багато професорів та вчених (І.М. Богатая, С.Н. Землякова, В.В. Лесняк, тощо), а тому вона має широкий спектр значень.

— агреговані бухгалтерські проводки (Р.Стоун). Своєрідним для такої методології є складання бухгалтерських проводок за укрупненими агрегатами, якими можуть виступати різні види балансів (ліквідаційний, прогнозний, тощо). Особливість є й те що, 10000 проводок перетворюються в агрегованому стані на 8.

Отже, використання бухгалтерського інжинірингу стрімко розвивається та якісно змінює систему обліку, а саме: дозволяє враховувати економічні явища, які не відображаються в обліку; дозволяє організувати облік інтелектуального капіталу (людського, споживчого); закликає до використання систем початкових та кінцевих бухгалтерських агрегатів; наголошує про багатогранність балансу та необхідність його трансформувати та розгалужувати для деталізації для користувачів та прийняття раціональних управлінських рішень.

УДК 657

Охрименко И.А., магистрант
Научный руководитель – Голочалова И.Н., к.э.н., доц.
Молдавская Экономическая Академия

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРИЗНАНИЯ И ОЦЕНКИ ДОЛГОСРОЧНЫХ АКТИВОВ, ПРЕДНАЗНАЧЕННЫХ ДЛЯ ПРОДАЖИ

В условиях рыночной экономики предприятия зачастую осуществляют операции, не связанные с их основной операционной деятельностью, но с точки зрения менеджмента, приносящие большую экономическую выгоду, при этом цель использования актива может изменяться. Долгосрочные активы, предназначенные для продажи, хотя имеют форму основных средств, но по своему экономическому содержанию не являются основными средствами и не используются в этом качестве: *экономическая выгода прямым путем влияет на размер капитала организации в результате продажи, а не косвенным путем постепенного переноса их стоимости на производимый продукт (услугу)*. Эта особенность указанных учетных объектов требует и разработки особого подхода в их признании и оценке, что должно находить отображение в нормативной базе системы бухгалтерского учета и отчетности.

В системе МСФО предусмотрен IFRS 5 «Долгосрочные активы, предназначенные для продажи, и прекращенная деятельность», согласно

которому долгосрочные активы классифицируются как активы, предназначенные для продажи, если их балансовая стоимость будет возмещена в основном за счет продажи, а не в результате их дальнейшего использования.

Для того чтобы классифицировать актив, как доступный для продажи, и признать его в отчетности он должен соответствовать следующим специфическим условиям: актив должен быть готов для продажи в его нынешнем состоянии; существует высокая вероятность того, что продажа актива состоится; руководство имеет твердое намерение продать долгосрочный актив, предприятием составлен план продажи и оно преступило к его осуществлению; предприятие намеревается продать долгосрочный актив в течение года с момента его классификации в качестве актива, предназначенного для продажи.

Правило оценки данных активов заключается в следующем: *они должны признаваться в учете по наименьшей из двух стоимостей: балансовой и справедливой стоимости за вычетом затрат на продажу.* Следовательно, при реклассификации основного средства в актив, предназначенный для продажи, необходимо выполнить ряд операций: списать накопленную амортизацию; в случае, если активы подверглись обесценению (то есть, их балансовая стоимость превышает справедливую стоимость за вычетом затрат на продажу) признать убыток от обесценения; перевести актив из состава долгосрочных в состав текущих (оборотных) активов.

Все вышеперечисленные операции отражаются по дебету счетов «Амортизация долгосрочных активов», «Убыток от обесценения долгосрочных активов», «Долгосрочные активы, предназначенные для продажи» в корреспонденции со счетом «Основные средства». Для этого, по мнению автора, в плане счетов следует предусмотреть отдельный счет – «Долгосрочные активы, предназначенные для продажи». Следует отметить, что для тех активов, которые оцениваются по справедливой стоимости, отсутствует этап тестирования на обесценение (например, для инвестиционной недвижимости).

После признания долгосрочного актива в качестве актива, предназначенного для продажи, стандарт запрещает дальнейшее начисление амортизации по данному активу.

Согласно НСБУ Республики Молдовы (РМ) «Запасы», реклассификация осуществляется следующим образом: списывается накопленная амортизация по дебету счёта «Амортизация основных средств» и кредиту счёта «Основные средства»; основные средства классифицируются в качестве товаров с отражением по дебету счёта «Товары» и кредиту счёта «Основные средства»; если активы были оценены по переоцененной стоимости, то необходимо списать их дооценку по дебету счёта «Прочие

элементы собственного капитала» и кредиту счёта «Нераспределенная прибыль».

Ресурсная теория отождествляет активы с экономическими ресурсами, что позволяет признавать в отчетности активы, носящие двойственный характер в балансе отдельными статьями. Поэтому для особого вида активов, такого, как долгосрочные активы, предназначенные для продажи, должен быть предусмотрен, как отдельный счёт для учёта, так и отдельная балансовая статья – «Долгосрочные активы, предназначенные для продажи». Автор считает вполне оправданным то, что в международных стандартах такой тип активов учитывается, как обособленный вид активов. В Общем плане счетов РМ отсутствует специальный счет для учета долгосрочных активов, предназначенных для продажи, а НСБУ «Запасы» требует учитывать такой тип активов на счёте 217 «Товары», как для товаров, продающихся в ходе операционной деятельности. Это является не вполне целесообразным, так как в случае если объект долгосрочных активов, предназначенных для продажи, не будет продан, будут отсутствовать основания для обратной реклассификации.

Исходя из вышеизложенного, можно отметить, что в национальной системе бухгалтерского учета Республики Молдовы нет отдельного стандарта, регламентирующего учет долгосрочных активов, предназначенных для продажи, как нет и отдельного счета в Общем Плане счетов бухгалтерского учета, предназначенного для учета данного типа активов. Руководствуясь международной практикой и международным стандартом IFRS 5, мы можем приблизить нашу национальную систему бухгалтерского учета к международным стандартам в области долгосрочных активов, предназначенных для продажи, выделив в разделе оборотных активов отдельный счёт, предназначенный для такого типа активов. В балансе же целесообразно выделить отдельную балансовую статью, предназначенную для учёта долгосрочных активов, предназначенных для продажи.

УДК 657.442

**Пилипчук Г. В., аспірант
Науковий керівник – Легенчук С.Ф., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет,**

ВНУТРІШНЯ ЗВІТНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРТАП КОМПАНІЙ: ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Економічна ситуація в країні, закриття багатьох підприємств, скорочення робочих місць спонукають студентів та підприємців шукати нові шляхи заробітку,

відкривати свій бізнес. Оскільки ІТ– сфера є менш затратною у плані вкладень, та порівняно з іншими, майже не піддається впливу політичних проблем більшість намагаються відкрити стартап компанії. Останнім часом в Україні це є модною тенденцією. За останні роки їх кількість поступово збільшується і це є позитивним, оскільки вони здійснюють неабиякий вплив на економічну ситуацію країни вцілому. Але, як показує практика, 95% стартапів закінчуються невдачею. Причин краху існує безліч. Однією із суттєвих вважаємо ігнорування внутрішньої звітності, оскільки в ній міститься оперативна релевантна інформація, аналіз якої допоможе швидко прийняти правильні рішення.

Система внутрішньої звітності повинна бути складена так, щоб інформація була максимально розкритою стосовно певних питань, а показники зрозумілими. Не мало важливою є лаконічність, оскільки зайва інформація може заплутати користувача цієї звітності. Назви форм звітності та її розділів необхідно сформулювати так, щоб користувачу було зрозуміло їх призначення та особливості. Оскільки стартапи є дуже ризиковими, вважаємо за доцільне запропонувати такі форми внутрішньої звітності, як Загальний звіт про ризики діяльності стартап компаній (Зразок 1), Звіт про ризики діяльності стартап компаній та витрати, понесені на покриття їх негативних наслідків (Зразок 2), Звіт про ризики діяльності стартап компаній та витрати, понесені на покриття їх негативних наслідків (в розрізі об'єктів) (Зразок 3).

Зразок 1

*Загальний звіт про ризики діяльності підприємства
(в розрізі видів діяльності) за (період)*

Ризик	Заходи мінімізації ризику	Наслідки ризику, грн. ризику	Причини виникнення	Форми прояву ризику
...				
...				
...				

Посада/ПІБ

підпис

Така форма внутрішньої звітності дасть інформацію про ризики діяльності, заходи мінімізації, наслідки, причини виникнення та форми прояву ризиків. Дані цієї звітності можуть бути використані при визначенні суми забезпечень майбутніх витрат і платежів за наслідками господарських ризиків.

Зразок 2

Звіт про ризики діяльності стартап компаній та витрати, понесені на покриття їх негативних наслідків за (період)

Ризик	Витрати, пон. на покриття негат. насл. (грн)
...	
...	
Всього	

Посада/ПІБ

підпис

Така форма внутрішньої звітності дасть інформацію про ризики діяльності та додаткові витрати, що понесла стартап компанія на покриття їх негативних наслідків. Дані цієї звітності також можуть бути використані при визначенні суми забезпечень майбутніх витрат і платежів за наслідками ризиків.

Зразок 2

Звіт про ризики діяльності стартап компаній та витрати, понесені на покриття їх негативних наслідків (в розрізі об'єктів) за (період)

<i>Об'єкт</i>	<i>Витрати, понесені на покриття негативних наслідків ризиків</i>
Основні засоби	
Інші необоротні матеріальні активи	
Нематеріальні активи	
...	
Всього	

Посада/ППБ

підпис

Така форма внутрішньої звітності дає інформацію про витрати, понесені на покриття негативних наслідків ризиків в розрізі об'єктів. Таким чином можна побачити які об'єкти найбільше піддаються ризикам. На основі такої інформації можливо здійснювати заходи, спрямовані на попередження виникнення ризиків або їх мінімізацію.

Отже, можна зробити висновок, що у формах фінансової звітності суб'єкта діяльності недостатньо розкривається інформація про негативні наслідки ризиків та заходи їх мінімізації. Варто відзначити, що на сьогодні фінансова звітність не забезпечує користувачів необхідною інформацією про заходи управління ними та не дає можливості в повному обсязі оцінити фінансово-майновий стан стартапу. Щодо внутрішньої звітності можна сказати, що використання запропонованих форм забезпечить зручність сприйняття інформації про існуючі ризики діяльності стартап компанії та є основою для здійснення превентивних заходів.

УДК 657.1

Плахтій Т.Ф., к.е.н., доц.

Вінницький національний аграрний університет

ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ: ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ

На сучасному етапі розвитку міжнародних та національних облікових систем одним із засобів забезпечення якості облікової інформації є використання якісних характеристик облікової інформації. На сьогодні відсутній єдиний підхід до їх законодавчого регулювання, тому для

розробки найбільш ефективної моделі їх практичної реалізації слід враховувати особливості історичного розвитку якісних характеристик облікової інформації як одного із елементів системи регламентації бухгалтерського обліку.

На основі проведеного історичного аналізу моделей регулювання бухгалтерського обліку було виявлено наступні варіанти інструментів забезпечення якості облікової інформації (табл. 1).

Таблиця 1

Інструменти забезпечення якості облікової інформації в ключових документах з регулювання бухгалтерського обліку в світі

Документи з регулювання бухгалтерського обліку	Інструменти забезпечення якості
«Положення про базову теорію бухгалтерського обліку» (1966 р.)	Облікові стандарти
«Базові концепції і принципи бухгалтерського обліку, що лежать в основі фінансової звітності підприємств» (1970 р.)	Якісні цілі фінансового обліку та фінансової звітності
«Звіт комітету Трублада» (1973 р.)	Якісні характеристики звітності
«Корпоративний звіт. Дискусійний папір» (1975 р.)	Бажані характеристики корпоративної звітності
«Корпоративний звіт. Дискусійний папір» (1975 р.)	Бажані характеристики корпоративної звітності
Положення про концепції фінансового обліку № 2 «Якісні характеристики облікової інформації» (1980 р.)	Якісні характеристики (якості) облікової інформації
Концептуальна основа підготовки і презентації фінансових звітів (1989 р.)	Якісні характеристики фінансових звітів
Положення про облікові концепції № 3 «Якісні характеристики фінансової інформації» (1990 р.)	Якісні характеристики фінансової інформації
«Положення про принципи для фінансової звітності» (1999 р.)	Якісні характеристики фінансової інформації
«Конвергована концептуальна основа IASB / FASB» (2010 р.)	Якісні характеристики корисної фінансової інформації
«Концептуальна основа складання та подання фінансових звітів AASB» (2016 р.)	Якісні характеристики корисної фінансової інформації

В першому нормативному документі, де з'явилися праобрази якісних характеристик облікової інформації («Положення про базову теорію бухгалтерського обліку» (1966 р.)), даний інструмент мав назву «облікових стандартів», і не мав жодного відношення до якісного підходу, тобто не розглядався в його контексті і використання цього інструменту не було спрямоване на підвищення якості обліку.

Однак, навіть після поступового переходу в інших документах до поняття «якості», як основного ідеалу або орієнтиру, який слід

використовувати при розробці теоретико– методологічних засад бухгалтерського обліку вченими та функціонерами облікових регуляторів, ще була відсутня єдність стосовно назви інструменту, який має забезпечувати належний якісний рівень. Спочатку американськими вченими пропонувались «якісні цілі», під якими безпосередньо розумілись не цілі, а атрибути, об’єктом яких виступала система фінансового обліку та звітності, а в «Звіті комітету Трублада» вже з’явилося поняття якісних характеристик звітності. В SFAC No. 2 вперше відбувається кардинальна зміна об’єкта якісних характеристик, яким стає облікова інформація. І хоча вона не була підтримана розробниками концептуальної основи IASB, вже в конвергованій концептуальній основі можна побачити синтезований підхід IASB та FASB, внаслідок чого об’єктом якісних характеристик стала корисна фінансова інформація.

Окремого розгляду потребує визначення місця концепції консерватизму (обачності) в системі якісних характеристик на різних етапах її історичного розвитку, оскільки остання має досить тривалу історію застосування і була одним із основних засобів боротьби із низькою якістю фінансових звітів після Великої депресії 1929 років в США. Якщо на початкових етапах побудови моделей якісних характеристик консерватизм залишався поза їх межами, то з публікацією SFAC No. 2 та Концептуальної основи IASB він був включений як елемент якісної характеристики «надійність». Проте, в останній ітерації конвергованої концептуальної основи IASB та FASB місця консерватизму не знайшлося, оскільки на думку її розробників його застосування викривляє дані фінансової звітності.

На сьогодні апріорним вже є твердження, що якісні характеристики повинні забезпечувати корисність інформації, що генерується обліковою системою, тобто під якістю облікової інформації розуміється її корисність для суб’єктів прийняття рішень. Існування такої ситуації є результатом тривалого історичного розвитку концепції «якісних характеристик» в бухгалтерському обліку. Дану тенденцію також підкреслює Ю. Шоухан, який провівши аналіз історичних аспектів формування якісних характеристик фінансової звітності встановив, що її основна мета пов’язана з наданням корисної інформації для прийняття економічних рішень. Інформація корисна тоді, коли вона відображає економічну реальність в фінансовій звітності і вона має відношення та є надійною для користувачів [1, с. 201]. Таким чином, основну ціль фінансової звітності, що полягає в наданні інформації, корисної для прийняття економічних рішень, можна досягти лише за умови дотримання її якісних характеристик.

Список використаної літератури

1. *Shahwan Y. Qualitative characteristics of financial reporting: a historical*

УДК 657.1

**Покотило А. В., магістрант
Науковий керівник – Легенчук С.Ф., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет**

РОЗВИТОК МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ІННОВАЦІЇ

Система бухгалтерського обліку повинна відображати специфіку діяльності організації та бути адаптованою до його конкретних інформаційних потреб. В процесі діяльності підприємства керівництву слід контролювати роботу бухгалтерії і своєчасно коригувати завдання, вирішення яких спрямоване на забезпечення економічної безпеки бізнесу та на його ефективний розвиток. Формування якісної інформації можливе тільки в умовах тісної взаємодії бухгалтерії зі структурними підрозділами підприємства, тому керівництву необхідно регламентувати порядок встановлення зв'язків (горизонтальних), та рух інформації між структурними підрозділами і бухгалтерією.

Вважатимемо, що облік інноваційної діяльності доцільно побудувати за наступними принципами:

- 1) виокремлення інноваційної продукту як об'єкта бухгалтерського обліку з урахуванням його властивостей;
- 2) відображення інновацій на рахунках бухгалтерського обліку як кількісно визначених і відокремлених об'єктів.
- 3) накопичення на рахунках бухгалтерського обліку витрат на інновації.
- 4) відображення інформації про витрати на інновації у фінансовій звітності підприємства.

Одним з найважливіших етапів облікового процесу щодо інноваційної діяльності підприємств є формування підходів до відображення інформації щодо витрат на розробку нових (інноваційних) видів продукції.

Так, залежно від напрямку здійснення інноваційних проектів необхідно використовувати відповідну методику їх обліку. Так, витрати на інноваційні процеси можуть носити:

- капітальний характер та бути пов'язані з впровадженням нових типів виробництв, нових технологій, виробничого обладнання, технічним переозброєнням виробництва, переоснащенням устаткування, придбанням та впровадженням авторських прав, об'єктів інтелектуальної власності;
- поточний характер та бути пов'язані з операційною діяльністю, у ході якої

створюються безпосередньо інноваційні продукти та інноваційна продукція.

Витрати інноваційної діяльності капітального характеру відображаються відповідно до алгоритмів бухгалтерського обліку на рахунку 15 «Капітальні інвестиції». Доцільним є впровадження субрахунків щодо відокремлення капітальних витрат, що мають інноваційний характер.

Загалом, проаналізувавши та узагальнивши норми діючого законодавства щодо обліку витрат, можна виокремити та запропонувати три варіанти обліку витрат інноваційної діяльності:

1) якщо інноваційний процес підприємства обмежується лише проведенням досліджень та розробок без подальшого продовження інноваційного процесу (інноваційний процес завершився на етапі отримання результатів досліджень та розробок), то усі витрати, пов'язані з їх проведенням, доцільно та можливо акумулювати на субрахунку «Витрати на дослідження, розробки» (1– й варіант);

2) якщо інноваційний процес підприємства завершується виробленням та, у подальшому, реалізацією інноваційної продукції, при відображенні в обліку витрат, пов'язаних з виробництвом та реалізацією такої продукції, доцільно використовувати стандартну методику обліку витрат при виробництві та реалізації готової продукції та відкривати відповідні субрахунки з відміткою «Інноваційна продукція» (2– й варіант);

3) у разі здійснення, згідно з проектною документацією, попередньої оплати заздалегідь усіх етапів інноваційного процесу, результатом реалізації якого має стати отримання інноваційної продукції, для обліку витрат такого процесу доцільно, нарівні з іншими витратними рахунками, застосувати рахунок «Витрати майбутніх періодів» (3– й варіант)

Практичний досвід діяльності підприємств показав, що інновації капітального характеру можуть бути представлені у двох напрямках: капітальні інновації, які стосуються створення нових видів основних засобів; інтелектуальні та капітальні інновації, які стосуються створення нематеріальних активів. При першому варіанті облік доцільно вести на субрахунку до рахунку 15 "Капітальні інвестиції", а саме субрахунок 152 "Придбання (виготовлення) основних засобів" або на спеціальному субрахунку, призначеному для обліку капітальних інновацій, а саме 156 "Інновації капітального характеру". До субрахунку 152 з метою розширення його інформаційних можливостей варто відкрити наступні аналітичні рахунки:

1521 "Витрати на придбання (створення) інноваційних технологій";

1522 "Інноваційні технології, придбані за ліцензійним договором";

1523 "Інноваційні технології, які надійшли від технопарку";

1524 "Інноваційні технології, утворені в результаті спільної діяльності".

Такий порядок забезпечить групування витрат за напрямками здійснення інноваційних заходів щодо оновлення основних засобів виробничого призначення, покращить методику обліку інноваційних витрат, дасть змогу аналізувати ці витрати за певний звітний період.

В результаті проведених досліджень встановлено неадекватність інформаційного забезпечення інноваційної діяльності потребам управління і аналізу. Наведені пропозиції з аналітичного обліку витрат, доходів, продукції, джерел фінансування в більшій мірі забезпечать виконання державної політики у сфері інноваційної діяльності. Обґрунтоване визначення економічної ефективності інновацій. Складання внутрішньої звітності за наведеними формами дозволить формувати бази даних в систематизованому вигляді. Це сприятиме оперативному використанню необхідної інформації для управління інноваційними процесами, швидкого пошуку необхідних даних.

УДК 657

Поліщук Г., магістрант
Науковий керівник – Кучер С.В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Основною проблемою вітчизняних підприємств є низька їх конкурентоспроможність. Особлива роль при вирішенні даної проблеми відводиться розвитку видів об'єднань підприємств. Для ефективної діяльності в умовах конкуренції підприємствам не вигідно працювати самотійно, тому вони об'єднуються задля ведення спільної діяльності. Актуальність об'єднань підприємств характеризується тим, що у разі співпраці й ефективного використання ресурсів учасників такого об'єднання, можна досягти значно більшого ефекту у вигляді більшого приросту позитивного фінансового результату або отримання надприбутків.

Відповідно до чинного законодавства України підприємства мають право на добровільних засадах об'єднуватися з метою координації їх виробничої, наукової та іншої діяльності для вирішення спільних економічних та соціальних завдань. Об'єднання підприємств утворюються на невизначений термін або у вигляді тимчасових об'єднань.

Дослідивши спеціалізовану наукову літературу встановлено, що до основних об'єктивних причин формування та функціонування бізнес– об'єднань належать:

- 1) необхідність поєднання усіх стадій технологічного процесу з метою комплексного використання ресурсів учасників об'єднань;
- 2) поєднання однакових видів виробництв, що дає можливість комплексно виготовляти продукцію, виробництво якої було метою створення об'єднання;
- 3) масштабність виробництва продукції;
- 4) зростання конкурентоспроможності та рівня якості продукції;
- 5) реалізація спільних фінансово– економічних та наукових проектів;

- 6) необхідність освоєння нових видів діяльності;
- 7) просування продукції на світові ринки.

Сьогодні в Україні у вигляді вище названих організаційно– правових форм господарювання функціонують підприємства, які входять до найбільших бізнес– структур України, є головними представниками пріоритетних галузей національної економіки. Протягом останніх трьох років спостерігається негативна тенденція щодо скорочення кількості суб’єктів господарювання у зв’язку зі складним економічним середовищем країни, а також перебуванням частини підприємств на тимчасово окупованих територіях.

Так, на початок 2016 року по відношенню до 2006 року відбулися наступні зміни у загальній кількості суб’єктів господарювання: зменшення кількості дочірніх підприємств на 10,8 тис. од., зменшення кількості асоціацій на 0,5 тис. од., зменшення кількості корпорацій на 0,2 тис. од., зменшення кількості консорціумів на 0,02 тис. од., зменшення кількості концернів на 0,2 тис. од, зменшення інших видів об’єднань на 1,2 тис. од. проте загальна кількість вітчизняних суб’єктів господарювання за останні десять років зросла на 50,6 тис. од. [1, 2].

Така ж тенденція спостерігається й до підприємств, які входять в групи або об’єднання й до яких висуваються інші вимоги до розкриття та оприлюднення облікової інформації про їх фінансово– господарську діяльність, зокрема, у вигляді консолідованої або зведеної фінансової звітності. Необхідність складання консолідованої фінансової звітності визначається як національним, так і міжнародним законодавством, які, в окремих випадках, висувають різні вимоги до ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Відповідно до чинного вітчизняного законодавства України виділяються такі організаційно– правові форми об’єднань підприємств: асоціації; корпорації; консорціуми та концерни.

Одним із основних критеріїв, які лягають в класифікацію даних суб’єктів господарювання є наявність контролю. Так, для асоційованих підприємств важливим є наявність суттєвого впливу, який полягає в наявності у інвестора повноважень приймати управлінські рішення щодо фінансової та операційної політики об’єкта інвестування. Проте, в такому випадку інвестор не може мати контролю або спільного контролю даної політики. Вважається, що інвестор має суттєвий вплив, якщо він володіє 20 % або більше голосів об’єкта інвестування.

Що ж до спільної діяльності, то там існує інший критерій – наявність спільного контролю. Під спільним контролем розуміється контроль, який існує лише тоді, коли управлінські рішення відносно значимої діяльності об’єкта інвестування потребують одноголосної згоди усіх сторін, між якими розділено контроль. Інша особливість спільної діяльності, полягає в тому, що вона може розподілятися на: спільну діяльність без створення юридичної особи або спільне підприємство (відповідно до чинного законодавства України); спільну операцію або спільне підприємство (відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності). Під спільним підприємством розуміється спільна

діяльність у вигляді окремої організаційно– правової форми господарювання, а сторони, які здійснюють спільним контроль даним видом діяльності, мають права на чисті активи даної діяльності.

Таким чином. В Україні не спостерігається підвищення кількості об’єднань підприємств. Спостерігається тенденція до утворення малих та мікро– підприємств. Одним із основних критеріїв, які лягають в класифікацію організаційно– правових форм об’єднань підприємств є наявність контролю, спільного контролю або суттєвого впливу.

Список використаної літератури:

1. Статистичний бюлетень за 2015 рік. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Київ. 2016. 101 с. С. 81.
2. Статистичний щорічник України за 2013 рік. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Київ. 2016. 2014. 534 с. С. 74.

УДК 657.421.3

**Поліщук І.Р., к.е.н., доц.
Мицьцева М.В., студентка ЦПО
Житомирський державний технологічний університет**

ГЕНЕЗИС БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Дослідження генезису бухгалтерського обліку в різних країнах дозволяє виявити існуючі підходи до відображення в звітності зносу основних засобів для одержання повної і достовірної інформації про необхідність оновлення основних засобів.

У Стародавні часи, на зорі зародження облікової думки, основні засоби як окрема категорія не виділялися, проте відносилися обліковцями того періоду до активу майна, і підлягали опису, оцінці та інвентаризації. В епоху Відродження під час ведення бухгалтерського обліку основні засоби почали групувати як окрему інстанцію в активі майна з поділом на види.

У 1588 році англійський бухгалтер Джон Мелліс вперше застосував поняття амортизації основних засобів, до розуміння якого застосовувалось два підходи:

1. Амортизація – це пряме використання нерухомого майна. Дебет рахунку «Прибуток і Збитки» – кредит рахунку «Інвентар», тобто вартість придбаного інвентаря списується рівними частинами на збиток.

2. Амортизація – це прийом, що дозволяє постійно зберігати основний капітал на однаковому рівні.

На поч. ХІХ ст. тосканська школа бухгалтерів, засновником якої був Франческо Марчі, вивела поняття логісмографічного балансу, який включав два основних рахунки (рахунки першого порядку): рахунок власника, рахунки агентів і кореспондентів. За рахунками стояли люди, а за ними цінності. Рахунки поділялись

на інтегральні та диференційні. До перших належали фінансові та матеріальні рахунки, інші розмежовували результатні рахунки та рахунки основних засобів.

Італійською школою запропоновано три варіанти нарахування амортизації основних засобів:

1. Наростаюче погашення, оскільки об'єкт наприкінці служби зношується швидше, ніж на початку.

2. Лінійне (рівномірне) погашення прийнятне в тих випадках, коли з року в рік має місце однаковий прибуток.

3. Прискорене погашення, коли в перші роки об'єкт зношується більше, ніж в наступні. В цьому випадку амортизація визначається із залишкової вартості об'єкта.

В німецькомовних країнах наприкінці XIX – початку XX ст. існували різні погляди щодо питань обліку зносу основних засобів. Насамперед, облік амортизації і її нарахування пов'язували із знеціненням майна.

П. Герстнер висловлювався за рівномірне списання, а у випадку необхідності пропонував створювати спеціальні резерви на непередбачене знецінення основних засобів і проводити нарахування за рахунок прибутку підприємства. На практиці був поширений прямий, або так званий активний метод нарахування зносу (в активі балансу відображалася залишкова вартість основних засобів) і тільки завдяки аргументації І. Крайбіга почав поширюватися і непрямий, пасивний метод (в активі основні засоби відображалися за первісною вартістю, а в пасив вводилась регулююча стаття. Амортизація за І. Крайбігом повинна була нараховуватися з прибутку.

Кальмес А., на відміну від Е. Шмаленбаха, був прихильником лінійної рівномірної амортизації, але вважав недопустимою переамортизацію. Відносно природи рахунку Амортизації, то А. Кальмес вважав, що оскільки нарахування відповідає реальній величині зносу, рахунок слід вважати регулюючим, але якщо величина нарахувань перевищує суму реального зносу, то різницю слід трактувати як резервний фонд.

Відомий представник німецької облікової школи XX ст. Е. Шмаленбах вперше звернув увагу на життєвий цикл основних засобів, вважаючи нормальним циклом той, коли в момент списання об'єкта сума накопиченої амортизації дозволяла придбати такий же об'єкт. Звідси інфляція, на його думку, не стільки спотворювала фінансовий результат, скільки створювала проблеми для оновлення основних засобів (нестача амортизації). При цьому він був прихильником дегресивного методу нарахування амортизації (із залишковою вартістю основних засобів), що виключало переамортизацію інвентарю.

Представники французької облікової думки XX ст. вважали, що мета обліку основних засобів полягає не в фіксації витрат, а у виявленні їх відновлювальної вартості. До нарахування сум амортизаційних відрахувань можна підійти трьома способами:

- 1) за нормованою кількістю років експлуатації майна;
- 2) за вірогідною, з точки зору адміністрації, кількістю років експлуатації майна;

3) за експертною бальною оцінкою строків можливої експлуатації – кожен бал – 10 %. Загалом, представники французької облікової школи ХХ ст. розглядали рахунок Основних засобів лише як рахунок витрат майбутніх періодів, які через амортизацію із місяця в місяць списувались на поточні витрати.

Аналізуючи бухгалтерський облік східноєвропейських країн епохи соціалізму, слід відмітити, що обліковців поряд з цілим рядом інших питань, хвилювало питання обліку основних засобів, які саме засоби слід відносити до основних, як саме баланс визначає наявність у підприємства тих чи інших основних засобів на певний момент. Головною особливістю систем обліку і нарахування амортизації в соціалістичних країнах було включення її до собівартості продукції, що гарантувало створення амортизаційного фонду без залежності від результату діяльності за той чи інший період.

Дослідження історичних підходів до обліку зносу основних засобів дозволило виявити три підходи: наростаючий, лінійний та прискорений. Вибір методу нарахування зносу буде залежати від умов та інтенсивності експлуатації об'єкта основних засобів та одержання економічних вигід від їх використання. Перспективами подальших досліджень є розробка алгоритму вибору методу нарахування зносу залежно від стратегії розвитку підприємства.

УДК 657.425

**Поліщук І.Р., к.е.н., доц.
Опанасюк Н.П., магістрант**

Житомирський державний технологічний університет

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

З розвитком ринкових відносин, швидкістю і масштабністю технологічних змін неможливо забезпечити конкурентоспроможність лише за рахунок використання матеріальних і фінансових факторів, які стають загальнодоступними для більшості підприємств. У цих умовах особливий інтерес у учасників економічних відносин викликають питання, пов'язані з використанням у діяльності підприємств факторів нематеріального характеру як інструментів підвищення їх прибутковості та конкурентоспроможності.

Наявність у складі необоротних засобів нематеріальних активів збільшує ринкову вартість підприємства, підвищує її інвестиційну привабливість, захищає від недобросовісної конкуренції, сприяє оптимізації витрат виробництва і комерційної діяльності, забезпечує конкурентні переваги на внутрішніх і зовнішніх ринках.

Водночас із зростанням цін та швидким моральним зносом матеріально-технічного забезпечення внаслідок досягнень науково-технічного прогресу, невідповідністю справедливої вартості необоротних активів їх балансовій

вартості внаслідок інфляційних процесів, бухгалтерський облік не надає повну і достовірну інформацію про реальну вартість діючих нематеріальних активів. Це призводить до викривлення амортизаційних відрахувань, заниження або завищення витрат та рентабельності підприємства.

Тому виникає необхідність розкриття інформації про амортизацію нематеріальних активів в Положенні про облікову політику для реалізації амортизаційної політики підприємства і своєчасного оновлення нематеріальних активів.

На формування амортизаційної політики здійснюють вплив наступні фактори: зовнішні (вид діяльності, науково– технічний прогрес, темпи інфляції) та внутрішні (порядок оцінки та переоцінки нематеріальних активів, строк корисної експлуатації нематеріальних активів, джерела фінансування нематеріальних активів, інвестиційна активність підприємства, вибір одного з методів нарахування амортизації, визначених чинним законодавством). Врахування перерахованих факторів дозволяє підприємству вибрати відповідні методи амортизації окремих груп нематеріальних активів, що найбільшою мірою відображають їх специфіку використання в господарській діяльності.

Амортизаційна політика є важливою складовою облікової політики, яка дозволяє альтернативно підійти до визначення розмірів амортизаційних відрахувань, прогнозувати обсяги надходження економічних вигод від використання нематеріального активу, здійснювати управління витратами і фінансовими результатами, накопичувати необхідні фінансові ресурси і раціонально використовувати їх на потреби відтворення нематеріальних активів тощо.

Підґрунтям для визначення основних організаційних моментів ведення обліку на підприємствах у будь– якій країні є документи нормативно– правового характеру, де закріплені відповідні норми права суб'єктів господарювання. Основною метою нормативно– правового регулювання бухгалтерського обліку в Україні є встановлення єдиних для всіх підприємств правил його ведення, які гарантують і захищають інтереси користувачів фінансової звітності і визначення перспектив та основних напрямків удосконалення його з урахуванням загальноприйнятих у міжнародній практиці принципів і стандартів. У зв'язку з тим, що більшість методичних рекомендацій розглядають лише методику аналізу основних засобів, необхідно розробити методичні рекомендації з аналізу нематеріальних активів для впровадження на підприємствах, що дозволить вставити ефективність їх використання та ступінь оновлення.

Економічну сутність амортизації нематеріальних активів можна розуміти, як процес поступового переносу вартості нематеріальних активів протягом усього терміну їх корисного використання, за допомогою обраного методу нарахування амортизації, на витрати суб'єкта господарювання для покриття понесених витрат на створення, одержання, придбання активів.

Метою амортизації є відшкодування підприємству понесених витрат, які були вкладені в придбання (створення) нематеріальних активів. Однак на більшості підприємств не використовується позабалансовий рахунок 09 «Амортизаційні відрахування», що унеможлиблює контроль відновлення нематеріальних активів.

Наявність внутрішньої звітності – одна з умов, що сприяють ефективній системі внутрішньогосподарського контролю. Метою внутрішньої звітності є забезпечення системи управління підприємства в оперативному режимі об'єктивною управлінською інформацією. В бухгалтерському обліку для оцінки раціонального використання нематеріальних активів доцільно складати внутрішню звітність, що надасть повну, достовірну і своєчасну інформацію про шляхи надходження, вибуття, використання нематеріальних активів різними підрозділами, а також стан їх оновлення за рік.

Вважаємо за доцільне в Положенні про облікову політику передбачити наступні елементи щодо амортизації нематеріальних активів для усунення суперечностей регламентування ведення обліку на законодавчому рівні:

- 1) ознаки розмежування оборотних та необоротних нематеріальних активів;
- 2) перелік нематеріальних активів з невизначеним терміном експлуатації;
- 3) обчислення ліквідаційної вартості об'єктів нематеріальних активів;
- 4) методи амортизації щодо окремих груп нематеріальних активів;
- 5) порядок переоцінки об'єктів нематеріальних активів;
- 6) джерела інформації для визначення за необхідності справедливої вартості окремих видів нематеріальних активів (отриманих безоплатно, як внесок до статутного капіталу, в обмін на подібні і неподібні активи), що діють на підприємстві.

УДК 657

Прокопенко В., магістрант
Житомирський державний технологічний університет

ПОНЯТТЯ ТА ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Основною метою діяльності підприємства є отримання прибутку. Існує ряд об'єктивних і суб'єктивних факторів, які впливають на величину отриманого прибутку. Одним з них є надзвичайні події. Надзвичайні ситуації явище звичне. Надзвичайні ситуації ускладнюють умови виробництва, а їх ліквідація потребує залучення додаткових коштів, матеріалів, технічних засобів, інших ресурсів.

Відповідно до п. 3.1 Національного класифікатора надзвичайних ситуацій ДК 019:2010, *надзвичайною ситуацією* вважається порушення нормальних умов життя та діяльності людей на окремій території чи об'єкті на ній або на водному об'єкті, яке спричинене аварією, катастрофою, стихійним лихом чи іншою небезпечною подією, зокрема епідемією, пожежею, що може призвести до загрози

життю та здоров'ю людей, їх загибелі, значних матеріальних втрат, а також до неможливості проживання населення на території чи об'єкті, ведення там господарської діяльності.

Згідно з Національним класифікатором, надзвичайні ситуації поділяються за характером походження, ступенем поширення, розміром людських втрат і матеріальних збитків. Залежно від характеру походження подій, що можуть зумовити виникнення надзвичайних ситуацій, визначають наступні їх види:

- техногенного характеру (аварії, катастрофи, пожежі, вибухи, тощо);
- природного характеру (небезпечне геофізичне, геологічне, метеорологічне або гідрологічне явище, деградація ґрунтів, інфекційна захворюваність та отруєння людей, інфекційне захворювання тварин тощо);
- соціального характеру (протиправні дії терористичного і антиконституційного спрямування, або пов'язані із зникненням (викраденням) зброї та небезпечних речовин тощо);
- воєнного характеру (застосування звичайної зброї або зброї масового ураження, під час якого виникають вторинні чинники ураження населення).

При дослідженні обставин діяльності підприємств та ризиків, що пов'язані з нею наведено перелік факторів, які можуть спричинити виникнення надзвичайних ситуацій (рис. 1)

З прийняттям НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» із структури витрат нових форм бухгалтерської звітності вилучені надзвичайні доходи та витрати, а згідно з Наказом № 627 від 27.06.2013 р., у Плані рахунків бухгалтерського обліку (Інструкція № 291) було вилучено рахунки 75 «Надзвичайні доходи» та 99 «Надзвичайні виграти».

Відображення у бухгалтерському обліку доходів і витрат, пов'язаних з надзвичайними обставинами, здійснюється за тими рахунками, з якими пов'язані ці витрати. Ліквідація необоротних активів внаслідок вищезазначених обставин здійснюватиметься за рахунком 97 «Інші витрати», зокрема, залишкова вартість списаних необоротних активів та витрати, пов'язані з їх ліквідацією (розбирання, демонтаж), відображаються за рахунком 976 «Списання необоротних активів». В бухгалтерському обліку витрати запасів визнаються іншими операційними витратами та зазвичай відображаються за рахунком 94 «Інші витрати операційної діяльності».

Такий загальний облік доходів і витрат внаслідок настання надзвичайних подій передбачено і міжнародними стандартами фінансової звітності, адже у п. 87 МСБО 1 «Представлення фінансової звітності» зазначено, що всі відповідні статті доходу чи витрат, пов'язані з надзвичайними подіями, не повинні подаватися окремо у фінансовій звітності.

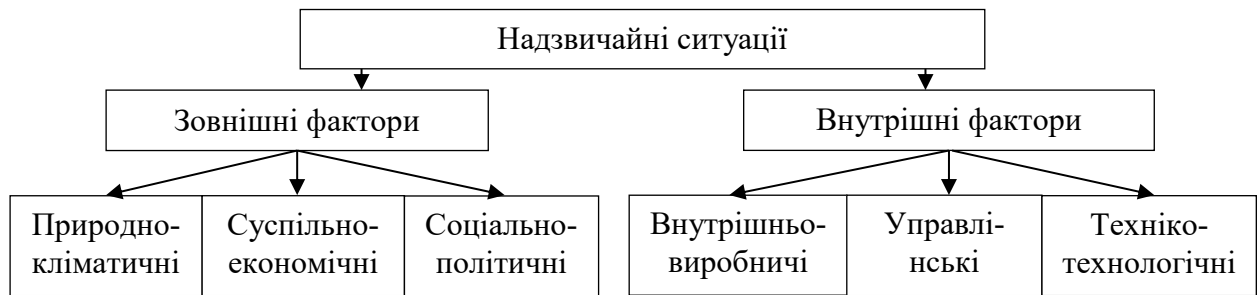

Рис. 1. Класифікація факторів ризику виникнення надзвичайних ситуацій

У бухгалтерському обліку надзвичайних доходів і витрат існують такі ключові проблеми:

- відсутність чіткого розподілу сфер звичайної і надзвичайної діяльності зумовлює складність застосування положень бухгалтерського обліку стосовно надзвичайних подій;
- відсутність класифікації надзвичайних подій, надзвичайних доходів і надзвичайних витрат для потреб бухгалтерського обліку;
- неузгодженість критеріїв визначення надзвичайних доходів і надзвичайних витрат, а також інших категорій, пов'язаних із надзвичайною діяльністю підприємства, у чинних нормативних документах з бухгалтерського обліку, що призводить до різного трактування їх складу і сутності;
- недосконалість Плану рахунків у частині відображення надзвичайних доходів і надзвичайних витрат, яка проявляється у недостатній аналітичності відповідних субрахунків.

Таким чином, облік надзвичайних ситуацій посідає важливе місце у системі обліку доходів і витрат. Сьогодні зміст надзвичайних доходів і витрат та визначених фінансових результатів не достатньо розкривається у чинних документах, що регламентують організацію і ведення бухгалтерського обліку в Україні, у зв'язку з чим виникають проблеми, пов'язані з їх обліком та відображенням у звітності. Відсутність теоретичних і нормативних розробок щодо обліку надзвичайної діяльності та відображення її в звітності призводить до викривлення інформації про неї в звітних формах. Це, в свою чергу, унеможливорює прийняття ефективних управлінських рішень, вчасне реагування на надзвичайні події, проведення якісного аналізу та забезпечення відповідного контролю.

УДК 657:336.2

Прохорчук Н.О., аспірант
Науковий керівник – Виговська Н.Г., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

**ДОХОДИ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ТА ЇХ
ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

Під терміном “державний сектор” розуміють комплекс господарських об’єктів, які повністю або частково належать центральним чи місцевим органам державної влади. Суб’єктами бухгалтерського обліку в державному секторі є Державна казначейська служба України, розпорядники бюджетних коштів, Міністерство фінансів України, яке забезпечує проведення державної політики у сфері бухгалтерського обліку, та державні цільові фонди. Існуюча система бухгалтерського обліку в державному секторі сьогодні не дозволяє отримувати необхідну інформацію, адаптовану до вимог міжнародних стандартів.

У міжнародній нормативній базі закріплено два стандарти з визначення та відображення обліку доходів у державному секторі, а саме: Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку у державному секторі (надалі – МСБОДС) 9 “Дохід від операцій обміну” та МСБОДС 23 “Дохід від необмінних операцій (податки та трансферти)”. Одним із етапів реалізації згаданої Стратегії є прийняття Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі (надалі – НП(С)БОДС) 124 “Доходи”, яке визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи від обмінних і необмінних операцій.

Класифікацією доходів згідно НП(С)БОДС 124 зазначено, що доходи від обмінних операцій – це доходи від надання послуг (власні надходження; надходження бюджетних установ від додаткової діяльності; кошти, що отримують вищі та професійно–технічні навчальні заклади).

Порівняльну характеристику МСБОДС 9 “Дохід від операцій обміну”, МСБОДС 23 “Дохід від необмінних операцій” та НП(С)БОДС 124 “Доходи” представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика МСБОДС 9 “Дохід від операцій обміну”,
МСБОДС 23 “Дохід від необмінних операцій” та НП(С)БОДС 124 “Доходи”.

Стандарти	Ознаки		
	Сфера застосування	Склад доходів обмінних операцій	Склад доходів необмінних операцій
МСБОДС 9 “Дохід від операцій обміну”	1. Організація, яка готує і подає фінансову звітність на основі методу нарахування. 2. Застосовує цей Стандарт в обліку доходу, що виникає при обмінних операціях	1. Обмінні операції і події: – надання послуг; – продажу товарів; – використання іншими сторонами активів організації, що приносять відсотків, роялті та дивіденди.	–
МСБОДС 23 “Дохід від необмінних операцій”	1. Застосовується при обліку доходу від необмінних операцій суб’єктами господарювання, які використовуються при складанні фінансової звітності принцип нарахування	–	1. Податки; 2. Трансферти; 3. Гранти; 4. Списання боргів та прийняття зобов’язань; 5. Штрафи; 6. Надання нерухомості; 7. Послуги в

НП(С)БОДС 124 “Доходи”	1. Застосовується для обліку інформації про доходи від обмінних та необмінних операцій, які відбуваються в державному секторі	1. Доходи від надання послуг; 2. Доходи від продажу; 3. Доходи від відсотків; 4. Роялті; 5. Дивіденди	натуральній формі. 1. Податкові та неподаткові надходження; 2. Трансферти та кошти, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ для виконання цільових заходів; 3. Надходження до державних цільових фондів.
------------------------	---	---	---

Проведене порівняння МСБОДС 9 “Доход від обмінних операцій” та НП(С)БОДС 124 в частині обмінних операцій та свідчить, що НП(С)БОДС 124 розроблений із урахуванням міжнародних підходів, однак існують деякі розбіжності, а саме в: НП(С)БОДС 124 не зазначено метод визначення доходів від обмінних операцій; складі доходів від обмінних операцій за НП(С)БОДС 124 виділено групи доходів “Бюджетне асигнування” та “Інші доходи від обмінних операцій”. За МСБОДС 9 “Доход від обмінних операцій” суб’єкти державного сектору використовують метод нарахування для обліку доходів від обмінних операцій. В українській практиці законодавством чітко не встановлено застосування в бухгалтерському обліку державного сектору методу визначення доходів і витрат. Так операції за доходами відображаються в бухгалтерському обліку в момент їх проведення (тобто методом нарахувань). а операції з фінансування бюджетної установи – в момент зарахування коштів з одночасним відображенням боргу (тобто касовим методом).

Виходячи з проведеного аналізу можемо зробити висновок, що у бухгалтерському обліку доходів від необмінних операцій в державному секторі із прийняттям НП(С)БО 124 “Доходи” відбулися певні зміни, оскільки облік доходів наблизився до міжнародних стандартів. Такі тенденції оцінюються позитивно за умови їх узгодження із чинними законодавчими нормами, що регламентують діяльність бюджетних установ.

УДК 657

Пугаченко О., к.е.н., доц.

Кіровоградський національний технічний університет

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ ОБЛІКУ ПРОЦЕСУ МАТЕРІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Сучасна діяльність промислових підприємств характерна складністю та динамічністю, і саме це визначає необхідність раціонального управління економічними процесами, зокрема процесом матеріального забезпечення. Для

дослідження актуальних питань розвитку обліку в системі управління матеріальним забезпеченням виробництва, можуть бути використані два підходи – локальний і системний.

Локальний підхід передбачає дослідження і розвиток тієї чи іншої певної, окремої частини системи управління. Проте далеко не завжди отримані рішення узгоджені зі завданнями вдосконалення інших, суміжних із нею частин, а це пов'язано з втраченими можливостями для системи в цілому. Можливо, наприклад, шукати шляхи впорядкування інформаційних каналів, не вносячи суттєвих змін в організаційну структуру виробництва та управління, чи взагалі не звертатися до питання її вдосконалення. Можливо, навпаки, якимось чином поліпшити структуру чи окремі її елементи, але не внести адекватні зміни в систему комунікацій. Можна прагнути розширити інформаційні можливості обліку, однак залишити осторонь планування і контроль запасів. Втрата можливостей у цих випадках неминуча.

Тому переважаючим є системний підхід, що передбачає розгляд питань обліку процесу матеріального забезпечення в комплексі, у взаємозв'язку як між собою, так і в контексті інтересів системи управління підприємством.

Деякі дослідники розглядаючи системний підхід до управління процесами матеріального забезпечення, крім теоретичного, концептуального і методичного блоків, виокремлюють ще й аналітичний блок питань. Проте, на наш погляд, виділення окремого аналітичного блоку є недоцільним. Аналіз наукового опрацювання теоретичних, концептуальних і методичних питань та їх стану в практиці промислових підприємств має бути здійснений стосовно кожного окремого з питань, що належать до відповідних блоків. Недоцільно виводити теоретичний аналіз результатів попередників із контексту відповідних питань кожного блоку, оскільки їх конструктивну розробку проводять послідовно, і вона має спиратися на вже існуючі напрацювання – використовувати їх, поглиблювати чи відхиляти. Аналіз – органічна, невід'ємна частина опрацювання кожного окремого рішення відповідних блоків.

Автори, що пропонують використовувати системний підхід задля інтеграції обліку та його орієнтування на цілі забезпечення економічної безпеки підприємств, виділяють чотири блоки рішень – теоретичний, концептуальний, методичний, практичний. Проте у нас викликає сумнів блок практичних рішень, що містить питання, пов'язані зі зосередженням функцій планування, обліку, контролю, регулювання у центрах загроз безпеці, з упорядкуванням системи оперативного обліку, поглибленням інформаційних можливостей бухгалтерського обліку, вдосконаленням передумов, необхідних для адаптації обліку до цілей безпеки. По– перше, всі складові практичного блоку, за винятком передумов, випадають із контексту системного підходу, не перебувають за своєю сутністю в одному ряду з теоретичними, концептуальними і методичними рішеннями, вироблення яких потребує аналізу існуючих результатів, наукових обґрунтувань концептуальних положень та побудов, створення методик, що переводять ці положення в площину практичних рекомендацій. Жодна складова блоку під згадані умови не підпадає. Є готові, вироблені рішення, що становлять суть підходу, з одного боку, і є реальні команди, процедури та інші практичні дії щодо їх

впровадження, – з іншого. По– друге, вдосконалення передумов, необхідних для адаптації обліку до цілей безпеки, потребує, як мінімум, їх визначення й осмислення, а отже, певного наукового опрацювання – аналізу, вироблення стратегії і тактики тощо. Значить, і вони випадають із питань практичного блоку.

На наш погляд, зміст системного підходу до розвитку бухгалтерського обліку процесу матеріального забезпечення розкривають три блоки рішень: теоретичних; концептуальних; методичних.

На теоретичному рівні необхідно: проаналізувати положення П(С)БО 9 «Запаси»; класифікувати запаси та процеси за сукупністю ознак й розробити власну їх класифікацію; розробити класифікацію витрат сфери матеріального забезпечення; визначитися стосовно ідей концепції логістики, яка протягом останнього часу є доволі поширеною; дослідити галузеві особливості підприємств; системно підійти до розгляду процесу матеріального забезпечення (процеси формування та використання запасів).

Концептуальний рівень включає: визначення місце і значення обліку в управлінні; формулювання мети, завдань і принципів відповідно до яких треба створювати систему обліку й забезпечити її функціонування; вибір підходу до організаційної інтеграції обліку з іншими функціями управління; з'ясування проблем обліку та можливостей їх подолання.

На методичному рівні передбачається: вирішення проблем обліку щодо визначення собівартості продукції та сукупних витрат сфери матеріального забезпечення; удосконалення організації обліку процесу матеріального забезпечення; поглиблення бухгалтерських інформаційних моделей процесу матеріального забезпечення; удосконалення інформаційних моделей, базованих на небухгалтерських методах формування.

Використання запропонованої моделі системного підходу до обліку процесів матеріального забезпечення дозволить здійснити розробки та запропонувати рекомендації, що конкретизують концептуальні рішення, доводячи їх до такого стану, який дає змогу впроваджувати їх у практику. Отже, системний підхід передбачає наукове опрацювання сукупності питань, що визначають розвиток як власне обліку процесів матеріального забезпечення, так і управлінського процесу в цілому.

УДК 657.1.011.56

Рабошук А.О., магістрант
Науковий керівник – Грабчук І.Л., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

**КЛАУД – ТЕХНОЛОГІЇ В УМОВАХ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ
БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ**

Застосування в бухгалтерському обліку комп'ютерів та програмного забезпечення до них у сучасному світі нікого не здивує. І хоча в Україні ще є підприємства, в яких бухгалтерський облік не є комп'ютеризованим, але їх стає все дедалі менше. На даний момент існує багато різних програмних продуктів, що допомагають у процесі роботи підприємства та ведення бухгалтерського обліку його діяльності. Вони пришвидшують процес обробки інформації, її узагальнення та зберігання. Кожна програма для ведення обліку розвивається та удосконалюється, і на даний момент все більше починає використовуватися поняття клауд– технологій.

Поняття клауд– технологій або клауд– обчислень з'явилося наприкінці ХХ століття у розробках Дж.Маккарті. З 2008 року цей термін почав вживатися у світі інформаційних технологій. Вважається, що першим, хто використав термін «cloud computing» був генеральний директор компанії «Google» Е.Шмідт.

Клауд– технологія (англ. «cloud computing» – хмарні обчислення, де «cloud» – хмара, «computing» – обчислення) – це технологія, яка дозволяє користуватися комп'ютерними ресурсами віддаленого сервера як веб– сервісу через мережу Інтернет на своєму локальному персональному комп'ютері. Тобто всі роботи та обчислення проводяться віддалено, і головним фактором доступності такої технології є наявність інтернету.

На даний момент існує три моделі клауд– послуг:

- 1) IaaS (Infrastructure as a Service – інфраструктура як послуга);
- 2) PaaS (Platform as a Service – платформа як послуга);
- 3) SaaS (Software as a Service – програмне забезпечення як послуга).

Ці технології дають змогу користувачу використовувати апаратно– програмні ресурси потужних обчислювальних серверів за допомогою веб– інтерфейсу. При цьому складна інфраструктура хмарних технологій, особливості функціонування платформи та додатків приховані від користувача у «хмарі» і представлені у вигляді єдиного інформаційного середовища [2].

Більшість підприємств на даний час мають комп'ютеризований бухгалтерський облік. Для цього використовуються різноманітні програмні продукти вітчизняного та зарубіжного ринків, серед яких «1С: Бухгалтерія», «Парус», «М.Е.Дос» та інші. За допомогою програм ведення бухгалтерського обліку значно полегшується, пришвидшується, зменшується кількість помилок. Але користування програмними продуктами вимагає володіння навичок роботи з ними. Тобто виникає ряд умов, за виконання яких обліковий персонал зможе вести комп'ютеризований бухгалтерський облік на підприємстві, серед яких:

- відповідність технічної бази апаратним вимогам програми;
- володіння обліковця навиками роботи з комп'ютерною технікою та програмним забезпеченням;
- постійне вдосконалення навичок роботи з програмою при виході її нової версії;

- ознайомлення з ринком програмних облікових продуктів для пошуку найоптимальнішого для використання;

- постійне створення резервних копій, архівів програми та її даних для забезпечення їх не втрати у майбутньому у разі відмови комп'ютерної техніки чи її поломки та інші.

Ці умови забезпечуються при впровадженні клауд– технологій, вимоги до застосування яких значно менші та включають базове володіння роботи з комп'ютерною технікою та наявність мережі Інтернет.

Застосування клауд– технології дає змогу вести бухгалтерський облік з будь– якої точки планети та за допомогою будь– якого комп'ютери чи, навіть, мобільного телефона. Таким чином, зникає необхідність у придбанні багатьох програмних продуктів, постійного вдосконалення комп'ютера, оновлення, вдосконалення навичок роботи з програмами.

Павлюковець М.П. щодо застосування клауд – технології в обліку зазначає, що при впровадженні запропонованої форми обліку та її належного технічного забезпечення оптимізується не лише процес управління підприємством, а також може бути забезпечене значне удосконалення інформаційного забезпечення управління на рівні галузі. Адже клауд– комп'ютерна форма обліку на відміну від паперових та простої комп'ютерної форм не має жодних обмежень ані в просторовому розумінні, ані в кількості користувачів інформацією [1].

На даний момент на вітчизняному ринку вже почали використовуватися перші клауд– технології для ведення бухгалтерського обліку. Зокрема, нещодавно обліковці отримали змогу скористатися веб– сервісом «СОТА», розробленим на базі програмного продукту «М.Е.Дос», який є інтернет–сервісом для бухгалтерської звітності та документообігу. Тобто за наявності мережі Інтернет, з будь – якого комп'ютера, користувач отримує змогу створення, зберігання та обміну звітністю та документами.

Таким чином, комп'ютеризація на даний момент є безумовним фактором оптимізації обліку на підприємстві. В сучасних умовах господарювання сформовані підвалини для поглиблення застосування інформаційних технологій в бухгалтерському обліку. Незважаючи на те, що клауд–технології активно почали використовуватися з 2008 року, а їх застосування у бухгалтерському обліку ще не набуло значного поширення та застосування.

Список використаної літератури:

1. Павлюковець М. П. Теоретико– методологічні засади запровадження клауд– комп'ютерної форми обліку [Електронний ресурс] / М. П. Павлюковець // Облік і фінанси. – 2012. – № 1. – С. 149–151. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2012_1_34
2. Ткачук Г. В. Хмарні технології: аналіз, перспективи, реалізації [Електронний ресурс] / Г. В. Ткачук // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2015. – № 2. – С. 40–43. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/komp_2015_2_12

УДК 658.114

Радіонова Н. Й., к.е.н., доц.

Київський національний університет технологій та дизайну

ПРИНЦИПИ ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

На сьогоднішній день управлінський облік не має жорсткої регламентації у вітчизняному законодавстві, керівництво підприємства самостійно вирішує, за якими параметрами класифікувати об'єкти управління та здійснювати їх облік. Інформація управлінського обліку, яка призначена для керівництва і менеджерів підприємства, є комерційною таємницею і носить конфіденційний характер. Тому, сегмент інформації про об'єкти предметної області управлінського обліку носить закритий характер, використовується підприємством і не надходить відображення в загальнодоступному інформаційно– економічному просторі.

Найкращою для підприємства є організаційна структура, яка відповідає: розміру та галузевій належності підприємства, динамізму й складності виробничо– управлінського апарату та зовнішнього середовища, а також особовому складу, кваліфікації та досвіду персоналу, що працює на підприємстві. Тому треба сформувати таку систему стратегічного управлінського обліку, яка б відповідала цим вимогам і сприяла не тільки виживанню підприємства, а й його розвитку.

Серед факторів успішного функціонування стратегічного управлінського обліку можна віднести:

- Готовність керівництва до якісного посилення або організації з нуля стратегічного управлінського обліку;
- Наявність фінансування, в першу чергу для:
 - а) забезпечення регулярного циклу обліково– аналітичної діяльності;
 - б) залучення до роботи висококваліфікованих фахівців– експертів.
- Компетентність обліково– управлінського персоналу.

Формування і функціонування економічного простору управлінського обліку передбачає ефективну інформаційну взаємодію між користувачами інформації управлінського обліку та суб'єктами управління за принципами «прямий» і «зворотного» зв'язку. В процесі функціонування економічного простору управлінського обліку утворюється інфокомунікаційний обмін, що має певну специфіку, на відміну, наприклад, від фінансового обліку.

Критерієм ефективності функціонування економічного простору управлінського обліку виступає ефективність і результативність всіх процесів, що відбуваються в фінансово– господарській діяльності підприємства.

В основі формування інформаційно – економічного простору стратегічного управлінського обліку перебувають базові принципи, зумовлені особливостями управлінського обліку. Основними з них можна визначити:

1) Закритість. Локальність і відособленість інформаційного простору управлінського обліку зумовлена закритим характером управлінської інформації про об'єкти обліку. Незважаючи на те, що частина інформації з управлінського обліку у вигляді певних регламентів, стандартів, методичних рекомендацій, знань, а також окремих показників управлінської звітності носить відкритий характер і надходить в загальноекономічний простір, велика її частина недоступна для широкого кола користувачів. Переважна кількість інформаційних ресурсів управлінського обліку локалізовані і не виходять за межі суб'єкта господарювання.

2) Інфокомунікаційна обмеженість. Специфіка процесу інформаційних комунікацій в досліджуваному інформаційному просторі полягає в наступному: з огляду на закритий характер управлінського обліку, інформаційний обмін з іншими інформаційними просторами будується за принципом одноканальний, тобто суб'єкти економічного простору управлінського обліку, в основному, споживають інформацію інших інформаційних просторів.

Слід зауважити, що розвиток системи управлінського обліку в сторону стратегічної спрямованості та поява нових об'єктів обліку підвищує роль нефінансових показників в інформаційному забезпеченні завдань управлінського обліку, розширюючи тим самим відповідний просторовий сегмент управлінської інформації. Незважаючи на підвищення значущості нефінансової інформації, вона є додатковою, допомагаючи розкривати причини і пояснюючи, «що насправді стоїть за даними фінансових звітів».

3) Гнучкість. В даному випадку під гнучкістю розуміється здатність оперативного налаштування генерації інформації управлінського обліку і звітності відповідно до змін запитів користувачів. У цьому контексті доречним буде розглядати аспекти гнучкості, які застосовні до автоматизованих систем бухгалтерського обліку.

Стратегічні аспекти гнучкості, пов'язані з реакцією користувачів на законодавчі нововведення, зміни навколишнього середовища, масштаб і напрями господарської діяльності підприємства, внесення змін до облікової політики підприємства і т.д.

Поточна гнучкість передбачає можливість адекватного реагування на інтереси користувачів протягом коротких інтервалів часу, включаючи гнучку реакцію на зміну запитів користувачів обліково–звітної інформації.

4) Спрямованість на задоволення інтересів цільової групи користувачів. Згідно з цим принципом, повинна забезпечуватися максимальна задоволеність інформаційних і економічних інтересів всіх учасників процесів генерування і споживання облікової інформації, з урахуванням її вузької спрямованості на цільовий сегмент споживачів. Це можливо, якщо інформаційні ресурси будуть володіти такими властивостями як корисність, значимість, а також іншими якісними характеристиками. Результати вітчизняних досліджень показують, що «40– 50% всієї інформації є надлишковою в інформаційному потоці і в той же час в обліку відсутнє близько 50% інформації, необхідної для управління, а прийняття рішень базується частіше на інтуїції, ніж на точної і об'єктивної інформації». Тому реалізація даного принципу повинна забезпечувати своєчасність, достовірність і якість інформації, в першу чергу, для основного сектора користувачів – управлінської ланки господарюючих суб'єктів.

УДК 657.1

Рапун О. О., магістрант
Науковий керівник – Легенчук С.Ф., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ІННОВАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Інновації є важливим засобом досягнення високої прибутковості і стійкості розвитку підприємства. Постійне впровадження досягнень науково-технічного прогресу забезпечує ефективну діяльність у конкурентному середовищі.

Низький рівень конкурентоспроможності економіки України, довготривала кризова стагнація, різке збільшення військових витрат, дефіцит державного бюджету вимагають пошуку реальних джерел і мобілізації наявних фінансових ресурсів для інноваційно-інвестиційного розвитку національної економіки, а також до збільшення витрат на інновації.

Дослідження з обліку інноваційних витрат здійснювали наступні вчені: А.Б.Бойчук, О.А.Варчук, М.В. Власова, В.В.Вонсович, І.Волошин, В.В. Гик, С.Ю. Гвоздю, О.І. Грицай, Н.В.Гуріна, М.І. Диба, П.Є.Житний, А.Г.Загородній, О.О. Ільченко, І.В Кучма, І.В. Мельничук, С.М.Сичук, та ін.

Для проведення аналізу і наочного відображення динаміки написаних наукових статей з питань обліку витрат на інновації вітчизняними вченими побудуємо діаграму рис.1.

Рис.1. Динаміка написаних наукових статей з питань обліку витрат на інновації за 2009-2015 роки

Варто зазначити, що кількість наукових робіт, присвячених проблемам обліку, аналізу інноваційним витратам та інноваційної діяльності в цілому, є недостатньою. Причинами цього є здебільшого низький рівень розвитку інноваційної діяльності. Як видно з рис.1. в період з 2009 по 2015 рік було написано 30 наукових статті, дані статті розподілено рівномірно між роками, це свідчить про те, що дана проблема була і залишається не вирішеною. Отже, формування ефективної системи обліку і аналізу витрат на інновації є особливо актуальною на сучасному етапі розвитку ринкових відносин, характерними для якого є глобалізація підприємницького середовища, загострення конкуренції, скорочення життєвого циклу продуктів, їх широкого асортименту та високого рівня вимог до їхніх споживчих якостей, розвитку високотехнологічного виробництва, інформаційних систем і технологій.

Під час проведення дослідження було виявлено основні сучасні проблеми обліку інноваційних витрат:

- поняття витрат на інновації;
- класифікація витрат на інновації;
- облік інновацій та інноваційної діяльності;
- удосконалення обліку витрат на інновації;
- нормативно-правове забезпечення обліку інноваційної діяльності;
- управлінський облік інноваційної діяльності, витрат на інновації;
- проблеми обліку управління інноваційними процесами і витратами на інновації;
- формування внутрішнього документообігу;
- оцінка ефективності витрат на інновації;
- аналіз витрат на інновації та інноваційного розвитку.

Науковці намагалися вирішити методологічні проблеми, пов'язані з обліку витрат на інновації шляхом внесення новизни щодо вирішення даних проблем.

Для наочного відображення структури проблемних питань з обліку інноваційних витрат побудована діаграма (рис.2).

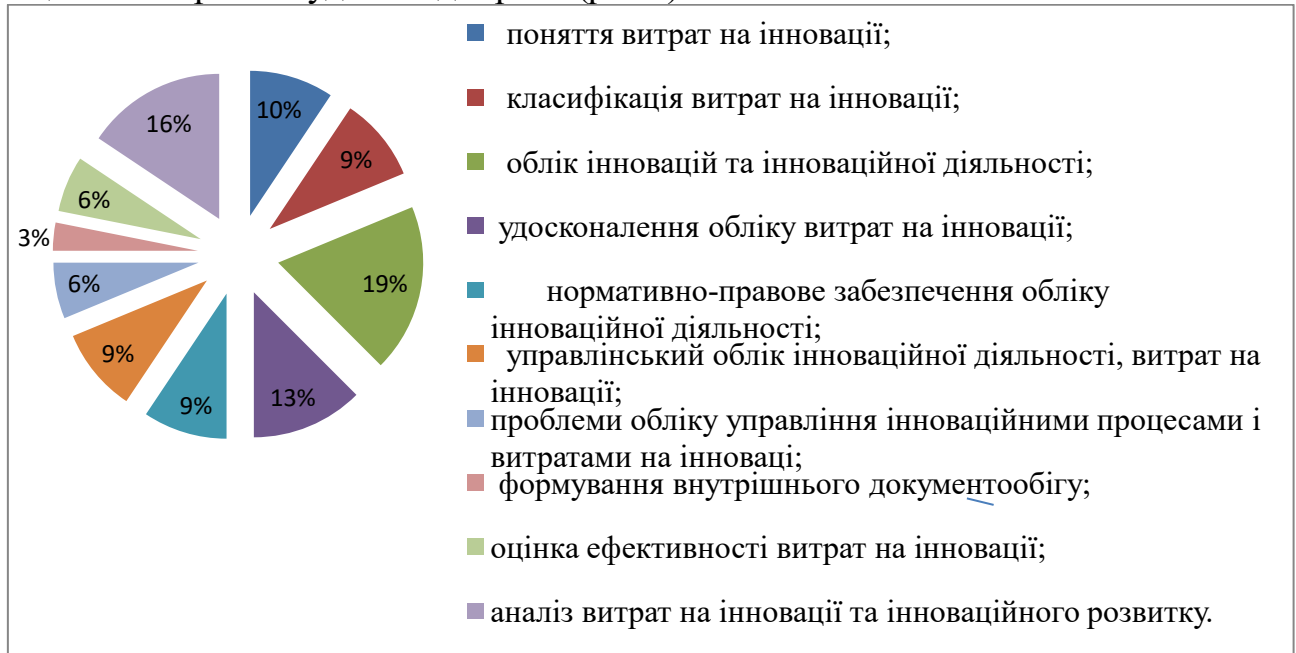

Рис.2. Проблемні питання, що розглядалися в науковій літературі щодо обліку інноваційних витрат за 2009-2015 роки

Проведені дослідження дають змогу стверджувати, що процес обліку інноваційних витрат є досить складним в бухгалтерському обліку. Вітчизняні дослідники в своїх працях намагалися вирішити проблеми, пов'язані з обліком інновацій та інноваційної діяльності, аналізом витрат на інновації, поняттям інноваційних витрат, класифікацією витрат на інновації; нормативно-правовим забезпеченням обліку інноваційної діяльності; управлінським обліком інноваційної діяльності, витрат на інновації, проте слід зазначити, що в Україні ці питання й досі залишаються невирішеними.

УДК 657.411

Ревенко А. Є., магістрант
Науковий керівник – Чижевська Л.В., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Управління власним капіталом пов'язано не тільки із забезпеченням ефективного використання вже накопиченої його частини, але й з формуванням власних фінансових ресурсів, які забезпечують майбутній розвиток підприємства. Саме тому проблеми формування власного капіталу підприємства привертають увагу багатьох дослідників та науковців. Для ефективного управління власним

капіталом необхідно володіти достовірною інформацією про розмір та склад власного капіталу підприємства.

Одним із пріоритетних завдань бухгалтерського обліку є достовірне та повне відображення в обліку та розкриття у фінансовій звітності прав власників. Важливу роль в удосконаленні обліку прав власників мають дослідження сутності та змісту категорії “власний капітал”, подальшого розвитку його концепцій, підходів до класифікації видів та врахування досвіду облікового відображення даного об’єкта за кордоном.

Існують значні відмінності в складі та структурі власного капіталу відповідно до національних та міжнародних стандартів обліку. Впровадження міжнародних стандартів обліку і звітності в Україні значно полегшить співпрацю вітчизняних підприємств з іноземними торгівельними партнерами, і цим самим надасть можливість залучити додаткові іноземні інвестиції в економіку країни.

Дані Державної служби статистики України свідчать, що на 31.12.2015 р. структура власного капіталу в цілому за всіма видами економічної діяльності виглядає таким чином: зареєстрований капітал – 72,35 % (з коригуванням на вилучений капітал становив 67,15 %), додатковий капітал – 69,51 %, резервний капітал – 2,39 %, непокриті збитки – (– 39,05) %. Дана ситуація є негативною, і свідчить про штучне завищення власних джерел формування майна внаслідок проведених дооцінок необоротних активів, недостатню ефективність господарської діяльності, відсутність створених резервів відповідно до установчих документів, домінування додаткового капіталу над розміром резервного капіталу і нерозподіленими прибутками.

Метою дослідження є визначення основних джерел інформації про власний капітал підприємства, підвищення інформативності й корисності інформації для прийняття ефективних управлінських рішень.

Джерела інформації, які використовуються в процесі управління власним капіталом, поділяються на зовнішні і внутрішні. До внутрішніх джерел належить інформація, яка формується на підприємстві, а до зовнішніх – яка формується за межами підприємства. Основним внутрішнім джерелом інформації про власний капітал в обсязі, необхідному для ефективного аналізу й прогнозування ситуації, є облік. Підвищені вимоги до змісту і якості облікової інформації передбачають постійний моніторинг проблем, направлений на адекватне відображення власного капіталу в системі обліку та фінансової звітності підприємства.

Ефективне управління власним капіталом базується на відповідному обліково–аналітичному забезпеченні, тобто на сукупності різних видів інформації, яка використовується для прийняття управлінських рішень. Ця інформація повинна бути своєчасною, корисною і релевантною, задовольняти інтереси як власників, так і потенційних інвесторів і кредиторів.

Інформація є основою процесу управління, оскільки містить необхідні дані для оцінювання ситуації і дає можливість менеджерам діяти аргументовано й осмислено. Від правильної організації облікового процесу й точного відображення

власного капіталу в первинних документах, облікових регістрах і на рахунках бухгалтерського обліку залежить достовірність фінансової звітності. Інформація про власний капітал наводиться у Балансі (Звіті про фінансовий стан), Звіті про власний капітал та у Примітках до фінансової звітності. Управлінська звітність практично не містить даних про власний капітал. Частково це можна пояснити тим, що більшість його елементів (статутний капітал, процес розподілу прибутку) контролюються власниками, а не менеджерами. Проте ряд управлінських рішень відноситься й до компетенції менеджерів. Тому внутрішня звітність в аналітичному розрізі повинна містити відомості про зміну періодичності й критеріїв переоцінювання необоротних активів, напрямки витрачання резервного капіталу відповідно до цілей його створення, планування прибутку, виявлення невикористаних резервів зростання прибутку (зменшення збитку) тощо.

Суб'єктами управління власним капіталом підприємства є власники та акціонери, а об'єктами – економічні відносини, які опосередковані грошовим обігом, зміною розміру і складу власного капіталу підприємства.

Реформування системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні з урахуванням вимог міжнародних стандартів неможливе без формування відповідного обліково–аналітичного забезпечення системи управління в цілому й управління власним капіталом підприємства зокрема.

Інформаційно–аналітичне забезпечення управління власним капіталом розглядається як поєднання різних видів інформації про власний капітал – нормативної, облікової та аналітичних показників. Нормативна інформація базується на нормативно–правовій базі з обліку власного капіталу і включає законодавчі, нормативні й методичні документи. Облікова інформація, що формується у системі бухгалтерського обліку й відображається у фінансовій звітності підприємства, широко використовується для обґрунтування тактичних і стратегічних управлінських рішень. Аналітичні показники відображають ефективність використання власного капіталу, його структуру, динаміку, рентабельність. У системі управління власним капіталом широко використовується не облікова інформація, сформована маркетинговою, фінансовою, інвестиційною та іншими службами підприємства.

Інформаційно–аналітичне забезпечення управління власним капіталом необхідне для безпосереднього контролю за процесом управління власним капіталом та процесом прийняття відповідних ефективних управлінських рішень. Саме тому, необхідно розробити та рекомендувати для використання підприємствами методику контролю операцій з власним капіталом і оформлення, відповідним чином, його результатів.

УДК 657

**Редько В.А., магістрант
Науковий керівник – Замула І.В., д.е.н., проф.**

ПРОБЛЕМАТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО КОНСАЛТИНГУ

За умов сучасної конкуренції вдалий розвиток бізнесу потребує максимального зосередження ресурсів на основній діяльності підприємства. В той же час, не менш важливими є обслуговуючі служби, наприклад, бухгалтерія. Тому зазвичай керівники обтяжені проблемами ведення бухгалтерського обліку, що заважає зосередитись на підвищенні конкурентоспроможності власного бізнесу.

Найкращим вирішенням даної проблеми є допомога аутсорсингових і консалтингових компаній. Практика консалтингу бухгалтерського обліку є досить поширена та популярна за кордоном і набирає значних обертів в Україні.

Проблемами дослідження теорії, методології та практики аутсорсингової та консалтингової діяльності займаються як закордонні, так і вітчизняні науковці. Серед них Дж. Хейвуд, Б.А. Анікін, О.Н. Беленова, Т.В. Бутова, О.В. Зозульов, О.С. Каленський, Г.І. Маринко, М.В. Савченко та ін. Питанням розвитку консалтингових послуг стосовно бухгалтерського обліку присвятили свої роботи Н.М. Глебова, О.В. Курбатова, В.М. Петрова, О.О. Ткаченко й інші.

Консалтинг бухгалтерського обліку забезпечує кваліфіковану обробку фінансової документації, своєчасність підготовки та подання податкової, бухгалтерської та управлінської звітності, професійне консультування з податкових та фінансових питань. Клієнт одержує ефективну роботу фінансового відділу, витрачаючи мінімум часових та інших ресурсів. Це також дозволяє власнику сфокусуватися на управлінні бізнесом, в той час як професіонали будуть забезпечувати правильність, своєчасність та законність фінансового обліку.

Однак, проаналізувавши практичний досвід сучасних підприємств, які користуються послугами бухгалтерського консалтингу виявлено певні проблемні аспекти. Основні з них:

1. Вивчення працівниками консалтингової компанії сфери діяльності замовника. Спеціалізація підприємства, завжди відображається на бухгалтерському обліку. Тому працівники консалтингової компанії повинні ознайомитися з діяльністю підприємства— замовника до початку роботи. Часто цей процес займає багато часу і навіть залучення спеціалістів для поглиблення знань бухгалтерів про сферу діяльності даного підприємства.

2. Організація та контроль процесу розрахунків підприємства— клієнта з його контрагентами. Зазвичай розрахунками займається консалтингова компанія. Але це можливо лише в тому випадку, коли керівник підприємства— замовника надав всі дані для користування його банківським рахунком. В такій ситуації розрахунки проводяться за допомогою клієнт— банків. Якщо ж керівник не довіряє компанії проведення розрахунків, він сам відповідає за своєчасне їх проведення, і це ускладнює процес реєстрації операцій для бухгалтера.

3. Забезпечення документообігу та інформаційних потоків між підприємством–клієнтом і консалтинговою компанією. Існує декілька варіантів співпраці, зокрема різні можливості організації обміну документами та інформацією. Це може бути передача інформації за допомогою комп’ютерних програм, які можуть розроблятися консалтинговою компанією для кожного клієнта індивідуально, це може бути фактична передача документів кур’єром, або передача інформації та документів із зовнішніх джерел безпосередньо до аутсорсингової чи консалтингової компанії, передача документів поштою. Проте, наприклад, останній варіант є досить ризикованим, адже існує ймовірність того, що ці документи можуть бути втрачені в процесі доставки.

Найефективніший напрям руху інформації та документообігу наступний:

1. Інформація та документація внутрішнього середовища передається до консалтингової компанії безпосередньо;

2.1. Інформація та документація зовнішнього середовища подається спочатку до підприємства – замовника, яке в свою чергу передає їх консалтинговій компанії;

2.2. Інший варіант, коли інформація та документація зовнішнього середовища передається безпосередньо до консалтингової компанії;

3. Консалтингова компанія проводить розрахункові операції, обробляє первинну інформацію та документацію підприємства, підготує та оформлює звітність;

4. Подає інформацію та відповідну документацію в податкові органи, державні фонди, фінансові установи та інші контрагенти;

5. Консалтингова компанія проводить аналіз діяльності підприємства, підготує висновки та пропозиції, щодо підвищення ефективності діяльності та подає дану інформацію підприємству – замовнику.

Отже, даний приклад відносин між підприємством і консалтинговою компанією показує прозорість, простоту та ефективність використання послуг бухгалтерського консалтингу. Враховуючи усі переваги таких послуг, в час високої конкуренції, коли власники шукають оптимальні умови ведення бізнесу, скорочення витрат, консалтингові компанії дозволяють йому не хвилюватися за ведення фінансового обліку, та сконцентруватися на основній діяльності підприємства та стратегії його розвитку.

В наш час, коли розвиток технологій стрімко зростає та всі сфери діяльності все більше комп’ютеризуються, можна зробити висновок, що найефективнішим, найшвидшим та найбезпечнішим способом є передання та реєстрація інформації за допомогою комп’ютерних програм. Тому ця сфера потребує все більшого дослідження та опрацювання.

УДК 657

Руба О.П., аспірант
Житомирський державний технологічний університет

АНАЛІТИЧНИЙ ОБЛІК ВИРОБНИЦТВА НА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ

Для побудови системи бухгалтерського обліку, яка б відповідала сучасним умовам господарювання і враховувала б стратегію розвитку підприємства та цілі управління, першочерговим завданням є визначення центрів відповідальності (центри виникнення витрат, центри доходів та центри прибутку). Це завдання гостро постає, виходячи з того, що наразі критерієм успішності діяльності будь-якого суб'єкта господарювання є дотримання залежності “інновації – якість – ефективність витрат”. Тому розробка організаційних засад обліку витрат і калькулювання собівартості продукції надасть можливість фармацевтичним підприємствам покращити фінансові показники діяльності через ефективне управління витратами виробництва та досягти конкурентних переваг за рахунок оптимізації витрат.

Чітке розуміння видів економічної діяльності суб'єкта господарювання дозволить вирішити вище поставлене завдання. Це, в свою чергу, сприятиме ідентифікації груп (видів) готової продукції, яку виготовляє підприємство.

Слід зауважити, що для ідентифікації видів економічної діяльності та її результатів в Україні застосовують Класифікацію видів економічної діяльності (далі – КВЕД) та Українську класифікацію товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі – УКТЗЕД).

Застосування КВЕД і УКТЗЕД при створенні інформаційної системи підприємства дозволяє формувати порівнювані інформаційні ресурси на макрорівні (гармонізація статистичних даних підприємств галузей економіки). Використання вищевказаних класифікацій у контексті управління на мікрорівні (на рівні підприємства) сприяє підвищенню ефективності управлінських заходів у розрізі центрів відповідальності та напрямів збуту продукції, товарів, послуг і робіт.

Відзначимо, що фармацевтична продукція включає в себе лікарські засоби, медичні вироби, косметику та дієтичні добавки тощо. Однак, зупинимось більш детально на визначенні місця фармацевтичної продукції у КВЕД (рис. 1) для виявлення відмінностей класифікації готової продукції та встановлення рівня достатності облікової інформації фармацевтичних підприємств для її зовнішніх та внутрішніх користувачів. Як бачимо на рис. 1, фармацевтична продукція в частині косметичних засобів відноситься до виробництва хімічних речовин та хімічної продукції (розділ 20 КВЕД), інша ж продукція (така як медичні вироби, лікарські засоби, добавки тощо) відноситься до розділу 21 – виробництво основних фармацевтичних продуктів (група 21.1) та виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів (група 21.2). Виходячи з цього, встановлений поділ доречно застосувати при побудові аналітичного обліку витрат виробництва (виробництва продукції).

*Рис. 1. Визначення місця фармацевтичної продукції в секції переробної промисловості для цілей бухгалтерського обліку та управління**

* систематизовано на підставі КВЕД [1])

Отже, аналітичні розрізи обліку виробництва фармацевтичної продукції необхідно формувати відповідно до елементів класу 21.10 та 21.20 розділу 20, а також групи 20.4 розділу 21 КВЕД. Таким чином, створення інформаційного забезпечення за даними аналітичного обліку виробництва продукції фармацевтичних підприємств дозволить задовольнити інформаційні інтереси управлінського персоналу щодо видів та груп фармпродукції, а також забезпечить порівнюваність статистичних даних про таку продукцію підприємств фармацевтичної галузі.

Список використаної літератури:

1. Класифікація видів економічної діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kved.com.ua>.

УДК 657.1

Самосей А.В., магістрант
Науковий керівник – Легенчук С.Ф., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА – ФУНДАМЕНТ УСПІХУ ТА НАДІЙНОСТІ

Наразі, зміни, які безпосередньо відбуваються в системі економічних відносин потребують необхідності реформування бухгалтерського обліку в Україні. В свою чергу характер змін призводить до адаптації нових категорій, до яких належить таке поняття як облікова політика підприємства. Із– за нерозуміння ролі облікової політики на підприємстві досить часто виникає проблематика у ефективності її застосуванні. Саме тому породжується необхідність знань щодо підвищення значущості та дієвості облікової політики підприємства, задля підвищення її успіху та надійності у житті кожного дієвого підприємства.

Організація роботи підприємства та облікового процесу починається з формування облікової політики. Ретельно продумана облікова політика забезпечує ефективну фінансово– господарську діяльність підприємства, а також максимальний ефекти від ведення обліку. Облікова політика передусім включає в себе ряд методик, які в свою чергу є інструментом формування звітності та організації, управління бухгалтерським обліком.

Безпосередньо основою для прийняття рішень про облікову політику має бути формування повної, достовірної, правдивої інформації, яка б свою чергу максимально ефективно розкривала б інформацію про діяльність підприємства. Саме тому, за необхідне наразі є роз'яснення теоретичних аспектів облікової політики підприємства та обґрунтування шляхів її вдосконалення.

Адже саме від правильної організації облікової політики залежить подальша діяльність суб'єкта господарювання, ефективне використання ресурсів та отримання максимального прибутку в результаті своєї діяльності.

Безпосередньо, організація бухгалтерського обліку – одне з основоположних завдань новоствореного підприємства, адже вирішення такого завдання впливає не лише на можливість приймати ефективні рішення, а й зокрема, на величину окремих податків. Формування одного із ключових елементів системи організації бухгалтерського обліку на підприємстві – облікова політика.

Облікова політика підприємства визначається самостійно за погодженням з власником та зміни до неї, враховуючи організаційно– правову форму підприємства, галузеві особливості економічної діяльності, обсяг виробництва, тощо. Обрана підприємством облікова політика застосовується всіма філіями, представництвами, відділеннями та іншими відокремленими підрозділами від їх місцезнаходження.

Розпорядчий документ про облікову політику може бути прийнятий як базисний на час діяльності підприємства, до якого за потреби вносять зміни з визначеного часу. Облікова політика підприємства повинна відповідати принципу послідовності і передбачати постійне з року в рік стабільне її застосування, але за потребами її можна переглянути і внести належні зміни. Перегляд облікової політики повинен бути обґрунтованим, а внесені зміни – розкриватися у фінансовій звітності. Зміни до наказу про облікову політику можуть бути внесені, якщо: змінилися статутні вимоги; змінилися вимоги органу, що затверджує положення бухгалтерського обліку; зміни забезпечать достовірніше відображення подій, господарських операцій у бухгалтерському обліку у та фінансовій звітності. Якщо такі зміни стосуються більшої частини тексту наказу або суттєво впливають на його зміст, то наказ доцільно викласти у новій редакції.

Слід зазначити, що облікова політика встановлюється відповідним наказом у разі створення підприємства. У такому наказі, як правило зазначаються лише ті елементи облікової політики, з приводу яких існують різні варіанти обліку. При цьому норми, чітко визначені Законом про бухгалтерський облік, положеннями бухгалтерського обліку, а також іншими нормативно– правовими актами, в наказі про облікову політику не відображаються.

Адже ефективна та раціональна організація бухгалтерського обліку на підприємстві, як правило, починається з розробки його облікової політики, що передбачає вибір комплексу методичних прийомів, які використовуються ним для ведення поточного обліку, уточнює моменти визнання витрат і доходів, сприяє поданню достовірної інформації при складанні фінансової звітності.

Отож, результат роботи з гармонізації податкового та бухгалтерського обліку говорить сам за себе. За таких умов підвищується значущість облікової політики, яка може уніфікувати бухоблікові постулати з податковими нормами. Крім того, від її складових залежатимуть не тільки показники фінансової звітності, а й податкові звітності з податку на прибуток. Саме тому, при організації облікової політики слід пам'ятати, що саме від облікової політики залежить фундамент успіху та надійності кожного підприємства.

Адже облікова політика може серйозно вплинути на оподаткування вашого підприємства, а тому вона має бути розроблена професійно та якісно. Облікова політика формулює загальні засади бухгалтерського обліку, законодавчу базу, визначає межі, в яких власники кожного конкретного підприємства формують власну політику – облікову. При організації фундаментальних основ, надається

право щодо вибору методів бухгалтерського обліку, які в свою чергу допомагають використовувати різні варіанти відображення фактів господарського життя у бухгалтерському обліку, щодо альтернативності варіантів організації і ведення бухгалтерського обліку передбачені законодавчими документами, а також облікова політика, як специфічний елемент системи бухгалтерського обліку, повинна створювати організаційно–методичне забезпечення виконання завдань бухгалтерського обліку.

Таким чином, формування і реалізація облікової політики є тим фундаментом успіху та надійності, який дозволяє власникам організувати бухгалтерський облік так, щоб максимально задовольнити їх потреби в інформації для управління власністю.

УДК 657

Семенець А.П., аспірант

Житомирський державний технологічний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ЕЛЕКТРОННИМИ ГРОШИМА

Бурхливий розвиток електронної комерції викликав необхідність забезпечити дану діяльність універсальним платіжним засобом, достатньо гнучким та сучасним, яким стали електронні гроші. За останні роки український ринок електронних грошей пройшов багато перетворень. На сьогодні існує нормативний акт, який регулює умови функціонування електронних грошей в Україні – Положення про електронні гроші в Україні [2]. Але існує й ряд обмежень щодо розрахунків електронними грошима, а саме обмеження щодо суми електронних грошей, що можуть міститися на електронному пристрої, а також суми, яку фізичні особи мають право використовувати не має перевищувати протягом дня чи місяця. Однак, незважаючи на це український ринок електронних грошей щороку зростає, зокрема, обсяг емітованих електронних грошей у I півріччі 2016 року у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року зріс на 17,4 млн. грн. та складає 39 млн. грн., а обсяг операцій за той самий період збільшився на 0,7 млрд. грн. та складає 1,8 млрд. грн. [1].

Разом з тим значне поширення використання електронних грошей підприємствами призводить до необхідності управління ними, і відповідно, їх достовірного відображення в бухгалтерському обліку та звітності підприємства як складової частини його активів. Проте, виявлена в ході дослідження відсутність розроблених організаційно–методичних засад бухгалтерського обліку електронних грошей призводить до стримування їх використання

підприємствами. Оскільки на сучасному етапі раціональна організація бухгалтерського обліку на підприємстві є основою повного, достовірного та точного облікового відображення господарських операцій на підприємстві, а отже забезпечує належну інформаційну підтримку системи управління. Це і зумовлює актуальність представленого дослідження.

Досліджуючи окремі питання організації бухгалтерського обліку в цілому, та окремих елементів організаційно– методичного забезпечення бухгалтерського обліку грошових коштів та розрахунків електронними грошима виявлено необхідність поглиблення досліджень в сфері організаційного та методичного забезпечення відображення в бухгалтерському обліку електронних грошей як нового та сучасного об'єкту бухгалтерського обліку.

Щодо операцій з електронними грошима, зазначимо, що законодавчо методика облікового відображення електронних грошей не визначена, а тому на кожному підприємстві потрібно прописати дану методику в обліковій політиці.

Відповідно до виділених Івахненковим С.В етапів організації бухгалтерського обліку визначено ряд заходів на кожному з етапів організації бухгалтерського обліку для забезпечення дієвої системи облікового відображення операцій з електронними грошима, що сприятиме достовірному розкриттю інформації про них у звітності.

Так, на *методичному етапі* організації бухгалтерського обліку електронних грошей необхідно визначити порядок оцінки електронних грошей для потреб бухгалтерського обліку та порядок облікового відображення електронних грошей на рахунках бухгалтерського обліку.

На *технічному етапі* організації бухгалтерського обліку електронних грошей необхідним є вибір або розробка форми ведення бухгалтерського обліку, затвердження (розробка) форм первинних документів для обліку електронних грошей, затвердження робочого плану рахунків для обліку операцій з електронними грошима та затвердження (розробка) форм внутрішньої звітності для повного та достовірного відображення інформації про електронні гроші

Організаційний етап організації бухгалтерського обліку електронних грошей полягає у внесенні змін до посадової інструкції бухгалтера з обліку грошових коштів в частині основних обов'язків по відображенню електронних грошей в обліку.

Розкриття інформації про електронні гроші відповідно до етапів організації бухгалтерського обліку дозволить зробити облік операцій з електронними грошима максимально інформативним, достовірним та точним, що в свою чергу забезпечить своєчасне отримання інформації про операції з ними.

На сучасному етапі раціональна організація бухгалтерського обліку на підприємстві є основою повного, достовірного та точного облікового відображення господарських операцій на підприємстві, а отже забезпечує належну інформаційну підтримку системи управління.

Запропоновані заходи щодо організації бухгалтерського обліку операцій з електронними грошима дозволять вчасно фіксувати, достовірно оцінювати, відповідно до аналітичних розрізів узагальнювати інформацію про електронні гроші та вчасно формувати внутрішню звітність про стан розрахунків електронними грошима для прийняття управлінських рішень.

Список використаної літератури:

1. Електронні гроші. Національний банк України. Офіційне інтернет– представництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=125412.
2. Положення про електронні гроші в Україні. Затверджене постановою правління Національного банку України від 04.11.2010 р. № 481 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10>.

УДК 347

Сірацька А.В., магістрант
Науковий керівник – Чижевська Л.В., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

ПРОБЛЕМИ ВИПЛАТИ ДИВІДЕНДІВ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ

Відповідно до ст.167 Господарського Кодексу України засновники акціонерного товариства, які володіють певною часткою акцій мають право на отримання певної частки прибутку (дивідендів) від діяльності господарської організації[1]. Проте існують розбіжності з вимогами Закону України «Про акціонерні товариства», згідно якого існують вимоги та обмеження щодо виплат для акціонерів[2]. Тому метою нашої роботи є дослідження нами проблем пов'язаних з реалізацією акціонерами права на отримання дивідендів за законодавством України, розробка пропозицій щодо вирішення зазначених проблем та обґрунтування власної наукової позиції із досліджуваної проблематики.

Перш за все невивплата дивідендів пов'язана з відсутністю розвиненого фінансового ринку в Україні. На сьогодні недосконалі відносини між емітентом та інвестором призводять до неможливості адекватної оцінки акціонерного капіталу. Якщо точніше то причина такої ситуації на ринку акцій – відсутність зацікавленості базових учасників ринку один в одному: емітент не зацікавлений в портфельному інвесторі, а інвестор – в портфельних інвестиціях. У таких умовах справедлива щоденна оцінка вартості акціонерного капіталу просто не

потрібна ні емітентам, ні інвесторам. Незалежно від періодичної наявності або відсутності біржових курсів, ринкова ціна на будь-яку акцію в Україні просто відсутня.

Пов'язана така відсутність збігу інтересів з особливостями становлення ринку акцій в Україні.

У зв'язку з багаторічною приватизацією великої кількості підприємств з'явилась велика кількість акціонерних товариств. Пізніше законодавство вимагало від відкритих акціонерних товариств перетворитись на публічні та довгий час можливість змінити свій статус, наприклад, на приватне акціонерне товариство була законодавчо обмежена кількістю акціонерів. Зараз такі обмеження зняли проте існують вимоги щодо перебування біржових реєстрах. Тобто відповідати дедалі вищим лістинговим вимогам, які стабільно посилюються регулятором.

Ще однією із причин є приватизація великих пакетів акцій олігархами, вони взяли у власність найпривабливіші об'єкти, а усе інше що залишилось – це дрібні пакети які є власністю гравців цінними паперами, які по суті справи періодично створюють видимість "ринкової" ціни.

Сьогодні більшість компаній– емітентів акцій на 75– 99% належить одному або групі пов'язаних акціонерів, тому біль дрібні власникам простих акцій майже не отримують свої дивіденди.

Так, у законодавстві немає вимоги про обов'язкову виплату частини прибутку своїм власникам проте існують вимоги які часто акціонерні товариства не дотримуються.

Базою для розрахунку й виплати дивідендів є чистий прибуток підприємства як частина балансового прибутку підприємства, що лишається в його розпорядженні після сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів. В акціонерних товариствах дивіденди можуть бути виплачені й за рахунок нерозподіленого прибутку минулих років[2].

Крім того, за відсутності чи недостатності чистого та/або нерозподіленого прибутку дивіденди за привілейованими акціями виплачуються за рахунок резервного капіталу акціонерного товариства або спеціального фонду.

Статтею 30 Закону України «Про акціонерні товариства» чітко передбачено, що в акціонерних товариствах дивіденди повинні виплачуватися лише в грошовій формі. Для решти видів госптовариств схожих обмежень немає. Звідси висновується: наприклад, у товаристві з обмеженою відповідальністю дивіденди можуть бути виплачені майном, готовою продукцією тощо.

Рішення про виплату дивідендів за привілейованими акціями передбачено в статуті товариства, а щодо виплати частини прибутку за простими акціями залежить від рішення загальних зборів акціонерів[2].

Право акціонера на отримання дивідендів значною мірою залежить від його проінформованості, що особливо стосується акціонерів які є власниками простих акцій та не були присутні на загальних зборах. Товариство повинно

реалізовувати можливість одержання акціонерами дивідендів інформації шляхом їх повідомлення про наявність такого права, дату, розмір порядок і строк виплати дивідендів. Проте в статті 30 Закону "Про АТ" не передбачено конкретного процесу повідомлення акціонерів щодо вищевикладеної інформації. Тому на нашу думку, таке повідомлення повинно в обов'язковому порядку надсилатись у письмовому вигляді із зазначенням усією необхідної інформації[3].

Підводячи підсумки з вище сказаного, можна побачити що сьогодні фінансовий ринок України функціонує на досить низькому рівні та з багатьма недоліками. Найбільш поширеною проблемою є неспроможність міноритаріїв отримати свої відсотки від отриманого прибутку товариством. Тому на нашу думку, слід удосконалити та уточнити законодавство щодо даних виплат та передбачити обов'язкові умови які гарантують проінформованість акціонерів про результати зборів засновників.

Список використаної літератури:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436– IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/para2#n2>
2. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514– VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17/stru/para0342#o342>
3. Сороченко А. Проблема реалізації акціонерного права на отримання дивідендів за законодавством України/ А. Сороченко// Юридичні науки – 3(97). – 2013р. – С. 99 – 103.

УДК 657.1

Скрипник М. І., к.е.н.

Київський національний університет технологій та дизайну

ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ЯК ОБ'ЄКТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Діяльність суб'єкта господарювання в сучасних умовах вимагає нових механізмів до управління ресурсним потенціалом. Адже успішне функціонування підприємства залежить від ефективності використання всіх ресурсів підприємства в тому числі і фінансових. Управління фінансовими ресурсами потребує особливих механізмів, оскільки фінансові ресурси є важливим видом ресурсів підприємства (фінансові ресурси за даними Державного комітету статистики на кінець 2015 року займають 73 % від загальної кількості оборотних активів підприємств) та забезпечують безперервність процесів виробництва та реалізації продукції.

Фінансові ресурси підприємства забезпечують безперервність процесу виробництва та реалізації продукції. Загальновідомим є той факт, що розвиток підприємництва неможливий без надходження фінансових ресурсів. Тому для ефективної діяльності підприємства та ведення бухгалтерського обліку доцільно дослідити взаємозв'язок фінансових ресурсів з об'єктами бухгалтерського обліку.

Об'єкти бухгалтерського обліку є дуже різноманітними. Це цілий комплекс процесів і операцій, пов'язаних з виробничою та фінансово– господарською діяльністю, збереженням майна, ефективним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Фінансові ресурси здійснюють як прямий, так і непрямий зв'язок з об'єктами бухгалтерського обліку.

Прямий зв'язок полягає в безпосередньому відображенні фінансових ресурсів в складі майна підприємства, джерел його утворення, а також у фінансових результатах підприємства.

Непрямий зв'язок полягає в опосередкованій участі фінансових ресурсів в діяльності підприємства.

Прямий зв'язок фінансових ресурсів з об'єктами бухгалтерського обліку можна чітко простежити за допомогою рахунків бухгалтерського обліку, тобто кожна складова фінансових ресурсів, виділена нами в табл. 1.8, відображається на рахунках бухгалтерського обліку.

Тепер перейдемо до розгляду непрямого зв'язку фінансових ресурсів з об'єктами бухгалтерського обліку:

- в частині основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних матеріальних активів, цей зв'язок проявляється в тому, що фінансові ресурси беруть участь у формуванні їх вартості. Це проявляється при придбанні або створенні власними силами даних видів необоротних активів;

- в частині фінансових інвестицій – фінансові ресурси будуть одержані через певний проміжок часу грошовими коштами за рахунок інвестування прибуткових проектів чи видів діяльності;

- в частині дебіторської заборгованості – фінансові ресурси трансформуються в грошовий еквівалент через певний проміжок часу виходячи із строку погашення заборгованості дебіторами (векселі, розрахунки покупців і замовників);

- в частині доходів – підприємства отримують фінансові ресурси у вигляді високоліквідних активів;

- в частині витрат – підприємства здійснюють витрачання фінансових ресурсів на забезпечення своєї діяльності з метою одержання прибутку чи отримання корисного ефекту.

Тобто виходячи з цього підходу фінансовими ресурсами є і активи, і зобов'язання та власний капітал (тобто пасиви), і доходи, і витрати. Тому, цей підхід щодо взаємозв'язку складових фінансових ресурсів з об'єктами бухгалтерського обліку також недоцільно розглядати, оскільки виходячи з нього кожен об'єкт можна назвати фінансовим ресурсом.

Щоб визначити оптимальний підхід до взаємозв'язку фінансових ресурсів з об'єктами бухгалтерського обліку доцільно виділити певні ознаки, що характеризують фінансові ресурси:

- мають джерело формування;
- мають мету формування;

- знаходяться в постійному русі, тобто поповнюються новими надходженнями та витрачаються за цільовим призначенням;
- мають напрямок і мету використання.

Враховуючи вищенаведені ознаки, фінансові ресурси підприємств можна визначити як кошти, залучені у фінансово– господарський оборот підприємства з різних джерел з метою отримання економічних вигод та призначені для забезпечення поточної та інвестиційної діяльності. Тобто це грошові кошти, дебіторська заборгованість та фінансові інвестиції.

Дослідивши взаємозв'язок фінансових ресурсів з об'єктами бухгалтерського обліку, дійшли висновку, що вони безпосередньо з ними пов'язані. Перше в чому проявляється даний зв'язок, це у виділенні підходів до сутності фінансових ресурсів та джерел утворення фінансових ресурсів. Виходячи з сутності фінансових ресурсів, вони відносяться до активів підприємства, а виходячи з джерел утворення фінансових ресурсів – до власного капіталу та зобов'язань підприємства. Тобто, і в першому, і в другому випадку фінансові ресурси є об'єктами бухгалтерського обліку.

Дотримуємося підходу, до взаємозв'язку фінансових ресурсів з об'єктами бухгалтерського обліку, виходячи з сутності даного поняття. Тобто фінансові ресурси – це активи підприємства в частині грошових коштів, дебіторської заборгованості та фінансових інвестицій, а власний капітал, зобов'язання та інші активи підприємства тільки відображають як підприємство розмістило наявні фінансові ресурси, тобто куди вони були спрямовані на дату складання фінансової звітності.

УДК 657.1

Скрипник М. І., к.е.н.

Київський національний університет технологій та дизайну

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ: ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ

Еволюція розвитку інформаційного забезпечення прийняття рішень офіційно визначила два види бухгалтерського обліку - фінансовий і управлінський. Такий поділ викликаний необхідністю забезпечення системи управління підприємством адекватною системою економічної інформації. Вважається, що фінансовий облік має пріоритетні позиції в організаційній системі забезпечення прийняття рішень на підприємстві. Традиційно прийнято вважати фінансовий облік ієрархічною вершиною інформаційного забезпечення підприємства. Саме для даного виду обліку на вітчизняному рівні визначають нормативні акти, регламентують його ведення для всіх підприємств. У переважній більшості випадків поняття бухгалтерського обліку асимілюють із поняттям фінансового обліку. Відповідно,

методологічні засади бухгалтерського обліку розглядаються переважно за фінансовим обліком, призначення якого формувати фінансову звітність. Вивчаючи управлінський облік, особливу увагу слід звернути на технологічні напрямки її формування та представлення користувачам. Автоматизований обробіток інформації стає вагомим технологічним критерієм, що впливає на параметри оцінок даних користувачами, що робить управлінський облік пріоритетним елементом інформаційного забезпечення зацікавлених користувачів.

Вимоги до управлінського обліку, що пред'являється на різних рівнях формування інформаційного потенціалу, а також тип і характер даних, що підтримують цей процес, можуть бути різні. Так, на першому рівні, при постановці цілей провідну роль відіграють дані зовнішнього характеру: тенденції розвитку економіки в цілому і конкретних ринків, стан конкурентного середовища і динаміка платоспроможного попиту та ін.

Другий рівень, забезпечує розподіл функцій і повноважень в системі управління, від чого залежить добір даних управлінського обліку. Кожний рівень системи управління отримує не тільки певні повноваження і відповідальність, але сукупність інформаційних потоків і ролей в інформаційному ресурсі підприємства. Таким чином, інформаційне навантаження на певний рівень управління повинно бути адекватним його повноваженням, відповідно управлінський облік має формувати інформаційно оптимальні потоки даних.

Третій рівень інформаційного ресурсу управлінського обліку формально визначає та закріплює певні ролі управлінців, що має частково формалізувати інформаційний ресурс підприємства. Цей етап полягає у створенні системи внутрішнього та зовнішнього документообігу, який повинен підтримувати систему розробки і прийняття управлінських рішень.

На четвертому рівні відбувається насичення інформаційної системи оновленими показниками, що характеризують діяльність підприємства в цілому і окремих його підрозділів. Вихідна інформація, яка формується при цьому необхідна для оцінки досягнутих результатів діяльності, виявлень порушень, з метою їх усунення. Наприклад, підприємство, яке функціонує в конкурентному середовищі, має особливу увагу приділяти інформації про асортимент продукції, що випускається та елементів, що впливають на дані показники: час введення нових виробів (продукції) в масове виробництво, частка реалізації нових видів продукції в загальному обсязі збуту продукції. Саме на такі показники слід звернути увагу управлінцям підприємства під час характеристики оцінки гнучкості і пристосованості до ринкового середовища.

На п'ятому рівні проходить доповнення створеного інформаційного ресурсу управлінського обліку новими показниками - ефективності і результативності (окупності науково-практичних досліджень і розробок, рентабельності виробництва і продажів нових виробів, ефективності рекламних витрат, витрат на просування продукції тощо).

Аналізуючи функції планування інформаційного ресурсу різних центрів

відповідальності, можна визначити, який структурний підрозділ підприємства бере на себе відповідальність за формування доходів і витрат економічного суб'єкта. В цілому, може бути розглянуті наступні аспекти:

- центр відповідальності за витратами - структурний підрозділ підприємства, що формує витрати (основні і допоміжні цехи, обслуговуючі підрозділи, об'єкти соціальної сфери і т. п., а також підрозділи, що відповідають за постачання підприємства матеріальними цінностями, рух цінних паперів і використання кредитних ресурсів);

- центр відповідальності за доходами - підрозділи підприємства, відповідають за реалізацію продукції власного виробництва та товарів (в натуральному і грошовому вираженні), виконання робіт та надання послуг, рух цінних паперів, здачу майна в оренду і т. п.;

- центр відповідальності за прибутком - більшість підрозділів підприємства, де можна зіставляти доходи і витрати за певним напрямком діяльності;

- центр відповідальності за інвестиціями - підрозділ підприємства, формує інвестиційний портфель економічного суб'єкта.

Таким чином, складання плану формування інформаційного потенціалу підприємства передбачає участь в плануванні всіх підрозділів підприємства з метою вироблення єдиної узгодженої програми функціонування економічного суб'єкта на найближчу перспективу, в межах делегування завдань і відповідальності за їх виконанням. Такий підхід є результатом спільного пошуку управлінців підприємства для вироблення кращого рішення по використанню інформаційних ресурсів. Приймаючи рішення про збір (пошук) тієї чи іншої інформації, з того чи іншого джерела, менеджери повинні визначити можливі (прямі і непрямі) витрати, доступність інформації, її достатність і якість.

УДК 657

Соколова А., магістрант
Науковий керівник – Чік М. Ю., к.е.н., доц.
Львівський торговельно-економічний університет

РОЗВИТОК СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ – ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Важливим напрямом реформування бухгалтерського обліку в Україні є гармонізація фінансової звітності вітчизняних підприємств з міжнародними стандартами.

Практика свідчить про наявність теоретичних і практичних проблем реформування системи бухгалтерського обліку в Україні, які зумовлені: розбіжностями у підходах до обліку в Україні та в західних країнах; суперечливими положеннями міжнародних стандартів фінансової звітності

(МСФЗ), покладеними в основу П(С)БО; відсутністю комплексності в реформуванні державних інституцій України; відмінностями у трактуванні управлінського обліку.

Наявність цих та інших проблем підтверджує актуальність пошуку шляхів їх вирішення та прогнозування напрямів подальшого розвитку бухгалтерського обліку в Україні

Проблема розвитку бухгалтерського обліку постійно знаходиться в центрі уваги багатьох науковців, серед яких слід відзначити В. Бачинського, О. Бородкіна, С. Голова, В. Гетьмана, М. Дем'яненка, Г. Кірейцева, М. Корягіна, А. Кузьмінського, М. Кужельного, П. Куцика, О. Лаговську, С. Легенчука, О. Олійник, В. Сопка, Я. Соколова, М. Чік, М. Чумаченка, В. Швеця та інших. Кожен з них має свою особисту точку зору на перспективу розвитку напрямів регламентації та реформування бухгалтерського обліку.

Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється з метою:

1) створення єдиних правил ведення бухгалтерською обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств, гарантують і захищають інтереси користувачів;

2) удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Сучасна система регулювання бухгалтерського обліку України була запозичена з часів планової економіки, і її методи залишилися адміністративними. Це, зрозуміло, потребувало реформування. Але й проведення реформ, на думку багатьох дослідників цього питання, не дало достатнього ефекту.

Головною проблемою є інститути регулювання. Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» в державі немає чіткого визначення суб'єкта, за яким визначена відповідальність за стан бухгалтерського обліку. Збирає та обробляє фінансову звітність Державна служба статистики України, визначає методологію бухгалтерського обліку і звітності – Міністерство фінансів України. У правовому полі ці обмеження визначено Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”.

Пропонуємо декілька шляхів подолання такої невідповідності – від удосконалення роботи існуючого регулятора до створення нового регуляторного органу.

Ще однією проблемою в регулюванні бухгалтерського обліку є неврахування досвіду професійних бухгалтерських організацій. Хоча вони й беруть певну участь в регулюванні бухгалтерського обліку, все ж їх співпраці з регуляторним органом не вистачає чіткості і правового визнання.

Серед українських вчених немає єдиної думки щодо наповнення Концепції розвитку бухгалтерського обліку, що в деякій мірі уповільнює її розробку. Так, на відміну від С. Голова, більшість науковців схиляється до думки про необхідність уніфікації звітної інформації. М. Корягін один із висновків своєї монографії сформулював так: „...порівнянність, зіставність, аналітичність, якість і універсальність – набуття цих характеристик інформацією, яка отримується на виході з системи бухгалтерського обліку, тобто ведення його за єдиними стандартами в межах країни”. Крім того, якщо провести диференціацію вимог до фінансової звітності і її реуніфікацію, то не виконуватимуться зовнішні функції бухгалтерського обліку, до яких Г. Кірейцев відніс науково-пізнавальну, контрольну, інформаційну, мотивуючу, прогностичну, регулюючу, функцію правового захисту суб’єктів господарювання. Звітна інформація одного підприємства ще більше відрізнятиметься від даних іншого. Цей факт ставить під сумнів доцільність зведення фінансової звітності органами статистики через незіставність даних.

Таким чином, рішення про зміни в бухгалтерському обліку повинні прийматися з урахуванням його ролі в суспільному житті країни з урахуванням поточних і перспективних завдань. Враховуючи історичні, соціальні та економічні особливості розвитку України, доцільним є запровадження державного регулювання і встановлення єдиних методологічних засад обліку. В той же час такі заходи повинні будуватися на оновлених основах – через чітке дотримання всіма суб’єктами господарювання вимог нормативних актів, що формують українську систему бухгалтерського законодавства. Сьогодні необхідна інституційна перебудова системи регулювання бухгалтерського обліку та звітності, де держава буде відігравати провідну роль за активної участі професійних громадських бухгалтерських організацій.

Список використаної літератури:

3. Корягін М. В. *Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності* : [монографія] / М. В. Корягін, П. О. Куцик. – Львів : ЛКА, 2016. – 276 с.
4. Жук В. М. Актуальні проблеми бухгалтерського обліку і їх вирішення / В. М. Жук // *Фінанси України*. – 2009. – № 7. – С. 100-113.
5. Пархоменко В. М. Проблема регулювання бухгалтерського обліку в Україні / В. М. Пархоменко // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2005. – № 8-9. – С. 3-20.

УДК 657

Солом’янюк А.Є., магістрант
Науковий керівник – Легенчук С.Ф., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Нематеріальні активи є однією з основних складових балансу майже кожного підприємства України в умовах прогресивного розвитку в сфері технологій. Завдяки постійному розвитку та розширенню використання нематеріальних активів, потребує вдосконалення та вивчення таке важливого питання, як регулювання нематеріальних активів.

Основна проблема регулювання об'єкта нематеріальних активів полягає у відсутності фізичної субстанції та відсутності єдиних критеріїв ідентифікації.

Нормативно– правове регулювання обліку нематеріальних активів поділяють на два основних види, перший – це регулювання бухгалтерського обліку і звітності та другий – це правове регулювання використання нематеріальних активів.

Досліджуючи законодавство України, можна поділити перший вид регулювання бухгалтерського обліку і звітності на декілька рівнів:

1 – Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”, який зазначає основні концептуальні засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в частині нематеріальних активів [1].

2 – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 “Нематеріальні активи” основний нормативний документ, який визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи та розкриття інформації про них у фінансовій звітності; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби” зазначає методи нарахування амортизації нематеріальних активів та методику визначення строків корисного використання; Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” визначаються вимоги до інформації про нематеріальні активи, яка наводиться в звітності; Положення (стандарт) 14 “Оренда” визначає регулювання обліку угод на використання нематеріальних активів, у тому числі будь– яких об'єктів промислової власності ідентифікуючи орендні платежі та роялті.

3 – Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій; Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, Методрекомендації №1327 — Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів, Методичні рекомендації

про застосування реєстрів бухгалтерського обліку та інші нормативно–правові акти;

4 – Наказ про облікову політику підприємства; Положення про бухгалтерію, посадові інструкції, графік документообігу, робочий план рахунків для обліку нематеріальних активів; наказ про проведення інвентаризації [2]

Правове регулювання використання нематеріальних активів здійснюється на підставі: законів і постанов органу законодавчої влади (Цивільний кодекс, Господарський кодекс, Податковий кодекс) наприклад ЗУ “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”, ЗУ “Про авторське право і суміжні права”, ЗУ “Про аудиторську діяльність”.

Саме нормативна база трактує загальнообов'язкові правила ведення та організації бухгалтерського обліку операцій з нематеріальними активами, які гарантують і захищають інтереси власників.

Проаналізувавши законодавчу базу України, ми можемо спостерігати, що не визначено єдиного поняття сутності нематеріальних активів, що робить неможливим визначення єдиного підходу до класифікації нематеріальних активів, втрачають можливість враховувати всі основні особливості та можливості об'єкта. Тому потрібно постійно оновлювати законодавчу базу, що регулює захист ліцензійних, авторських та патентних прав; поєднувати вітчизняні концептуальні засади регулювання нематеріальних активів до міжнародних стандартів. Досягнення повноти та достовірності облікової інформації про нематеріальні активи можливе не тільки за допомогою рахунків обліку та діючих стандартів, але й за умови максимальної узгодженості законодавчого регулювання обліку об'єктів нематеріальних активів.

Список використаної літератури:

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 № 996– XIV / Верховна Рада України [Електронний ресурс] // Режим доступу до Закону: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>

2. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підруч. для студ. вищ. навч. закл. (З– те вид.) / Н.М. Ткаченко. – К. : Алерта, 2008. – 296 с.

УДК 65. 336

Супрунова І.В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В БАНКАХ УКРАЇНИ

Фінансові потрясіння та економічні перетворення в Україні передбачають наявність гнучкої, пристосованої до ринкових умов системи управління банками. Сьогодні менеджмент банку та потенційні інвестори не бажають обмежуватися лише інформацією, яка традиційно відображається у фінансовій звітності банківських установ.

Управлінський облік є системою обліку, планування, контролю, аналізу даних про витрати і результати діяльності в розрізі необхідних для управління об'єктів, оперативного прийняття на даній основі різних управлінських рішень з метою оптимізації фінансових результатів діяльності банку.

Управлінський облік виступає важливою складовою бухгалтерського обліку банку та має суттєві особливості у порівнянні з фінансовим та податковим обліком (рис. 1).

Виокремлення управлінського обліку в окрему підсистему обумовлено тим, що для управління банку необхідна більш детальна інформація, ніж та, яка вимагається зовнішніми користувачами; часто внутрішня інформація для зручності користування повинна бути представлена в іншому розрізі, наприклад структура управлінського балансу може відрізнятися від Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України; часто з метою оптимізації цілей оподаткування або для того щоб вкластися у нормативи НБУ, дані надані зовнішнім користувачам не зовсім адекватно відображають реальну діяльність банку.

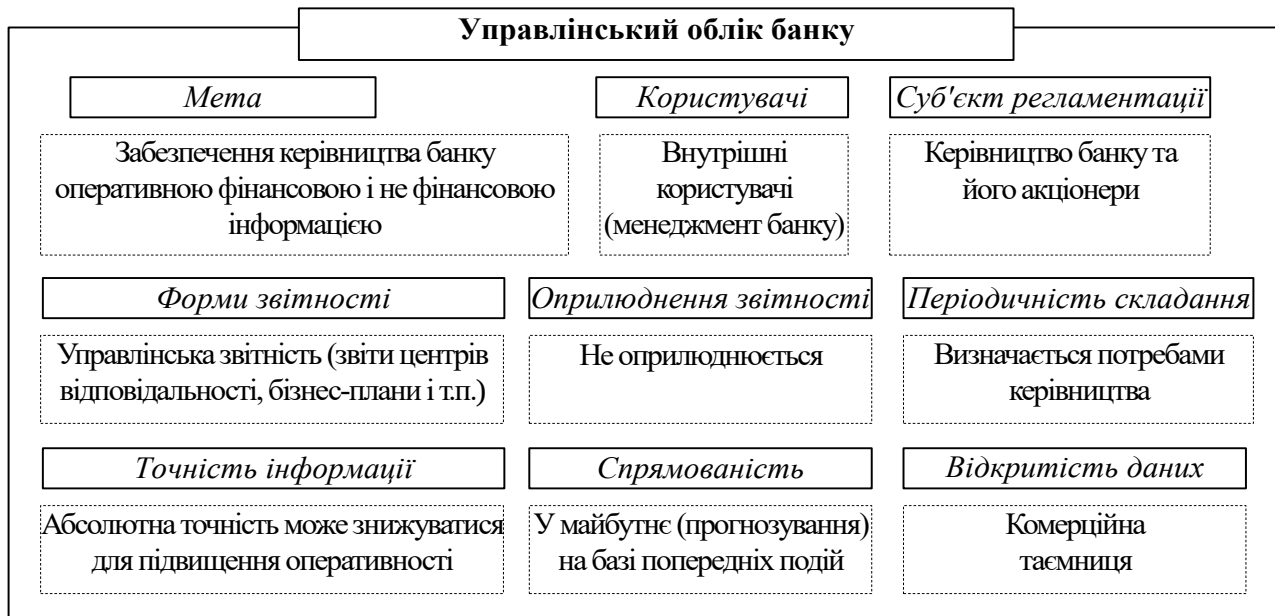
Для задоволення вимогам користувачів система управлінського обліку банку повинна відповідати наступним вимогам: послідовність – рахунки і записи послідовно повинні розвиватися відповідно до одних принципів і правил від періоду до періоду; надійність – структура і представлення записів і звітів повинні надавати ясну картину стану справ у банку, користувачі даних повинні бути впевнені у їх достовірності; співставність – записи, які здійснюються різноманітними організаціями, повинні відповідати загальним правилам і методиці; релевантність – система обліку повинна забезпечувати корисною інформацією тих користувачів, яким необхідно знати фінансовий стан банку.

Ефективність процесу прийняття оперативних і обґрунтованих рішень в умовах кризи сильно залежить не лише від повноти і якості даних, але і від можливостей системи зі створення звітів і додатків різних типів для надання інформації користувачам у найзручнішій формі.

Основними напрями удосконалення системи управлінського обліку в Україні є впровадження системи управлінського обліку в банку як можливості зміцнення його інвестиційного потенціалу; удосконалення

процесів планування та бюджетування банку для оптимального розподілу ресурсів банку з метою максимізації прибутку через прийняття відповідних управлінських рішень.

Отже, система управлінського обліку банку повинна забезпечувати: розрахунок прибутковості та ефективності підрозділів, бізнес– напрямків, продуктів та клієнтів; розвиток об’єктивної бази для встановлення цін на продукти; розподіл доходів та витрат за центрами відповідальності; розробку стратегічних та тактичних завдань і значень; моніторинг фактичного виконання бюджету як для всього банку, так і для окремих підрозділів, з аналізом відхилень та управління ризиками.

Етапи формування системи управлінського обліку в банку

формування загальної концепції управлінського обліку, яка визначає основну мету, завдання, принципи, основні етапи побудови системи

науково обґрунтоване визначення центрів відповідальності банківських установ

побудова фінансової структури банку

створення класифікатора банківських продуктів залежно від типу бізнесу, виду діяльності, типу валюти, на основі якого складається перелік банківських продуктів і послуг центрів

здійснення класифікації витрат і доходів у розрізі кожного центру

ефективний розподіл витрат між структурними підрозділами

розробка методологічних засад облікового блоку системи – вибір моделі обліку, системи внутрішніх рахунків, первинної документації

розробка форм внутрішньої звітності

організація процесу бюджетування, внутрішнього аналізу та механізму контролю

розробка нормативного забезпечення організації управлінського обліку банку

визначення працівників, які будуть безпосередньо здійснювати управлінський облік

Рис. 1. Особливості системи управлінського обліку банку

УДК 657.01

Усатенко О.В., к.е.н., доц.
Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗОБОВ’ЯЗАННЯ» КОМПАНІЙ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ДЛЯ ЦІЛЕЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

В практичній діяльності поняття «зобов’язання» трактують, частіше всього, з юридичної точки зору, як господарські відносини, які регулюються правом. Жиглей І.В. зазначила, що у бухгалтерському обліку право займає одне з провідних місць. Те, що бухгалтерський облік підлягає нормативному регулюванню, є положенням конвенційним [1]. За Ф.Ф. Бутинцем, в силу існування відносин, одна сторона уповноважена вимагати від іншої здійснення господарських операцій: передачі майна, виконання робіт, надання послуг, а інша сторона зобов’язана виконувати вимоги щодо предмету зобов’язання і має при цьому право вимагати відповідну винагороду – сплату коштів, зустрічні послуги [2, с. 426–427]. Таким чином, сутність зобов’язання складається з прав та обов’язків сторін. Орлов І.В. відмічає, що зобов’язання, що відображаються в бухгалтерському обліку, мають юридичний та економічний зміст. В широкому розумінні зобов’язання виникають як управлінський правовий акт замовлення або державний контракт. У вузькому значенні – зобов’язання виникають із господарського договору, укладеного за простою згодою сторін; з інших підстав, що не суперечать закону; за результатами конкурсу, тендеру, іншого публічного торгу [3, с.249]. Юридичним фактом появи господарських зобов’язань є підписання господарського договору між суб’єктами господарювання. Згідно Цивільного кодексу України господарський договір є однією з найпоширеніших підстав для виникнення зобов’язань. Свою діяльність КУА (компанії з управління активами) проводять за винагороду від власного імені на підставі договору про управління активами. Це означає, що окрім загальних складових, поняття «зобов’язання» компаній з управління активами містить і специфічні. На рис. 1 представлені специфічні складові правового визначення поняття «зобов’язання» компаній з управління активами. Тобто, правовий зміст специфіки зобов’язань КУА полягає в управлінні активами венчурних фондів, відповідно суб’єктами зобов’язань є компанії з управління активами та венчурні фонди. Сторона, яка має право вимагати від іншої сторони виконання певної дії, називається кредитором, а сторона, яка зобов’язана виконати вимогу кредитора – боржником. В залежності від змісту та спрямованості дії та вимоги, кредитором чи боржником може бути як КУА, так і венчурний фонд.

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначають економічну сутність зобов’язань. Фінансова сутність зобов’язань передбачає

обмін ресурсами, які мають грошовий вимір. Крім того, зобов'язання повинно бути локалізоване у часі, тобто повинен бути момент настання зобов'язання і період часу, протягом якого воно діє. При цьому зобов'язання повинно бути юридично обумовленим.

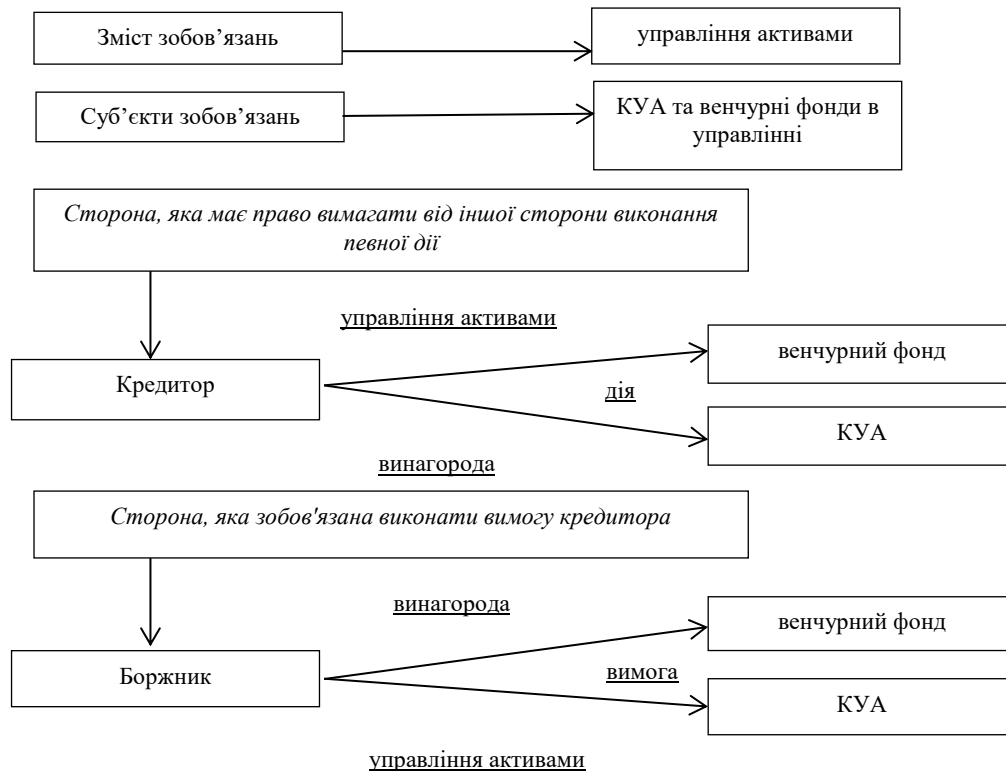

Рис. 1 Специфічні складові визначення поняття «зобов'язання» компаній з управління активами

В практичній діяльності бухгалтерів, під поняттям «зобов'язання» розглядається тільки кредиторська заборгованість, що значно обмежує та звужує це поняття, оскільки воно не виражає всієї сутності. Кредиторська заборгованість є лише одним з видів зобов'язань, отже багато видів зобов'язань не підпадають під визначення кредиторської заборгованості. При цьому ототожнення бухгалтерського поняття «зобов'язання» з поняттям «заборгованості» не є цілеспрямованим [3, с.249]. Тобто, враховуючи вищевикладене, визначено найбільш сутнісне поняття «зобов'язання» компаній з управління активами з бухгалтерської точки зору, яке найбільш повно розкриває сутність цього терміну. Зобов'язання компаній з управління активами – це розрахункові відносини між КУА та іншими суб'єктами господарювання, у тому числі венчурними фондами в управління, у процесі господарської та венчурної діяльності, а також власними працівниками, які є

джерелом формування фінансових ресурсів діяльності компаній та мають бути погашені шляхом передачі активів або наданням послуг.

Список використаної літератури:

1. Жиглей, Ірина Вікторівна. Бухгалтерський облік соціально відповідальної діяльності: теорія, методологія, організація : автореф. дис ... д-ра екон. наук : 08.00.03 / Ірина Вікторівна Жиглей; В.о. Житомир. держ. технол. ун-т. – Житомир : Б.в., 2011. – 37 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст]: підруч. для студ. спеціальності «Облік і аудит» вищ. навч. закл.; за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 7-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2006. – 832 с.
3. Орлов І.В. Сутність поняття «Зобов'язання»: Аналіз наукових джерел // Вісник Житомирський державний технологічний університет. Економічні науки. – 2010. – № 1. – С. 249.

УДК 657.41/.442.4:336.647/.648

**Хоменко Г.Ю., к.е.н., ст. викладач кафедри обліку і аудиту
Захарчук Д.В., магістрант
Житомирський державний технологічний університет**

ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕНЧУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ ВЕНЧУРНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Венчурне інвестування виступає альтернативним джерелом залучення вільних ресурсів на довгостроковий період, що дозволяє реалізувати перспективні проекти, які спрямовані на впровадження інновацій та новітніх технологій у діяльність підприємств. Діяльність венчурних фондів спрямована на поширення та впровадження інновацій в економіку країни, стимулювання науково-технічного прогресу з метою підвищення конкурентоспроможності країни на світовому ринку. Саме капітал венчурних фондів є єдиним ефективним джерелом фінансування інноваційної діяльності підприємств, що розвиваються і потребують значних додаткових фінансових ресурсів.

Суб'єктами венчурного підприємництва є інвестор (або інвестиційний комітет), венчурні капіталісти та підприємства-реципієнти. Венчурні капіталісти є посередниками між інвесторами або інвестиційним комітетом. Вони представляють загальні інтереси групи інвесторів без вкладення власних коштів у підприємства-реципієнти, приймають активну участь в управлінні діяльністю інвестованих підприємств і отримують лише частину прибутку від збільшення ринкової вартості об'єкта вкладення.

Венчурна діяльність є досить ризиковим бізнесом. Для інвестора найбільший ризик полягає у вкладенні фінансових ресурсів в діяльність підприємств, відносно яких немає впевненості у поверненні вкладених коштів

та отриманні прибутків, так як певні гарантії в такому фінансуванні взагалі не надаються. Для підприємства-реципієнта, в свою чергу, негативною стороною такого фінансування є повна або часткова відстороненість від управління підприємством та у розподілі значних прибутків.

Венчурний капітал пов'язаний з інноваціями. Він є критичним чинником в інноваційному процесі. Капітал венчурного інвестиційного фонду відноситься до найбільш ризикованого, що відрізняє його від інших видів капіталу. Він не повертає вкладені у нього інвестором кошти і не виплачує відсотки на них. Значні ризики венчурного інвестування зумовлені також і специфікою об'єкта вкладення, зокрема малі та новостворені підприємства характеризуються своєю непублічністю на початкових стадіях розвитку бізнесу.

У процесі дослідження та виявлення специфічних характеристик венчурного інвестування виявлено їх вплив на відображення венчурної діяльності в системі бухгалтерського обліку, що представлено в таблиці 1.

Представлені особливості венчурної діяльності, зумовлюють значний вплив на систему бухгалтерського обліку, який проявляється у формуванні інформації в системі бухгалтерського обліку щодо венчурної діяльності у формі групування даних щодо напрямів венчурної інвестиційної діяльності, стадій, форм фінансування, етапів.

Таблиця 1

Особливості відображення венчурної діяльності в системі бухгалтерського обліку: теоретичні аспекти

№ з/п	Особливості венчурної діяльності	Відображення в бухгалтерському обліку
1	Участь венчурного капіталіста в управлінні інвестованим підприємством	Бухгалтерський облік повинен забезпечувати управління достовірною та оперативною інформацією про здійснювані операції за участі венчурних інвестицій, а також про результати таких операцій та їх вплив на ринкову вартість інвестованого підприємства, з метою прийняття своєчасних та ефективних управлінських рішень
2	Процес швидкого збільшення статутного капіталу підприємства-реципієнта	Бухгалтерський облік (в частині аналітичного обліку) повинен надавати детальну інформацію про структуру статутного капіталу, номінальну вартість акцій, дивідендну політику та частку кожного засновника
3	Отримання венчурних інвестицій без застави та відсотків за кредит	Бухгалтерський облік повинен забезпечувати оперативною інформацією про фінансове становище інвестованого підприємства, в частині його кредитоспроможності та платоспроможності, що надасть можливість інвестору адекватно оцінити реальний рівень ризиків та можливий рівень доходності в майбутньому, а також впевнитись в поверненні вкладених коштів

Рахунки бухгалтерського обліку, в свою чергу, акумулюють інформацію про витрати, понесені в ході здійснення венчурної інвестиційної діяльності, за

місцями їх виникнення, центрами відповідальності та джерелами фінансування. Крім того, формування аналітичних розрізів групування бухгалтерських даних здійснюється з метою прийняття своєчасних та ефективних управлінських рішень.

З особливостей венчурної інвестиційної діяльності визначено основні принципи її обліку, до яких входить:

1) формування інформації в системі бухгалтерського обліку, яка передбачає групування даних щодо напрямів венчурної інвестиційної діяльності, стадій, форм фінансування, етапів;

2) формування на рахунках бухгалтерського обліку інформації про витрати, понесені в ході здійснення венчурної інвестиційної діяльності, за місцями їх виникнення, центрами відповідальності та джерелами фінансування;

3) формування аналітичних розрізів групування даних бухгалтерського обліку з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Висновки. Отже, актуальним є вирішення питань, які пов'язані саме з обліковим відображенням венчурних інвестицій в системі бухгалтерського розвитку як у підприємства, в яке вкладають венчурний капітал (підприємство-реципієнт), так і у венчурного інвестора, який не дивлячись на достатньо високі ризики такого інвестування, вкладає власні кошти в діяльність та розвиток інноваційних підприємств.

УДК 657.1:630 (043.3)

Шавурська О. В., к.е.н.

Житомирський торгівельно– економічний коледж КНТЕУ

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЕКОЛОГІЧНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Знеліснення території є глобальною проблемою сьогодення, оскільки призводить до зміни клімату, деградації ґрунту, зниження обсягів природного відтворення лісових ресурсів та зникнення багатьох цінних порід лісових культур. Підприємства лісового господарства щорічно витрачають значні кошти на охорону та відтворення лісових ресурсів.

Для забезпечення функціонування вітчизняних підприємств лісового комплексу на принципах стійкого розвитку необхідною умовою є врахування економічних, екологічних соціальних цілей в управлінні. Стійке лісокористування має базуватися на екосистемному підході до управління підприємствами лісового господарства. У зв'язку з цим потрібна оперативна та достовірна облікова інформація про витрати

підприємства, зокрема екологічні. Це зумовлює потребу в розробці теоретико–методичних засад облікового забезпечення екологічних витрат.

В економічній літературі та в законодавчих актах поки не сформовано єдиної точки зору щодо трактування змісту поняття «природоохоронні витрати» та «екологічні витрати». Деякі автори ототожнюють поняття «екологічні витрати», «витрати забруднення», «витрати природоохоронного призначення», «витрати на природоохоронну діяльність», що ускладнює відображення їх в обліку.

У Методичних положеннях з організації державного статистичного спостереження щодо витрат на охорону навколишнього природного середовища використовується термін «витрати на природоохоронні заходи», до яких віднесено капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища.

За результатами аналізу дефініцій поняття “екологічні витрати” виокремлено декілька підходів до їх трактування. Відповідно до першого підходу екологічні витрати – це витрати на попередження та ліквідацією наслідків забруднення в ході звичайної діяльності суб’єкта господарювання. Прибічники другого підходу вважають, що витрати на охорону навколишнього природного середовища та витрати на знешкодження викидів та скидів, на попередження впливу, на переробку та / або утилізацію відходів виробництва є екологічними. Згідно з третім підходом витрати на підтримку якості навколишнього природного середовища, природо– ресурсного потенціалу; відновлення природних ресурсів є екологічними.

Таким чином, екологічними є витрати, що пов’язані з охороною навколишнього природного середовища, раціональним використанням природних ресурсів для забезпечення екологічної рівноваги. Вважаємо, що поняття “екологічні витрати” є більш ширшим ніж “природоохоронні витрати”, оскільки включає витрати на охорону, відтворення, використання навколишнього природного середовища, а також витрати на попередження наслідків шкідливого впливу, і на підтримку якості навколишнього природного середовища, природо– ресурсного потенціалу.

Екологічні витрати можна об’єднати у такі групи:

- витрати на охорону та раціональне використання природних ресурсів;
- екологічний податок, штрафи та інші обов’язкові платежі щодо екологічної діяльності підприємства;
- капітальні інвестиції та витрати на капітальний ремонт, поточні витрати на утримання та експлуатацію основних засобів природоохоронного призначення;
- витрати на оплату послуг екологічного характеру сторонніх підприємств та організацій.

Підприємства лісового господарства – це специфічні організаційні структури, які займаються посадкою, вирощуванням, доглядом, і охороною лісових ресурсів, а також заготівлею та реалізацією лісової продукції. Основним завданням цих підприємств є підвищення продуктивності, досягнення та підтримка високого рівня санітарного стану лісових ресурсів і забезпечення стабільної життєздатності лісових екосистем, забезпечення належної охорони і захисту лісових ресурсів.

Відповідно до діючої практики бухгалтерського обліку підприємств лісового господарства екологічні витрати не виділяються в окрему групу, а включаються у загальну суму собівартості продукції лісозаготівель. Проте на підприємствах лісового господарства слід виокремлювати поточні та капітальні екологічні витрати.

До поточних екологічних витрат підприємств лісового господарства відносимо наступні:

- на розробку та впровадження новітніх екологізованих технологій;
- витрати на підготовку та освоєння виробництва та покращення якості лісогосподарської продукції;
- витрати на впровадження екологічно чистих виробництв, утримання очисних споруд;
- платежі за викиди забруднюючих речовин у природне середовище (плата за забруднення навколишнього середовища в межах встановлених норм, лімітів і плата за понадлімітне забруднення);
- витрати на ліквідацію наслідків стихійних лих (пожеж, буревіїв, вітровалів, тощо);
- витрати на утилізацію відходів лісозаготівлі;
- рентна плата за використання лісових ресурсів та земель лісового фонду.

До капітальних екологічних витрат відносимо:

- витрати на проведення гідролісомеліоративних робіт;
- витрати на придбання обладнання для боротьби із шкідниками та хворобами лісу;
- витрати на придбання мінеральних добрив для підвищення продуктивності земель лісового фонду;
- витрати на страхування лісових насаджень.

Виокремлення зазначених поточних і капітальних екологічних витрат спрямоване на визнання ефективності здійснених заходів щодо охорони, відтворення, а також попередження наслідків шкідливого впливу на лісові ресурси.

Frumusachi Ludmila, PhD.

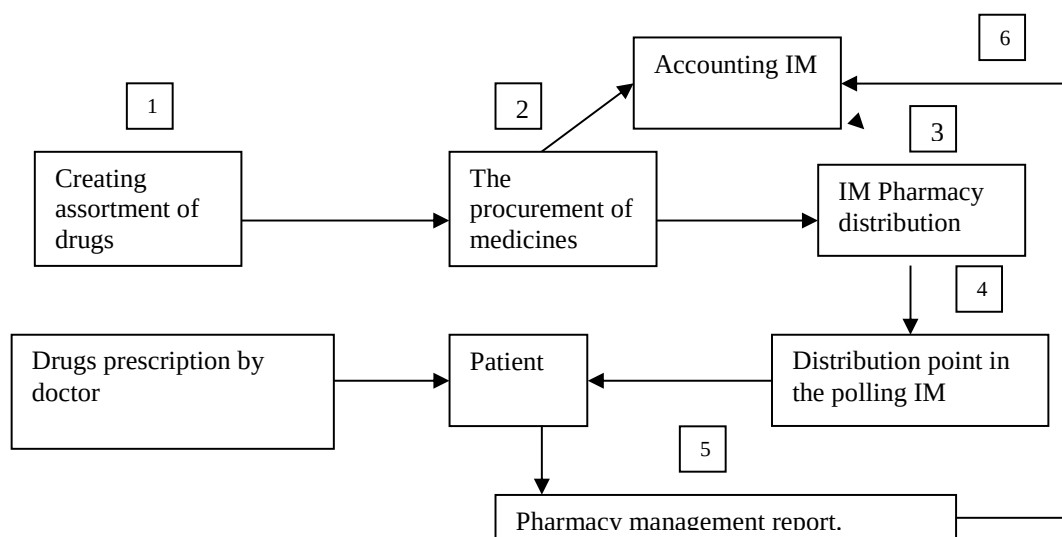
The Academy of Economic Studies of Moldova

ACCOUNTING FOR SUPPLY MEDICAL INSTITUTIONS WITH MEDICINES

A serious problem of public health service institutions is the supply of medicines and other medical products, because purchase cycle has essential features first we follow its steps shown in the following diagram.

Scheme 1

Circulation of medicines in hospitals

Source: elaborated by author

Creating assortment of drug represent first phase in providing the patient with necessary drugs and can be presented in the following table.

Table 1

Cycle supply medicines and other products for medical institutions rendering

Step 1 Planning of need to purchase	Action 1	Pharmacotherapeutic committees, joint working group to purchase the necessary medicines determined for each medical institution.
	Action 2	Senior staff of the Ministry of Health determined medications needs to achieve national programs.
	Action 3	Presentation drug requirements for Medicines and Medical Devices Agency systematization.
Step 2 The procedure for procurement	Action 1	Public Procurement Agency and remittance tender documents.
	Action 2	Public procurement procedures
Step 3 The designation winner	Action 1	Bid evaluation is carried out according to the qualitative requirements of medicines included in the lists for centralized procurement.

	Action 2	Choosing the winner based on the use of tender evaluation criteria which can not be changed during the application of the procurement procedure.
	Action 3	Registration of contracts with the Public Procurement Agency.
	Action 1	Medical institutions enter into contracts with designated winners.
Step 4 Ending contracts	Action 2	Contracts is checked and coordinated with the Medicines and Medical Devices Agency.
Step 5 The performance of contracts	Action 1	Sending a copy of the registered contract provider and medical institutions.
	Action 2	Making public procurement contract.

Source: elaborated by author

Shipping bills and transport or invoices constitutes the basis for the daily registration of drugs purchased from traders, which represents **the second stage**.

For recording and management inputs, outputs and stocks of medicines in medical institutions there is hospital pharmacy. So, drugs are distributed in their pharmacy which represents **the third stage** of movement of drugs.

The dispensing of drugs from pharmacy is organizing if possible in each polling of “Point distribution of pharmaceutical products” which is **the fourth stage** of movement of drugs. Drugs from the hospital pharmacy is performed for specific patient based on the document The purchase order – delivery (free) and prescription Sheet. The purchase order– delivery is the document financial primary recording material containing prescription drugs, other pharmaceuticals, para– pharmaceuticals and supplies department and prescribed personal needs of the patient.

If the supply of staff does not allow the drug delivery points, the ward this function is performed by nurse – head of department. At the end of the month, she calculates the amount generalizing document for each group of material released and the total amount monthly. The total amounts in this document are included in pharmacy management report. Accountant responsible for bookkeeping medicines and medical use, must verify the selective correctness track of medications in the pharmacy and wards and to confirm by signature checking documents.

At the end of each month Head pharmacist drawn the annual report of pharmacy which is **the fifth stage** of movement of drugs.

Pharmacy management report is drawn up in 2 copies which are signed by the Head pharmacist and presented the institution's accounts no later than the 5th of the following month the reporting month representing **the sixth stage**.

In conclusion we mention that medical institutions accounting must ensure proper organization track of medications and of articles for medical use, performs primary control over the accuracy of the documents and conducts ongoing assessment of statements of drugs in pharmacy and polling institution.

УДК 657.1

Юхименко-Назарук І.А., к.е.н., доц.
Рівненський державний гуманітарний університет

ВИНИКНЕННЯ КРЕАТИВНОГО ОБЛІКУ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОБЛІКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Зміна соціально-економічного укладу в Україні на початку 1990-х років, що характеризувалась переходом від планової до ринкової економіки, зумовила необхідність трансформації національної системи бухгалтерського обліку. Соціалістична модель бухгалтерського обліку, яка була орієнтована на формування інформації для ефективного функціонування системи народногосподарського планування та системи контролю за збереженням соціалістичної власності, була замінена на ринкову облікову модель, що має забезпечувати формування інформації для внутрішніх і зовнішніх користувачів. Облікова інформація згідно ринкової облікової моделі стає інформаційним продуктом для інвесторів та позичальників, які використовують її для формування поведінки на фінансовому ринку, а також є базовим джерелом для функціонування системи управління.

Такий процес трансформації облікової системи можна назвати її лібералізацією, оскільки він передбачає значне розширення свободи дій суб'єктів ведення та організації бухгалтерського обліку, що може бути реалізована через облікову політику та механізм професійного судження. Лібералізація в бухгалтерському обліку передбачає зняття одноманітних обмежень щодо визнання облікових об'єктів (зміна набору критеріїв визнання), введення їх більш розгалуженої структури з урахуванням особливостей функціонування підприємств в умовах ринкової економіки (цінних паперів, фінансових інструментів, нематеріальних активів, гудвілу та ін.), зменшення кількості облікових правил та формування набору альтернативних варіантів, серед яких відповідним суб'єктом може бути здійснено обґрунтований вибір.

На сьогодні історичний процес лібералізації облікових систем набув характеру глобальної тенденції, що охоплює значну кількість країн, основним двигуном якого є стратегія гармонізації національного облікового законодавства на основі використання МСФЗ. Процес запровадження МСФЗ як моделі глобальних стандартів в сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності підтримується значною кількістю провідних організацій, зокрема, Світовим Банком, Міжнародним валютним фондом, “G20”, Базельським комітетом, Міжнародною організацією комісій з цінних паперів та Міжнародною федерацією бухгалтерів. За даними представників IASB [1, с. 3] на кінець 2015 року більше ніж в 100 країнах для публічних компаній необхідним є застосування МСФЗ, в той же час в 140 інших юрисдикціях дозволено використовувати МСФЗ з урахуванням деяких обставин.

Впровадження у 1999 р. в Україні системи національних П(С)БО в практичну діяльність підприємств, які на думку експертів більше ніж на 80% відповідали МСФЗ, зумовило необхідність формування облікової політики на основі здійснення професійних суджень щодо тих елементів методології бухгалтерського обліку, щодо яких в стандартах були наявні альтернативні варіанти (методи нарахування амортизації, методи оцінки запасів при їх вибутті тощо). Лібералізація процесу функціонування облікової системи призвела до виникнення значної кількості проблем як у науковців, які повинні були розробити теоретико-методологічні аспекти реалізації облікової політики підприємства, визначити її місце та роль в системі бухгалтерського обліку, а також у бухгалтерів-практиків, які повинні були змінити своє ставлення до облікової системи як засобу генерування інформації, що використовується для прийняття різних видів економічних рішень.

Загальним і найбільш важливим наслідком лібералізації облікової системи в Україні стало підвищення ролі та значимості суб'єкта ведення обліку на підприємстві, який перетворився з ідентифікатора та реєстратора фактів господарського життя на особу, що забезпечує процес інформаційної підтримки прийняття управлінських рішень. Це призвело до підвищення рівня його відповідальності не лише за процес ведення бухгалтерського обліку, а й за результати управління підприємством.

Одним із негативних наслідків лібералізації облікової системи в Україні стало виникнення можливості широкого застосування інструментів креативного обліку, що дозволяє суб'єкту ведення обліку або іншим зацікавленим особам, які мають подібні повноваження, втручатись в процес формування облікової інформації на підприємстві та одержувати ті результати, які забезпечують реалізацію їх власних інтересів, а не інтересів всіх груп користувачів, які використовують облікову інформацію для прийняття рішень.

Варіативність облікової системи підприємства ап'орі не є негативним явищем, оскільки дозволяє створити необхідні передумови для забезпечення вибору найбільш реального і адекватного варіанту ведення бухгалтерського обліку стосовно конкретного об'єкта або господарської операції, і спрямоване на формування релевантної інформації для зацікавлених користувачів. Проте, результати креативних дій бухгалтера, які скеровуються не вищенаведеними загальносуспільними цілями, а власними інтересами або інтересами інших осіб, задіяних в процесі функціонування облікової системи (власники, фінансовий директор та ін.), вводять в оману як користувачів облікової інформації, створюючи явище інформаційної асиметрії на фінансових ринках, так і в цілому псують репутацію бухгалтерського обліку як окремого соціально-економічного інституту. З метою усунення негативних аспектів варіативності облікової системи мають бути розроблені дієві інструменти контролю процесу здійснення креативних дій бухгалтером. Лише за таких умов можна буде

позбавитись від окремих негативних вражень, які на сьогодні виникли в результаті лібералізації облікової системи в Україні.

Список використаної літератури:

1. Financial Reporting Standards for the World Economy. – London: International Accounting Standards Board, 2015. – 24 p.

УДК 657.421.3

Яковенко А. В., магістрант
Науковий керівник – Легенчук С.Ф. д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

ОБЛІК ГУДВІЛУ В КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ

Ключові слова: *гудвіл, інтелектуальний капітал, нематеріальний актив, бухгалтерський облік операцій з гудвілом, вартість, оцінка.*

Однією із останніх тенденцій вітчизняної економіки є перехід до європейського типу ведення справ, а також зростання кількості угод з придбання та злиття підприємств. Одним з напрямків, яких торкнулись зарубіжні нововведення є оцінка вартості підприємства. Сучасні підприємці відходять від застарілих стандартів радянських часів, коли за вартість підприємства приймалась виключно вартість його матеріального оснащення. На сьогодні власники великих фірм та підприємств збагнули, що гарна репутація фірми, широке коло клієнтів та висококваліфікований персонал збільшують вартість підприємства мало не вдвічі. Тому протягом останніх десятиліть в бухгалтерському обліку вченими широко обговорюється проблематика такого нового об'єкту обліку як гудвіл.

В умовах сучасного розвитку економіки, що ґрунтується на використанні інтелектуального капіталу, дослідження питань, пов'язаних з обліком гудвілу та напрямків його удосконалення обумовлює актуальність теми дослідження. Питанням бухгалтерського обліку гудвілу присвячували праці такі дослідники як С.Ф. Голов, Р.Ф. Рейли, Р.П. Швайс, С.Ф. Легенчук, Я.В. Соколов, В.В. Травін та ін.

Традиційні погляди на бухгалтерський облік і звітність вимагають перегляду з урахуванням зростання ролі інтелектуального капіталу як ключового чинника зростання вартості підприємства. До інтелектуального капіталу можемо віднести людський капітал, втілений у працівниках у вигляді досвіду та знань, здібностей до нововведень, культурі управління. Персонал компанії є складовою гудвілу, оскільки він визначає успішність будь-якого підприємства і впливає на вартість

компанії у разі купівлі– продажу. Наступною складовою можемо відмітити технічне і програмне забезпечення, патенти, торговельні марки, зв'язки. Далі – ділова репутація та зв'язки із споживачами, що характеризується такими якостями, як ступінь проникнення, розповсюдження, упевненість у тому, що споживачі і надалі віддаватимуть перевагу цьому підприємству. Все це визначає цінність компанії і значною мірою формує її ринкову вартість.

Але оцінка об'єктів нематеріальних активів, що створені працівниками підприємства самостійно, є проблемною. Унікальні об'єкти нематеріальних активів часто не враховуються у балансі, або їх облікова вартість значно нижча від ринкової, що призводить до заниження майнового стану підприємства. Тому оцінка та постановка на баланс об'єктів інтелектуальної власності дасть змогу:

- 1) збільшити ринкову вартість підприємства;
- 2) забезпечити облік активів підприємства та оптимізувати їх співвідношення;
- 3) визначити вартість підприємства у разі купівлі– продажу та ін.

Визначити і оцінити величину інтелектуального капіталу можна через гудвіл. Але даний нематеріальний актив досі є недостатньо вивченим. Недосконалість існуючих методів його оцінки обумовлює необхідність розробки методики визначення вартості гудвілу, закріпленої у нормативно– правових актах.

Нормативну базу застосування гудвілу складають Міжнародні стандарти фінансової звітності та Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (табл.).

Таблиця

Порівняння норм використання гудвілу відповідно до МСФЗ та П(с)БО

<i>Характеристика</i>	<i>МСФЗ [1, 2]</i>	<i>П(с)БО [3, 4]</i>
Розподіл гудвілу	Гудвіл розподіляється на кожну одиницю, що генерує грошові кошти.	
Умови проведення перевірки зменшення корисності гудвілу	1. Балансова вартість одиниці, що генерує грошові кошти, до якої включається гудвіл > суму її очікуваного відшкодування	1. Зменшення ринкової вартості активу протягом звітного періоду на суттєво більшу величину, ніж очікувалось. 2. Перевищення балансової вартості чистих активів підприємства над їх ринковою вартістю.
Кількість етапів перевірки	1	Законодавством не регламентовано
Відновлення корисності	Заборонене	Існує
Амортизація	Не нараховується	

Джерело: розроблено автором

Облік гудвілу регулюється значною кількістю нормативних актів, кожен з яких по– різному трактує як саме поняття гудвілу так і порядок його відображення у бухгалтерському обліку. Українське законодавство передбачає визнання та оцінку гудвілу лише при придбанні підприємства як цілісного майнового комплексу. Гудвіл ж, створений усередині підприємства, у

фінансовій звітності не відображається, що свідчить про головну відмінність цього активу від інших нематеріальних активів. Відповідно, відкритим залишається питання оцінки внутрішньо створеного гудвілу, адже якщо її невірно провести, то розрахунок вартості підприємства, як і його інвестиційна привабливість, можуть не відповідати дійсності.

Список використаної літератури:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 “Зменшення корисності активів” від 01.01.2012 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_047
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 3 “Об’єднання бізнесу” від 01.01.2012 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_006
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 “Об’єднання підприємств” від 07.07.1999 / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 “Об’єднання Зменшення Акорисності активів ” від 24.12.2004 / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0035-05>

СЕКЦІЯ 2

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

УДК 657.1

Григоревська О.О., к.е.н., доц.
Київський національний університет технологій та дизайну

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ВНЗ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ

Розвитку економічних відносин вимагає від вищих навчальних закладів дотримання ряду правил, в тому числі підприємницького характеру, для успішного функціонування в ринковому середовищі. Це зумовлює застосування різних методів економічної і фінансової оцінки їх діяльності при прийнятті управлінських рішень. Саме в таких умовах набуває актуальності своєчасне виявлення ознак, що свідчать про ступінь ефективності діяльності вищого навчального закладу. Ці обставини сприяють пошуку нових підходів до оцінки ефективності управління ВНЗ як суб'єкта ринкових відносин.

При значній кількості досліджень проблем економічного аналізу ВНЗ залишається неврахованим та недостатньо розробленими питання методики аналізу показників ефективності управління на рівні вищого навчального закладу, який має свої особливості і як суб'єкт ринкових відносин, і як державна установа.

Забезпечення ефективності функціонування освітньої галузі в системі ринкових відносин залежить від ряду зовнішніх та внутрішніх факторів. Ефективність роботи ВНЗ визначається тим, як швидко заклад зорієнтується в конкурентному середовищі, та яку стратегію розвитку вибере, які методи та інструменти використає для реалізації поставлених перед ним нових задач.

Вважаємо, що найкращий спосіб оцінити ефективність управління вищого навчального закладу – це проаналізувати стан його діяльності, що передбачає збір необхідної інформації про ВНЗ, враховуючи дані про господарську діяльність за останні роки, фінансовий стан, рентабельність та перспективи розвитку.

Таким чином, ефективність діяльності є індикатором рівня управління, що обумовлює розвиток вищого навчального закладу, а також об'єкт, що виражає

певні господарські процеси, який в контексті нашого дослідження визначено об'єктом аналізу.

Не дивлячись на специфіку діяльності ВНЗ, їх аналіз, зазвичай, виконується на основі загальної схеми, притаманної логіці проведення економічного аналізу будь-яких підприємств, установ та організацій, яка включає в себе спеціальні розділи та складові, які узагальнено в модель, представлену на рис. 1. Модель економічного аналізу діяльності ВНЗ представлена у вигляді сформованих завдань: оцінка динаміки, обсягів та структури ресурсів ВНЗ в умовах реальної автономії, аналіз господарської діяльності ВНЗ, оцінка значень індикативних показників ефективності управління ВНЗ, пошук шляхів оптимізації індикаторів ефективності управління закладу; об'єктів у вигляді індикаторів ефективності діяльності ВНЗ, згрупованих у однорідні блоки; суб'єктів в особі спеціалізованих структур Міністерства освіти і науки та керівництва навчального закладу; етапів економічного аналізу діяльності у частині забезпечення ефективності управління ВНЗ, які включають у себе: аналітичне обґрунтування та встановлення рівня ефективності діяльності ВНЗ, аналіз результатів господарської діяльності закладу, аналітичне забезпечення обґрунтування джерел та способів забезпечення підвищення ефективності управління навчальних закладів, аналітичне обґрунтування виникнення ризиків та шляхів їх мінімізації через розрахунок індикативних показників, що визначають ефективність управління навчальних закладів.

Кожна із зазначених складових потребує окремої уваги. Проте зупинимось детальніше на однорідних блоках, які визначають оригінальність запропонованої моделі. Нами виділено чотири блоки, до яких запропоновано показники ефективності діяльності, які, на нашу думку, у повному обсязі характеризують більшість аспектів функціонування ВНЗ з позиції фінансового стану, кадрового забезпечення та контингенту студентів. Блок 1 – «Аналіз фінансового стану» має такі показники як: аналіз капіталу, фінансової стійкості та майнового стану. До Блоку 2 – «Аналіз кадрового забезпечення» віднесено: коефіцієнт плинності кадрів, коефіцієнт якісного складу за науковим ступенем і вченим званням, коефіцієнт якісного складу за основним місцем роботи за загальною чисельністю та у частині кандидатів і докторів наук, доцентів і професорів, коефіцієнт якісного складу за забезпеченістю освітніх програм докторами наук. До Блоку 3 – «Аналіз взаємозв'язку «Фонд оплати праці – Контингент за державним фінансуванням – Якісний склад НПП»» віднесено аналіз взаємозв'язку між ФОП і контингентом за джерелами фінансування та між ФОП і якісним складом НПП. Блоку 4 – «Аналіз контингенту студентів» містить: розрахунки коефіцієнтів співвідношення кількості студентів на одну штатну одиницю НПП, оборотності прийому студентів, співвідношення студентів-контрактників і бюджетників.

На основі виділених складових розроблено модель економічного аналізу діяльності ВНЗ у частині забезпечення ефективності управління в умовах реальної автономії. Модель включає в собі завдання аналізу, об'єкти, суб'єктами та етапами аналізу. Оригінальністю моделі є об'єкти аналізу, що представлені блоками показників ефективності діяльності: аналіз фінансового стану, аналіз кадрового забезпечення, аналіз взаємозв'язків фонду оплати праці з контингентом за джерелами фінансування та якісним складом НПП, аналіз контингенту студентів. Кожен блок містить ряд показників ефективності діяльності ВНЗ.

Практична цінність запропонованої методики полягає в розширенні аналітичного інструментарію економічного аналізу освітнього закладу та можливості об'єктивного оцінювання рівня ефективності управління ВНЗ в умовах реальної автономії на основі виділених індикативних показників. В перспективі подальших досліджень планується розробка методичного підходу до стратегічного вибору ВНЗ на основі оцінки рівня реальної автономії та ефективності управління ВНЗ.

УДК 338.48 ББК 65.433

Карчевская Е. Н., к.геогр.н. доц.
*Гомельский государственный технический университет
им. П.О. Сухого*

МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО АНАЛИЗА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ГОСТИНИЧНОГО ХОЗЯЙСТВА

Традиционно анализ деятельности предприятий гостиничного хозяйства проводится с использованием таких экономических показателей, как коэффициент средней годовой загрузки, индекс прибыльности и индекс ликвидности номерного фонда. Однако этих показателей не достаточно для объективной оценки предприятий индустрии туризма.

В рамках настоящего исследования был проведен комплексный анализ работы предприятий гостиничного хозяйства административных районов Гомельской области как структурного элемента материально-технической базы туристско-рекреационного комплекса Гомельской области. Было обследовано 23 предприятия размещения туристов Гомельской области, расположенные в различных населенных пунктах всех административных районов. Анализ работы предприятий проводился на основании количественных (статистических) и качественных (результаты маркетинговых исследований) показателей.

Используя статистические данные, получен коэффициент средней годовой загрузки гостиниц области, представляющий собой отношение

количества проданных номеров к количеству номеров, пригодных к эксплуатации. Рассчитаны индекс прибыльности номерного фонда и индекс ликвидности номерного фонда.

Для подведения итогов количественного анализа работы предприятий гостиничного хозяйства был использован интегральный показатель развития инфраструктуры туризма (1):

$$I_{инфр.} = \sum_{i=1}^n \frac{w_i}{Q} v_j, (1)$$

где $I_{инфр.}$ интегральный показатель развития инфраструктуры туризма административного района,

w_i - величина показателя административного района;

v_j - весовой коэффициент показателя;

Q - величина фактора региона.

Анализ работы предприятий гостиничного хозяйства был проведен также на основании качественных (результаты маркетинговых исследований) показателей.

Средняя оценка качества гостиничных услуг определялась по формуле (2):

$$O_{сред.} = \sum_{i=1}^n \frac{w_i * v_j}{n}, (2)$$

где $O_{сред.}$ средняя оценка параметра качества предприятий размещения населенного пункта,

w_i - величина показателя предприятия размещения;

v_j - балл значимости показателя;

n - количество исследуемых предприятий размещения.

Затем найден показатель «Уровень качества», представляющий собой отношение полученной средней оценки параметра качества к количеству используемых для оценки баллов. Показатель уровня качества дает возможность наглядно представить, насколько (в процентах) реализован данный параметр в исследуемом предприятии или населенном пункте.

Для оценки использовались следующие параметры: внешний вид здания гостиницы; качество работы обслуживающего персонала; чистота номеров; оформление номеров; техническое состояние номеров; исправность работы техники; оснащение мебелью и инвентарем; наличие предприятий питания; наличие дополнительных услуг; наличие парковки; близость от остановок общественного транспорта; качество проведенного ремонта.

Поскольку в нашем исследовании был проведен как количественный анализ деятельности предприятий инфраструктуры (по статистическим данным), так и качественный (анализ качества), были сопоставлены их результаты. Для этого определен ранг значения показателя уровня качества для каждого обследованного населенного пункта. Таким же образом проведено ранжирование населенных пунктов по значению интегрального показателя работы предприятий размещения. Затем определена разница (в баллах) между рангами двух методов исследования.

Как показал анализ, разница между двумя показателями незначительная. Следовательно, можно полагать, что полученные результаты достоверны. Кроме того, был рассчитан коэффициент корреляции между двумя массивами данных: между рангами качественной оценки (уровень качества) и между рангами количественной оценки, полученной на основании статистических данных (интегральный показатель работы предприятий размещения).

На основании анализа экономических показателей в территориальной структуре Гомельской области выделены две группы гостиниц. Первая группа – крупные гостиницы, расположенные в удобном транспортно-географическом положении. Их транзитное положение и наличие крупных промышленных предприятий обеспечивает приток туристов. Вторая группа гостиниц – маломестные средства размещения. Эта группа наиболее динамична, характеризуется часто меняющимся составом. Гостиницы, обладающие высоким уровнем качества услуг, можно рассматривать как потенциальные для создания номеров повышенной комфортности.

УДК 657

Маслюк В.Л., аспірант

Житомирський державний технологічний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ АНАЛІЗУ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ: НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

Об'єднання активів з метою спільного інвестування є популярним, як у всьому світі, так і в Україні. Однак, враховуючи нестабільний соціально-економічний стан в країні, зростає ризик прийняття неефективних рішень стосовно методів ведення господарської діяльності. Це зумовлено відсутністю об'єктивних та достовірних даних про ризикоутворюючі фактори впливу на діяльність інвестиційних фондів.

Діяльність інститутів спільного інвестування (далі – ІСІ) знаходиться під впливом багатьох підприємницьких ризиків, викликаних факторами зовнішнього та внутрішнього середовища, пов'язаних з отриманням та максимізацією прибутку від інвестування. В результаті чого, встановлено, що

наразі нагальною є проблема формування достатнього інформаційного забезпечення управління ризиками інститутів спільного інвестування задля їх мінімізації та усунення негативних наслідків. Відомості про причини виникнення ризиків інститутів спільного інвестування (ризик порушення процедури емісії, розміщення/продажу, викупу/придбання, конвертації інвестиційних сертифікатів, ризик недотримання норм диверсифікації, ризик недотримання мінімального розміру статутного капіталу фонду, ризик відкликання інвестором капіталу, ризик управління активами та їх зберігання, ризик неповернення позики, ризик оприлюднення недостовірної фінансової звітності, ризики ліквідності та прибутковості, інші фінансові ризики) дозволять забезпечити ефективність ризик-менеджменту, мінімізувати ризики та оптимізувати втрати від їх реалізації.

Слід зауважити, що невід’ємною складовою системи управління є аналіз діяльності, зокрема аналіз ризиків її здійснення. Тому своєчасно сформоване та достатнє інформаційне забезпечення та проведений, відповідно до нього, аналіз ризиків діяльності інститутів спільного інвестування є запорукою ефективності інвестиційного фонду та високого рівня прибутковості вкладів його учасників.

Зауважимо, що ІСІ згідно КВЕД 64.30 «Трасти, фонди та подібні фінансові суб’єкти» функціонують з метою об’єднання цінних паперів або інших фінансових активів, без управління від імені акціонерів або бенефіціаріїв. Портфелі цінних паперів оформляються відповідно до індивідуальних вимог з метою досягнення певних інвестиційних характеристик, таких як диверсифікація, ставка прибутковості та зміна рівня цін. Такі фонди (ІСІ) одержують відсотки, дивіденди та інші доходи від майна, але в них майже немає найманого персоналу та ніякого доходу з продажу послуг. Тому, виходячи з того, що основним предметом діяльності ІСІ є інвестиційна діяльність, доцільним є ідентифікація інвестиційних ризиків та визначення напрямів їх аналізу з метою уникнення їх негативного впливу на результати діяльності інвестиційного фонду.

Одним із основних інвестиційних ризиків в діяльності ІСІ є ризик інвестиційного портфелю цінних паперів. Формування інвестиційного портфеля полягає в отриманні необхідного рівня прибутковості при більш низькому рівні очікуваного ризику.

Різновидів портфелів багато, тому в залежності від співвідношення дохідності та ризику визначається тип портфеля (табл. 1).

Таблиця 1. Типи портфелів цінних паперів за інвестиційними ризиками

<i>№ з/п</i>	<i>Вид портфеля цінних паперів</i>	<i>Характеристика та рівень ризику</i>
1	Портфель агресивного зростання	Спрямований на максимальний приріст капіталу (входять акції нових швидкозростаючих компаній; інвестиції в акції досить ризиковані, але можуть принести найвищий дохід)
2	Портфель середнього росту	Поряд з надійними цінними паперами включаються ризиковані фондові інструменти, при цьому гарантуються середній приріст капіталу і помірний ступінь ризику вкладень. Поєднує інвестиційні

		властивості портфельів агресивного і консервативного зростання
3	Портфель консервативного зростання	Є найменш ризикованим та складається з акцій великих компаній, стійкий протягом тривалого часу, а також націлений на збереження капіталу
4	Портфель доходу	Орієнтований на отримання високого поточного доходу – процентних і дивідендних виплат
		Портфель регулярного доходу – формується з високонадійних цінних паперів і приносить середній дохід при мінімальному ризику
		Портфель дохідних паперів – складається з високодохідних облігацій корпорацій, цінних паперів, що приносять високий дохід при середньому рівні ризику

Загальний ризик портфеля складається з систематичного ризику (ринкового – викликаний змінами таких факторів як ВВП, інфляція, рівень процентних ставок, середній по економіці рівень корпоративного прибутку, що впливають на всі активи), а також несистематичного ризику (неринкового – пов’язаний з індивідуальними особливостями конкретного активу; може бути зменшений за допомогою диверсифікації). Отже, як результат, доцільною є організація аналізу ризиків за вказаними видами інвестиційного портфелю цінних паперів ІСІ. Пропонуємо здійснювати такий аналіз шляхом визначення ступеня взаємозв’язку і напрямку зміни дохідності двох активів ІСІ через застосування показників коваріація та коефіцієнта кореляції.

Таким чином, визначені напрями аналізу інвестиційних ризиків ІСІ (на підставі портфелю цінних паперів та його ризиків) сприятимуть розвитку методичного забезпечення аналізу результатів діяльності інвестиційних фондів та встановленню ефективності обраних методів управління активами ІСІ.

УДК 657

Осадчая Т.С., к.э.н., доц.

Житомирский государственный технологический университет

УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ФОРМИРОВАНИЯ, РАСПРЕДЕЛЕНИЯ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ РЕНТЫ: ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

В современных условиях развития экономики рента, как один из видов дохода, является источником роста рыночной стоимости предприятия, источником удовлетворения социальных потребностей общества, а также механизмом, защищающим предприятие от угрозы банкротства. Для управления величиной формирования, распределения и использования ренты необходим глубокий и всесторонний ее анализ.

Динамичность хозяйственных процессов на предприятиях, частая смена условий, в которых они протекают, требуют усиления оперативности

управления с целью формирования своевременных управленческих воздействий, необходимых для их регулирования и оптимизации. Необходимая для этого информация может быть получена только с помощью оперативного анализа. Подавляющее большинство специалистов по анализу считает оперативным ежедневный анализ, который проводится в рамках рабочего дня или смены и следует непосредственно за ходом осуществления производственно-хозяйственных процессов. Такая точка зрения наиболее полно характеризует содержание оперативного анализа, отражая его главный принцип – немедленную реакцию на отклонение от необходимого уровня экономических, технических и социальных параметров деятельности предприятия.

Решение проблемы совершенствования организации и методики экономического анализа, исходя из современных требований развития экономики, многогранно и включает в себя ряд направлений: повышение комплексности анализа; акцентирование внимания на наиболее важных с точки зрения интересов собственника капитала вопросах; повышение оперативности анализа; правильное применение методических положений анализа и тому подобное. Это обуславливает необходимость в креативном подходе к созданию методики, к построению программы его проведения на различных уровнях управления деятельностью предприятий.

Характерная особенность современного этапа развития экономики заключается в том, что в процессе управления деятельностью предприятия необходимо одновременно решать не отдельные задачи, а взаимосвязанные комплексы сложных экономических, технических и социальных задач. В этих условиях важное значение приобретает фактор влияния комплексности аналитической обработки информации.

Аналитическая обработка информации - это прежде всего фундаментальное, полное исследование показателей деятельности предприятий. Однако только полнота и всесторонность не исчерпывают принцип комплексности анализа; очень важную роль играет изучение деятельности, событий, направлений развития и факторов воздействия на различных уровнях управления производством в их взаимной связи и взаимной обусловленности. Даже самая широкая группа показателей деятельности предприятия, рассматриваемая вне их глубинных связей, не может предоставить полного представления о действительном положении исследуемого объекта.

Рента является одним из видов доходов предприятия, поэтому организационно-методические положения анализа формирования, распределения и использования ренты будут базироваться на существующих методиках анализа доходов субъектов хозяйствования, которые модифицируются с учетом особенностей рентного дохода.

Целью анализа ренты является определение тенденций изменения величина ренты по ее видам, оценка эффективности формирования, распределения и использования ренты для определения путей оптимизации указанных процессов.

Для достижения этой цели предприятие должно решить ряд задач:

1. Определение тенденций изменения величина ренты по ее видам.
2. Оценка эффективности формирования, распределения и использования ренты.
3. Определение влияния факторов на формирование ренты.
4. Прогнозирование величины ренты.
5. Определение путей оптимизации формирования, распределения и использования ренты.

Объектами анализа являются процессы формирования, распределения и использования ренты как одного из видов дохода предприятия.

Форма организации экономического анализа ренты в части внутренних связей между субъектами экономического анализа и особенностей подчинения этих субъектов является такой. Пользователями результатов анализа ренты являются управленческий персонал и владельцы капитала предприятия, принимающие решения относительно процессов формирования, распределения и использования ренты. Непосредственными исполнителями аналитических работ должны быть работники высокой квалификации в специализированном аналитическом центре (управлении, отделе, секторе, бюро) или в функциональных подразделениях предприятия, ведь операции с рентой можно отнести к стратегически важным направлениям управления деятельностью предприятия.

Информационное обеспечение анализа ренты включает: - первичные бухгалтерские документы (предложенные формы) – Расчет суммы финансовой ренты от ценных бумаг, Расчет суммы финансовой ренты от депозитных вкладов, Расчет интеллектуальной ренты, Расчет земельной ренты, Расчет лесной ренты, Расчет водной ренты; - данные счетов бухгалтерского учета – 79 "Финансовые результаты"; - управленческая отчетность, сводные бухгалтерские документы (предложенные формы) – Отчет о формировании и распределении природной ренты, Отчет о формировании и распределении финансовой ренты, Отчет о формировании и распределении интеллектуальной ренты; - финансовая отчетность – Баланс (Отчет о финансовом состоянии) ф. № 1, Отчет о финансовых результатах (Отчет о совокупном доходе) ф. № 2, Примечания к годовой финансовой отчетности; - налоговая отчетность – Декларация о налоге на прибыль предприятия; - статистическая отчетность – ф. № 1 "Отчет об основных показателях деятельности предприятия", ф. № 1-б "Отчет о финансовых результатах и дебиторской и кредиторской задолженности", ф. № 1-ПП "Отчет о суммах полученных льгот по налогообложению в разрезе отдельных видов налогов и льгот по каждому виду

налога"; ф. № 22-услуги "Отчет об объеме реализации платных услуг населению", ф. № 2-б "Отчет о выпуске, реализации и обращении ценных бумаг" и другие; - прочие источники – бизнес-план, финансовый план, материалы маркетинговых исследований, материалы аудиторских проверок, результаты предыдущих аналитических исследований и тому подобное.

С целью формирования необходимой для управления информации предложены следующие этапы анализа ренты:

1. Анализ наличия и структуры ренты.
2. Анализ формирования, распределения и использования ренты.
3. Оценка эффективности формирования, распределения и использования ренты.
4. Прогнозирование величины ренты (корреляционно-регрессионный анализ).

Применение предложенных положений организации анализа позволит получать необходимую для управления формированием, распределением и использованием ренты информацию с целью достижения тактических и стратегических целей предприятия. Перспективами дальнейших исследований является построение методики анализа формирования, распределения и использования ренты на основе предложенных положений его организации.

УДК 657.421.1

Остапчук Т.П., к.е.н., доц.

Житомирський державний технологічний університет

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

На сьогодні не існує єдиної, достатньої та ефективної методики проведення аналізу використання земельних ресурсів підприємств. В нормативно-правовому полі зараз відсутні рекомендації щодо його проведення. Існує лише Лист Державної податкової адміністрації щодо Методичних рекомендацій по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій, в якому одним з розділів передбачено орієнтовні показники для проведення аналізу основних засобів. Але слід розуміти, що до складу основних засобів земельні ділянки сільськогосподарського призначення віднесені бути не можуть, оскільки вони є орендованими і використовуються господарюючим суб'єктом лише на правах користування. Таким чином, можна зробити висновок, що законодавчими актами не встановлено відповідних норм та способів, які могли б врегулювати даний процес.

Що стосується представників наукового кола, то вони також не дійшли до єдиної думки з приводу форм, методів та показників, що дозволили б в повній мірі розкрити питання використання земель у господарській діяльності підприємства. Тому пропонується нова методика економічного аналізу ефективності використання земельних ресурсів.

Завдання даного аналізу полягають в тому, щоб всебічно сприяти найповнішому і найефективнішому використанню земельних угідь при постійному нарощуванні природної родючості й недопущенні шкоди навколишньому середовищу. Рекомендації, які розроблені за результатами аналізу мають забезпечувати повне й високоефективне використання усіх угідь незалежно від призначення і рівня їх освоєння.

Для того, щоб якісно та достовірно провести аналіз використання та збереження земельних ділянок сільськогосподарського призначення аналітикам знадобиться ґрунтовна база для інформаційного забезпечення. Однозначно до складу такого масиву даних увійдуть нормативно-правові акти, що являють собою орієнтир для оперування такими активами (Земельний кодекс України та інші нормативні документи про землекористування). Наступним, не менш важливим пакетом документів є фінансова звітність підприємства за останні роки. В даному випадку, для аналізу будуть використані саме Примітки до річної фінансової звітності, де міститься інформація про всі орендовані активи підприємства, а саме земельні ресурси. Окрім цього короткий опис необхідної інформації із зазначенням операцій, пов'язаних зі зміною структури та рухом земельних ділянок містить аудиторський висновок, що складається за результатами щорічної незалежної аудиторської перевірки. Крім того слід використовувати також додаткові відомості, які може надати суб'єкт господарювання (з приводу контрагентів, заборгованостей, а також калькуляційних даних та управлінських звітів).

Запропонована методика проведення економічного аналізу використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення представлена на рис. 1.

*Рис. 1. Методика аналізу використання земельних ресурсів
сільськогосподарського призначення*

При проведенні аналізу обсягу земельних ресурсів передбачається визначення величини наявних земельних ділянок відповідно до їх нормативно-грошової оцінки та визначення загальної площі земель, що знаходяться у користуванні підприємства.

Аналіз структури передбачає поділ даної земельної площі за видами посівних площ, та визначення питомої ваги кожної площі у загальній структурі земель. Також необхідно провести аналіз відхилень у розрахунку до попереднього звітного періоду в натуральному та відсотковому співвідношенні, та відхилень характерних для пунктів структури, що відбулися у порівнянні з початком поточного звітного року.

Аналіз динаміки проводиться шляхом зіставлення показників на початок і кінець звітного періоду. За відомими даними визначаються абсолютне та відносне відхилення, а також абсолютне значення одного відсотку приросту по кожному виду активів. На основі відповідних даних формуються висновки. Даний аналіз проводиться у розрахунку за останні 3 роки.

Аналіз інтенсивності та ефективності використання земельних ресурсів характеризується розрахунком показників землевіддачі та землемісткості, які показують відповідно кількість валової продукції у ц, що припадає на 1 га наявних земель, та площу земель, необхідну для отримання 1 ц валової продукції. Запропоновані показники дещо відрізняються від існуючої методики аналізу основних засобів, оскільки є більш економічно доцільними з огляду на відсутність права власності на земельні ділянки, що перебувають у користуванні підприємства.

Наступним показником, що розраховується на даному етапі є прибутковість земель, що показує суму прибутку, яка припадає на 1 га землі та обчислюється як відношення прибутку до загальної площі земель.

Останнім показником другого етапу є землезабезпеченість. Він показує кількість земельної площі, що розраховується на 1-го працівника фірми. Даний показник розглядається у порівнянні поточного та попереднього років.

Факторний аналіз на підприємствах можна здійснюється за методом ланцюгових підстановок. Доцільно проводити факторний аналіз валового прибутку та показників рентабельності підприємства.

Факторний аналіз на підприємстві буде здійснюватися в декілька етапів:

1 етап: представлення формули розрахунку результативного показника. Визначення величини даного показника, а також факторів, що на нього впливають. Визначення послідовності зміни факторів, що впливають на результат.

$$Y_1 = a_1 * b_1 * c_1$$

Показники змінюються наступним чином:

а – змінюється першим; в – змінюється другим; с – змінюється третім

2 етап:

Розрахунок умовних величини результативного показника шляхом поступової заміни факторів.

$$Y_{M1} = a_1 * b_0 * c_0; Y_{M2} = a_1 * b_1 * c_0; Y_2 = a_1 * b_1 * c_1$$

3 етап:

Розрахунок впливу окремих факторів на зміну результативного показника.

$$\Delta Y_a = Y_{M1} - Y_1; \Delta Y_b = Y_{M2} - Y_{M1}; \Delta Y_c = Y_2 - Y_{M2}$$

4 етап:

Баланс відхилень – перевіряючий етап.

$$\Delta Y = Y_1 - Y_0 = \Delta Y_a + \Delta Y_b + \Delta Y_c$$

5 етап:

Формування висновків на основі проведених розрахунків.

Факторний аналіз є підсумковим етапом в процесі аналізу земельних ділянок сільськогосподарського призначення. Він дає змогу визначити величину впливу на показник землевіддачі усіх його складових. Окрім того за результатами цілісного комплексу аналітичних процедур можна буде оцінити стан та повноту використання земельних активів на підприємстві, а також доцільність їх оренди з погляду оптимізації витрат підприємства.

УДК 330.322

Поплавський О.О., аспірант

Житомирський державний технологічний університет

КЛЮЧОВІ ВИМОГИ ДО ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИКІВ

Обсяг створених людством даних зростає протягом останніх років вражаючими темпами (за підрахунками аналітиків кількість інформації буде подвоюватись в двічі раз в 2 роки аж до 2020 р., а потім ще швидше), при цьому знижується рівень їх захищеності та корисності (часта такої інформації складатиме всього 35 %) [3]. У зв'язку з цим в навчальній та науковій літературі приділяється значна увага якості інформаційного забезпечення аналізу різних напрямів діяльності підприємств, в тому числі й інвестиційної. До числа ключових вимог до інформації для аналізу інвестиційної діяльності

страхових компаній ми віднесли достовірність, оперативність, економічність, точність, співставність та правова коректність.

Достовірність забезпечує об'єктивний підхід до прийняття управлінських рішень. Так, емітенти цінних паперів схильні до певної «корекції» фінансової звітності в межах законодавчого поля, для збільшення власної інвестиційної привабливості. Схожі методи можуть використовувати і банківські установи, але із суттєвими особливостями через порівняно більш жорсткий рівень регламентації їх діяльності (направлених і зокрема на недопущення подібних заходів). Гучні скандали через банкрутства окремих підприємств підірвали авторитетність об'єктивних оцінок аудиторських та рейтингових агентств. Статистична інформація, підготовлена органами державної влади, також може бути підпорядкована політичній кон'юктурі.

Доцільним було б врахування думки науковців, але навіть в науковому середовищі має місце викривлення, а в окремих випадках, і фальсифікація наукових фактів. В цьому контексті можна згадати публікацію 2006 року професора Колумбійського університету Ф. Мішкіна та професора Університету Ісландії Т. Хербертссона «Фінансова стабільність в Ісландії» [5], в якій автори запевняли про стійкість економічної системи країни, ігноруючи масштабний обсяг державного боргу, що через кілька років став причиною дефолту [1]. При цьому треба зазначити, що потенційна можливість до вчинення таких дій, ще не означає їх здійснення, а поодинокі випадки зловживань та технічних помилок не обов'язково мають системний характер.

Наступна вимога до інформації стосується її оперативності. Швидке одержання достовірних даних є ключовою конкурентною перевагою учасників фінансового ринку, що засвідчується світовим досвідом фінансових операцій (найбільш яскравим прикладом чого є спекуляція Натан-Майєра після Ватерлоо у 1815 році). Оперативність одержання інформації тісно пов'язана з витратами на її збір та обробку, відповідно до чого одержання даних має бути економічно доцільним. Саме в цьому і полягає вимога до ефективності інформації для аналізу.

Окремим питанням є використання відповідних програмних продуктів для вирішення аналітичних задач, огляд яких можна зустріти в наукових публікаціях, як правило, оминаючи при цьому їх вартість. За підрахунками іноземних фахівців частка неліцензованого програмного забезпечення в Україні становить 82 % на фоні глобального значення в 39 % [6, с. 2], при цьому четверта частина таких продуктів в світі використовується в діяльності фінансово-кредитних установ, до числа яких належать і страховики, що приховує в собі катастрофічні для компаній наслідки автоматизації аналізу.

У зв'язку з чим активно розвивається галузь хмарних технологій. До числа найбільш перспективних сфер використання хмарних технологій у фінансовому секторі належить якраз аналізу великих за обсягом баз даних, що в англійських джерелах перекладається як Big Data [4]. Основними перевагами хмарних сервісів можна вважати відсутність необхідності купівлі програмних

продуктів, спеціалізованого обладнання (відповідно до системних вимог програм), економія витрат на їх впровадження, централізація та високий рівень захищеності інформації та цілодобовий доступ з будь-яких пристроїв підключених до глобальної мережі [2]. Розвиток даного напрямку вже зараз є частиною стратегії провідних страховиків світу (зокрема, АХА та Allianz), серед вітчизняних компаній такі технології також набувають популярності.

Точність та співставність інформації відображають ступінь відповідності реальному стану явищ та процесів на даний момент часу і в минулому. Особливо роль цієї вимоги проявилась під час гармонізації стандартів складання фінансової звітності до міжнародної практики та в умовах швидкого знецінення національної грошової одиниці. А правова коректність передбачає відповідність способів одержання, обробки та використання інформації вимогам нормативних актів (мова йде в основному про інсайдерську інформацію).

Виділені критерії дозволяють систематизувати інформацію для формуванні інформаційної бази для аналізу фінансових інвестицій та їх прибутковості компанії в цілому.

Список використаної літератури:

1. Голубицкий С. Момент Мински [Электронный ресурс] / Сергей Голубицкий. – Режим доступа: <http://www.klerk.ru/boss/articles/292666>
2. Облачные технологии в оптимизации бизнес-процессов компании <http://www.kp.ru/guide/oblachnye-tekhnologii-i-reshenija.html>
3. Постолатий В. BigData шагает по планете [Электронный ресурс] / Виталий Постолатий // «Российская Бизнес-газета – Инновации» №896 (18). – Режим доступа: <http://www.rg.ru/2013/05/14/infa-site.html>
4. Ayub D. Top 5 Cloud IT Predictions For Finance Sectors [Electronic recourse]/ Diaz Ayub. – Access mode: <http://cloudtweaks.com/2015/08/top-5-cloud-it-predictions-for-finance-sectors/>
5. Mishkin F. Financial stability in Iceland [Electronic recourse] / Frederic S. Mishkin, Tryggvi T. Herbertsson. – Access mode: <http://www.verslunarrad.is/files/555877819Financial%20Stability%20in%20Iceland%20Screen%20Version.pdf>
6. Seizing Opportunity Through License Compliance. BSA Global Software Survey. May 2016. [Electronic recourse]. – Access mode: http://globalstudy.bsa.org/2016/downloads/studies/BSA_GSS_US.pdf#page=5

УДК 339.137.2

Саух І.В., к.е.н., доц.

Житомирський державний технологічний університет

ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ GAP-АНАЛІЗУ У ФОРМУВАННІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Кінцевим результатом стратегічного аналізу є формування стратегії, яку обирають з декількох можливих варіантів. Зазвичай результатом застосування аналітичних процедур стає вихідна інформація, що безпосередньо впливає на систему управлінських рішень. Центральним поняттям у стратегічному управлінні є поняття стратегічного управлінського рішення, що реалізується у формі стратегії.

Наукові підходи до визначення стратегії як форми реалізації стратегічних рішень є різноспрямованими. Авторське трактування стратегії є таким: це система формалізованих і неформалізованих управлінських рішень, що формується в межах обраного напрямку діяльності, орієнтована на досягнення довгострокових цілей підприємства, сформованих з врахуванням впливу факторів зовнішнього середовища та досягнутого потенціалу підприємства. Уточнене трактування стратегії дозволило ідентифікувати змістовні ознаки стратегії, а саме: 1) фінансова стратегія завжди пов'язана зі стратегічним вибором; 2) мета фінансової стратегії – максимальне використання накопиченого потенціалу та його подальший розвиток; 3) будь-яка стратегія має низку ресурсних обмежень; 4) фінансова стратегія пов'язана з досягненням місії підприємства та його цілями і завданнями на довгострокову перспективу, що обумовлює точність таких цілей.

В контексті формування стратегії туристичних підприємств слід зважати на особливості функціонування сфери туризму, зокрема: висока чутливість до змін зовнішнього середовища; високий рівень конкуренції в галузі, динамічність, недоцільність застосування «далекоглядних» стратегій у чистому вигляді, недостатність інформаційного забезпечення для застосування традиційних західних моделей та матричних методів розробки стратегії; розрив у часі між придбанням послуги та її споживанням; значна кількість посередників; сезонні коливання попиту тощо. Для підприємств туристичної сфери вважаємо доцільним застосовувати методіку GAP-аналізу при формуванні стратегії розвитку фінансового потенціалу. Це надасть можливість сформулювати дієві управлінські стратегічні ініціативи щодо подолання розривів і на цій основі забезпечити реалізацію стратегічних планів підприємств.

Під Gap-аналізом будемо розуміти метод стратегічного аналізу, спрямований на виявлення характеру, величини та істотності розривів, а також факторів, що обумовлюють їх виникнення в ході реалізації стратегії підприємства. В залежності від виду розривів виділяють: 1) зовнішні стратегічні розриви, які спричинені впливом зовнішніх факторів макросередовища (економічні, політичні, соціально-демографічні, правові тощо); 2) внутрішні стратегічні розриви, які пов'язані з неефективною структурою внутрішнього фінансового потенціалу (інформаційний, кадровий, організаційний та ресурсний розриви); 3) змішані розриви, обумовлені впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів.

Адаптований для аналізу розвитку фінансового потенціалу туристичних підприємств акціонерного типу алгоритм застосування GAP-аналізу представлений в табл. 1.

Таблиця 1

*Основні етапи GAP-аналізу, адаптовані для аналізу розвитку фінансового потенціалу туристичних підприємств**

Назва етапу GAP-аналізу	Зміст аналітичних дій на виділеному етапі, адаптованих для фінансового потенціалу туристичних підприємств
1	2
Вибір оціночного критерію, по якому буде відбуватись оцінка розривів	На підставі використання формалізованих та неформалізованих методів розроблено інтервальну шкалу для визначення рівня фінансового потенціалу підприємств. Еталонний рівень інтегрального показника фінансового потенціалу туристичних підприємств знаходиться в межах [0; 1]
Опис поточного стану підприємства, ідентифікація головних проблемних зон, стратегічних розривів	Аналітичні дії спрямовані на виявлення стратегічних розривів між розрахованим інтегральним рівнем фінансового потенціалу, визначеним на підставі методу Евклідової відстані та неформалізованих експертних оцінок, та розробленою «еталонною» шкалою для визначення рівня фінансового потенціалу. Деталізація стратегічних розривів може відбуватись в напрямку декомпозиції загального розриву на структурні складові фінансового потенціалу та включати такі аналітичні розрізи, як «ресурсний розрив», «кадровий розрив», «організаційний розрив», «інформаційний розрив», за якими буде формуватись загальна стратегія
Опис зовнішнього середовища	Аналітичні дії спрямовані на докладний стратегічний аналіз зовнішнього середовища за допомогою формалізованих та неформалізованих методів. Доцільним є проведення прогнозу розвитку зовнішнього середовища за допомогою сценарного методу

Продовження таблиці 1

<i>1</i>	<i>2</i>
Розробка планів (стратегічних ініціатив) по досягненню цілей	Аналітичні дії спрямовані на оцінку реальності, конкретності цілей, покладених в основу стратегічних планів. Джерелами ініціатив можуть бути співробітники структурних підрозділів, бухгалтерська служба, керівники вищих ланок управління
Формалізація фінансової стратегії	Докладний опис комплексу заходів та ініціатив щодо ліквідації стратегічних розривів, що оформлюється у вигляді фінансової стратегії розвитку туристичного підприємства
Реалізація фінансової стратегії	Спрямованість аналітичних дій дозволяє сформулювати комплекс робіт за кожним розривом на структурні складові фінансового потенціалу, за яким буде вестись планування. Така "декомпозиція" дозволить уникнути суперечливості окремих блоків фінансової стратегії при її розробці

* власна розробка

Застосування GAP-аналізу фінансового потенціалу є виправданим на великих підприємствах, що дозволяє залучити складні організаційні структури при його проведенні та формуванні фінансової стратегії. На підприємствах малого та середнього бізнесу достатньо використовувати деякі етапи проведення такого аналізу. Результатом GAP-аналізу фінансового потенціалу є цілісна фінансова стратегія, яка може бути орієнтована на: 1) удосконалення ресурсного забезпечення підприємства (оцінка забезпеченості підприємства власними джерелами фінансування, доцільності залучення позикових коштів, дотримання відповідних нормативів ліквідності, платоспроможності, самокупності підприємства тощо); 2) реалізацію програми стимулювання персоналу; 3) організаційні зміни в системі управління підприємством; 4) оптимізацію інформаційного забезпечення туристичного підприємства.

УДК 339.137.2(075.8)

Соловьева Л. Л., к.э.н., доц.

*УО «Гомельский государственный технический университет имени
П.О.Сухого», г.Гомель, Республика Беларусь*

ЦЕЛЬ И ПОКАЗАТЕЛИ ОЦЕНКИ ТАКТИЧЕСКОЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В настоящее время задача анализа конкурентоспособности предприятия все чаще ставится перед маркетологами.

Целью данной работы является обоснование выбора вида показателей для оценки тактической конкурентоспособности. Рассмотрим виды показателей конкурентоспособности.

Единичные показатели представляют собой независимые характеристики отдельных свойств организации. Их перечень обширен и зависит от факторов,

выбранных в качестве определяющих конкурентоспособность предприятий данной отрасли. Например, прогрессивность технологии, квалификация персонала, рентабельность продукции и т.д. При этом ни один из единичных показателей не в состоянии охарактеризовать такое объемное понятие как уровень конкурентоспособности предприятия. Данное обстоятельство указывает на необходимость выбора системы показателей, отражающих основные аспекты уровня конкурентоспособности предприятия. Комплексные показатели предназначены для характеристики определенного набора свойств организации. Разновидности комплексных показателей – групповые и интегральные. При этом групповые показатели характеризуют такую совокупность свойств, которая отличается однородностью и схожестью (например, индекс конкурентоспособности товарной массы и индекс относительной эффективности производственной деятельности), а интегральные показатели выражают общий уровень конкурентоспособности производителя.

Например, можно предложить следующие направления для оценки конкурентоспособности предприятия: производство, технологии, персонал, товар, сбыт, маркетинг, сервис, финансы. Каждое направление определяется через ряд единичных показателей, состав которых будет определяться спецификой рынка деятельности предприятия. Пример единичных показателей по направлениям:

- производство: прогрессивность оборудования, сырья; производственные издержки; прогрессивность используемой упаковки; относительный объем производства; производительность труда, материалоемкость;
- технология: прогрессивность технологии; ноу-хау; информационные технологии;
- персонал: организационная структура; внутрипроизводственный менеджмент; квалификация персонала; система обучения; система мотивации;
- товар: концепция товара; конкурентоспособность товара; конкурентоспособность ассортимента предприятия; степень обновления продукции; рентабельность товара;
- сбыт: дилерская сеть; удельный вес постоянных покупателей; уровень и география экспорта;
- маркетинг: уровень затрат на рекламу; имидж предприятия; ценовая стратегия; стратегия позиционирования; знание потребителя; маркетинговые исследования; марочная стратегия; признание марки потребителем; мероприятия по стимулированию сбыта; выставки;
- сервис: сервисная сеть; соответствие сервиса запросам потребителей; стоимость сервиса;
- финансы: финансовая устойчивость, платежеспособность, ликвидность.

Единицы измерения этих показателей разнородны: натуральные, относительные и балльные. При оценке конкурентоспособности показатели-

стимулятори анализируемого предприятия делятся на показатели конкурента, а показатели-дестимуляторы наоборот – показатели конкурента на показатели анализируемого предприятия.

Цель оценки тактической конкурентоспособности – определение положения предприятия по сравнению с предприятиями, удовлетворяющими аналогичные потребности потребителей. Результатом оценки тактической конкурентоспособности является выявления сильных и слабых сторон по удовлетворению потребности, как правило, с точки зрения конкурентоспособности товарной массы и эффективности деятельности всего предприятия.

Для определения конкурентоспособности предприятия в группе операционных методов можно использовать две разновидности - метод формализации факторов (определение интегрального индекса конкурентоспособности с учетом коэффициентов весомости показателей) и графические методы.

Комплексный интегральный показатель сводит все групповые и единичные показатели в один. Как правило, значение комплексного показателя больше единицы говорит о высокой конкурентоспособности предприятия по сравнению со сравниваемым предприятием, но о слабых и сильных сторонах предприятия никакой информации не дает. Поэтому интегральный показатель не совсем соответствует цели оценки тактической конкурентоспособности предприятия.

Наилучшим вариантом для достижения поставленной цели является использование единичных или групповых показателей. Расчет каждого группового показателя позволит сформулировать сильную или слабую сторону, т.е. достигнуть цели оценки конкурентоспособности предприятия. Наиболее приемлемыми методами, удовлетворяющими цели оценки конкурентоспособности, являются многоугольник конкурентоспособности, радар и метод профилей. При этом сами единичные показатели конкурентоспособности могут быть комплексными, объединяя показатели, формирующие отдельное направление (маркетинг, производство и т.п.).

УДК 657. 221

Тишкевич І. Ю., магістрант
Науковий керівник – Грабчук І.Л., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ В УМОВАХ АУТСОРСИНГУ

В сучасних економічних умовах значної популярності набуло залучення висококваліфікованих фахівців до ведення бухгалтерського обліку на умовах аутсорсингу. Це зумовлено стрімким розвитком інформаційно-комп'ютерних технологій, підвищенням цін на програмне забезпечення, а також високими заробітними платами штатних працівників.

Тому дуже часто керівництво невеликих підприємств розглядає такий варіант: передача деяких функцій іншим підприємствам, особливо ведення бухгалтерського обліку.

Проблемами теоретичних та організаційних засад бухгалтерського обліку в умовах аутсорсингу займалися такі науковці як О.П. Войналович, І.К. Дрозд, Ф.Ф. Бутинець, С.М. Лайчук, В.В. Сопко, Л.К. Сук, С.Л. Беручук, В.Г. Швець, Б.М. Литвин. Серед науковців зарубіжних країн були такі, як С.М. Бичкова, І.Л. Рудая, А.Є. Шевельов, Д.М. Михайлов. Слід відмітити, що нещодавно бухгалтерський аутсорсинг стає об'єктом дослідження, який не можна вважати завершеним.

Головними клієнтами аутсорсингових послуг є малі та середні підприємства. Великі підприємства в Україні доволі рідко вдаються до послуг аутсорсингу. Зміст терміну “аутсорсинг” (з англ. outsourcing) можна розкрити як використання сторонніх суб'єктів; а в сфері бухгалтерського обліку – як передача окремих бухгалтерських функцій, можливо всіх справ ведення обліку для підвищення якості їх виконання.

Бухгалтерський аутсорсинг є однією із форм організації бухгалтерського обліку. Організацію бухгалтерського обліку в умовах аутсорсингу потрібно розглядати як сукупність певних етапів та дій, які призведуть до формування та удосконалення відносин між замовником і виконавцем.

Причому, слід зазначити переваги та недоліки бухгалтерського аутсорсингу в сучасних умовах. Так, до переваг аутсорсингу можна віднести такі:

- зниження значних витрат на утримання штату бухгалтерів;
- залучення висококваліфікованих працівників;
- відсутність ризику плинності кадрів;
- концентрація фірми на головній меті підприємства.

Недоліками можуть бути:

- недостатній рівень законодавчої бази стосовно питань аутсорсингу;
- загроза витоку інформації та банкрутства аутсорсингової компанії;
- ризик зниження якості ведення бухгалтерського обліку.

Головним засобом врегулювання відносин між двома сторонами при організації та веденні бухгалтерського обліку в умовах аутсорсингу є договір, від якого великою мірою залежить якість, своєчасність наданих послуг та виконання відповідних обов'язків сторонами цього процесу. У цьому договорі обов'язково потрібно прописати такі пункти:

- обов'язки сторін;
- порядок виконання робіт;
- відповідальність сторін;

- умови оплати праці.

Фахівці аутсорсингової компанії укладають договори про співробітництво та обслуговування в сфері ведення бухгалтерського обліку з різними фізичними та юридичними особами, зазначивши вимоги для кожного конкретного випадку.

Ці договори повинні бути достатніми за обсягами, для того щоб передбачити операції обміну документами, надання звітної інформації та інших даних із зазначенням меж відповідальності. Аутсорсингові договори укладаються на тривалий проміжок часу. Аутсорсингові компанії в ідеалі виконують свої обов'язки відразу після укладання відповідного договору на високому професійному рівні.

Найважливішим у договорі є пункт про наявність страхування діяльності аутсорсингової компанії, як запорука уникнення ризиків втрат фінансової інформації підприємства. Через те, що зовнішній суб'єкт ведення бухгалтерського обліку не є штатним працівником підприємства, то він може бути притягнутий тільки до цивільно-правової відповідальності відповідно до Цивільного кодексу України. Дослідивши договори про надання послуг з бухгалтерського аутсорсингу, виявлено недоліки в частині їх змісту та структури, що дає можливість висловити пропозиції щодо їх усунення. В предметі договору варто зазначити перелік супутніх послуг, потреба в яких виникне в процесі співпраці, що дасть можливість уникнути витрат, які пов'язані з неодмінним здійсненням додаткової оплати послуг. Стосовно заключних положень договору, то потрібно визначити порядок дій замовника і виконавця у випадку його дострокового розірвання, для того щоб врегулювати умови співпраці до моменту оформлення відносин з новим виконавцем, що дасть можливість удосконалення змісту положень договору.

Встановлено, що однією із проблем, яка виникає в ході організації бухгалтерського аутсорсингу, є недосконалий рівень нормативного регулювання даного питання. Для успішного розвитку бухгалтерського аутсорсингу в Україні потрібно чітке закріплення на законодавчому рівні структури договору аутсорсингу.

Аутсорсинг – це найновіша форма розподілу праці, яка забезпечує функціонування бізнесу за рахунок переваг його діяльності. Сучасний бізнес важко уявити без аутсорсингу, зокрема: бухгалтерського, тому потрібно розвивати нормативно - правову базу України щодо системи аутсорсингу.

УДК 657

Уманська В.Г., к.е.н., доц.
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Економічний аналіз відноситься до наук, що вивчають економіку підприємств, галузей, а також економіку в цілому, і є системою спеціальних знань для дослідження господарської діяльності.

Господарська діяльність потребує постійного якісного аналізу економічних процесів та явищ, що нерозривно пов'язано з станом економічних умов, в яких функціонує суб'єкт господарювання та змінами в законодавчій базі країни.

Результативність діяльності підприємства проявляється через ряд економічних показників, які в узагальненому вигляді відображають результати діяльності та потенціал економічного розвитку суб'єкта господарювання.

В процесі оцінки ефективності діяльності підприємства та пошуку шляхів її підвищення важливу роль відіграє раціональна організація економічного аналізу. Але на практиці належні підходи щодо забезпечення якісного проведення аналітичних робіт реалізуються частково, що негативно позначається на результативності фінансово-господарської діяльності.

Переважна частина господарюючих суб'єктів, які зіштовхуються з перешкодами, не беруть до уваги необхідністю здійснення та важливість аналізу господарської діяльності. До того ж, набутий та сформований практичний досвід свідчить про те, що можливості економічного аналізу для вирішення даних проблем повною мірою не реалізуються на багатьох підприємствах. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба у залученні кваліфікованих економістів, які могли б ефективно здійснювати аналіз господарської діяльності підприємства і своєчасно розробляти можливі шляхи його виходу з кризових ситуацій.

Крім того, окремим аналітичним дослідженням мають підлягати такі економічні явища і процеси, що вимагають оцінки для забезпечення ефективності діяльності підприємств, як ділова активність, виробничі, фінансові і комерційні ризики, кредитоспроможність тощо. Сьогодні вагоме місце займає маркетинговий аспект діяльності підприємств, що втілюється у формуванні стилю мислення керівника з пріоритетною орієнтацією на запит споживача, у підтримці конкурентоспроможних позицій, максимальному використанні сприятливих умов участі на ринку тощо. Це зумовлює розширення сфери аналітичних досліджень, зміну їх цільової орієнтації, трансформацію загальної моделі комплексного економічного аналізу в цілому.

Економічний аналіз виступає невід'ємним елементом діяльності підприємства, оскільки дозволяє провести оцінку його функціонування, спрогнозувати подальший розвиток, виявити резерви підвищення виробництва, ефективності діяльності підприємства в цілому, а також є базою для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Вагомою особливістю розвитку економічного аналізу в нинішніх умовах є використання в процесі його проведення останніх досягнень світової науки і практики, збагачення методичних арсеналів, широке використання евристичних методів, розширення об'єктів аналізу. Значення аналізу зростає у зв'язку з чітким розмежуванням відповідальності за прийняті управлінські рішення, посиленням мотивації вибору найефективніших варіантів управління в умовах конкуренції.

На даному етапі функціонування діяльності підприємств перед економічним аналізом постало багато проблем. З метою покращення його діяльності на підприємствах країни необхідно провести ряд заходів, що дозволить не лише ефективно функціонувати суб'єктам господарювання, але й забезпечить стабільне зростання в державі. Зокрема, необхідно створити єдину систему економічного аналізу, яка б інтегрувала аналіз діяльності на всіх рівнях. З цим має бути пов'язана і система різнострокових прогнозів, що базувалася б на виявлених аналізом закономірностях і тенденціях. В той же час, належить створити єдину обґрунтовану систему оцінювальних показників ефективності діяльності підприємства. Існує також необхідність у підвищенні оперативності економічного аналізу та перебудові інформаційних потоків.

Для підвищення ефективності діяльності підприємства необхідно забезпечити комплексність аналізу. Комплексний економічний аналіз зобов'язаний стати тим інструментом, за допомогою якого економічний аналіз діяльності організації повинен виконувати свою багатоцільову функцію в сучасній системі господарювання. Він виступає як засіб отримання цілісного знання про господарську діяльність, про бізнес, розуміння діяльності економічного суб'єкта.

Вирішення актуальних проблем аналізу потребує широкого застосування економіко-математичних і евристичних методів, електронно-обчислювальної техніки та персональних комп'ютерів, що в свою чергу дозволить скоротити розміри інформаційних потоків та знизити ймовірність помилок у вихідній інформації.

За допомогою економічного аналізу розробляється стратегія розвитку підприємства, обґрунтовується вибір оптимальних варіантів управлінських рішень, здійснюється контроль за їх здійсненням, оцінюються результати діяльності підприємства, виявляються причини недоліків і наявні резерви.

В умовах сьогодення економічний аналіз являє собою динамічну систему, що перебуває на етапі розвитку. Тому, завдання економістів та аналітиків полягає в тому, щоб зберегти кращі надбання економічної думки, перейняти корисний закордонний досвід, удосконалювати вітчизняний економічний аналіз і в результаті отримати діючий інструмент для підвищення ефективності діяльності підприємств.

Отже, економічний аналіз діяльності підприємств є важливим елементом у системі управління виробництвом, дійовим засобом виявлення резервів, основою розробки науково обґрунтованих планів та управлінських рішень.

УДК 657.3

Шайдецька І.І., магістрант
Науковий керівник – Лаговська О.А., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ

За сучасних умов господарювання управлінська бухгалтерська звітність відіграє одну з важливих ролей задоволення інформаційних потреб керівників різних рівнів управління в процесі прийняття управлінських рішень. Це безпосередньо зумовлено тим, що фінансова звітність є поверхневою щодо управлінських потреб, а також не відображає повної та достовірної інформації про діяльність підприємства. Дана ситуація також підтверджується результатами дослідження проведеного АССА (Асоціацією присяжних сертифікованих бухгалтерів) під заголовком «Зрозуміти інвесторів: напрями корпоративної звітності». Майже дві третини 300 інвесторів, повідомили АССА, що керівники обережно публікують дані по фінансовій звітності і тому значна більшість інвесторів каже, що вони вище цінують інформацію, одержану з інших джерел, а не з традиційних фінансових звітів. Слід відмітити, що 45 % респондентів вважають, що річний звіт є нікчемним, а також 46% вважають, що обов'язкову квартальну звітність потрібно скасувати.

Тому, дане дослідження показує необхідність формування управлінської бухгалтерської звітності, що сприятиме розкриттю повної, достовірної, корисної, своєчасної обліково-аналітичної інформації, що представлена у вигляді сукупності облікових і розрахункових показників, які характеризують діяльність підприємства.

Розробляючи та впроваджуючи управлінську бухгалтерську звітність на підприємстві, керівники все частіше ставлять питання розробки внутрішньо-фірмових регламентів. Відсутність чітких вказівок щодо регулювання формування управлінської бухгалтерської звітності та формування науково-обґрунтованих підходів впливає на якість інформації звітності, стан та результати діяльності підприємства, очікувані майбутні вигоди, схильність

підприємства до ризиків з одного боку, та понесення додаткових витрат на формування звітності на внутрішньому рівні з іншого боку.

Дослідження питання нормативного регулювання управлінської бухгалтерської звітності є досить актуальним, йому присвячені роботи багатьох науковців: Ю. Безверхньої, С. Голова, М. Любимова, Г. Скрипника, Н. Тлущкевич, А. Позова, Р. Кузіної та інших.

Більшість вчених звертають увагу на необхідності удосконалення національного законодавства. В процесі підготовки пропозицій щодо внесення змін до національних правових норм, слід значну увагу приділити змістовному наповненню управлінської бухгалтерської звітності та специфіки формування.

Для підготовки управлінської звітності підприємств в країнах-членах ЄС, особливе значення має Директива 2013/34/ ЄС європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 р. «Про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані звіти деяких видів підприємств».

Відповідно до ст. 19 Директиви «управлінський звіт повинен містити достовірний огляд розвитку, ефективності діяльності та стану підприємства, а також опис основних ризиків і невизначеностей, з якими воно стикається». На виконання норм Директиви звітність управлінського персоналу повинна містити комплексний аналіз розвитку та діяльності підприємства, з урахуванням його розміру та особливостей діяльності.

Враховуючи недосконалість національного законодавства на рівні підприємства на внутрішньому рівні розробляють сукупність єдиних вимог до складання та подання управлінської бухгалтерської звітності тобто внутрішньо фірмовий регламент підготовки управлінської бухгалтерської звітності.

Завданнями внутрішньо фірмових регламентів є:

- формулювання загальних принципів складання управлінської бухгалтерської звітності;
- затвердження вимог, щодо форми, змісту та оформлення управлінської бухгалтерської звітності;
- встановлення порядку складання та зберігання управлінської бухгалтерської звітності.

Слід відмітити, що розробка внутрішньо фірмового регламенту «Про порядок формування та подання управлінської бухгалтерської звітності» – це затвердження не тільки загальних правил формування, форм та строків подання звіту, принципів підготовки, а й графіку документообороту, правил використання облікової інформації, захисту конфіденційності інформації.

Таким чином, Внутрішньо фірмовий регламент «Про порядок формування та подання управлінської бухгалтерської звітності» є основним розпорядчим

документом на підставі якого формується та подається управлінська бухгалтерська звітність.

В ході дослідження, можна констатувати, що нормативне регулювання управлінської бухгалтерської звітності на рівні підприємства за сучасних умов ведення бізнесу некоректно, тому вважаємо за доцільне внести зміни на державному рівні регулювання до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», а саме: законодавчо затвердити поняття: «управлінська бухгалтерська звітність», «фінансова інформація», «нефінансова інформація»; доповнити законодавство якісними характеристиками управлінської бухгалтерської звітності та принципами її підготовки; зазначити інформацію про підприємство, яка підлягає розкриттю в управлінській бухгалтерській звітності.

Отже, запропоновані зміни в нормативному регулюванні формування управлінської бухгалтерської звітності дають змогу підвищити корисність, достовірність, своєчасність обліково-аналітичної інформації для прийняття управлінських рішень, а також посилити роль управлінської бухгалтерської звітності для задоволення інформаційних потреб керівників

СЕКЦІЯ 3

СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РОЗВИТКУ

УДК 336.225.3

Домалевська О., студентка
Науковий керівник – Довгалюк В.В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

На цей час в Україні діє податкова система, яка за своїм складом та структурою подібна до податкових систем розвинутих європейських країн. Проте, на відміну від країн Європейського Співтовариства податкова система України не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави, не сприяє зростанню економічної активності суб'єктів господарювання. Існуюча система формування державних доходів відображає недосконалість перехідної економіки та має переважно фіскальний характер.

Сучасна фінансова наука приділяє багато уваги дослідженню функціонування податків. Це зумовлює необхідність установлення характерних закономірностей, знання про які допоможе розв'язати наявні проблеми, а отже, підштовхує багатьох авторів дослідників звернутися до аналізу податків та системи оподаткування.

Податкова система є сукупністю податків і зборів (обов'язкових платежів), що справляються до бюджетів і державних цільових фондів у встановленому законами України порядку; принципів, форм і методів їхнього встановлення, зміни чи скасування; дій, що забезпечують повну та своєчасну їхню сплату, контроль і відповідальність за порушення податкового законодавства [1, с. 36].

Основними принципами побудови такої податкової системи повинно бути: принцип рівного податкового тиску, принцип стабільності, принцип рівності та рівноваги, принцип цілісності, принцип єдиної цілі, принцип обмеження податкового тиску, принцип раціонального поєднання прямих та непрямих податків, принцип поділу податків за рівнем компетенції органів [5].

Першочерговим завданням у процесі створення суб'єкта підприємницької діяльності є вибір системи оподаткування з метою ведення ефективної господарської діяльності, оптимізації оподаткування й отримання економічної вигоди. Важливість цього етапу підкреслюється науковцями [4, с. 335], які наголошують на тому, що для прибуткового ведення підприємницької діяльності необхідно вибрати найоптимальнішу форму господарської

діяльності, яка повинна враховувати можливість застосування простої або спрощеної форми бухгалтерського обліку.

На даний момент в Україні чинним законодавством закріплені дві системи оподаткування: загальна та спрощена, вибір яких доступний як юридичним, так і фізичним особам-підприємцям.

Юридичні особи, які знаходяться на загальній системі, платять згідно податкового кодексу такі основні податки, збори та інші обов'язкові платежі: податок на прибуток підприємств (ставка в 2016 р. – 18%); податок на додану вартість (ставка в 2016 р. – 20%); єдиний соціальний внесок (ставка в 2016 р. – 22%); військовий збір (ставка в 2016 р. – 1,5%); акцизний збір; екологічний податок; мито; плата (податок) на землю; збір за першу реєстрацію транспортного засобу; інші податкові збори, відповідно до законодавства України.

Характеризуючи загальну систему оподаткування, можна сказати, що вона максимально враховує економічні показники діяльності підприємства – у більшості випадків у платника податків з невисокими показниками доходу не виникає великих податкових зобов'язань. Підприємства, що мають збитки у звітному періоді, часто взагалі не сплачують основних податків (для порівняння: якби такі підприємства знаходилися на єдиному податку, то зобов'язання б наставало незалежно від наявності чи відсутності збитків, а залежно від обсягу виручки) [3].

Спрощена система оподаткування доходів суб'єктів господарювання передбачає сплату єдиного податку, вона первинно мала мету – спрощення системи оподаткування заміною сукупності податків і зборів на один податок. Сьогодні єдиний податок втратив своє первісне призначення і вже не замінює всі податки, тому платники єдиного податку сплачують, крім основного, й інші податки [5].

За спрощеною системою ставки можуть бути в різних варіаціях, залежить від того, до якої групи відносяться платники податків: з 1 по 4 групи – для фізичних осіб підприємців; 3 і 4 – для юридичних осіб.

Об'єктом оподаткування є сукупний чистий дохід підприємця. Доходи визначаються на підставі первинних документів, що підтверджують отримання платником податку доходів, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачено правилами ведення бухгалтерського обліку та інших документів, встановлених розділом II Податкового Кодексу України [2].

Аналіз системи оподаткування в Україні, її становлення й розвитку дає змогу зробити висновок про серйозні недоліки, що їй притаманні: по-перше, це нестабільність податкової систем, що провокує часті зміни в законодавчих актах щодо окремих податків, які негативно впливають на розвиток підприємницької діяльності; по-друге, основним є фіскальне спрямування податкової системи, недостатнє виявлення регулювальної функції податків; по-третє, необхідно, щоб Кодекс регламентував правовий статус платників

податків і податкових органів, порядок і умови притягнення до відповідальності за порушення податкового законодавства, опротестування дій податкових органів та їхніх посадових осіб тощо.

Список використаної літератури

1. Олійник А.Ю. Правознавство: навч. посіб. – К.: Знання, 2008. 507 с.
2. Податковий кодекс України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Полякова Л.М., Попович С.С. Система оподаткування в Україні // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. 2007. С. 397-401.
4. Сук Л.К., Сук П.Л. Бухгалтерський облік: навч. посіб. – К.: Знання, 2008. 507 с..
5. Хомутенко В.П. Оподаткування суб'єктів господарювання. – Одеса: “ВМВ”, 2014.

УДК 336.225.673

Комарова І. В., к.е.н, доц.

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ В УКРАЇНІ

Поняття податкового контролю в Україні визначено у Податковому кодексі: податковий контроль – система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи [4].

Об'єктом податкового контролю є податкові правовідносини між контролюючими органами та платниками податків щодо правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати податків і зборів, правильності складання та своєчасності подання податкових декларацій (розрахунків), а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства. Предмет податкового контролю – правильність нарахування, повнота та своєчасність сплати податків і зборів, правильність складання та своєчасність подання податкових декларацій (розрахунків), а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства. Контролюючим органом є Державна фіскальна служба України.

Функціями податкового контролю є правова, інформаційно-пізнавальна, превентивна, мотивуюча, контрольна-аналітична, фіскальна, мобілізуюча, карна, оперативно-розшукова, науково-творча.

До принципів податкового контролю належать [2, 3]: 1) загальноправові принципи: законність, юридична рівність, дотримання прав платника податків,

гласність, відповідальність, захист прав платників податків; 2) загальноуправлінські принципи: незалежність, планомірність, систематичність, об'єктивність та достовірність, координація та взаємодія, ефективність, економічність та доцільність, гнучкість; 3) спеціальні принципи: загальність, єдність, територіальність, конфіденційність, відшкодування шкоди.

Методами податкового контролю є [2, 3]: 1) документально-фактичні; 2) аналітичні, математико-статистичні; 3) примусові; 4) організаційні.

Податковий контроль проводиться шляхом реєстрації та обліку платників податків, прийому звітності, проведення камеральних перевірок, нарахування платежів до сплати, контролю за своєчасністю сплати податків, проведення документальних перевірок, контролю за виконанням матеріальних перевірок.

Податковими правопорушеннями визнаються: порушення порядку реєстрації у податкових органах, порушення порядку ведення та зберігання звітності, пов'язаної з оподаткуванням, порушення термінів сплати податків та зборів і термінів подання звітності, фальсифікація даних обліку та звітності, приховування або викривлення відомостей про об'єкти оподаткування чи суми податків, свідоме приховування податкових правопорушень, протидія та вчинення тиску на працівників податкових органів при проведенні перевірок. За порушення податкового законодавства передбачено фінансову, адміністративну та кримінальну відповідальність.

За інформацією Державної фіскальної служби України, останнім часом в Україні забезпечується стала тенденція щодо зменшення кількості проведених контрольно-перевірочних заходів. У 2015 році органами ДФС проведено 4,5 тис. планових документальних перевірок суб'єктів господарювання, що на 1,7 тис., або 28 % менше, ніж у 2014 році. Крім того, проведено 21,2 тис. позапланових документальних перевірок (на 11,9 тис., або 36 %, менше, ніж у 2014 році) та 50,4 тис. зустрічних звірок (на 15,3 тис., або 23 %, менше, ніж у 2014 році). За результатами перевірок у 2015 році до бюджету донараховано 36,5 млрд. грн. грошових зобов'язань, у т.ч. за результатами планових документальних перевірок – 18,5 млрд. грн., позапланових – 18,0 млрд. гривень. Зменшено від'ємне значення об'єкта оподаткування податком на прибуток на 9,8 млрд. грн., що упередило несплату податку на 1,9 млрд. гривень. Зменшено залишки від'ємного значення ПДВ, який після бюджетного відшкодування включається до складу податкового кредиту наступного періоду, на 1,3 млрд. гривень. Протягом 2015 року відпрацьовано близько 28 тис. вигодонабувачів, задіяних у схемах ухилення від оподаткування ПДВ на загальну суму майже 16 млрд. гривень. За результатами вжитих контрольно-перевірочних заходів: донараховано податкових зобов'язань на суму 4,5 млрд. грн.; зменшено від'ємне значення та бюджетне відшкодування на 535 млн. грн.; встановлено «транзитність» операцій на 5,1 млрд. грн; самостійно зменшено платниками податків сумнівний податковий кредит на суму 411 млн. гривень. Протягом 2015 року здійснювались контрольно-перевірочні заходи з питань, пов'язаних з

правильністю утримання та перерахування до бюджетів податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску при виплаті заробітної плати та інших доходів громадянам. За результатами встановлено понад 4 тисячі суб'єктів господарювання (фізичних та юридичних осіб), які порушували законодавство при виплаті заробітної плати та інших доходів громадянам. До бюджету донараховано близько 627 млн. грн. податку на доходи фізичних осіб та 82 млн. грн. єдиного внеску. За звітний період виявлено понад 102 тис. найманих осіб, праця яких використовувалась роботодавцем без укладання трудових угод, та яким виплачувалась заробітна плата без сплати до бюджету належних сум податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску. До державної реєстрації залучено понад 41 тис. громадян, які здійснювали підприємницьку діяльність без державної реєстрації. До бюджету додатково сплачено близько 21 млн. грн. податків. [1].

Податковий контроль є важливим напрямом державного фінансового контролю. Від своєчасності та повноти податкових надходжень залежить наповнення бюджетів усіх рівнів. Значна частка таких надходжень забезпечується шляхом здійснення постійного та дієвого податкового контролю. удосконалення методів податкового контролю має відповідати стратегічним завданням розвитку податкової політики та економіки країни в цілому.

Список використаної літератури:

1. *Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України на 2015 рік / Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/data/files/131201.pdf>*
2. *Найденко О. Є. Податковий контроль : навчальний посібник / Найденко О. Є. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 224 с.*
3. *Онищенко В.А. Податковий контроль : (основи орг.) — [К.: Ред. журн. «Вісник податкової служби України»], [2002] — 431 с.*
4. *Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print1455745380645780>*

УДК 657

Лозинський Д.Л., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

РЕФОРМА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ: ЯК ДОВЕСТИ ПОЧАТЕ ДО ЛОГІЧНОГО КІНЦЯ?

За останніми даними Світового банку, Україна посіла 80 місце серед 190 країн світу в рейтингу легкості ведення бізнесу “Doing Business-2017” (у 2016 році країна знаходилася на 83 місці, у 2015 році – на 87, у 2011-2013 роках – на 149-152 місцях). Як бачимо, спостерігається позитивна тенденція, не малу роль

в цьому відіграли і внесені за останні два роки зміни до Податкового кодексу України в частині наближення податкового обліку до фінансового обліку.

Але, на нашу думку, внесених змін замало. Максимально можливого позитивного ефекту для економіки так і не отримано. Це пов'язано з тим, що наближення недостатньо, необхідна абсолютна уніфікація. Адже на сьогоднішній день проблема дихотомії національної системи бухгалтерського обліку (роздвоєння бухгалтерського обліку на фінансовий та податковий) так і не подолана. Допоки не буде остаточно скасована дублююча податкова звітність (декларації з податків, які могли би бути замінені існуючими формами фінансової звітності) та додаткові податкові первинні документи (податкові та акцизні накладні, які могли би бути замінені існуючими формами первинних документів для фінансового обліку), доти ця проблема не зникне.

Відміна Податкової декларації з податку на прибуток (з її численними додатками) та перехід на розрахунок та сплату податку на прибуток на основі показників фінансового звіту форми № 2 “Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)” дає можливість одномоментно ліквідувати суттєвий обсяг роботи з організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, який пов'язаний з необхідністю паралельно формувати два різних звіти про фінансовий результат за один і той самий період.

Таку відміну доцільно запровадити в контексті повної інтеграції положень П(С)БО з положеннями ПКУ. Ризиком такої інтеграції може стати недоотримання податків в Державний бюджет України. Проте, на наш погляд, кошти в бюджет не надходитимуть у меншій мірі, вони просто надходитимуть іншим шляхом. Гроші у вигляді “недоплачених” податків залишатимуться у підприємств, за які вони, найімовірніше, будуть придбавати інші активи чи послуги, створюючи додаткові доходи для контрагентів, у яких такі активи чи послуги будуть придбані. А з таких додаткових доходів, в свою чергу, будуть сплачені додаткові податки до бюджетів різних рівнів (компенсаторний ефект).

Варто також зазначити, що негативних наслідків від запропонованої уніфікації положень П(С)БО з положеннями ПКУ буде значно менше, ніж тих, які існують в межах наявної на даний момент системи, яка формує сприятливі умови для зародження асиметрії бухгалтерської інформації між її надавачами та користувачами. Це проявляється тоді, коли надавач внаслідок креативного обліку (оптимізація оподаткування) та агресивного обліку (пряме порушення податкового законодавства) подає оптимізовану або завищену інформацію користувачу, таким чином, отримувач інформації має не повну інформацію про реальний фінансовий стан підприємства та приймає в подальшому помилкові рішення на її основі.

Повна інтеграція положень П(С)БО з положеннями ПКУ дозволяє усунути першопричини такого виду асиметрії та дозволяє знайти баланс інтересів держави та платників податків через введення в дію автоматичних економічних стабілізаторів, суть яких полягає у тому, що внаслідок переходу до сплати

податку на основі даних обліку відповідно до П(С)БО, наміри штучного завищення прибутку в звітності (для інвестиційної привабливості компанії) будуть стримуватися необхідністю сплатити надто велику суму податку на прибуток, тоді як наміри штучного заниження прибутку в звітності (для сплати меншого податку) будуть стримуватися ризиком втрати інвестиційної привабливості акцій та зменшення ринкової вартості компанії.

Не менш важливо скасувати і Податкову декларацію з ПДВ, адже, вважаємо, що ПДВ може сплачуватись також на підставі фінансового звіту форми № 2 “Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)” (долучивши туди рядок “Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)” та рядок “Податок на додану вартість”, які в свій час з неї були виключені).

Таке скасування доцільно провести паралельно з кардинальною реформою адміністрування ПДВ. В першу чергу, необхідно нормативно встановити, що транзакції між платниками ПДВ відбуваються за ціною без ПДВ. В таких умовах податковий кредит ніколи не виникатиме і зникне необхідність його відшкодування з бюджету. Внаслідок цього десятки мільярдів гривень будуть залишатися на рахунках бізнесу, а не переганятися через Державний бюджет України з високою імовірністю їх невчасного повернення та нецільового використання.

Аби в запропонованій моделі суттєво звузити поле для махінацій з ПДВ, необхідно внести зміни до пункту 181.1 Податкового кодексу України, підвищивши обсяг річного обороту для отримання права зареєструватися платником ПДВ з 1,0 млн. грн до 1,5 млн. грн. Таким чином, представники першої та другої групи спрощеної системи оподаткування не будуть платниками ПДВ, а спрощена система оподаткування не стане інструментом для несумлінних дій учасників ринку для ухилення від сплати ПДВ.

Економічній політиці незалежної України були притаманні стратегічні помилки вже з самого початку її формування, адже у вирішенні фінансових проблем держави був зроблений акцент на фіскальний тиск та обмеження, а не на стимулювання економіки. Отже, вкотре наголошуємо на тому, що окремий податковий облік і додаткова податкова звітність, врешті-решт, мають бути ліквідовані, оскільки є синтетичним утворенням держави виключно для фіскальних цілей та виступають інгібітором економічного розвитку країни. Особливої актуальності окреслені пропозиції набувають в сьогоденних умовах волатильності світових ринків та нових зовнішньополітичних ризиків для України.

УДК 657.446

**Сінельнікова Х.В., магістрант
Науковий керівник – Романчук К.В., д.е.н., доц.**

СТРОКИ ДАВНОСТІ ДЛЯ ВИПРАВЛЕННЯ ПДВ-ПОМИЛОК: НЮАНСИ ЗАСТОСУВАННЯ

На сьогоднішній день великою популярністю користуються різноманітні схеми оптимізації оподаткування, в тому числі оподаткування ПДВ. Одним із шляхів законної оптимізації для платників ПДВ є 100 % обґрунтоване включення до податкового кредиту сум ПДВ за отриманими податковими накладними.

Відповідно до пп. 198.6 Податкового Кодексу України (далі – ПК), у випадку якщо платник податку не включив у звітному періоді до податкового кредиту суму податку на додану вартість на підставі отриманих податкових накладних, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН), таке право зберігається за ним протягом 365 календарних днів з дати складення податкової накладної. При цьому, як впливає з норми ст.102 ПК, помилки у податковій звітності можна виправляти протягом 1095 днів, що рахують від граничного строку подання податкової декларації [5].

Позиція податківців з приводу строків давності за податковими накладними, з дати складання яких минуло 365 днів, є непослідовною. До певного часу вони запевняли, що платником податку не може бути використаний порядок виправлення помилки, передбачений ст. 50 ПК, з метою відображення податкового кредиту за податковою накладною (далі- ПН), з дати складання якої минуло 365 днів. Проте поступово позиція ДФС ставала ліберальнішою.

Так, у листі ДФСУ від 26.01.2016 р. № 1465/6/99-95-42-01-15 [4] податківці дають дозвіл на довідображення податкового кредиту, частково відображеного раніше, шляхом подання уточнюючого розрахунку з урахуванням строків давності, визначених статтею 102 ПК.

У свою чергу, в листі ДФС від 09.02.2016 № 2628/6/99-99-19-03-02-15 [2] податківці роз'яснили, що платник, який не включив до податкового кредиту податкову накладну, зареєстровану протягом 365 календарних днів з дати її складання, має право на виправлення такої помилки протягом строків давності, передбачених ст. 102 ПК.

Отже, позиція ДФС щодо повністю, і частково «забутого» податкового кредиту за наявності зареєстрованої ПН єдина. Обидва випадки визнаються помилкою платника та повинні бути виправлені.

Таким чином, можна стверджувати, що у випадку, коли платник ПДВ не включив (включив частково) до податкового кредиту суми ПДВ за податковою накладною, що зареєстрована у ЄРПН та не містить помилок в обов'язкових реквізитах, вони можуть бути включені до складу податкового кредиту шляхом: або включення до податкової декларації поточного періоду (протягом 365 днів), або

подання уточнюючого розрахунку (протягом терміну 1095 днів після граничного строку подання податкової декларації, в якій було допущено помилку).

Складнішою для платника ПДВ є ситуація, коли «забута» податкова накладна містить помилки. Тут ми стикаємось з відсутністю законодавчо встановлених граничних строків для виправлення помилок у податкових накладних шляхом складання та реєстрації розрахунку коригування.

В одній з консультацій на загальнодоступному інформаційно-довідковому ресурсі (категорія 101.07) [1] податківці запевняють, що у розпорядженні платників ПДВ є 1095 днів на виправлення помилок у податкових накладних.

Абсолютно протилежну думку викладено в листі ДФСУ від 13.04.2016 р. № 8195/6/99-99-19-03-02-15 [3]. В ньому податківці зазначають, що платник має право відобразити податковий кредит за податковою накладною, помилки у якій було виправлено, тільки за умови, якщо з дати складання такої податкової накладної не минуло 365 днів. Мотивують це тим, що 365 днів є загальним строком для відображення податкового кредиту.

У разі якщо розрахунок коригування виписаний та зареєстрований у межах 365 днів, але з певної причини податкова накладна так і не була відображена у декларації в межах цього строку, відобразити податковий кредит можна шляхом подання уточнюючого розрахунку, протягом строку у 1095 днів.

Проте не завжди платниками ПДВ може бути використаний термін у 365 днів для складання та реєстрації розрахунків коригувань до помилкових податкових накладних. Одним з, та напевно і найголовнішим прикладом такої ситуації, можна вважати наявність у податковій накладній помилок, виправлення яких передбачає складання розрахунку коригування та одразу ж нової правильної податкової накладної, але з тією ж датою (для того, щоб не порушити правило першої події). У даному випадку, для виправлення помилок у розпорядженні платника ПДВ існує всього 180 днів. Причина даного явища полягає в тому, що саме 180 днів є граничним терміном для реєстрації податкових накладних та розрахунків коригувань.

Таким чином, не існує єдиного, законодавчо закріпленого підходу для застосування строків давності щодо виправлення помилок, допущених у податкових накладних. Тому ризикові платники ПДВ стараються «взяти максимум» шляхом включення до податкового кредиту податкових накладних, розрахунки коригування до яких були складені через більше, ніж рік з дати їх виписки та в межах терміну 1095 днів. Інші, більш «обережні платники» стараються вкластися в термін 365 днів як щодо включення до податкового кредиту «забутих» податкових накладних, так і щодо коригування помилкових податкових накладних.

Список використаної літератури

1. *Загальнодоступний інформаційно-довідковий ресурс*. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/ebpz/101--podatok-na-dodanu-vartist/101-07-koriguvannya-podatkovih-zobovyaza/>

2. Лист ДФС від 09.02.2016 № 2628/6/99-99-19-03-02-15. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Лист ДФС від 09.02.2016 № 2628/6/99-99-19-03-02-15.
3. Лист ДФСУ від 13.04.2016 р. № 8195/6/99-99-19-03-02-15. -[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/baneryi/podatkovy-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/67966.html>
4. Лист ДФСУ від 26.01.2016 р. № 1465/6/99-95-42-01-15. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.profiwins.com.ua/letters-and-orders/gna/7144-1465.html>
5. Податковий кодекс України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/>

УДК 336.221

**Соколовська В.В., магістрант
Науковий керівник – Олійник О.В., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет**

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку України для забезпечення стабільності економіки необхідне ефективне функціонування податкової системи. Податок на прибуток підприємств на сьогодні є одним з найвагоміших із групи прямих податків у податковій системі України. Саме тому покращення сучасного стану справляння даного податку є однією з найважливіших соціально-економічних проблем, від швидкого вирішення яких значною мірою залежить подальший розвиток малого та середнього бізнесу в Україні.

Вітчизняні реалії нарахування та сплати цього податку мають свої особливості і свою історію. Аналіз історичних передумов оподаткування прибутку дає можливість виділити сім етапів становлення та розвитку законодавчої бази зі справляння податку на прибуток підприємств в Україні.

I етап (1991-1992 рр.) В цей період характерне постійне зростання безробіття, гіперінфляція, недосконалість державної структури управління; відсутність власної нормативно-правової бази з питань оподаткування; адміністративний спосіб управління економікою; невідповідність податкових механізмів новим формам господарських відносин. На цьому етапі приймається Закон Української РСР «Про систему оподаткування» [1]. В ньому закріплено принципи оподаткування, прописані права та обов'язки платників податків, закріплений перелік загальнодержавних зборів та обов'язкових платежів. Ставка податку на прибуток встановлена на рівні 35%.

II етап (1992 - 1997 рр.) характерний широкомасштабними процесами роздержавлення і приватизації, з'являється значна кількість підприємств, заснованих на приватній власності, переважають жорсткі адміністративні державні прийоми щодо оподаткування. Відбувається спроба узгодити власну

податкову систему з податковими системами розвинених країн, тому приймається ряд нормативних документів в яких постійно змінюється об'єкт оподаткування податком на прибуток. Першим таким документом є Закон України «Про оподаткування доходів підприємств і організацій» [2], в якому з'явився механізм нарахування податку на доходи та з'являється використання податкового кредиту. При цьому база оподаткування - валовий дохід і ставка податку на прибуток 18% з такого. Наступним приймається Декрет Кабінету Міністрів України «Про податок на прибуток підприємств і організацій» [3], в якому податок знову стягується з валового прибутку за ставкою 30%. Закріплюється податок на прибуток, як основний прямий податок для юридичних осіб, продовжується використання механізму податкового кредиту. В наступному Законі України «Про оподаткування доходів підприємств і організацій» [4] знижено ставку податку на прибуток до рівня 22% і об'єктом оподаткування знов став дохід. Далі Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» [5] знову спростовує дану норму. Об'єкт оподаткування - прибуток, що визначався як виручка від реалізації, з якої вираховувалась собівартість (не враховувалися витрати, що не знайшли відображення у собівартості), при цьому ставка податку 30%. Цей період є досить важким для українських підприємств, оскільки за короткий період чотири рази змінюється база оподаткування податком на прибуток та його ставка.

На III етапі (1997-2000 рр.) постає гостра необхідність зміни державних підходів у податковій політиці і формуванні нової системи оподаткування. Тому приймається Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» [6]. В ньому прибуток визначався шляхом зменшення суми валового доходу на суму валових витрат, а також на суму амортизаційних відрахувань, а ставка податку на прибуток складає 30%. Втім для обчислення прибутку, що підлягає оподаткуванню, потрібно вести податковий облік, що значно обтяжує ведення бухгалтерського обліку.

IV етап (кін. 2000-2004 рр.) характерний прийняттям Закону України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» [7]. Ним було введено цілком новий тип документів (податкові роз'яснення), строки подання податкової декларації з податку на прибуток подовжені і залежать від тривалості базового звітного податкового періоду, також встановлюється, що податкові органи зобов'язані прийняти податкову декларацію без попередньої перевірки, (заборонено відмовляти у прийманні декларації, яка містить від'ємне значення об'єкта оподаткування). В 2002 році приймається Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» [8], в якому радикально змінені правила податкового обліку, що призвело до збільшення відмінностей між бухгалтерським та податковим обліком. Ставка податку на прибуток в цей період 30%. На цьому етапі державою було вжито чимало

ефективних заходів, спрямованих на вдосконалення оподаткування прибутку, втім це лише збільшило розрив між бухгалтерським та податковим обліком.

На V етапі (кінець 2004 – 2010 рр.) існуюча система оподаткування потребувала якісного реформування тому було внесено зміни в Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» [9]. В ньому передбачалося, що за вибором платника податків для податкової оцінки вибуття запасів пропонується вже не два, а п'ять бухгалтерських методів оцінки запасів, передбачених П(С)БО 9 «Запаси». Також знижено ставку податку на прибуток до рівня 25%.

VI етап (2011 - 2014 рр.) започаткувало прийняття Податкового кодексу[10] в Україні. Завдяки чому було усунуто багато недоліків законодавства, подано чіткі та узгоджені визначення і процедури застосування податку на прибуток, запроваджено ряд новацій в оподаткуванні прибутку підприємств (податкові канікули; 5 методів нарахування амортизації по 16 групам основних засобів, передбачених бухгалтерським обліком) та поступове зниження ставки податку до 16% з 01.01.2014 р. Втім було накладено мораторій на подальше зниження ставки податку на прибуток підприємств, яка в 2014 році повинна була знизитися до 16%, і встановлено ставку 18%.

VII етап (2015 р. – теперішній час) розпочався проведенням нової податкової реформи. Було внесено багато змін до Податкового кодексу в частині податку на прибуток (найвагомішою стала зміна бази оподаткування даного податку) та максимальне скорочення відмінностей між бухгалтерським та податковим обліком. Передбачено, що податок на прибуток обчислюється виходячи із бухгалтерського фінансового результату (за П(С)БО чи МСФЗ), відкоригованого на різниці, передбачені ПКУ (амортизаційні різниці, різниці, які виникають при формуванні резервів (забезпечень), різниці, які виникають під час здійснення фінансових операцій). При цьому для платників з річним доходом до 20 млн. грн. надано можливість визначати об'єкт оподаткування податком на прибуток на підставі даних бухгалтерського обліку без проведення коригувань. Також відмінено майже всі прибуткові пільги та відмінено авансові внески. Ставка податку на прибуток складає 18%.

В результаті цього давайте проаналізуємо як змінювалась ставка податку на прибуток та як це впливало на податкові надходження з даного за 2004-2015 рр. (рис. 1.).

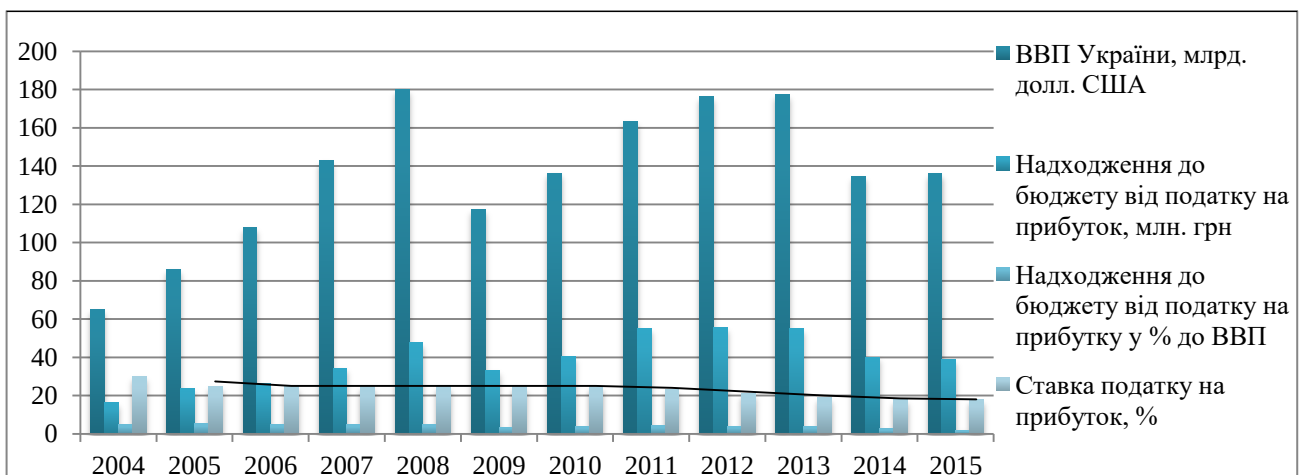

Рис. 1. Динаміка податкових надходжень до бюджету від податку на прибуток в порівнянні зі зміною ставки податку та обсягами ВВП

Як бачимо з рисунку 1. відбувалися певні зміни і в структурі надходжень податку на прибуток підприємств в Україні у 2004-2010рр.: найбільші надходження в аналізованому періоді забезпечували приватні підприємства. У 2009 році їх частка у загальній сумі податку на прибуток скоротилися на 31% (у порівнянні з попереднім роком) у зв'язку з кризовими явищами в економіці, але вже у 2010 році – поновилася і майже досягла рівня передкризового 2007 року. Також відбулося значне зниження надходжень на 27% у 2014 році на що значною мірою вплинула ситуація на Сході України. При цьому також відбувається зниження ВВП в країні і тому, якщо порівнювати такі надходження з обсягами валового внутрішнього продукту, то відсоток залишається майже незмінним протягом досліджуваних років. Також бачимо постійне зниження ставки податку, що мало б сприяти бізнесу та підвищити надходження до бюджету від податку на прибуток. Це, власне, і відбувається, якщо не враховувати кризові ситуації в країні.

Таким чином, механізм оподаткування підприємств податком на прибуток зазнав суттєвих змін, які покликані на зближення податкового і бухгалтерського обліку, а також спрощення облікових процедур. Позитивними моментами нововведення до Податкового Кодексу України є наступне:

- 1) скасовано низку обмежень по врахуванню витрат (скасовуються обмеження витрат на: навчання, маркетинг, рекламу, відрядження та інше);
- 2) максимально наближено податковий облік з бухгалтерським для платників з річним доходом до 20 млн. грн.;
- 3) для платників з річним доходом до 20 млн. грн. встановлено податковий період – календарний рік;
- 4) відмінено сплату щомісячних авансових внесків;

У цілому введені зміни у частині реформування податку на прибуток сприятимуть спрощенню форм податкової звітності з цього податку, зменшенню витрат ресурсів платниками податків на формування такої звітності. Проте зміни в оподаткуванні податком на прибуток вітчизняних підприємств вимагають відповідних змін у веденні податкового обліку, зокрема створення умов для раціональної організації обліку податкових різниць, внесення змін до облікової політики підприємства, розробку зведених реєстрів для забезпечення окремого обліку фінансових операцій, а також пошуку шляхів удосконалення окремих аспектів обліку податку на прибуток.

Список використаної літератури:

1. Закон Української РСР «Про систему оподаткування» від 25.06.1991 р. № 1251-XII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1251-12>
2. Закон України «Про оподаткування доходів підприємств і організацій» від 21.02.1992 р. № 2146-XII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2146-12>
3. Декрет Кабінету Міністрів України «Про податок на прибуток підприємств і організацій» від 26.12.1992 р. № 12-92 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/12-92>
4. Закон України «Про оподаткування доходів підприємств і організацій» від 21.02.1992 р. № 2146-XII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2146-12>
5. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28.12.1994 р. № 334/94-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/334/94-%D0%B2%D1%80>
6. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 22.05.1997 р. № 283/97-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/283/97-%D0%B2%D1%80>
7. Закон України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» від 21.12.2000 р. № 2181-III [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2181-14>
8. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 24.12.2002 р. № 349-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/349-15>
9. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 01.07.2004 р. № 1957-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1957-15>
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

СЕКЦІЯ 4

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

УДК 657.6

Власюк К. В., магістрант
Науковий керівник – Чижевська Л. В., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

ОЦІНКА ВИКРИВЛЕНЬ ІДЕНТИФІКОВАНИХ ПІД ЧАС АУДИТУ ДОВГОСТРОКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Складовою аудиторського ризику є ризик виявлення або не виявлення помилок. Відповідно до МСА 450 «Оцінка викривлень ідентифікованих під час аудиту» метою аудитора є оцінка впливу на аудит ідентифікованих викривлень та їх вплив на ризики. Наявність викривлень і їх подальша оцінка позначається на достовірність фінансової звітності суб'єкта господарювання. Суттєві викривлення можуть значно вплинути на вибір виду аудиторського висновку, що в свою чергу діє на економічні рішення користувачів. Особливо важливим є виявлення та оцінка відхилень при аудиті довгострокових зобов'язань.

Довгострокові зобов'язання можуть займати найбільшу частку всіх зобов'язань підприємства. Зазвичай зобов'язання, які одержані на термін більше 12 місяців містять значну суму і рішення, щодо них приймається керівниками вищих рівнів, тому виявлені викривлення можуть суттєво вплинути на дані фінансової звітності. Саме в цій ділянці обліку спостерігається великий ризик не облікованих зобов'язань. Наявність навіть незначних відхилень в довгострокових зобов'язаннях, впливає на їх оцінку та збільшує аудиторський ризик.

В умовах нестабільної економіки може спостерігатися низька частка власного капіталу для фінансування майна підприємства. В такому випадку управлінський персонал приймає рішення щодо залучення довгострокових джерел фінансування. Основними складовими довгострокового зобов'язання є: довгострокові позики, довгострокові векселі видані, довгострокові зобов'язання за облігаціями, з оренди, відстрочені податкові зобов'язання, інші довгострокові зобов'язання, майбутні витрати і платежі.

Найбільшим попитом серед підприємств, які бажають поповнити свій залучений капітал, займають довгострокові позики, які включають довгострокові кредити банків в національній та іноземній валюті. Довгострокові зобов'язання займають 40% всіх зобов'язань на підприємстві, 20% з яких довгострокові кредити. Кредитні установи, для надання довгострокового кредиту на значну суму зацікавлені в фінансову стані підприємства та його кредитній історії. Тому керівники підприємств особливо увагу приділяють внутрішньому контролю та

необхідності проведення аудиту. В обліку довгострокових зобов'язань часто спостерігаються суттєві і несуттєві відхилення. Згідно МСА 450 викривлення можуть виникати внаслідок:

- 1) неточності в зборі чи обробці даних, на основі яких готується фінансова звітність;
- 2) пропуску суми або розкриття інформації;
- 3) правильної облікової оцінки через ігнорування або явного неправильного трактування фактів;
- 4) судження управлінського персоналу щодо облікових оцінок, які аудитор вважає неприйнятними, або вибір і застосування облікової політики, яку аудитор вважає неприйнятною.

При проведенні аудиту довгострокових зобов'язань аудитор повинен перевірити:

- 1) чи відносяться відображені суми до зобов'язань клієнта;
- 2) відповідність сум, які підлягають до оплати згідно укладених договорів;
- 3) достовірність інформації у частині виникнення та погашення зобов'язання, в тому числі і виплата відсотків;
- 4) повноту відображення всіх зобов'язань на відповідних рахунках бухгалтерського обліку;
- 5) правильність нарахування відсотків, їх оцінка та включення їх у відповідний звітний період;
- 6) строки погашення і правильну класифікацію зобов'язань, як довгострокових;
- 7) відображення нарахованих відсотків, їх виплата та розкриття у фінансовій звітності.

Суттєві викривлення в фінансовій звітності також можуть бути спричинені внаслідок шахрайства, через прагнення підприємств зменшити свої зобов'язання. Довгострокові зобов'язання на значні суми, контролюється управлінським персоналом підприємства, також знаходяться під контролем зовнішніх зацікавлених сторін, які приймають безпосередньо участь в даних зобов'язаннях. Наявність суттєвих викривлень внаслідок шахрайства в довгострокових зобов'язаннях позначається на репутації підприємства, що в подальшому може негативно вплинути на поповнення залученого капіталу, за рахунок якого підприємство фінансує своє майно. При виявленні відхилень в аудиті довгострокових зобов'язань необхідно провести детальну оцінку викривлень, яка включає: повторну перевірку достовірності даних, визначення рівня суттєвості, причини виникнення помилки, вплив помилки на фінансову звітність та на подальшу діяльність підприємства. Відповідно до МСА 450 метою оцінки викривлень є визначення того, де фінансова звітність викривлена у суттєвій сумі. Під час такої оцінки аудитор повинен розглянути схожі не виявленні помилки які, можливо, потрібно буде досліджувати.

Специфічні викривлення, виявлені під час аудиторських процедур, включаючи інші звичайні коригування на кінець року, мають бути обговорені з керівництвом суб'єкта. Аудитор повинен запропонувати зробити відповідні коригування.

Отже, аудитор при проведенні оцінки ідентифікованих викривлень в довгострокових зобов'язаннях повинен застосувати свою професійну думку, стосовно можливих ризиків, які несе за собою дана помилка. Заздалегідь прийняті заходи, щодо усунення відхилень, дає змогу підприємству отримати позитивний аудиторський висновок. Достовірна фінансова звітність надає кредитним установам впевненості, щодо надійності підприємства.

УДК 657

Грицак О.С., к.е.н.

Львівський національний лісотехнічний університет

АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ В ХОДІ АУДИТУ ОПЕРАЦІЙ ЗАСТАВИ

В ході аудиту операцій застави необхідно звернути увагу на можливість підвищення його результативності за умови застосування аналітичних процедур, що, в свою чергу, забезпечить формування повного та достовірного інформаційного забезпечення управління розміщеними фінансовими активами (для кредитора) та договірними зобов'язаннями, забезпеченими заставою (для позичальника). Тому, виходячи з того, що застосування аналітичних процедур в аудиті операцій застави сприяє підвищенню ефективності контролю за операціями застави та визначенню економічної доцільності залучення/надання кредитних коштів, нами запропоновано комплекс аналітичних процедур (табл. 1).

Таблиця 1

*Комплекс аналітичних процедур для застосування в ході аудиту
операцій застави у заставодавця та заставодержателя*

<i>Заставодавець</i>		<i>Заставодержатель</i>	
<i>Аналітичний показник</i>	<i>Розрахункова формула</i>	<i>Аналітичний показник</i>	<i>Розрахункова формула</i>
1	2	3	4
<i>Етап 1. Переддоговірна робота</i>			
1.1. Оцінка вартості позикового капіталу	Витрати на залучення і обслуговування позикового капіталу / Загальна вартість залучених джерел фінансування	1.1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності заставодавця	Найбільш ліквідні активи заставодавця / Поточні зобов'язання підприємства
1.2. Робочий	Оборотні активи –	1.2. Оцінка вартості	Кредит під заставу – (% за

*Міжнародна науково-практична конференція
“Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування”*

капітал	Поточні зобов'язання	та аналіз достатності предмета застави	кредитом + договірна (експертна) вартість застави)
---------	----------------------	--	---

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
1.3. Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	1.3. Чистий кредитний ризик	Сума валового кредитного ризику – Вартість одержаного забезпечення
Етап 2. Під час виконання умов договору кредиту та застави			
2.1. Коефіцієнт захищеності кредиторів (покриття відсотків)	Прибуток до виплати відсотків та сплати податків / Витрати за нарахованими відсотками за кредитами під заставу	2.1. Коефіцієнт швидкої ліквідності заставодавця	(Грошові кошти + Короткострокові фінансові вкладення + Дебіторська заборгованість) / Поточні зобов'язання
2.2. Оцінка виконання договірних зобов'язань, забезпечених заставою	Частка виконаних та невиконаних зобов'язань щодо повернення кредиту під заставу та сплати відсотків	2.2. Коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності заставодавця	За період відновлення платоспроможності приймають 6 місяців, а за період її втрати – 3 місяців. Розраховується відповідно до нормативної формули
2.3. Коефіцієнт фінансової стійкості	Власний капітал / Залучений капітал	2.3. Валовий кредитний ризик	Заборгованість за кредитними операціями під заставу
2.4. Обсяги застави	Вартість заставленого майна за відповідним видом застави	2.4. Структура застави	Частка окремого виду застави у сумі вартості заставленого майна
Етап 3. Після завершення дії договору кредиту та застави			
3.1. Коефіцієнт фінансування	Залучений капітал / Власний капітал	3.1. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чистий дохід від фінансових послуг з кредитування під заставу / Середньорічна сума дебіторської заборгованості, забезпеченої заставою
3.2. Рентабельність залученого капіталу	Прибуток до оподаткування / Середньорічна вартість залученого капіталу	3.2. Рентабельність фінансової послуги кредитування під заставу	Валовий прибуток / Собівартість наданої фінансової послуги кредитування під заставу послуг

*Міжнародна науково-практична конференція
“Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування”*

3.3. Ефект фінансового ліверіджу (використання кредитних ресурсів)	Обсяг додатково отриманого підприємством прибутку від залучення коштів зі сторони	3.3. Рентабельність продажу	Валовий прибуток / Чистий дохід фінансової установи
--	---	-----------------------------	---

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
Етап 4. За умови невиконання договірних зобов'язань			
4.1. Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Валюта балансу	4.1. Оцінка ефективності видатків заставодержателя	Прибуток / Витрати заставодержателя
4.2. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	Власні оборотні актив / Вартість всіх оборотних активів	4.2. Рентабельність фінансової послуги кредитування під заставу	Валовий прибуток / Собівартість наданої фінансової послуги кредитування під заставу послуг
4.3. Частота звернення стягнення на предмет застави	Є систематизованим показником про випадки звернення стягнення на предмет застави”	4.3. Аналіз достатності вартості предмета застави для покриття фінансових втрат	Борг заставодавця – Вартість реалізованого предмета застави

Отже, даний підхід дозволяє оцінити ефективність управління фінансовими активами заставодержателя на підставі кредитного аналізу, визначити прибутковість фінансової послуги, провести аналіз вчасності виконання договірних зобов'язань, здійснити прогнозування зобов'язань, забезпечених заставою, виходячи із тривалості надання позики та графіку її погашення. В свою чергу, заставодавець має можливість визначити економічну доцільність залучення кредитних коштів та ефективність фінансової політики підприємства; у випадку не виконання договірних зобов'язань аналізуються витрати та доцільність такого кредитування.

УДК 657

Домбровська О. О., студент
Науковий керівник – Шиманська К. В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ЗНАЧЕННЯ РОБОЧОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ

Основним доказовим базисом для контролю якості роботи аудитора в ході перевірки є робочі документи аудитора, які складаються безпосередньо під час проведення аудиту та виступають своєрідною «звітністю» на аудиторській фірмі про склад та обсяг проведення аудиторських процедур.

Складання робочої документації регламентується МСА 230 «Аудиторська документація», згідно з яким робочі документи :

- мають містити строки та характер проведених процедур, їх масштаби, що дозволяє підтвердити достатність їх обсягу;
- мають надавати достатньо інформації про перевірку та для написання звіту (аудиторського висновку), що сприяє фіксації часткових висновків, зроблених членами групи із завдання;
- мають допомагати при плануванні та проведенні аудиту;
- мають надавати допомогу членам аудиторської групи під час проведення аудиту в частині нагляду за виконанням аудиторських процедур, оскільки підтверджують ретельність їх проведення;
- забезпечують зберігання інформації про підприємство для контролю якості проведення аудиту або надання інформації для повторного аудиту;
- надають інформацію про проблемні питання аудиту та опис вирішення даних питань.

Окрім того, проведення аудиту, а отже і складання робочих документів аудитора має здійснюватись відповідно до принципів аудиторської діяльності та правил надання аудиторських послуг, що прописані в Кодексі професійної етики аудиторів України. Зокрема, у робочих документах аудитора повинні прослідковуватись:

- обґрунтованість оцінки ризиків, притаманних бізнес-середовищу клієнта, його системам бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю;
- відповідність визначених для подальшого виконання аудиторських процедур ідентифікованим ризикам;
- оцінка значущості отриманих аудиторських доказів, а також системи внутрішнього контролю;
- дотримання методики аудиту в частині адекватності обрання аудиторських процедур, що маю бути застосовані;
- оцінка вибору даних, які будуть слугувати базисом для отримання аудиторських доказів;
- обґрунтованість застосування аудиторської вибірки;
- відповідність висновків аудитора зафіксованим у документах викривленням за результатами аудиту.

В процесі контролю повноти та інформативності з аудиторської документації слід визначити, чи відповідає підхід аудитора до дотримання вимогам Міжнародних стандартів аудиту та міжнародним стандартам контролю якості, знання та дотримання ним правил, прописаних в Кодексі професійної етики аудиторів. Разом з тим, аудиторська документація є предметом вивчення в ході огляду контролю якості аудиторських послуг та моніторингу системи контролю якості.

Отже, складання робочої документації є необхідним елементом проведення якісної аудиторської перевірки, оскільки вони мають надавати повну інформацію не тільки аудиторській групі або керівництву про клієнта, але і сторонньому аудитору у разі необхідності проведення перевірки якості

аудиторських послуг та їх відповідності дії законодавству.

УДК 657.6

Коберник І.В., магістрант
Науковий керівник – Назаренко Т.П., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

На сьогоднішній день в умовах, що склалися в господарській діяльності більшості підприємств, виникає необхідність побудови ефективної системи контролю за діяльністю підприємства, здатної призвести до підвищення ефективності діяльності. Найефективнішою системою внутрішнього контролю виступає внутрішній аудит.

Необхідність організації і впровадження внутрішнього аудиту на підприємствах досліджували та описували такі відомі вчені, як Ф.Ф. Бутинець, Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча, Н.І. Дорош, М.С. Пушкар, Н.С. Петренко, О.В. Сметанко, І.Я. Максименко, А.Є. Чуєнков, В.Ф. Максимова, Л.О. Сухарева та ін.

Під внутрішнім аудитом слід розуміти досить широке поняття, в практичній діяльності якого виокремлюють такі види внутрішнього аудиту як аудит фінансової звітності; аудит на відповідність та операційний аудит.

Важливим питанням організації внутрішнього аудиту на підприємстві будь-якої форми власності є, з одного боку, побудова раціональної структури апарату управління, а з іншого – застосування відповідної організаційної форми. Це може бути як створення служби внутрішнього аудиту всередині підприємства, так і укладання угоди на надання послуг з питань, що стосуються внутрішнього аудиту незалежними аудиторськими фірмами (аутсорсинг).

До переваг застосування аутсорсингу можна віднести високу якість проведеної перевірки, професіоналізм аудиторів, що здійснюватимуть перевірку, своєчасність одержання інформації, незалежність висловленої думки, зменшення витрат на утримання служби внутрішнього аудиту, оновлення програмного забезпечення, надійність в одержаних результатах.

Існує і третій варіант, тобто взяття на роботу спеціалізованих працівників для виконання певних завдань, які не в змозі виконати власні працівники підприємства. Така форма організації добре відома, як аутстафінг.

Роботу служби внутрішнього аудиту необхідно організовувати таким чином, щоб її результати об'єктивно відображали діяльність структурного підрозділу, що перевіряється, та були зрозумілими для всіх користувачів цієї інформації. Тому при організації внутрішнього аудиту потрібно

слідувати принципам: спеціалізації, пропорційності, паралельності, безперервності та ритмічності. Дотримання зазначених принципів є фундаментальною основою побудови дійової системи внутрішнього аудиту на вітчизняних підприємствах. Поруч з цим варто зазначити, що незалежно від обраної організаційної форми внутрішній аудит має здійснюватися в чітко визначеній послідовності:

Перший етап – визначення основних цілей, на якому здійснюється визначення стратегічних цілей, тобто керівник служби внутрішнього аудиту проводить діагностику фактичного стану справ у різних напрямках діяльності підприємства, аналізує результати попередніх внутрішніх перевірок. Для визначення пріоритетних напрямів контролю керівник служби внутрішнього аудиту проводить консультації з вищим керівництвом підприємства.

Другий етап – планування. Суть планування зводиться до визначенні основних строків виконання внутрішнього аудиту, його виконавців, необхідних технічних засобів, оцінювання аудиторського ризику та формування меж суттєвості, складанні плану та програми внутрішнього аудиту.

Третій етап – проведення перевірки. Основний етап перевірки, на якому внутрішній аудитор перевіряє бухгалтерські документи, використовуючи заплановані методи, прийоми. Зібрана внутрішнім аудитором інформація повинна бути належним чином відображена в його робочих документах. Йому надається право самостійно приймати рішення щодо методики та правил ведення робочих документів.

Четвертий етап – узагальнення одержаної інформації. Внутрішній аудитор оцінює зібрану в процесі перевірки інформацію згідно з встановленими критеріями, внутрішніми положеннями та інструкціями підприємства, нормативно-правими актами, порівнює виявлені помилки та порушення зі встановленим ним рівнем суттєвості.

П'ятий етап – формування висновків на основі одержаної інформації. Аудитор складає аудиторський звіт, розробляє необхідні рекомендації та пропозиції та повідомляють вище керівництво підприємства про отримані результати.

Шостий етап – контроль за усуненням виявлених недоліків та виконанням рекомендацій.

Формування оптимальної структури внутрішнього аудиту на підприємстві не гарантує стрімкого збільшення ефективності діяльності підприємства, але поруч з цим в цілому зменшує прорахунки та помилки у веденні обліку та у роботі персоналу підприємства. Система внутрішнього аудиту слугує, свого роду, стимулом працювати чесно. Отже система внутрішнього аудиту на підприємстві за умови дотримання зазначених вимог щодо її організації та послідовності здійснення самого процесу

перевірки є гарантією запобігання незаконним діям персоналу підприємства та зниження ризику прийняття недоцільних та неефективних управлінських рішень вищим керівництвом.

УДК 657.6

Назаренко Т.П., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Внутрішній контроль якості аудиторських послуг суб'єкта аудиторської діяльності безпосередньо ґрунтується та розробці та впровадженні ним системи контролю якості аудиторських послуг. Порядок створення такої системи встановлений Міжнародним стандартом контролю якості 1 “Контроль якості для фірм, що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості і супутні послуги” (МСКЯ 1) та Положенням з Національної практики контролю якості аудиторських послуг 1 “Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг” (ПНПКЯ 1).

МСКЯ 1 та ПНПКЯ 1 визначають 6 елементів системи контролю якості:

- Відповідальність керівництва за організацію;
- Етичні вимоги;
- Прийняття завдання та продовження співпраці з клієнтом, виконання специфічних завдань;
- Людські ресурси;
- Виконання завдання;
- Моніторинг.

Усі наведені елементи системи контролю якості є взаємопов'язаними та взаємозалежними. Щодо кожного з 6 елементів системи контролю якості суб'єкт аудиторської діяльності повинен розробити відповідну політику та процедури контролю якості.

Відповідальність керівництва за організацію контролю якості передбачає, що управлінський персонал аудиторської фірми має створити та постійно підтримувати внутрішню культуру, а також переконати аудиторів, що якість – це головне при наданні аудиторських послуг.

Шляхи організації внутрішнього контролю якості в аудиторській фірмі:

- Створення підрозділу контролю якості з призначенням керівника такого підрозділу;
- Доручення організації та здійснення контролю якості одному з аудиторів, як доповнення до його посадових обов'язків;

- Вибір кваліфікованої зовнішньої особи, яке нестиме відповідальність за систему контролю якості даного суб'єкта аудиторської діяльності;
- Особисте прийняття керівником обов'язків з контролю за якістю аудиторських послуг.

Щонайменше раз на рік аудиторська фірма зобов'язана отримати від усього персоналу, незалежність якого вимагається Кодексом етики професійних бухгалтерів та Законом України “Про аудиторську діяльність”, письмове підтвердження дотримання ним політики та процедур щодо незалежності.

Аудиторська фірма зобов'язана мати таку політику та застосовувати такі процедури прийняття завдання, продовження співпраці з клієнтом і виконання конкретних завдань, які надади б їй достатню впевненість в тому, що вона прийме чи продовжить завдання та взаємовідносини лише тоді, коли вона:

- розглянула питання чесності клієнта та встановила відсутність інформації, яка б свідчила про його нечесність;
- є достатньо компетентною для виконання завдання, а також має можливість, час і ресурси для цього;
- може дотримуватися етичних вимог.

Важливим елементом системи контролю якості є людські ресурси. Політика та процедури контролю якості щодо даного елемента повинні надавати аудиторській фірмі обґрунтовану впевненість у тому, що вона має достатньо персоналу, здібності, компетентність та відданість етичним принципам якого дають змогу надавати аудиторські послуги згідно з професійними стандартами, законодавчими і нормативними вимогами.

З метою якісного виконання завдання аудиторська фірма зобов'язана використовувати методики з виконання завдання у письмовому або електронному форматі, програмні інструменти чи інші форми стандартизованої документації, посібники з галузі та предмета завдання. Необхідно, щоб було задокументовано наступне:

- план, програми та інструкції, що були надані персоналу;
- процедури, терміни та обсяг виконаної роботи відповідно до професійних стандартів;
- процес консультування зі складних та спірних питань;
- процеси нагляду за виконанням завдання;
- процедури перевірки завершеного завдання, а також виду висновку (звіту), що надається за наслідками виконаного завдання;
- процедури контролю якості виконання завдання.

За результатами проведеного моніторингу аудиторська фірма інформує керівників груп із завдання та інший персонал про виявлені недоліки та надає рекомендації щодо відповідних коригувальних дій.

Таким чином, для забезпечення ефективної діяльності суб'єкт аудиторської діяльності повинен розробити та впровадити систему контролю якості аудиторських послуг відповідно до встановлених вимог. Така система повинна містити політику та процедури щодо кожного з шести її складових елементів. Організація системи контролю якості має бути документально оформлена у вигляді відповідного Положення з пакетом супровідних документів.

УДК 657

Макурін А. А., асистент
ДВНЗ «Національний гірничий університет»

РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВУГЛЕВИДОБУВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Внутрішній аудит в Україні почав розвиватися з отриманням незалежності, оскільки в нашій державі на законодавчому рівні стало можливим приймати закони та нормативні акти, які регулюють аудиторську діяльність в цілому. Але внутрішній аудит не так розповсюджений на вітчизняних підприємствах. Внутрішній аудит за кордоном почав розвиватися з появою приватної власності. Тому закордонні партнери в цьому питанні мають більше досвіду, щодо функціонування внутрішнього аудиту на підприємствах. Власники, керівники підприємств, менеджери потребують більше інформації відносно підприємства та аналізують активи, заборгованості, основні засоби, запаси та інше, що є на підприємстві. Це викликає підвищення попиту до інформації, яка існує на підприємстві. Вона повинна відповідати вимогам сьогодення, бути точною конкретною, правдивою. Оскільки за рахунок неї, приймаються стратегічні управлінські рішення. Висуваються й вимоги до бухгалтерського обліку. Його розглядають як складову для прийняття бізнес рішень.

В Європі рівень довіри до аудиторської перевірки на підприємствах вуглевидобувної промисловості становить 75%. А рівень не виявлення помилок становить 25%. Під час проведення аудиту неможливо на 100% гарантувати, що фінансова звітність підприємства не містить помилок. Вітчизняна вуглевидобувна промисловість є дотаційною, через брак фінансування не має можливості налагодити ефективну систему внутрішнього аудиту та в подальшому провести зовнішній аудит. В свою чергу, деякі підприємства (наприклад, Шахтауправління Покровське.), які є приватними, проводять не тільки зовнішній аудит фінансової звітності, а й зовнішній аудит запасів вуглевидобувного підприємства за системою JORC. Що дозволяє залучити іноземні інвестиції для розвитку підприємства. На підприємстві впроваджують структурний підрозділ внутрішній аудит. Аудиторська перевірка містить певні аудиторські процедури, завдяки яким є можливість знайти помилки чи виявити факти шахрайства.

На вибір аудиторських процедур впливає два чинники. Перший чинник залежить від підприємства. А саме, вид його діяльності, форма та система обліку, функціонуюча система внутрішнього аудиту та застосування електронної системи бухгалтерського обліку. Другий чинник залежить від особи, яка здійснює перевірку.

Термін «аудиторські процедури» виник в Україні з прийняттям ЗУ «Про аудиторську діяльність». Вітчизняні науковці по різному тлумачать «аудиторські процедури». Наприклад, М. Т. Білуха зазначає, що аудиторські процедури – система методичних дій, які здійснюються органами управління підприємства. В свою чергу, не на кожному підприємстві існує та функціонує система внутрішнього аудиту. Тому це тлумачення не в повній мірі відображає суть аудиторських процедур. О.Ю. Редько та К.Ю. Редько визначають тільки поняття процедура – взаємозалежна послідовність будь-яких дій, будь якої діяльності [1]. Виходить, що під аудиторськими процедурами розуміють поетапність аудиторських дій, під час використання аудиторських процедур. Але на практиці, інколи запланований план аудиторської перевірки та фактично проведена перевірка відрізняються. Це обумовлено тим, що не можливо точно спланувати саму перевірку, оскільки аудитор при знаходженні помилки, починає перевіряти крок за кроком все те, що пов'язано з помилкою до того часу, доки не виявить похідну утворення помилки. Покладаючись на свій досвід, аудитор не використовує послідовно усі аудиторські процедури, а обирає та використовує ті, які необхідні саме під час конкретної перевірки. Жоден з нормативно-правових актів не регулює набір аудиторських процедур для конкретної перевірки на встановленому підприємстві та не визначає їх послідовне використання.

Ліщинська Л.Б., Василенко Ю.В. зазначають, що аудиторська процедура – це сукупність дій, які здійснюються в процесі аудиторської перевірки у запланованій послідовності для досягнення бажаної мети шляхом отримання суттєвих доказів та їх аналітичної оцінки у вирішенні поставлених задач [2]. Рудницький В.С. зазначає, що аудиторські процедури – це система методичних дій аудитора, спрямованих на отримання достатніх і надійних доказів щодо об'єктів аудиту [3]. Чернелевський Л.М. і Беренда Н.І. визначають аудиторські процедури як дії аудитора щодо перевірки фінансової звітності [4]. Практикуючий аудитор О.В. Жогова визначає «аудиторські процедури», як систему методичних дій аудитора, спрямованих на отримання достатніх і надійних доказів щодо об'єктів аудиту. Е. А. Аренс і Дж. К. Лоббек під аудиторськими процедурами розуміють - конкретні інструкції длябору інформації на кожному етапі аудиту. Дж.К. Робертсон вважає, що аудиторські процедури – це «конкретні дії аудиторів з метою отримання даних під час аудиторської перевірки», які залежать від системи обліку на підприємстві.

Проаналізувавши поняття «аудиторські процедури», на нашу думку має місце наступне тлумачення, «аудиторські процедури» - офіційно

задокументований порядок методичних дій аудитора, спрямований на отримання достатніх та благонадійних доказів за для формування об’єктивного аудиторського висновку.

Список використаної літератури:

1. Редько О., Редько К. *Процедури аудиту як основа професійної практики //Бухгалтерський облік і аудит.* – 2011. – №. 6. – С. 45-50.
2. Ліщинська Л. Б., Василенко Ю. В. *Зміст і роль аудиторських процедур у системі незалежного фінансового контролю [Електронний ресурс].* - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/9_KPSN_2011/Economics/15_84599.doc.htm
3. Рудницький В. С. *Аудит [Текст] / В. С. Рудницький.* – Львів : СВІТ, 2002. – 295 с.
4. Чернелевський, Л. М. *Аудит [Текст] / Л. М. Чернелевський, Н. І. Беренда.* – К. : Міленіум, 2002. – 315 с.

УДК 657.286:339.72

Романенко С. В., здобувач

Житомирський державний технологічний університет

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ АКРЕДИТИВНИХ РОЗРАХУНКІВ

Фінансовий сектор економіки в класичному розумінні виконує обслуговуючу функцію щодо перерозподілу грошових потоків між суб’єктами реального сектору економіки та іншими економічними агентами. Одним із проявів такого розподілу є виконання банками розрахункових операцій за дорученням своїх клієнтів. Проте збільшення обсягів економічної діяльності та вплив процесів інтернаціоналізації й глобалізації економічної діяльності зумовлює як виведення діяльності суб’єктів господарювання, так і проведення розрахунків між ними на міжнародний рівень. Тому забезпечення стабільності діяльності банківських установ, в тому числі і за рахунок служби внутрішнього аудиту, є надзвичайно важливим не лише для самого банку, а й для економіки в цілому.

Для налагодження ефективної взаємодії ради директорів і внутрішніх аудиторів в питанні управління ризиками необхідним є виконання ряду умов. Перше – включення до ради директорів де факто незалежних директорів. Друге – бажання ради директорів використовувати потенціал служби внутрішнього аудиту. Третє – члени ради директорів повинні розуміти, що ризики первинні, в той час як контроль є відповіддю і інструментом реагування на них. Саме тому внутрішній аудит поряд зі своєю традиційною роллю в оцінці надійності та ефективності системи внутрішнього контролю може і повинен відігравати більш активну роль в питаннях управління ризиками, в тому числі стратегічними.

Форми і способи такої участі можуть бути найрізноманітнішими і залежать від ступеня зрілості системи і процесів управління ризиками в банку. Перш за

все це традиційна оцінка систем і процесів управління ризиками. Традиційна в тому сенсі, що незалежна оцінка систем і процесів є основною функцією внутрішнього аудиту. Інша справа, що системи управління ризиками побудовані в дуже незначній кількості вітчизняних банків, а процеси управління ризиками в більшості випадків не формалізовані. Тому в даному випадку мова може йти про відсутність об'єкта внутрішнього аудиту як такого.

В контексті управління ризиками варто враховувати консультативний характер роботи служби внутрішнього аудиту в режимі реального часу. Звісно ж, що його роль в цьому відношенні недооцінюється як вищим керівництвом банків, так і самими внутрішніми аудиторами. В якості можливих механізмів покращення такої ситуації можна розглядати участь внутрішнього аудиту в обговоренні відповідних питань на засіданнях ради директорів, спеціальних комісій і комітетів, проведення робочих зустрічей з керівниками різного рівня.

Міжнародним розрахунковим операціям властивий ризик, що актуальний як для експортера, так і для імпортера. Розглядаючи міжнародні розрахункові операції з використанням різних інструментів, варто зазначити, що найбільш ризикові форми міжнародних розрахунків для експортера є найменш ризиковими для імпортера, і навпаки. Тому в пошуку такої форми міжнародних розрахунків, що дозволила б мінімізувати ризики для обох сторін, найчастіше використовується акредитив.

Акредитив для бенефіціара знижує ризик несплати поставлених товарів при пред'явленні належних документів і дозволяє одразу отримати гроші за поставлені товари. Для апліканта даний інструмент дозволяє отримати фінансування (при необхідності) і усуває ризик того, що покупець сплатить авансом товар, але відвантаження не відбудеться. Якщо постачальник знає, що на його користь відкрито акредитив, то він може за домовленості з покупцем зробити останньому знижку, тому що він упевнений в отриманні грошей при дотриманні з його боку всіх необхідних умов.

Банк постачальника може при бажанні дати кредит продавцеві під заставу виставленого акредитива на його користь і за участю самого банку постачальника. Фінансування за акредитивом усуває необхідність у вилученні обігових коштів у апліканта в обсязі виставленого акредитива і зменшує касові розриви.

Якщо розглядати ситуацію поставки товару з такої точки зору, то здається цілком очевидним висновок, що обидва учасники угоди є рівноправними сторонами і мета застосовуваного інструмента – усунути їх ризики. Але в більшості випадків головною стороною цього процесу на практиці виступає покупець. Оскільки для постачальника основним є відвантаження товару, тобто фактичне здійснення його реалізації, а те, яким чином та у якій формі він отримає оплату є питанням другорядним. У зв'язку з цим акредитив призначений для забезпечення покупця відстрочкою платежу і більш дешевим джерелом грошей.

У даній схемі, де акредитив більшою мірою задовольняє потреби тільки однієї зі сторін (імпортера), найголовніше – це те, що дане правило може бути застосовано до сторін, у яких вже встановлені і досить тривалі торгові відносини. Якщо покупець не заплатить, то, по-перше, для нього це буде великим репутаційним ризиком, який призведе до виникнення значних проблем із репутацією в майбутньому.

По-друге, експортер може продати свою дебіторську заборгованість, втративши деякий відсоток від початкової суми контракту, але дана схема так чи інакше забезпечує постачальника захистом від ризику нездійснення оплати за поставлену продукцію.

По-третє, несплата при фактичному здійсненні відвантаження продукції – це порушення умов контракту, тобто продавець має право подати в суд і повернути необхідну суму коштів. Таким чином, забезпечення імпортера фінансуванням (яке вигідніше, ніж стандартне кредитування) і можливість відстрочити платіж – більш вагомі і значні функції акредитиву, ніж мінімізація ризику.

Отже внутрішній аудит акредитивних розрахунків є запорукою уникнення несприятливих ситуацій на підприємстві не лише в частині неефективного використання коштів, але й в частині ефективності його діяльності в цілому.

УДК 657.6

Симура М.В., магістрант
Науковий керівник – Назаренко Т.П., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

В сучасних умовах господарювання виникає необхідність посилення фінансово-економічного контролю діяльності суб'єктів господарювання. В останній час найбільшу увагу приділяють аудиторам, зокрема, до висловлення ними незалежної думки щодо достовірності здійснення господарської діяльності суб'єкта господарювання, її відображення в бухгалтерському обліку та складеній фінансовій звітності. Методика аудиту нематеріальних активів є однією із складових загальної перевірки фінансової звітності і відіграє важливу роль з урахуванням сучасних економічних відносин.

Значний внесок у дослідження методики проведення аудиту нематеріальних активів та її впливу на якість аудиторських послуг здійснили такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як: М.Т. Білуха, М.І. Бондар, Б.І. Валуєв, А. М. Герасимович, В.Д.Колдуелл, М.В. Кужельний, Є. В. Мних, Б. Нідлз, О.А. Петрик, Т.В. Польова, В.С. Рудницький, В.Я.Савченко, О.В.Самборський, В. В.

Сопко, А. Д. Шеремет та інші. Внесені ними пропозиції являються вагомими, оскільки звертають увагу на недоліки в сучасних методиках аудиторських перевірок, та наводять можливі шляхи їх вирішення.

В сучасних умовах євроінтеграції необхідними напрямками удосконалення аудиторської перевірки є теоретичний і методологічний, а також шляхи контролю якості аудиторських робіт. Виникає необхідність у приведення до відповідності законодавство України з аудиту до європейського та міжнародного, а також формування престижності аудиту в Україні.

Проведення аудиту нематеріальних активів полягає у перевірці наявності бухгалтерських і юридичних документів, що підтверджують права на володіння ними, а також правильності та своєчасності відображення нематеріальних активів на балансі підприємства.

Аудит інтелектуальної власності (нематеріальних активів) являє собою перевірку документів, які підтверджують право підприємства на певний об'єкт нематеріальних активів. Звертаючи увагу на сучасне значення нематеріальних активів під час проведення аудиту виділяють наступні завдання

- перевірка положень облікової політики в частині обліку нематеріальних активів;
- перевірка наявності та застосування системи внутрішнього контролю на підприємстві;
- фактична перевірка наявності нематеріальних активів і перевірка наявності підтверджуючих документів власності на наявні на підприємстві нематеріальні активи;
- перевірка правильності відображення в бухгалтерському обліку надходження, переоцінки, вибуття нематеріальних активів;
- здійснення перевірки щодо дотримання нормативного законодавства під час здійснення операцій з нематеріальними активами;
- зіставлення фактичних показників даним синтетичного і аналітичного обліку нематеріальних активів та їх зносу із записами регістрів обліку та фінансової звітності;
- перевірка правильності нарахування амортизації на нематеріальні активи;
- перевірка приміток до річної фінансової звітності щодо розкриття інформації про нематеріальні активи.

Під час здійснення перевірки аудитору необхідно з'ясувати, які конкретні об'єкти нематеріальних активів обліковуються на підприємстві, їх класифікація та поділ, а також чи правильно ведеться їх бухгалтерський облік за кожним об'єктом по встановлених групах.

Необхідно перевірити чи правильно оцінені нематеріальні активи, а також правильність формування первісної вартості придбаних нематеріальних активів, зокрема включення до вартості: ціни придбання, непрямі податки, що не підлягають відшкодуванню, інші витрати, безпосередньо пов'язані з їх

придбанням та доведенням до стану, у якому вони придатні до використання за призначенням.

Також слід пам'ятати, що відповідно до положень П(С)БО 8 "Нематеріальні активи" нарахування зносу нематеріальних активів проводиться протягом терміну їх корисного використання, але не більше 20 років з дати прийняття на облік. Підприємство самостійно обирає метод нарахування амортизації, враховуючи особливості одержання майбутніх економічних вигод. Суми амортизаційних відрахувань, нараховані протягом звітного періоду відносять до складу витрат цього ж періоду або до собівартості будь-якого іншого активу.

Важливим є також здійснення перевірки правильності визначенням вартості інтелектуальної власності. Для цього аудитор разом із залученими, у випадку необхідності, спеціалістами визначає первісну вартість нематеріального активу в залежності від того, яким шляхом був отриманий цей об'єкт на підприємство: якщо об'єкт нематеріальних активів надійшов на підприємство безоплатно, то його оцінка визначається експертним способом; якщо об'єкт надійшов на підприємство шляхом придбання за грошові кошти, то він оцінюється за фактичними витратами на його придбання; якщо об'єкт отримано як внесок до статутного капіталу, то його оцінка погоджується засновниками (учасниками).

Здійснюючи перевірку аудитор також перевіряє правильність оприбуткування нематеріальних активів на рахунку 12 "Нематеріальні активи" у кореспонденції з рахунком 31 "Рахунки в банках", 46 "Неоплачений капітал", а також правильність нарахування та відображення в обліку амортизації нематеріальних активів - рахунок 13 "Знос", зокрема субрахунок 133 "Знос нематеріальних активів". Також відбувається перевірка на доцільність та обґрунтованість безоплатної передачі, продажу, списання нематеріальних активів.

Наприкінці перевірки аудитор має впевнитися, що в Примітках до річної фінансової звітності в повному обсязі висвітлено інформацію про нематеріальні активи, зокрема визначено вартість за якою нематеріальні активи відображені у балансі; методи нарахування амортизації та строки експлуатації нематеріальних активів; наявність і рух у звітному році тощо.

В сучасних умовах широкого застосування інформаційних систем, розміщення інформації про певний суб'єкт господарювання може відіграти важливу роль у подальшій його господарській діяльності.

УДК 657

**Шиманська К.В., к.е.н., доц.
Степанець О. О., магістрант
Житомирський державний технологічний університет**

ПЛАНУВАННЯ АУДИТОРСЬКИХ ПРОЦЕДУР ПРИ ПЕРЕВІРЦІ СТАТЕЙ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ МАЙБУТНІХ ВИТРАТ І ПЛАТЕЖІВ: ОСНОВНІ НАПРЯМИ

Відповідно до чинного законодавства (МСБО 37 «Забезпечення, умовні забезпечення та умовні активи», П(С)БО 11 «Зобов'язання»), підприємства повинні створювати забезпечення майбутніх витрат і платежів, що призводить до потреби розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності підприємства, яка підлягає аудиту.

МСБО 37 регламентує визнання, первісну та наступну оцінки забезпечень у фінансовій звітності, а також відокремлює забезпечення від інших видів зобов'язань, таких, як торговельна кредиторська заборгованість, оскільки існує невизначеність щодо часу настання майбутніх витрат та їх сум. МСБО 37 розрізняє **забезпечення**, які як теперішні зобов'язання підлягають визнанню у фінансовій звітності, та умовні зобов'язання, які не підлягають визнанню у фінансовій звітності.

Важливим етапом аудиту є планування, яке, відповідно до МСА 300 "Планування аудиту фінансової звітності", включає розробку загальної стратегії виконання завдання, плану аудиту для зменшення аудиторського ризику, а також розробку детального підходу щодо очікуваного характеру, строків і меж аудиту.

Перед початком планування аудиторської перевірки операцій з зобов'язаннями, в т.ч. забезпеченнями, аудитор отримує розуміння бізнес-середовища замовника, системи його бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю, звертаючи увагу на такі питання:

- 1) Які умови здійснення операцій придбання і продажу (форма, строки оплати, наявність попередньої оплати, наявність нестандартних відстрочень платежу)?
- 2) Чи багато контрагентів розміщені в інших регіонах або країнах?
- 3) Чи підпадає підприємство під ризики валютного законодавства?
- 4) Якими правилами Інкотермс врегульовані зовнішні поставки?
- 5) Який податковий статус контрагента, в частині ПДВ, податку на прибуток тощо?
- 6) Яка система штрафних санкцій передбачена договорами?
- 7) Чи передбачено обліковою політикою створення забезпечень?
- 8) Чи передбачено обліковою політикою підходи щодо оцінки окремих видів забезпечень?

Метою перевірки статті забезпечень майбутніх витрат і платежів у фінансовій звітності є визначення правдивості розкриття інформації про види і суми забезпечень, формування аудитором думки про достовірність та

законність, а також повноту операцій, відображених у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності щодо операцій з забезпеченнями.

Основним завданням аудитора при проведенні аудиту забезпечень майбутніх витрат і платежів є ретельне виконання аудиторських процедур, їх отриманих достатніх і прийнятних аудиторських доказів щодо нарахування забезпечень та розкриття інформації про них у звітності.

Приступаючи до перевірки, аудитор визначає у загальній стратегії межі дослідження.

Здійснюючи аудиторську перевірку операцій, пов'язаних зі створенням забезпечень, слід з'ясувати законність створення резервів, тобто встановити, які резерви створені на підприємстві й чи передбачено це обліковою політикою. Крім того, слід оцінити відповідність створених забезпечень критеріям описаним в МСБО 37.

Аудитор перевіряє забезпечення майбутніх витрат і платежів за рахунком 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів», що слід передбачити в плані аудиту. Відтак аудитор передбачає у плані аудиту правильність встановлених нормативів відрахувань у резерви і величини самих резервів на дату балансу, достовірність даних інвентаризації резервів майбутніх витрат і платежів. Зайво нараховані суми сторнуються, а якщо величина забезпечень недостатня [?] відповідні суми донараховуються.

Обґрунтованість включення резервованих сум на рахунки витрат встановлюють на підставі записів із дебетом рахунків витрат і кредитом рахунку 47 "Забезпечення майбутніх витрат і платежів".

Для складання об'єктивної думки щодо розкриття інформації про забезпечення майбутніх витрат і платежів на підприємстві, аудитору необхідно одержати достатні та прийнятні аудиторські докази того, що інформація в бухгалтерській документації та інших джерелах даних із питань перевірки достовірна.

Таким чином, при плануванні аудиторської перевірки статей забезпечень майбутніх витрат і платежів аудитору слід сформулювати мету, завдання та визначити методику проведення аудиторської перевірки забезпечень майбутніх витрат і платежів.

Тому аудитору у плані аудиту слід передбачити наступні процедури:

- 1) збір аудиторських доказів, їх перевірка щодо існування підстав нарахування забезпечень;
- 2) повторне обчислення величини резерву;
- 3) перевірка повноти розкриття інформації про причини та обсяги створення забезпечень.

Тому обґрунтоване планування на підставі оцінки ризику дозволяє найбільш детально перевірити суму забезпечень майбутніх витрат і платежів

підприємства та відповідність розкриття інформації про них у обраній концептуальній основі.

СЕКЦІЯ 5
РОЗВИТОК СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРОЦЕСІВ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ
ЕКОНОМІЧНИХ АГЕНТІВ

УДК 657:351.683

Куслій В. О., аспірант
Лось А. О., магістрант

Житомирський державний технологічний університет

ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДЛЯ ЦІЛЕЙ
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ
ПІДПРИЄМСТВА

Суб'єкти господарювання, у процесі здійснення своєї діяльності та досягнення певних цілей, використовуює велику кількість ресурсів, не лише матеріальних, фінансових, трудових, а і інших які, в свою чергу, є взаємопов'язані між собою. Метою будь якого підприємства є отримання позитивного результату своєї діяльності, що зазвичай проявляється у формі прибутку, який в свою чергу, суб'єкти господарювання намагаються якомога більше максимізувати. Беззаперечним є той факт, що визначення фінансових результатів є важливим та підсумковим показником, що характеризує ефективність здійснення як окремих операцій, так і діяльності господарюючого суб'єкта в цілому. З огляду на це, виникає необхідність дослідження питання формування фінансових результатів, адже саме величина фінансових результатів обумовлює можливості розвитку суб'єктів господарювання та визначає поточний стан справ підприємства.

Зважаючи на те, що фінансовий результат є показником, що формується під впливом різних факторів, а саме: внутрішнього і зовнішнього середовища. Перелічені фактори в залежності від їх впливу можуть чинити як позитивний так і негативний вплив на величину фінансового результату, змінюючи останній. Таким чином, результат діяльності підприємства може носити як позитивний так і негативний характер. У випадку позитивного результату – виникає прибуток, у випадку негативного підсумку діяльності – збиток, однак є ще одна ситуація, коли доходи дорівнюють витратам, в такому випадку фінансовий результат дорівнює нульовому значенню.

З огляду на вивчені особливості механізмів формування фінансових результатів, пропонуємо модель формування фінансових результатів для цілей управлінського обліку (рис.1).

Таким чином, запропонований механізм визначення фінансових результатів передбачає групування витрат та доходів по функціях, тобто у розрізі наступних видів діяльності: операційної, фінансової, інвестиційної та надзвичайної.

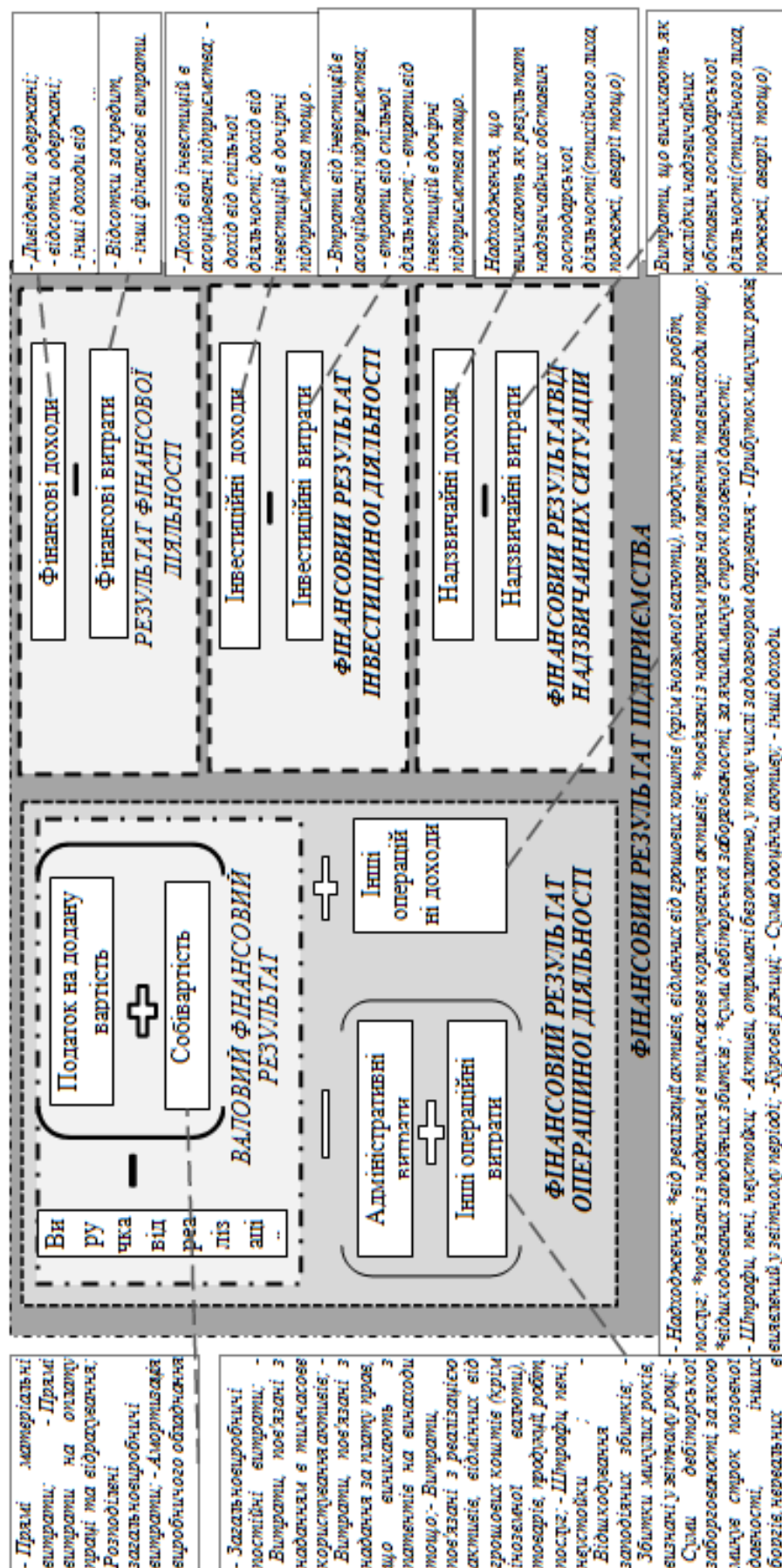

Рис. 1. Визначення фінансових результатів для цілей управління фінансово-економічною безпекою підприємства

Отже, враховуючи виявлені особливості, було побудовано авторський механізм формування фінансових результатів за операційним, фінансовим, інвестиційним та надзвичайним сегментами. Даний механізм вважаємо за доцільне використовувати для цілей управління, адже це дозволить задовольнити інформаційні потреби різних користувачів, а також отримати більш повну та достовірну інформацію про результати діяльності, на основі якої, в подальшому, можна прийняти ефективні управлінські рішення.

УДК 657:338

Нонік В. В., к.ю.н.

Сергійчук М. Д., магістрант

Житомирський державний технологічний університет

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ТА ФАКТОРИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

В сучасних умовах розвитку все більшої актуальності набуває питання формування механізму фінансової безпеки як країни в цілому, так і окремого підприємства, як гаранта ефективного та стійкого розвитку суб'єкта господарювання в умовах сьогодення. Фінансова безпека підприємства характеризується рівнем фінансової захищеності суб'єкта господарювання, а також є основою побудови фундаменту для забезпечення необхідних умов стійкого розвитку підприємства та країни в цілому. Отже, формування системи фінансової безпеки є однією із найнеобхідніших умов розвитку будь-якої галузі економіки, тому логічним та виправданим є приділення великої уваги вчених-економістів фінансовій безпеці суб'єктів господарювання.

Дослідження проблем фінансової безпеки почали з'являтися в науковій літературі не так давно. Слід відзначити, що останнім часом вони набувають все більшої актуальності. Здебільшого увага науковців прикута до питань формування системи фінансової безпеки підприємства, побудови ефективного механізму управління нею, вивчення теоретичних та методологічних основ фінансової безпеки.

У сучасних умовах господарювання підприємства функціонують у складному, нестабільному і динамічному середовищі, під впливом різноманітних зовнішніх та внутрішніх негативних факторів, зокрема фінансових ризиків. Це обумовлює необхідність формування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємств. Тому не дивно, що саме ці питання все частіше з'являються в площині наукових досліджень.

Термін “фінансова безпека” вченими почав використовуватися відносно недавно і детально розглядався ними на макро- та на мікро- рівнях, проте комплексного дослідження він не отримав. Виходячи з цього, виникає необхідність комплексного підходу до визначення поняття фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

Огляд наукових джерел з питань трактування сутності поняття “фінансова безпека підприємства” показав, що більшість учених дотримуються лінії, яка

базується на визначенні фінансової безпеки держави, тільки екстраполюють її на мікрорівень. «І в загальному випадку фінансову безпеку підприємств представляють як механізм, що з одного боку, забезпечує стабільність фінансової системи суб'єкту шляхом використання захисних фінансових інструментів, а з іншого – забезпечує її ефективність шляхом організації раціонального використання фінансових ресурсів» [1].

Варто зазначити, що аналізуючи поняття “фінансової безпеки” на макрорівні, вона включає ряд заходів, що передбачають забезпечення незалежності, конкурентоспроможності та ефективності діяльності в цілому, а також сприяють формуванню показників, які б характеризували збалансованість та стійкість до внутрішніх й зовнішніх факторів негативного впливу навколишнього середовища. Наприклад, Шлемко В.Т. є прибічником такої думки, що фінансова безпека держави – це такий стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної і податкової систем, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та її зростання [2].

Тобто таке розуміння сутності поняття “фінансова безпека” є виправданим та правильним, оскільки фінансова безпека як на макро-, так і мікрорівні охоплює всі сторони життєдіяльності підприємства та країни в цілому.

Отже, детальний аналіз різноманітних думок вчених та їх підходів до розуміння сутності поняття “фінансова безпека” (рис. 1.) дозволив з'ясувати природу фінансової безпеки підприємства через уточнення сутності даного поняття й визначити напрями посилення фінансової безпеки підприємства через ідентифікацію факторів, що на неї впливають.

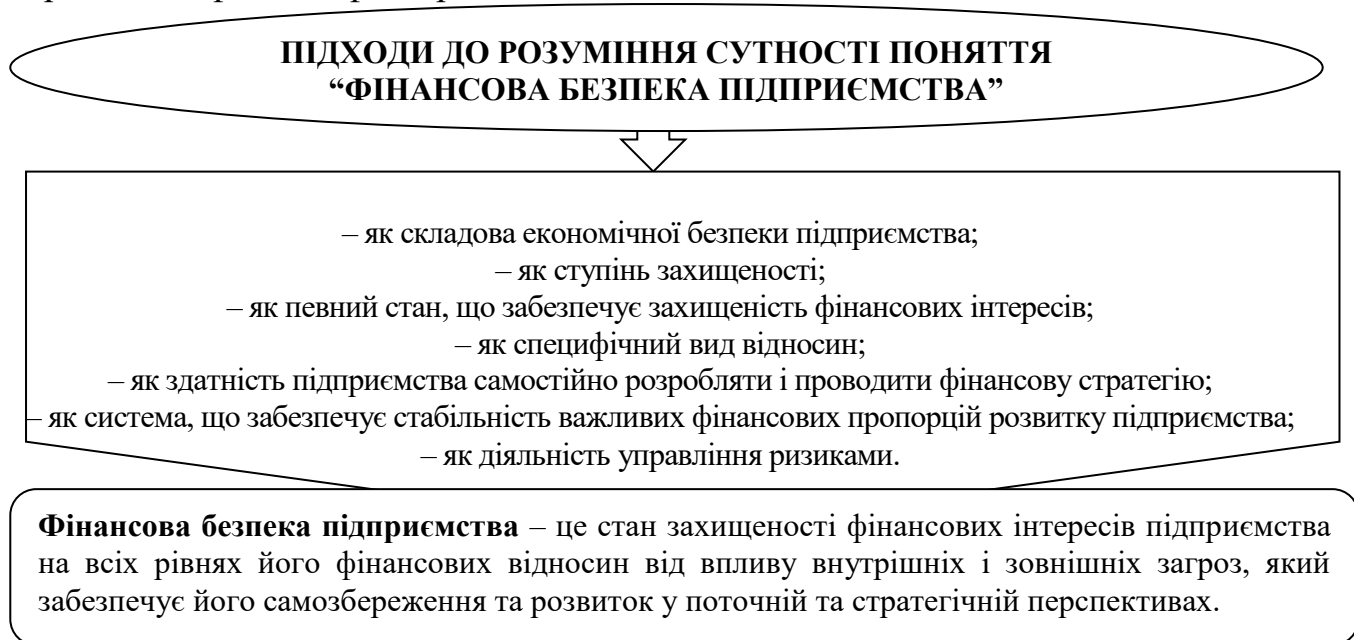

Рис. 1. Багатоаспектна природа фінансової безпеки підприємства

Вважаємо за доцільне дати таке уточнене визначення: фінансова безпека підприємства – це стан захищеності фінансових інтересів підприємства на всіх рівнях його фінансових відносин від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, який

забезпечує його самозбереження та розвиток у поточній та стратегічній перспективах.

Як ми бачимо, забезпечення фінансової безпеки підприємства вимагає створення власної системи, яка має характеризуватись відносною відособленістю, особливими структурою і зв'язками з зовнішнім середовищем, специфічним механізмом відтворення.

Список використаної літератури:

1. Чібісова І.В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства / І.В. Чібісова, Є.М. Івашина // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2011_31/Chibis.pdf

2. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / О.О. Шеремет. – К.: Кондор, 2005. – 196 с.

УДК 657:338.1

Поляк К. Ю., викладач

Рівненський державний гуманітарний університет

Ляшенко Ю.В., магістрант

Житомирський державний технологічний університет

НАСЛІДКИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЇХ СКЛАДОВИХ

Сучасне розуміння бухгалтерського обліку виходить за межі відображення фактів господарського життя. Бухгалтерський облік виступає виробником інформації, яка необхідна для формування управлінського рішення. При чому система бухгалтерського обліку генерує інформацію, яка може бути використана як у звичайних умовах функціонування підприємства так і в умовах надзвичайних ситуацій. Це є вкрай важливим в умовах динамічних змін зовнішнього середовища функціонування підприємства, а також складних технологічних процесів у внутрішньому середовищі.

Сучасні організаційно-методологічні положення бухгалтерського обліку в частинні наслідків надзвичайних ситуацій не в повній мірі відповідають запитам користувачів. Крім того, діюча система бухгалтерського обліку не дозволяє їх ідентифікувати з конкретними об'єктами управління та визначити їх вплив на результати діяльності підприємства. Тому виникає потреба в ідентифікації наслідків надзвичайних ситуацій з об'єктами бухгалтерського обліку.

Питання бухгалтерського обліку наслідків надзвичайних ситуацій є мало дослідженими у вітчизняній науковій літературі. В навчальній літературі дане питання піднімалося лише в контексті визначення витрат та доходів від надзвичайної діяльності, а після зміни вітчизняного бухгалтерського законодавства та повного виключення такого виду діяльності, взагалі було виключено з підручників та навчальних посібників з бухгалтерського обліку.

Вважаємо за необхідне при розробці організації та методичних положень бухгалтерського обліку наслідків надзвичайних ситуацій визначити напрями їх

структуризації та ідентифікації з об'єктами бухгалтерського обліку. Для цього пропонуємо визначити можливі наслідки надзвичайних ситуацій за окремими об'єктами бухгалтерського обліку, інформаційними ресурсами, яких є рахунки бухгалтерського обліку та показники фінансової звітності.

В цілому комплекс ідентифікації наслідків надзвичайних ситуацій, що охоплює всі об'єкти можна представити у вигляді моделі, яка є основою формування організаційно-методичних положень їх облікового відображення (рис. 1). Адже, система бухгалтерського обліку дозволить сформувати інформаційний простір управління господарською діяльністю підприємства в умовах надзвичайних ситуацій, що дозволить подолати їх з найменшими витратами часу, фінансових та матеріальних ресурсів. Ми, ж в свою чергу наслідки надзвичайних ситуацій пропонуємо групувати за напрямками: економічні, еколого-економічні та соціально-економічні, що дозволить виявити їх характер й відповідно визначить особливості організаційно-методичних положень їх облікового відображення.

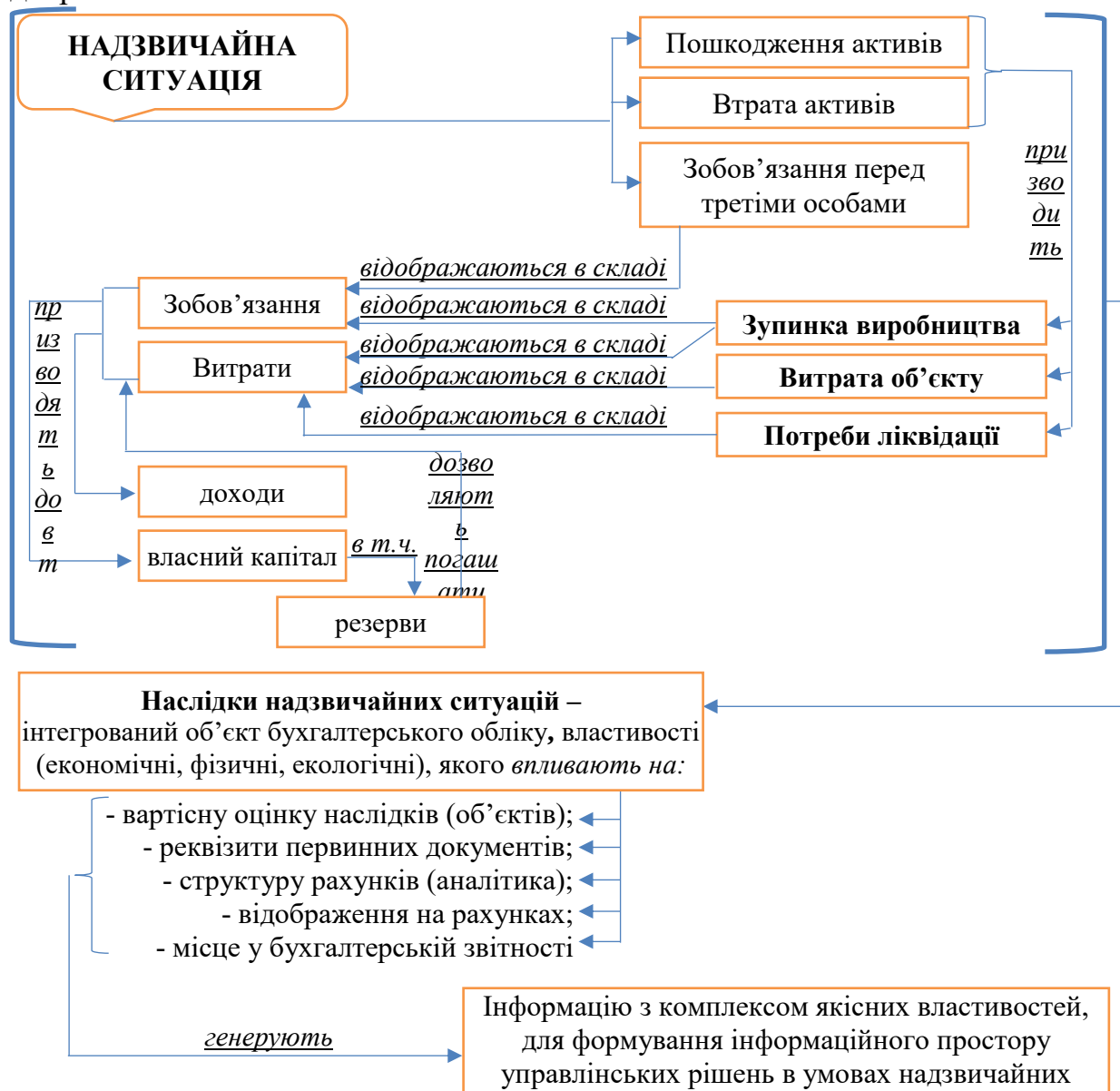

Рис. 1. Наслідки надзвичайних ситуацій як інтегрований об'єкт бухгалтерського обліку

Зазначимо, що розроблена нами схема є основою для розробки різного роду моделей ідентифікації наслідків надзвичайних ситуацій є підґрунтям для трансформації елементів методу бухгалтерського обліку, що вирішити проблему виокремлення наслідків надзвичайних ситуацій з усієї сукупності об'єктів бухгалтерського обліку та визначити їх властивості, які впливають на прийняття управлінських рішень.

Підсумовуючи результати дослідження, зазначимо, що ідентифікація наслідків надзвичайних ситуацій є основою для їх облікового відображення з виокремленням в окрему сукупність об'єктів. Це дозволяє системі бухгалтерського обліку генерувати інформацію, яка враховую сукупність властивостей наслідків надзвичайних ситуацій, та приймати управлінські рішення з врахуванням комплексу факторів.

УДК 336.13

Полчанов А. Ю., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

**РОЛЬ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУТІВ У ПОСТКОНФЛІКТНОМУ
ВІДНОВЛЕННІ**

Складна соціально-економічна ситуація в країні, викликана військовою агресією на Сході України та незавершеністю структурних реформ, зумовлює зростання відтоку капіталу, зниження курсу гривні відносно валют провідних країн світу, погіршення фінансового стану компаній реального сектору та гальмування розвитку фінансового ринку. Саме в таких умовах досить важливим є формування комплексного підходу до формування та реалізації стратегії постконфліктного відновлення у багатьох аспектах суспільного життя.

Базуючись на даних про військові конфлікти протягом 1965-2004 рр. професор Поль Кольєр (Paul Collier) прийшов до висновку про дуже високий рівень повторення бойових дій (протягом першого десятиріччя після закінчення конфлікту війни починаються знову у близько 40 % країнах) [1], що засвідчує актуальність питання дієвого урегулювання конфлікту.

Події останніх років спричинили зміни не тільки в галузі оборони та безпеки, економіки та державного управління, але й у сфері екології та природокористування, енергетиці та житлово-комунальному господарстві, а також в гуманітарних питаннях.

Все це вимагає розглядати постконфліктне відновлення як систему взаємопов'язаних елементів, і з огляду на це для оптимального використання наявних ресурсів важливою є гармонізація відповідних заходів як між різними секторами економіки, так і на рівні держави, регіону, суб'єктів

господарювання, громадян. Адже, наприклад, реформи в сфері оподаткування, дерегуляції та спрощення доступу до фінансових ресурсів можуть втрати своє значення через застарілу систему цінностей населення, його неосвіченість, байдужість та безініціативність.

Одним із перших дієвих кроків для вирішення окресленого кола проблем є створення влітку 2016 року Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, що має виконувати координуючу функцію на національному рівні. Виходячи із змісту підготовленої даним відомством Державної цільової програми відновлення та розбудови миру у східних регіонах України ключові заходи будуть зосереджені на соціальному, економічному та безпековому напрямках.

Під час бойових дій управлінські рішення, як на рівні держави, так і на рівні суб'єктів господарювання, як правило, зорієнтовані на отримання швидкого результату в короткостроковій перспективі, нехтуючи при цьому стратегічними інтересами. Особливо це проявляється у сфері фінансово-економічних відносин, де ефект від змін не має блискавичного характеру.

З огляду на світову практику врегулювання військових конфліктів важливою роль фінансових інститутів в цьому процесі, що проявляється в кількох аспектах.

По-перше, це діяльність міжнародних фінансових організацій, що має бути зорієнтована не лише на фінансову підтримку постконфліктних країн, доцільність чого, до речі, вже зараз ставиться під сумнів (зокрема у роботі лауреата нобелівської премії з економіки 2015 року Агнуса Дітона (Angus Deaton) [3, с. 306] та докторській дисертації Маліши Хрішті (Maliha Chishti) «Post-conflict Afghanistan: a post-colonial critique» [2, с. 100]), але й на лібералізацію кредитно-валютних відносин.

По-друге, це політика центрального банку країни та інших органів фінансового нагляду, що має бути спрямована стимулювання економічного зростання через регулювання грошової маси та забезпечення стабільності функціонування платіжних систем та фінансового сектору в цілому.

По-третє, це діяльність комерційних фінансових установ, що в межах діючого законодавства, надають банківські, страхові та інші необхідні для розвитку будь-якого бізнесу послуги.

Список використаної літератури:

1. Collier P. *Ethnic Civil Wars* [Electronic resource] / Paul Collier. - Access mode: <http://hir.harvard.edu/ethnic-conflictethnic-civil-wars/>
2. Chishti M. *Post-conflict Afghanistan: A Post-colonial Critique* [Electronic recourse] / Maliha Chishti // PhD Thesis, University of Toronto, 2014 – 301 p. – Access mode: https://tspace.library.utoronto.ca/bitstream/1807/68358/1/Chishti_Maliha_201406_PhD_thesis.pdf
3. Deaton A. *The Great Escape: Health, Wealth, and the Origins of Inequality* [Electronic recourse] / Angus Deaton // Princeton University Press, 2015. - 360 p.. – Access mode: http://press.princeton.edu/chapters/s2_10054.pdf

НЕОБХІДНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПОСТРАЖДАЛИХ ТЕРИТОРІЙ

Військовий конфлікт, який виник на Сході України, значно погіршив екологічне, соціальне та економічне становище нашої держави. Проблеми, які виникли в Луганській та Донецькій областях стосуються понад 6,55 млн. об'єктів систем енерго-, водо-, теплопостачання, закладів освіти, охорони здоров'я, іншої, в т. ч. транспортної інфраструктури міст жителів. Внаслідок бойових дій було повністю або частково зруйновано об'єкти систем енерго-, водо-, теплопостачання, закладів охорони здоров'я, освіти, велика кількість громадян вимушено покинула свої домівки. Дані проблемні питання загострюються у зв'язку з наближенням зимового періоду.

На рисунку 1 узагальнено негативні аспекти впливу війни на економічний і політичний розвиток держави в короткостроковому періоді та вплив війни в довгостроковому періоді на економіку й, зокрема на інвестиційний клімат, який характеризується можливими післявоєнними економічними зрушеннями.

Рис. 1. Наслідки військового конфлікту на Сході України

Узагальнено на основі: [1]

У ході неоголошеної війни Україна втратила щонайменше 20 % економічного потенціалу [3]. Для сектору економіки як на Сході, так і України в цілому 2014-2016 р.р. стали періодами значних випробувань. З початку 2014 року Україна втратила 10,3 млрд. доларів інвестицій, у той час як приплив капіталу становив 1,9 млрд доларів [2]. В умовах, що склалися в Україні,

інвестувати в економіку держави дуже складно. Д. Боярчук стверджує: “У цій війні більше негативних аспектів, ніж позитивних, тому що всі бояться й ніхто не інвестує в економіку” [4].

Як ми бачимо, збройне протистояння зумовлює втрату частини активів та погіршення економічного становища держави в цілому. Ситуація, яка склалася викликає необхідність економічної реабілітації постраждалих територій, що, в свою чергу, потребує значних обсягів державного фінансового забезпечення. Орієнтовними потребами, для фінансування є:

- розробка механізму створення нових робочих місць у сфері будівництва та інфраструктури постраждалих територій;
- створення резерву для забезпечення соціально-економічних потреб населення;
- відновлення житлових будинків;
- реабілітація системи енерго-, водо-, теплопостачання;
- відбудова закладів освіти та медицини;
- відновлення транспортної інфраструктури та зв'язку;
- відбудова сфери торгівлі;
- відновлення промисловості.

Відбудова економічного сектору на постраждалих територіях, сприятиме поліпшення економічних показників країни в цілому, як то: відновлення постраждалих та занепадаючих підприємств, зростання кількості робочих місць, підвищення заробітної плати та купівельної спроможності населення.

Якщо звернути увагу на прогнози міжнародного рейтингового агентства Fitch Ratings, то спостерігається очікування зростання економіки України з 1,1% у 2016 році до 2,5% у 2017 році з подальшим зростанням до 3% у 2018 році [5]. За даними агентства, у той же час, на відносно низькому рівні залишиться обсяг інвестицій, які підтримали зростання в 2016 році. При цьому аналітики наголосили на важливості поліпшень для бізнес-середовища [5].

Отже, перед Україною стоїть ще багато невирішених перешкод та великих випробувань на шляху до покращення економічних показників. Державі необхідно вирішити ряд невідкладних проблем, які пов'язані з необхідністю економічної реабілітації постраждалих територій, щоб максимально усунути наслідки конфлікту на Сході та розбалансованості системи регулювання економічної політики. Створення механізму економічної реабілітації постраждалих територій не можливе без дієвого інформаційного забезпечення прийняття відповідних управлінських рішень, а саме: розробці системи бухгалтерського обліку державного фінансового забезпечення операцій з економічної реабілітації постраждалих територій.

Список використаної літератури:

1. Інвестиційний та економічний клімат України в умовах російської агресії / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ias.org.ua/investitsiyniy-ta-ekonomichniy-klimat/>
2. Україна втратила 10,3 мільярда доларів інвестицій / Економічна правда, 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2014/12/5/510814/>
3. Через російську військову агресію Україна втратила 20 % економіки – А. Яценюк / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247809790&cat_id=244276429
4. Dorovskykh O. Costly War: Is Ukraine's Economic Recovery Feasible? / O. Dorovskykh // ProJournо, 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://projournо.org/2014/10/costly-war-is-ukraines-economic-recovery-feasible/>
5. Fitch покращило прогноз зростання економіки України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1618472-fitch-pokraschilo-prognoz-zrostannya-ekonomiki-ukrayini>

СЕКЦІЯ 6

РОЗВИТОК ФІНАНСІВ В УМОВАХ ВІДКРИТОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 336

Бродецький Д., магістрант
Науковий керівник – Александрова М.М., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В СТРАХОВИХ КОМПАНІЯХ

Страховий ринок України перебуває в масштабній фінансово-економічній кризі, наслідки якої будуть ще тривалий час досліджуватися вченими і практиками страхової справи. Кризові явища в страховому секторі були частково пов'язані з ситуацією на інших ринках, а частково - з невідповідністю фінансового управління у страхових компаніях. Актуальною проблемою є вчасне попередження кризи та розроблення теоретико-методологічних засад здійснення антикризового управління страховиком на постійній основі зі створенням відповідних нових методик та пошуком комплексних критеріїв оцінки їх ефективності. Досвід страхових компаній показує, що вони, здійснюючи комплексне антикризове планування і управління, працюють успішніше й отримують прибуток, який значно вищий від середнього по галузі. Виникнення і практичне використання методології антикризового управління зумовлене об'єктивними причинами, що генерують зміни зовнішнього середовища діяльності страхової організації. Сутність антикризового управління полягає в тому, що, з одного боку, існує чітко організоване комплексне антикризове планування, з іншого - структура управління організацією відповідає «формальному» антикризовому плануванню і побудована так, щоб забезпечити формування довготермінової стратегії для досягнення її цілей і створення управлінських механізмів реалізації цієї стратегії через систему антикризових заходів. Антикризове управління - це спеціальним чином організована система управління, яка має комплексний системний характер, націлена на найбільш оперативне виявлення ознак кризи та створення відповідних передумов для їх своєчасного подолання з метою забезпечення, відновлення життєдіяльності суб'єкта страхової діяльності, недопущення виникнення його банкрутства та запобігання кризи в майбутньому. Оптимізація антикризової діяльності страховика безпосередньо пов'язана з його місією і стратегією розвитку. Складаючи програму та формуючи портфель антикризових заходів страховика, менеджер повинен не тільки керуватися показниками його ефективності, але також виконувати стратегічний аналіз і оцінку впливу цього заходу на його позиції і економічний потенціал. Антикризове управління страховою компанією повинно здійснюватись поетапно та передбачати послідовність дій. Загальна процедура впорядкування антикризової діяльності страховика формалізується у вигляді таких етапів. Перший етап - формулювання антикризових заходів. На цьому етапі вищий

управлінський персонал страхової організації аналізує поточний стан страховика та визначає пріоритетні напрями його подальшого антикризового розвитку. Другий етап - розроблення (підготовка) антикризових заходів. Після того, як низка антикризових заходів пройшла свою першу перевірку, необхідно розвивати її до того моменту, коли можна буде ухвалити тверде рішення. Третій етап - експертиза антикризових заходів. Перед початком запровадження антикризових заходів потрібно здійснити їх кваліфіковану експертизу. Якщо реалізацію антикризових заходів проводять за допомогою антикризового менеджера, то останній сам проведе цю експертизу, наприклад, за допомогою консалтингової фірми. Четвертий етап - здійснення антикризових заходів. Ця стадія охоплює реальне впровадження і моніторинг розвитку антикризових заходів до того моменту, коли план антикризових дій буде виконано в повному обсязі. П'ятий етап - оцінка результатів антикризових заходів. Здійснюють як по завершенню проекту антикризових заходів загалом, так і в процесі його виконання. Основна мета цього виду діяльності полягає в отриманні реального зворотного зв'язку між закладеними антикризовими ідеями та ступенем їх фактичного виконання. В результаті проведених досліджень ми виявили, що 2016 рік став іспитом на міцність всіх сфер економіки нашої країни, включаючи страховий ринок, який за роки свого існування в незалежній Україні так і не зміг наростити значущих обсягів. До ряду вже традиційних проблем зі складністю і прозорістю ведення бізнесу додалися додаткові - економічні. Внутрішні ризики розвитку економіки України, головним чином, пов'язані з:

- військовими діями на Донбасі, які призводять до скорочення виробництва у регіоні, погіршення умов залучення зовнішнього фінансування та зростання видатків бюджету на фінансування силових відомств і відновлення зруйнованої інфраструктури;

- зростанням боргового навантаження на бюджет через необхідність фінансування дефіциту та заборгованості сформованої у минулі роки;

- виснаженням міжнародних резервів, що ускладнює використання Національним банком інтервенцій в якості інструментів стримування зростання попиту на іноземну валюту, який виникає внаслідок панічних настроїв та спекулятивних атак. Через ситуації політичної та економічної ситуації в Україні доходи українців і компаній відчутно скоротилися, це повною мірою відбилося на страховому ринку, його обсяги впали. Низькі обороти українського страхового ринку роблять цей вид фінансових послуг низько рентабельним. При таких незначних обсягах ринку знецінення національної валюти майже в 3 рази страховики відчували особливо гостро. Основне зниження зібраних премій відбулося за видами страхування, тісно пов'язаним з курсом долара. Насамперед, це - «Зелена карта», страхування виїжджаючих за кордон, автострахування та медичне страхування. Але якщо за показниками зібраних премій через курсових коливань зазначені види страхування можуть продемонструвати зростання, то за кількістю укладених договорів спостерігається різке зниження. Підводячи підсумки, можна зробити висновок, що 2016 рік був складним для страхового ринку. Але ті компанії, які впоралися з викликами, стануть флагманами української страхової галузі в наступні роки.

Вігура О., студентка
Науковий керівник – Литвинчук І.В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

КЛАСИФІКАЦІЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Доходи місцевих бюджетів – це економічні відносини, які виникають у процесі формування фінансових ресурсів на регіональному рівні та призначені для реалізації функцій і завдань органів місцевого самоврядування.

За рахунок доходів місцевих бюджетів фінансуються найбільш значні заходи держави в галузі освіти, охорони здоров'я, соціального захисту.

Доходи місцевих бюджетів формуються з різних джерел, причому порядок їхнього формування залежно від джерела регулюється різними законодавчими актами, але суть формування цих різних джерел одна: податкові чи неподаткові надходження від підприємств усіх форм власності та від населення, які об'єднуються у фінансові ресурси та зосереджуються в місцевому бюджеті.

Відповідно до ст.9 Бюджетного кодексу України, доходи бюджету класифікуються за відповідними розділами (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація доходів бюджету

№ з/п	Назва	Характеристика
1.	Податкові надходження	Встановлені законами України про оподаткування загальнодержавні податки і збори та місцеві податки і збори.
2.	Неподаткові надходження	Визначаються: - доходи від власності та підприємницької діяльності; - адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності; - інші неподаткові надходження.
3.	Доходи від операцій з капіталом	Доходи бюджету, що мобілізуються неподатковим методом. Вони включають три групи надходжень: - надходження від продажу основного капіталу; - надходження від реалізації державних запасів товарів; - надходження від продажу землі і нематеріальних активів.
4.	Трансферти	Кошти, одержані від інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі.

За однією із ознак доходні джерела місцевих бюджетів складають:

- доходи, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів;
- доходи, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.

У свою чергу міжбюджетні трансфери – це кошти, які безоплатно й безповоротно передаються з одного бюджету до іншого.

Відповідно до ст. 96 Бюджетного кодексу України міжбюджетні трансфери поділяються на:

- базова дотація – трансфери, що надаються з державного бюджету місцевим бюджетам для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій;
- субвенції – міжбюджетні трансфери для використання на певну мету в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції;
- реверсна дотація – кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій;
- додаткові дотації.

Усю сукупність доходів місцевих бюджетів можна класифікувати за наступними ознаками (рис. 1).

Рис. 1. Класифікація доходів

Власні доходи – мобілізовані місцевою владою самостійно на основі власних рішень і за рахунок джерел, визначених місцевою владою;

Передані доходи – передаються місцевій владі центральною владою або органами влади вищого територіального рівня.

Закріплені доходи – це одна з форм переданих доходів місцевим органам влади на стабільній, довгостроковій основі, які закріплюються за певним бюджетом;

Регульовані доходи – це також одна з форм доходів, що передаються центральною владою місцевим органам влади або з бюджетів територій вищого адміністративного рівня до бюджетів нижчого адміністративного рівня.

Отже, проблема формування доходної бази місцевих бюджетів останніми роками перебуває в центрі уваги науковців, працівників органів виконавчої влади і місцевого самоврядування та фінансових органів. Але на сьогодні спроби їх реформування в Україні не призвели до створення зваженої системи розподілу повноважень між органами державної та місцевої влади.

НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В КОНТЕКСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Починаючи з 1991 року, в Україні відбувається процес формування нормативно – правового забезпечення сфери земельних відносин, однак земельна реформа до цього часу не дістала логічного завершення, про що свідчать чисельні наукові дискусії щодо шляхів її реалізації, запровадження цивілізованого ринку землі, взаємодії органів управління земельними ресурсами. Все це обумовлює у суспільстві невизначеність та невпевненість у майбутньому, що підриває довіру до влади та сприяє формуванню правового нігілізму. На наш погляд, основною перешкодою для раціонального і ефективного управління земельними ресурсами на території України є недостатнє нормативно-правове та фінансове забезпечення проведення земельної реформи та відсутній дієвий контроль за реалізацією законодавчих норм. Наприклад, законодавством регламентується, що витрати, пов'язані з розмежуванням земель державної та приватної власності, здійснюються за рахунок коштів відповідних (державних та місцевих) бюджетів. Однак на практиці цей вид робіт не планують фінансувати з відповідних рівнів бюджету.

Саме тому для вирішення проблем законодавчого регулювання земельних відносин необхідна систематизація вітчизняного законодавства з метою посилення його стабільності, усунення правових невідповідностей, формування науково обґрунтованої системи нормативно–правових актів. Таким чином, недосконалість законодавства України у сфері земельних відносин в окремих випадках обумовлює неефективність нормативно-правового забезпечення державного фінансового контролю таких відносин. Доцільно виділити такі основні недоліки законодавчого забезпечення державного фінансового контролю земельних відносин: 1) заміна економічних ринкових механізмів адміністративними, що значно знижує ефективність регулювання і контролю земельних відносин; 2) неузгодженість державних та регіональних програм і планів діяльності у сферах промисловості, енергетики, містобудування тощо з планами земельної реформи, нормами землекористування та екологічними нормативами; 3) відсутність цілісної державної земельної політики та комплексної програми дій у сфері земельних відносин; 4) зосередження державного контролю над земельними ресурсами та землекористуванням в самих органах управління; 5) спрямування державного фінансового контролю на реагування зловживань у сфері землекористування, але не на запобігання їм; 6) відсутність системності, повноти визначення правового статусу і компетенції суб'єктів контролю, наявність суперечностей та

дублювання функцій; 7) неузгодженість основних напрямів взаємодії правових актів державного фінансового контролю з актами у сфері земельних відносин, що не сприятиме чіткому розмежуванню зовнішнього і внутрішнього контролю; 8) нерегулярне оприлюднення та неповнота звітів про перевірки діяльності органів управління земельними ресурсами; 9) фрагментарність профілактики фінансових порушень, недовірчість системи відповідальності за вчинені фінансові порушення; 10) відсутність чіткого законодавчого закріплення процедури державного фінансового контролю, що негативно впливає на незалежність органів державного фінансового контролю під час проведення контрольних заходів. Причини неефективного державного фінансового контролю земельних відносин логічно пов'язати із неефективною адміністративною системою управління та складними ієрархічними взаємозв'язками, спонтанними змінами органів управління земельними ресурсами, що призводить до зловживань та безвідповідальності керівників установ та персоналу. Крім того, законодавча база у сфері державного фінансового контролю має фіскальну спрямованість, позбавлену стимулів до покращення бюджетної дисципліни.

Зазначені недоліки обумовлюють необхідність розробки законодавчих механізмів регулювання та контролю земельних відносин. Наслідками недосконалості нормативно-правового забезпечення державного фінансового контролю земельних відносин є: тіньові потоки грошових коштів та тіньовий ринок землі; корупція; зловживання владою та нехтування інтересами суспільства; лобіювання інтересів великого бізнесу.

Незважаючи на те, що в управлінні земельними ресурсами зосереджено велику кількість органів, вони нездатні виконати задачі, що на них покладені відповідно до чинного законодавства. Водночас надходження бюджетних коштів на проведення земельної реформи є високим, але налагоджені системи їх відмивання підривають бюджет, аграрну реформу та економіку в цілому.

З метою усунення основних недоліків законодавства державного фінансового контролю земельних відносин нами запропоновано напрями удосконалення нормативно-правового забезпечення державного фінансового контролю земельних відносин (надання права контролю, усунення дублювання функцій у системі державного фінансового контролю, Конституційне затвердження Вищого органу контролю, взаємодія з правоохоронними та судовими органами, розробка механізму взаємодії органів державного фінансового контролю), які імплементовано в діючу законодавчу базу контролю та сприятимуть формуванню цілісної державної політики в сфері земельних відносин. Основними сформованими вимогами до нормативно-правового забезпечення державного фінансового контролю земельних відносин є такі: 1) мобільність законодавства, що надасть змогу забезпечити цілісне функціонування системи контролю та адаптацію до зовнішнього

середовища; 2) відповідність Конституції України, Земельному Кодексу та іншим діючим нормативно-правовим актам; 3) стратегічне спрямування.

УДК 336

Виговський В.Г., здобувач
Науковий керівник – Петрук О.М., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА

При дослідженні організаційного забезпечення аналізу кредитоспроможності позичальника важливими поняттями є організаційна структура та організаційний процес. Організаційна структура, яка відповідає за оцінку кредитоспроможності позичальника в банку, представлена аналітичним структурним підрозділом, що приймає управлінське рішення про надання кредиту. Організаційний процес оцінки кредитоспроможності позичальника є складовою частиною кредитного циклу, який складається з таких етапів: залучення клієнтів; консультація клієнтів; кредитний аналіз (безпосередньо оцінка кредитоспроможності позичальника); погодження кредиту; видача кредиту; моніторинг; погашення кредиту. Оцінка кредитоспроможності позичальника, в свою чергу, містить такі організаційні етапи: фінансово-економічний аналіз; експертиза відділу банківської безпеки дирекції, якій підпорядковується відділення, куди звернувся клієнт; правова експертиза наданих позичальником документів; оцінка наявного забезпечення по кредиту; експертиза кредитної заявки працівниками департаменту ризик-менеджменту; експертиза кредитної заявки працівниками департаменту з питань взаємодії з небанківськими установами.

Відповідальним за якість та повноту проведення оцінки фінансового стану позичальника є клієнт-менеджер. Відзначимо, що основний акцент при оцінці кредитоспроможності підприємства робиться на: дослідженні фінансової та управлінської звітності; аналізі ринку, на якому функціонує позичальник; оцінці ділової репутації підприємства. При відвідуванні адреси фактичного ведення бізнесу до функціональних обов'язків клієнт-менеджерів необхідно включити (табл. 1).

Досить важливим обов'язком клієнт-менеджера на етапі проведення фінансово-економічного аналізу є обробка, систематизація і аналіз отриманої від позичальника інформації. Клієнт-менеджер розраховує фінансові показники, зазначені в Положенні про кредитування та визначає рейтинг позичальника. Відзначимо, що важливим є врахування позабалансових зобов'язань позичальника при розрахунку показників фінансової стійкості та платоспроможності.

Таблиця 1

Функціональні обов'язки клієнт-менеджера при виїзді на місце ведення бізнесу позичальника

№ з/п	Функціональні обов'язки	Документальне джерело для оцінки
1	Достовірність знаходження бізнесу за заявленим позичальником адресами	Правовстановлюючі документи. договори оренди, заява на отримання кредиту
2	Огляд та обстеження необоротних активів, оцінка їх стану, відповідність фактичного використання функціональному призначенню	Інвентарні картки, договори оренди, акти надходження та вибуття необоротних активів
3	Огляд товарно-матеріальних запасів клієнта та оцінка предмету застави	Картки складського обліку, документи на право власності на предмет застави

Нами доведено, що неврахування їх у методиці оцінки кредитоспроможності призводить до викривлення достовірності інформації про клас, до якого відноситься позичальник. Тому до складу функціональних обов'язків клієнт-менеджера необхідно віднести дослідження стану позабалансового обліку у позичальника. Зокрема, необхідно проаналізувати наявність наданих позичальником гарантій, що дозволить уникнути ситуацій з різким погіршенням фінансового стану позичальника при виконанні таких гарантій по відношенню до підприємства-принципала. В цьому контексті нами запропоновано до Положення про кредитування банку внести зміни до розділу «Забезпечення кредитних операцій» та «Експертиза ризик-менеджменту», де врахувати оцінку позабалансових зобов'язань підприємства-позичальника. Констатуючим документом по проведеному аналізу позабалансових зобов'язань слід запропонувати окремий додаток до Резюме «Оцінка позабалансових зобов'язань (позабалансових ризиків) позичальника». Запропонована структура такого додатку матиме такий вигляд (табл. 2).

Таблиця 2

Приблизна структура додатку з аналізу позабалансових зобов'язань (позабалансових ризиків) позичальника по проекту, що кредитується

Підприємства-принципала по відношенню до позичальника	Сума наданих позичальником гарантій	Термін виконання зобов'язань принципала по іншому кредитному проекту	Оцінка ризиків невиконання зобов'язань принципала по іншому кредитному проекту	Вплив на показники фінансової стійкості та платоспроможності позичальника у випадку невиконання зобов'язань принципала за іншим кредитним проектом
х	х	х	х	х
Висновок Департаменту ризик-менеджменту щодо рівня ризику проекту, що кредитується, з врахуванням позабалансових ризиків позичальника				
Висновок клієнт-менеджера щодо оцінки позабалансових зобов'язань (позабалансових				

Розшифровку позабалансових зобов'язань доцільно здійснювати станом на останню звітну дату і на поточну дату (якщо зі звітної дати пройшло більше одного місяця або відбулись зміни у структурі таких зобов'язань). При оцінці кредитоспроможності позичальника в ході аналізу позабалансових зобов'язань необхідно дослідити: терміновість погашення таких зобов'язань; доступ до рефінансування та кредитного портфеля; аналіз забезпечення в контексті можливого його дублювання; наявність прострочених позабалансових зобов'язань.

Доречним вважаємо також у кредитній історії підприємства-позичальника передбачити пункт щодо наявності у минулому позабалансових зобов'язань підприємства-позичальника перед підприємствами-принципалами з деталізацією сум та термінів виконання взятих на себе гарантій. Вважаємо, це сприятиме уточненню оцінки кредитоспроможності по проекту, що кредитується, та дозволить усунути вплив позабалансових ризиків на кредитну операцію.

УДК 657

Гайдай А.А., магістрант
Науковий керівник – Дячек С.М., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

МОДЕЛІ ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ

Відповідно до сучасного стану економіки та ситуації в країні загалом, такі питання, як своєчасне передбачення кризових явищ та формування відповідного механізму, що дозволяє визначити відповідні негативні зміни та сприяти подальшому їх усуненню, є досить важливими.

Висока ефективність антикризових заходів на підприємстві з метою підтримання його стабільного функціонування повинна бути обґрунтована певними моделями оцінки платоспроможності та ймовірності банкрутства.

Моделі прогнозування банкрутства класифікуються за різними ознаками. До основних з них відносять:

1) залежно від методики визначення оціночних показників:

– коефіцієнтний підхід, який передбачає перелік коефіцієнтів, що визначають фінансовий стан підприємства (моделі з використанням фінансових коефіцієнтів: модель У. Бівера, модель І.О. Бланка);

– індексний підхід, який передбачає розрахунок динамічних показників зміни стану об'єкта дослідження (моделі дискримінантного аналізу: модель Е.Альтмана, модель Спрінгейта, модель Конана і Гольдера, модель Ліса, модель

Таффлера і Тішоу, універсальна дискримінаційна функція, модель О.О. Терещенка);

– агрегатний підхід, який передбачає побудову балансових моделей оцінки фінансового стану (моделі з використання агрегованих показників: модель визначення ліквідності балансу, модель В.В. Ковальова).

2) залежно від способу формування узагальненого висновку щодо кризи і загрози банкрутства:

- бальний метод (Аргенті (А-рахунок), SWOT-аналіз);
- графічний метод (модель трикутників, PAS модель);
- матричні моделі ідентифікації (експертні методики, кластерний аналіз);
- статистичні моделі діагностики банкрутства.

3) залежно від методу аналізу оціночних показників:

– динамічний аналіз (передбачає вивчення показників в динаміці);

– порівняльний аналіз (передбачає порівняння фактичного значення показника з середньогалузевим);

– еталонний аналіз (порівняння фактичного значення показника з еталонним або критичним значенням).

Моделі з використанням фінансових коефіцієнтів (модель У. Бівера та модель І.О. Бланка) ґрунтуються на певній системі показників, що характеризує результати фінансово-господарської діяльності підприємства. Перевагами таких моделей є використання показників рентабельності та визначення точного терміну настання банкрутства. З недоліків варто звернути увагу на відсутність інтегрального коефіцієнта або складність його інтерпретації, неможливість використання у вітчизняних умовах.

Методика дискримінантного аналізу є інструментом системи раннього попередження банкрутства. Вона передбачає розрахунок інтегрального показника на основі економіко-статистичних розрахунків. Перевагами моделей дискримінантного аналізу є те, що вони забезпечують високу точність результатів при спрощеній та послідовній системі розрахунків, а необхідна інформація для їх проведення міститься в основних формах звітності. Вони також передбачають оцінку рівня ризиків підприємства. До недоліків таких моделей слід віднести те, що їх використання на вітчизняних підприємствах ускладнюється з причини неврахування галузевих особливостей діяльності українських підприємств та рівня державного регулювання економіки.

Для підвищення рівня ефективності діагностування кризового стану вітчизняних підприємств необхідно звернути увагу на моделі прогнозування банкрутства, що пропонують державні структури України. Модель Міністерства фінансів України (2009 та 2012 років) створена з врахуванням галузевої спеціалізації та визначають високу достовірність прогнозних значень моделей для окремих галузей. Недоліком даної моделі є те, що не існує тлумачення граничних значень моделі, тобто який фінансовий стан має підприємство при потрапленні в певний інтервал ймовірності банкрутства (спираючись на граничні значення, запропоновані в 2009 р.)

За індексним підходом дискримінантного аналізу серед вітчизняних моделей банкрутства виділяється модель О.О. Терещенка, як система інтегральної оцінки фінансового стану підприємств на основі вітчизняних статистичних показників. На відміну від зарубіжних дискримінантних моделей, вона не є універсальною та характеризується дещо зміщеними оцінками. У ній велика увага приділяється зменшенню помилкового віднесення підприємств з високою ймовірністю банкрутства до групи стійких підприємств. Суттєвим недоліком моделі є відсутність поглибленої класифікації фінансового стану.

Розглянувши вищенаведені моделі прогнозування банкрутства, можна сказати, що кожна модель має свою специфіку, виходячи з галузевих особливостей підприємницької діяльності тієї країни, в якій вона найбільш використовується. Найбільш адаптованими до вітчизняних підприємств моделями визначення ймовірності банкрутства є модель Р. Сайфулліна і Г. Кадикова, модель PAS-коефіцієнта, Таффлера і Тішоу, модель Альтмана, модель Спрінгейта та модель Ліса.

Однак слід звернути увагу на те, що побудова єдиної ефективної багатофакторної моделі прогнозування банкрутства в нашій країні є досить проблемною, оскільки нормативно-законодавча база регулювання процедури банкрутства є недосконалою та рівень досліджень динаміки та причин вже збанкрутілих підприємств - низьким.

УДК 658.15:658.115.31

Герасимчук О., студентка
Науковий керівник – Литвинчук І.В, к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах економіка країни розвивається недостатньо швидко. Прямий вплив на її стан здійснюють умови функціонування бюджетних установ. Об'єкти комунальної власності є основними ланками за допомогою яких місцеві органи влади мають змогу впливати на соціально-економічний розвиток території та забезпечити надання соціальних послуг. Різні функції комунальних підприємств дозволяють виділяти дві основні групи серед об'єктів комунальної форми власності, які потребують різних методів для управління цими підприємствами:

— соціальні об'єкти – заклади освіти та охорони здоров'я, житловий фонд, забезпечення населення комунальними послугами, інженерно-технічна інфраструктура міста;

— комерційні об'єкти – нерухомість офісного, торгівельного та складського призначення, будівельні компанії тощо.

Враховуючи, що комунальні підприємства є складовою фінансового забезпечення стабільного розвитку території, економічною основою місцевого самоврядування, призначенні для вирішення житлово-комунальних проблем населення, проблеми їх існування залишаються актуальними.

На сьогодні спостерігається збиткова діяльність комунальних підприємств. Принципи управління є застарілими, а модернізація основних фондів комунальних підприємств розвивається низькими темпами через низьку їх прибутковість. Характерним є залежність від дотацій з місцевих бюджетів, зношеність основних фондів, фінансова несаможиттєвість, що у свою чергу не дає можливості вирішити всі проблеми за рахунок прибутку.

Кризовий стан економіки не може забезпечити необхідного рівня фінансування житлово-комунального комплексу, а в результаті підприємства не можуть виконувати свої основні завдання. Комунальні підприємства та організації потребують розроблення термінових заходів для виведення їх з кризового стану. Для виконання своїх прямих завдань комунальні підприємства потребують залучення додаткового фінансування, яке зможе стабілізувати їх діяльність, покращити стан технічної бази, оновити виробничі засоби.

Відкритою є проблема розроблення фінансової стратегії комунальних установ, які вважаються основним джерелом коштів для оновлення та удосконалення основних засобів, тому особливої уваги набуває знаходження оптимальних шляхів для підвищення рівня діяльності комунальних установ та перетворення їх у одне з основних джерел фінансового забезпечення сталого розвитку території.

Таким чином, реорганізація житлово-комунального комплексу є одним з основних моментів у діяльності органів влади. Головним питанням у проведенні реформ, безумовно, є недостатнє фінансування, а розроблення та реалізація інвестиційної політики – важливою проблемою.

Поганий стан функціонування комунальних підприємств зумовлений тим, що протягом останнього періоду рівень оновлення не відповідав потребам, тому можна виділити такі проблеми житлово-комунального господарства:

- високий рівень зношеності устаткування галузі;
- збільшення рівня збитковості;
- відсутність ефективної цінової політики;
- недосконала тарифна політика;
- технічне переоснащення підприємств з впровадженням сучасних технологій;
- незацікавленість інвесторів у вкладенні коштів у житлово-комунальний комплекс.

Для підвищення бюджетного фінансування комунальних підприємств місцева влада повинна спрямувати бюджетні кошти на досягнення таких завдань:

— пристосування підприємств комунальної форми власності до ринкових умов господарювання;

— поліпшення якості води, зменшення витрат енергоресурсів, підвищення енергоефективності житлових та адміністративних будівель.

Для підвищення рівня та якості надання послуг місцеві органи влади зобов'язанні знаходити всі можливі пропорції між комунальними підприємствами та приватними.

Для ефективності використання об'єктів комунальної власності місцевій владі потрібно за допомогою механізмів опосередкованого впливу на процеси формування комунальних підприємств використовувати інвестиції приватних осіб та інвесторів з визначення розміру вкладу. І за допомогою таких джерел фінансувати ряд важливих об'єктів.

Для покращення рівня фінансування та функціонування комунальних підприємств необхідно дотримуватись даних рекомендацій:

— використання органами влади маркетингових, фінансових, податкових технологій при формуванні напрямків управління комунальними підприємствами;

— залучення страхових компаній, аудиторських фірм для покращення процесу планування та мінімізації ризиків;

— вдосконалювати організацію роботи місцевих органів влади по управлінню об'єктами соціальної сфери, переданими у комунальну власність;

— запровадити обов'язковість утворення амортизаційних фондів;

— розробити ефективну тарифну політику, за допомогою якої комунальні підприємства змогли б отримувати прибуток для забезпечення свого нормального функціонування;

— залучати фінансування на правах акціонерів підприємств мешканців міст.

УДК 336.144

Крук Ю., магістрант

Науковий керівник – Литвинчук І.В, к.е.н., доц.

Житомирський державний технологічний університет

ПЛАНУВАННЯ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ: ВИДИ ТА МЕТОДИ

Актуальність планування в бюджетних установах полягає у забезпеченні фінансової стабільності, оскільки воно пов'язане з ресурсним чинником – формуванням, розміщенням і використанням фінансових ресурсів та отримання прибутку на вкладений у господарську діяльність капітал. Саме в процесі планування економічно обґрунтовується потреба бюджетної установи у капіталі, створюються передумови фінансової стабільності установи. Тому

бюджетним установам потрібно вміло управляти активами і джерелами їх формування і цьому має сприяти ефективна організація планування, яка залежить від вибору його виду (таблиця 1).

Таблиця 1

Види планування, які застосовуються в бюджетних установах

№ з/п	Назва	Характеристика
1	2	3
1.	Нормативний	Має за основу використання заздалегідь встановлених норм та нормативів щодо показників, які плануються.
2.	Метод коефіцієнтів	Передбачає застосування певних коефіцієнтів, які використовуються для коригування показників бюджету минулих періодів.
3.	Методи обробки просторових, часових та просторово-часових сукупностей	Пов'язані в першу чергу із залученням більш складного математичного інструментарію щодо здійснення планування: багатофакторний регресійний аналіз з урахуванням часових змін, змін факторних ознак тощо.
4.	Програмно-цільовий	Ґрунтується на прийнятті та затвердженні бюджетних програм, реалізацію яких покладено на відповідальних виконавців.
5.	Економіко-математичні	Використання інструментів математики та кібернетики для здійснення прогнозування та планування економічних явищ або процесів у суспільстві.
6.	Метод системного аналізу та синтезу	Є взаємодоповнюючими методами планування та пов'язані з необхідністю розгляду одного й того ж явища з двох аспектів: - розподіл економічних процесів (систем, явищ) на складові та виявлення особливостей кожної із складових (аналіз); - пізнання сутності та планування економічних процесів (систем, явищ) через об'єднання складових елементів у єдине ціле (синтез).
7.	Балансовий	Має на меті узгодження напрямів витрат з конкретними джерелами їх фінансування, та, у кінцевому підсумку, співставлення сукупних доходів із сукупними витратами.
8.	Аналітичний метод	Полягає у дослідженні величини зміни показника у плановому періоді відносно минулого, та виявленні факторів, що здійснюють вплив на зміну його динаміки.
9.	Метод прямого рахунку	Полягає у здійсненні детальних планових розрахунків кожного елементу доходів чи видатків бюджету.
Сучасні методи бюджетного планування		
10.	Синхронний (симуляційний)	Полягає у логічному послідовному розробленні розпису надходжень і видатків об'єктів бюджетного планування з метою формування зведених бюджетів організації.
11.	Послідовний (сукцесійний)	Передбачає розроблення бюджетів підрозділів нижчого рівня, виходячи зі зведених бюджетів організації.
12.	Централізований («згори – вниз»)	Передбачає послідовну інтеграцію бюджетів підрозділів нижчого рівня у бюджети підрозділів вищого рівня і остаточно у зведені бюджети.
13.	Децентралізований («знизу – вгору»)	Передбачає послідовну інтеграцію бюджетів підрозділів нижчого рівня у бюджети підрозділів вищого рівня і остаточно у зведені бюджети.
14.	Зустрічний (комбінований)	Покликаний ліквідувати недоліки попередніх методів і передбачає передання згори вниз орієнтовних бюджетів, їхнє опрацювання центрами відповідальності й передання у

		зворотному порядку для формування зведених бюджетів.
--	--	--

1.	2.	3.
15.	Стабільний (фіксований)	Передбачає формування обраних бюджетів на бюджетний період і відсутність жодних змін і коригувань протягом періоду виконання.
16.	Гнучкий	Має на меті одночасне розроблення кількох варіантів бюджету для різних діапазонів ділової активності, що можуть бути досягнуті у межах релевантного періоду внаслідок впливу низки факторів (зміни рівня інфляції, курсу валюти, податкових ставок, обсягів попиту тощо) і враховують песимістичні й оптимістичні прогнози.
17.	Неперервний	Цей метод бюджетного планування рекомендується застосовувати за нестабільного середовища функціонування.

Таким чином, основними видами планування в бюджетних установах є: нормативний; метод коефіцієнтів; методи обробки просторових, часових та просторово-часових сукупностей; програмно-цільовий; економіко-математичні; метод системного аналізу та синтезу; балансовий; аналітичний метод; метод прямого рахунку; синхронний; послідовний; централізований; децентралізований; зустрічний; стабільний; гнучкий; неперервний.

Великий вибір методів фінансового планування дає можливість бюджетній установі самостійно визначитись якими методами будувати планування в цілому в установі, та фінансове окремо. Від правильного вибору методів бюджетного планування залежить успіх бюджетних організацій.

УДК 339.564:630

Лапицкая О.В., к.э.н.

Гомельский государственный технический университет имени П.О. Сухого

РАЗВИТИЕ ЭКСПОРТНОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ АЛЬТЕРНАТИВНЫХ НАПРАВЛЕНИЙ

В современных условиях развития экономики, когда развитие финансовой и внешнеэкономической деятельности является бесспорным приоритетом, очень важно обратить внимание на те сферы и отрасли, которые пока изучены и востребованы не в должной мере, но при этом имеют большой потенциал для увеличения экспорта. К одному из таких перспективных направлений можно отнести использование недревесных лесных ресурсов.

В отношении любых лесных ресурсов, не относящихся к древесине, наиболее подходящим нам представляется использование термина «недревесные лесные ресурсы», который пока применяется бессистемно и требует научного обоснования с целью его более эффективного применения на практике в том числе в контексте развития внешнеэкономических отношений. Состав недревесных продуктов может значительно различаться в зависимости

от местности и страны, но основной их составляющей являются грибы, медицинские продукты, а также услуги, предоставляемые лесами, такие как экотуризм и «грибные» походы.

Несмотря на то, что доля недревесных лесных ресурсов в экспорте республики невелика, значимость данного направления представляется существенной в контексте намеченного перехода к так называемой «зеленой экономике», которая предполагает установление сбалансированных соотношений между соблюдением экологических ограничений, с одной стороны, и стимулированием экономического развития субъектов – с другой. Одним из инструментов перехода к зеленой экономике является обязательная стоимостная оценка природных ресурсов, которая возможна только при чётком определении их состава. Именно эту задачу позволил решить предложенный подход. При этом следует отметить, что несмотря на отсутствие официально используемого термина «недревесные лесные ресурсы», в устоявшейся отечественной практике под ними понимают только материальные ресурсы, не относящиеся к древесине, преимущественно растительные.

Для разработки методики как количественной, так и стоимостной оценки экспортного потенциала недревесных лесных ресурсов была исследована роль отдельных их видов во внешнеэкономической деятельности Республики Беларусь, при этом установлено, что доля традиционных видов недревесных лесных ресурсов (грибы, ягоды, лекарственное и техническое сырье) в экспорте составляет около 0,1 % (для сравнения – доля древесных ресурсов в экспорте находится в пределах 1,6-1,8 %).

В соответствии с предложенным, экспортный потенциал ресурса рассматривается как абсолютная, количественно измеримая величина. На основании этого предложенная методика базируется на узком (традиционном) понимании недревесных лесных ресурсов и основана на усреднении параметров, характеризующих объемы заготовки (изъятия) ресурса и долю в этом объеме экспорта, и введении управляемых параметров, с помощью которых заинтересованными субъектами управления может задаваться желаемая динамика заготовки и экспорта тех или иных видов недревесных ресурсов. Для оценки экспортного потенциала отдельных видов (грибов, ягод, лекарственного сырья) недревесных лесных ресурсов (EP) предлагается методика, в основе которой лежит использование следующей формулы:

$$EP = \frac{\sum_{i=1}^n V_{\text{заг } i}}{\bar{K}_{\text{осв.факт}}} \cdot K_{\text{осв.возм}} \cdot \bar{D}_{\text{эксп.в заг}} \cdot K_{\text{ув.доли суб. в заг}},$$

где $V_{\text{заг } i}$ — объем заготовки ресурса всеми субъектами в i -м году, кг;

n — продолжительность анализируемого периода, лет;

$\bar{K}_{\text{осв.факт}}$ — фактический средний коэффициент освоения эксплуатационного запаса (либо разрешенного объема заготовки) за n лет всеми субъектами, долей единицы;

$K_{\text{осв.возм}}$ — возможный коэффициент освоения эксплуатационного запаса либо разрешенного объема заготовки всеми субъектами, долей единицы;

$\bar{D}_{\text{эксп.в заг}}$ — средняя доля экспорта продукции, осуществленного всеми субъектами за n лет, в общем объеме ее заготовки всеми субъектами, долей единицы;

$K_{\text{ув.доли суб. в заг}}$ — возможный коэффициент увеличения доли экспорта продукции в общем объеме ее заготовки, долей единицы.

Практическая апробация предложенной методики проведена на основе данных Министерства природных ресурсов и охраны окружающей среды Республики Беларусь.

Кроме экспорта отдельных видов недревесных лесных ресурсов значимый вклад в результаты внешнеэкономической деятельности в рамках становления «зеленой экономики» могут осуществить мероприятия по достижению импортозамещающего эффекта. Принципиально важным выступает вовлечение отдельных видов недревесных ресурсов в развитие лесной биоэнергетики.

Кроме того, следует отметить, что развитие экспортного потенциала недревесных лесных ресурсов возможно не только за счет их традиционных видов, но и за счет более широкого использования на внешних рынках неосязаемых недревесных ресурсов, которые характеризуются в первую очередь тем, что имеют высокую добавленную стоимость и не требуют дополнительных затрат по их воспроизводству, т.к. они могут порождаться лесной средой (при её наличии) даже без целенаправленного воздействия человека. Реализация принципов «зеленой экономики» требует, кроме всего прочего, точной экономической оценки имеющихся ресурсов и их потенциала. И если традиционная часть недревесных ресурсов может быть оценена для различных целей, в том числе для определения экспортного потенциала, на основании имеющейся многолетней информации и известных статистических приемов, то оценка неосязаемых ресурсов требует дальнейшей методологической проработки.

УДК 336.2

Майборода Л., магістрент
Науковий керівник – Лебедзевич Я.В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

**ДІЯЛЬНІСТЬ ФІСКАЛЬНИХ ОРГАНІВ В НАПРЯМІ ГАРМОНІЗАЦІЇ
ВІДНОСИН З ПЛАТНИКАМИ ПОДАТКІВ**

В ході здійснення податкових реформ ще більш гострою стала проблема налагодження партнерських стосунків з платниками податків через несприйняття останніми змін умов діяльності, навіть після проголошеної урядом політики зменшення податкового навантаження. Незважаючи на це, економічна конфронтація набула особливо загрозливого характеру в середовищі суб'єктів малого та середнього підприємництва. Все це вимагає розробки нових підходів до організації податкової роботи в плані наближення і врахування інтересів платника, з одночасною жорсткою постановкою питання підвищення рівня податкової культури та рівня виконання фінансових зобов'язань, що в кінцевому рахунку дасть змогу сформувати надійне підґрунтя реального партнерства між суб'єктами оподаткування.

В цьому контексті гармонізація відносин між суб'єктами оподаткування є найбільш бажаним станом для розвитку стабільного партнерства та подолання об'єктивних і суб'єктивних явищ, що зумовлюють виникнення конфліктів у відносинах фіскальних органів з платниками. А конкретні пропозиції щодо їх вирішення повинні бути основою подальшого вдосконалення правового поля податкових відносин, зокрема удосконалення норм Податкового кодексу України (ПКУ).

Метою проведення дослідження є визначення проблемних сторін діяльності фіскальних органів в умовах нового правового поля та виокремлення пропозицій, які були б дієвими та найбільш своєчасними для збереження довірливих стосунків між суб'єктами оподаткування.

Оскільки стратегічними цілями податкових перетворень, які зумовлені новими правилами оподаткування після впровадження норм ПКУ на сьогодні залишаються: підтримка та стимулювання реальної економіки, виробництва; легалізація та вихід з тіні прихованих капіталів, набутих некримінальним шляхом; наступ на тіньову економіку; досягнення стовідсоткової сплати податків; побудова ділових партнерських стосунків з платниками, таким чином відповідно до цього можна визначити основні напрями реформування податкових відносин (рис. 1).

Із запропонованої моделі взаємовідносин бачимо, що держава в особі своїх органів влади має можливості виступати ініціатором та гарантом стабільності в системі оподаткування лише за умови цілковитої спрямованості стратегії партнерства на задоволення інтересів платника податків, який переважно перебуває у стані очікування таких ініціатив. Будь-яка стратегія зорієнтована на кінцевий результат, тому вона передбачає конкретно визначенні завдання, реалізація яких дозволить досягнути мету.

Основними завданнями гармонізації відносин суб'єктів оподаткування необхідно вважати: роз'яснення положень ПКУ, доведення до платника податків не лише норм податкового законодавства та їх правильного застосування, а й спільне розуміння та напрацювання пропозицій щодо його подальшої трансформації та вдосконалення з метою взаємоузгодження інтересів сторін; впровадження нових технологій податкової роботи, які базуються на використанні сучасної комп'ютерної техніки та інформаційних

технологій, спрямовані на систематичне та ефективне використання внутрішньої та зовнішньої інформації для планування і проведення перевірок, а отже, й на ефективну боротьбу з ухиленнями від сплати податків, на ліквідацію тіньової економіки.

Рис. 1. Модель реформування податкових відносин на основі їх гармонізації

Виокремленні завдання передбачають позитивні тенденції в функціонуванні системи оподаткування, а тому досягнення позитивної динаміки за кожним окремим напрямом свідчитиме про побудову довірливих та ділових стосунків між суб'єктами оподаткування, які визначатимуть необхідний рівень гармонізації не для «статистики», а задля інтересів держави а її суб'єктів господарювання.

УДК 368

Ничипорчук М. О., магістрант
Науковий керівник – Полчанов А.Ю., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ФАКТОРИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Загальносвітова практика свідчить, що страхування є потужним інструментом забезпечення економічної стабільності суспільства, що забезпечується шляхом концентрації страховими компаніями значних фінансових ресурсів та ведення ними активної інвестиційної діяльності. Страхові компанії виступають на інвестиційному ринку не лише інституційними інвесторами, а й забезпечують стимулювання інвестиційної активності власників капіталу шляхом надання їм страхового захисту, що гарантує повернення вкладених коштів інвесторам при настанні несприятливих подій.

Інвестиційна діяльність страхових компаній має важливе значення не лише на рівні національної економіки, а й на мікрорівні, тому що:

- виступає головним фактором забезпечення ефективного функціонування страхової компанії, через інвестування страхових резервів відбувається нагромадження коштів для збільшення власних ресурсів страховика, що дозволяє йому самостійно управляти своїм бізнесом та розвивати його;

- визначає ринкову позицію страховика та впливає на якість страхових послуг, що ним надаються;

- має вплив на фактичне виконання страховиком своїх зобов'язань та на характеристики і вартість його страхового продукту;

- визначає можливість надання страхових послуг шляхом мобілізації страховою компанією достатніх обсягів фінансових ресурсів.

Сучасному етапу розвитку економіки України притаманна недостатність внутрішнього капіталу, тому страхові компанії мають забезпечити зростання економічного ефекту від страхування шляхом збільшення обсягів своїх інвестиційних можливостей. Основними причинами низької активності українських страховиків при здійсненні інвестиційної діяльності є: обмеженість вибору інвестиційних інструментів, нерозвинений фондовий ринок, недостатній рівень капіталізації страхового ринку, відсутність надійних державних гарантій, недосконалість податкового законодавства.

Можливість страховиків активізувати свою інвестиційну діяльність та якісно реалізовувати свій інвестиційний потенціал на пряму залежить від загального рівні розвитку страхового ринку. Для того, щоб проаналізувати ситуацію на страховому ринку України, детальніше розглянемо динаміку та структуру резервів і активів страхових компаній, оскільки саме вони є джерелом їх інвестиційних ресурсів.

Станом на кінець 2015 р. обсяг загальних активів страховиків становив 60 729,1 млн. грн., що на 13,6% менше в порівнянні з відповідним показником минулого року. Така негативна динаміка пов'язана із зменшенням кількості страхових компаній та із списанням неліквідних активів з балансів страховиків.

Обсяг активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів станом на 31.12.2015 р., становив 36 418,8 млн. грн., які в розмірі 18 687,0 млн. грн. використано з метою представлення коштів страхових резервів. Тобто, спостерігається зменшення загальних активів страховиків (-

13,6%) та активів, визначених законодавством для представлення коштів страхових резервів (-10,1%) при збільшенні страхових резервів (+16,1%).

Структура активів страхових компаній, для представлення страхових резервів, станом на 2015 р. у порівнянні з аналогічними показниками у 2014 р., мала такі зміни: зменшення обсягу активів, дозволених для представлення акціями (-33,9%), дозволених для представлення цінними паперами (-23,2%), дозволених для представлення грошовими коштами на поточних рахунках (-9,3%), і лише збільшився обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (+39,5 %).

Отже, основною проблемою для страхових компаній залишається недостатність ліквідних фінансових інструментів для проведення ефективної політики інвестування коштів і тому, страхові компанії сьогодні в основному продовжують вкладати свої активи переважно у банківські депозити.

Активізація інвестиційної діяльності є актуальним завданням для страхових компаній на шляху розвитку страхового ринку України та економіки загалом. Вибір факторів такої активізації залежить від обраної інвестиційної політики, розміру та фінансових можливостей страховика, наявності державних обмежень або стимулів до вибору інвестиційних партнерів. Виходячи з цього, основними факторами активізації інвестиційної діяльності страхових компаній ми визначили наступні:

- здійснення державного контролю за концентрацією капіталу на страховому ринку;
- забезпечення наявності ліквідних, дохідних, помірно ризикових інструментів для забезпечення можливості ефективного та диверсифікованого вкладення коштів страховиків;
- використання у повній мірі ринкового механізму у сфері здійснення інвестиційної діяльності страховими компаніями;
- адаптація страхового та фондового ринків України до світових вимог фінансового регулювання та нагляду;
- підвищення рівня страхової культури, що забезпечить вищий рівень охоплення страховими послугами членів суспільства та збільшення обсягів інвестиційних ресурсів;
- зняття обмежень та розширення переліку напрямів вкладень, зокрема, привабливих інвестиційних проектів у реальному секторі економіки.

УДК 336.131

Новак О.С., к.е.н., доц.
Дідківська Н.І., магістрант
Житомирський державний технологічний університет

РОЛЬ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Розглядаючи сутність економічної безпеки держави, науковці достатньо часто акцентують увагу на переліку загроз, до яких відносять: високий рівень корупції, частку тіньової економіки, фіктивне зниження суб'єктами бази оподаткування та відшкодування ПДВ за фіктивними поставками, незаконне використання бюджетних коштів, шахрайські дії суб'єктів господарювання та населення, що значною мірою підривають фінансову безпеку держави та негативно впливають на її міжнародний імідж торговельного партнера. Виявлення та зниження рівня фінансової злочинності належить до сфери фінансового моніторингу, під яким розуміють сукупність заходів із збору, обробки та аналізу суб'єктами фінансового моніторингу інформації про фінансові операції для оцінки їх ступеня ризику щодо легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, а також розроблення комплексу заходів для запобігання легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом на рівні кожного суб'єкта фінансового моніторингу. Таким чином, ефективність роботи суб'єктів фінансового моніторингу, його методичне, організаційне та нормативно-правове забезпечення суттєво впливають на економічну безпеку держави та потребують врахування, як при визначенні індикаторів економічної безпеки, так і при розробці заходів щодо її підвищення.

Відповідно до наказу Міністерства економіки України від 29 жовтня 2013 р. N 1277 “Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України” економічна безпека – це стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання. Зазначені методичні рекомендації визначають порядок розрахунку рівня економічної безпеки України на основі інтегрального індексу економічної безпеки, що складається з дев'яти середньозважених субіндексів (складових економічної безпеки): виробничої безпеки; демографічної безпеки; енергетичної безпеки; зовнішньоекономічної безпеки; інвестиційно-інноваційної безпеки; макроекономічної безпеки; продовольчої безпеки; соціальної безпеки та фінансової безпеки. Кожен середньозважений субіндекс включає набір індикаторів, що характеризують ту чи іншу складову економічної безпеки. Уся сукупність індикаторів залежно від економічного змісту поділена на три типи: індикатор типу С є стимулятором, тобто наявний прямий зв'язок між показником-стимулятором та інтегральною оцінкою; індикатор типу В є дестимулятором, коли між показником-дестимулятором та інтегральною оцінкою наявний зворотній зв'язок; індикатор типу А, змішаний, який до певного значення показника є стимулятором, а в разі подальшого збільшення перетворюється на дестимулятор складової/субіндексу стану економічної безпеки.

Перелік індикаторів економічної безпеки України достатньо широкий, водночас не враховує всі реальні загрози, що можуть виникати в економічній сфері. Певну категорію загроз національній економічній безпеці несуть свідомі

дії фізичних осіб чи керівників(працівників) юридичних осіб, пов'язані з відмиванням злочинних доходів, фінансуванням тероризму та розповсюдження зброї масового знищення. Питаннями протидії легалізації злочинних доходів займається Державна служба фінансового моніторингу України (ДСФМУ), однак її діяльність не можна оцінити найвищою оцінкою, що повністю виключає загрози економічній безпеці, пов'язанні з відмиванням злочинних доходів. Низький рівень викриття економічних злочинів ДСФМУ пов'язаний з обмеженістю її повноважень, низьким рівнем організації обміну інформації про підозрілі фінансові операції між державними органами контролю, відсутністю вичерпного переліку операцій, що належать до фінансових операцій з легалізації злочинних доходів. Слушні пропозиції щодо удосконалення вітчизняної системи фінансового моніторингу висувають О.М. Петрук та О.В. Смагло, зокрема: віднести до фінансових злочинів в Україні операції з предикатними до легалізації злочинами: комп'ютерне шахрайство, незаконні кредитні операції, підробка платіжних карток та інших платіжних документів, корупція та зловживання службовим становищем, ухилення від сплати податків; забезпечити ефективні механізми збереження отриманої фінансової інформації у таємниці за рахунок посилення адміністративної відповідальності уповноважених для роботи з секретною інформацією працівників як органів державного фінансового моніторингу, так і суб'єктів первинного фінансового моніторингу; розширити джерела отримання інформації ДСФМУ щодо підозрілих операцій, використовуючи добровільно надану інформацію, профільні доповіді, відкриті джерела інформації та здійснювати перевірку фактів порушення отриманих з різних інформаційних джерел, у тому числі, шляхом проведення зустрічних перевірок ДСФМУ. Крім того, пропонуємо до переліку індикаторів економічної безпеки включити такі: частка тіньової економіки, рівень економічної злочинності, індекс сприйняття корупції, динаміку отриманих повідомлень з ознаками внутрішнього фінансового моніторингу, частка призупинених підозрілих фінансових операцій, динаміка розпочатих кримінальних проваджень за узагальненими матеріалами ДСФМУ, динаміка обсягів заарештованого майна. Розрахунок запропонованих індикаторів можна здійснювати на основі порівняння даних поточного року з попереднім, або даних по Україні з даними еталонної країни у сфері протидії легалізації злочинних доходів

Зазначені заходи дозволять підвищити ефективність фінансового моніторингу, а також підняти рівень економічної безпеки України шляхом врахування та усунення впливу загроз економічної злочинності.

УДК 658.15

Олійник Г., студентка
Науковий керівник – Довгалюк В.В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринкової економіки важливо вчасно відреагувати на зміни, які відбуваються на світовому фінансовому ринку. Кризові та політичні явища останнім часом досить сильно позначилися на українській економіці, зокрема, постала проблема змін фінансової політики як на державному, так і на рівні підприємства.

Фінансова політика формується за окремими напрямками фінансової діяльності підприємства, які потребують ефективного управління для того, щоб досягти головної стратегічної та тактичної мети цієї діяльності.

На сьогоднішній день, існує чимало визначень поняття “фінансова політика” підприємства. У найбільш загальному вигляді під фінансовою політикою розуміють спосіб організації та використання фінансових відносин. Іншими словами, фінансова політика – це сукупність заходів з накопичення та використання грошових коштів для здійснення конкретних визначених цілей та завдань.

Головне завдання фінансової політики звучить як забезпечення реалізації поточної фінансово-господарської діяльності підприємства, виконання тактичних завдань, а також забезпечення досягнення стратегічної мети в майбутньому шляхом створення та використання оптимального грошового потоку, ефективного використання фінансових ресурсів та успішної реалізації фінансового менеджменту. Фінансова політика, перш за все, має бути:

- коректна щодо застосування;
- вигідна для застосування;
- ефективна за результатами.

Слід зазначити, що фінансова політика – це реалізація фінансового менеджменту, яка включає в себе наступні складові, такі як: облікова політика; кредитна політика; політика управління грошовими засобами; політика управління витратами та доходами; дивідендна політика тощо.

Реалізація фінансової політики підприємства визначається і проводиться роботодавцям підприємства в інтересах підприємства через фінансові відносини і механізми.

В цілому фінансова політика підприємства дозволяє відповісти на безліч питань, а саме наскільки ефективно використати власний і позиковий капітал підприємства, отримати найбільший прибуток при найменшому ризику.

Фінансову політику підприємства визначають виходячи з:

- стратегічної мети підприємства;
- основних цілей та завдань;
- структури підприємства;
- величини обороту;
- досвіду роботи працівників економічних служб;
- культури управління тощо.

Тому кожне підприємство визначає свій набір заходів та підходів для впровадження та фінансових показників – для моніторингу.

Для того, щоб створити ефективну фінансову політику, слід дотримуватися відповідних принципів побудови, які представлені у таблиці 1.

Отже, принципи на яких побудована фінансова політика відіграють важливу роль в подальшому житті підприємства. Проте, вони не завжди відповідають вимогам впливових факторів, а тому кожне підприємство виокремлює свої унікальні принципи, які дозволять покращити управлінську діяльність у сфері фінансової політики.

Принципи побудови фінансової політики

№ з/п	Назва принципу	Характеристика
1	Законності	Заходи з накопичення та використання грошових коштів, які не суперечать чинному законодавству
2	Науковості та обґрунтованості	Вибір заходів повинен здійснюватись аргументовано та на науковій основі
3	Ефективності	Заходи, які здійснює підприємство з накопичення та використання грошових коштів мають сприяти покращенню фінансового стану
4	Рациональності	Вибір заходів, які мають здійснюватись на підставі порівняння результатів таких заходів з витратами на їх здійснення
5	Оптимальності	Заходи на вдосконалення грошового обороту та покращення фінансового стану підприємства мають бути найкращими та найвигіднішими
6	Системності	Вибір заходів має здійснюватись: у взаємозалежності між собою; фінансова політика має формуватись у єдності з обліковою, виробничою та іншою політикою підприємства
7	Плановірності та динамізму	Формування плановірної фінансової політики та найближчу перспективу, з внесенням змін та коригувань щорічно.
8	Адекватності	Фінансова політика підприємства має відповідати особливостям умов його діяльності
9	Безперервності	Фінансова політика підприємства визначається постійно, виходячи з того, що діяльність підприємства буде тривати необмежено довго
10	Комплексності	Вибір заходів має здійснюватись в комплексі всіх заходів покращення фінансового стану підприємства та стратегії розвитку підприємства

Тому, процес проведення фінансової політики потребує підбору конкретних засобів, способів, форм, механізмів та прийомів реалізації. Виконання цих завдань показує результат, а саме, ефективність використання, що визначається ступенем досягнення поставлених цілей і завдань.

УДК 336.71

Осіпова Н., магістрант
Науковий керівник – Литвинчук І.В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ВИДИ ПЛАНУВАННЯ У БАНКАХ

Планування банківської діяльності є процесом визначення цілей на майбутнє та розробкою шляхів їх досягнення. Дане питання є актуальним тому, що планування слугує основою для розвитку внутрішньої системи банку з урахуванням впливу зовнішніх чинників і є однією з функцій банківського

менеджменту. Планування, будучи однією з найважливіших функцій банківського менеджменту, створює основу для розвитку управлінського процесу, визначає його мету, перспективи, встановлює певну послідовність дій, вибір методів і засобів діяльності, їх необхідні пропорції. Успіху в реалізації функції планування не досягти без відповідної мотивації, рівно як і без моніторингу виконання плану.

Планування, у процесі якого виробляється банківська політика, охоплює всі сторони діяльності банку, забезпечує високий рівень управління витратами та доходами, результатами чого є його платоспроможність і надійність, а також можливість вдосконалення банківських технологій та соціального розвитку. Характеристика видів планування банківської діяльності наведена у таблиці 1.

Таблиця 1

Види планування банківської діяльності

<i>№ з/п</i>	<i>Вид планування</i>		<i>Сутність</i>
1	2		3
1.	Залежно від мети та рівня розроблення плану	Стратегічне планування	Це процес розроблення загальної концепції, яка є основою для прийняття ключових управлінських рішень щодо бажаного рівня прибутковості, допустимого ризику, методів ведення конкурентної боротьби, перспектив розширення діяльності
2.		Тактичне планування	Зорієнтоване на виконання певного завдання. У тактичному плані формулюються способи досягнення цілей та вирішення конкретних завдань у кожній функціональній сфері банківської діяльності (фінанси, організація, кадри, маркетинг і т. п.).
3.		Оперативне планування	Спрямовано на вирішення конкретних питань діяльності банку в короткостроковому періоді з метою забезпечення безперебійної, ритмічної, збалансованої роботи банку як у часовому розрізі (по днях, тижнях, місяцях), так і в розрізі його структурних підрозділів.
4.		Довгострокове	Передбачає формування перспективних цілей банку та прийняття рішень на основі довгострокових прогнозів.
5.	Залежно від тривалості планування	Середньострокове	За змістом і формою близьке до довгострокового, а основною відмінною рисою є тривалість періоду планування.
6.		Короткострокове	Дозволяє узгодити всі напрями діяльності банку (кредитування, інвестування, формування ресурсної бази тощо) та всіх його структурних підрозділів (філій, управлінь, відділень, відділів) на поточний фінансовий рік
7.	Інші види планування	Індивідуальне планування	Складання індивідуальних планів працівників банку. По-перше, за допомогою плану перед працівником ставляться конкретні завдання, шляхи їх досягнення та терміни виконання. Це дає змогу бачити перспективу й слугує стимулом для поліпшення роботи кожного фахівця банку. По-друге, індивідуальний план дозволяє керівникові ефективніше організувати роботу колективу й контролювати виконання обов'язків кожним працівником.

			По-третє, успішне виконання індивідуального плану є підставою для матеріального заохочення фахівців та розвитку їхньої кар'єри.
--	--	--	---

Продовження таблиці 1

1	2		3
8.		Бізнес-планування	Планування діяльності банку за допомогою бізнес-плану обіцяє чимало вигод, зокрема: • змушує керівників фундаментально вивчити перспективи банку; • дозволяє здійснити більш чітку координацію зусиль, що приймаються для досягнення поставлених цілей; • визначає показники діяльності банку, необхідні для наступного контролю; • спонукає визначити свої цілі і шляхи їх досягнення.
9.		Фінансове планування	Спрямовується на перетворення стратегічних цілей та завдань банку в конкретні (абсолютні й відносні) значення результативних фінансових показників діяльності банківської установи через реалізацію комплексу заходів у сфері фінансів.
10.		Бюджетне планування	Завдяки складанню бюджетів досягається дотримання стратегічних і тактичних цілей банку, оскільки вони фіксують заплановані показники, що має досягти банк у плановому періоді.

Кожен банк обирає для себе певний вид планування своєї діяльності, або поєднує декілька видів планування. Це необхідно для забезпечення стабільного функціонування банку, забезпечення безперервності та ефективності його діяльності. Вибір виду планування залежить від різних факторів: стратегії та цілей банку, його спеціалізації, зовнішніх факторів, конкурентного середовища в якому банк знаходиться та від менталітету власників і менеджерів тощо. Загалом, планування банківської діяльності має важливе значення, так як забезпечує можливість побудувати цілі, передбачити можливі ризики та вирахувати шляхи мінімізації цих ризиків.

УДК 336.1

Острогляд (Лісовська) О., магістрант
Науковий керівник – Литвинчук І.В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

КЛАСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Багатогранний зміст поняття «фінансові ресурси органів місцевого самоврядування» як економічної категорії визначає широкий спектр їх видів. Для забезпечення ефективного цілеспрямованого процесу управління фінансові ресурси потребують науково-обґрунтованої класифікації. О.П. Кириленко пропонує класифікувати фінансові ресурси залежно від місця їх формування на:

власні, сформовані на території місцевого самоврядування у процесі створення валової доданої вартості, та створені на інших територіях країни, які за допомогою перерозподільних процесів покривають недостатність власних коштів органів місцевого самоврядування.

Такий підхід до класифікації фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, з однієї сторони, розкриває не тільки місце, а і джерела їх формування (власні і регулюючі) та визначає, в результаті чого вони сформовані. З іншої сторони, не всі фінансові ресурси, що сформовані на території місцевого самоврядування, можна вважати власними, адже доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних, закріплених, а й потреб і за рахунок регулюючих джерел, тобто офіційних трансфертів. Крім цього, не зрозуміло куди віднести надходження від використання об'єктів комунальної власності, що знаходяться за межами відповідних територіально-адміністративних одиниць.

За даною класифікацією відсутні позичкові ресурси, які використовують органи місцевого самоврядування в разі потреби. Варга С.І. вважає, що фінансові ресурси, які знаходяться на території громади, підлягають класифікації: за характером формування на власні та залучені, в тому числі позичкові; за характером використання — на універсальні й цільові. О.Б. Суховірська класифікує фінансові ресурси місцевих органів влади за методом створення. На нашу думку, враховуючи специфічні особливості формування і використання фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, слід розширити перелік вищезазначених класифікаційних ознак. Так, Чуницька при розробці класифікації фінансових ресурсів держави вважає за необхідне враховувати сектор їх походження та напрям використання. В.С. Загорський та інші пропонують класифікувати фінансові ресурси держави за рівнем формування і використання. В. Опарін серед класифікаційних ознак фінансових ресурсів підприємств виділяє ознаку «за кругообігом», за якою розрізняють початкові й прирощені ресурси. На нашу думку, дані ознаки можна використовувати і при класифікації фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування (табл. 1).

Більшість сучасних авторів, що досліджує стан місцевого самоврядування в Україні, стверджує, що дієвість місцевого самоврядування визначається, в першу чергу, матеріальними і фінансовими ресурсами, якими розпоряджається територіальна громада та які в сукупності становлять матеріальну і фінансову основу місцевого самоврядування. На нашу думку, найважливішими для розвитку місцевого самоврядування є фінансові, кадрові та правові ресурси. Місцеві фінансові ресурси – це сукупність фондів коштів, що формуються в процесі розподілу ВВП і направляються на економічний і соціальний розвиток адміністративно-територіальних одиниць.

Таблиця 1

Класифікація фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування

№ n/n	Класифікаційна ознака	Вид фінансових ресурсів
1	За місцем формування	Внутрішні (сформовані на території адміністративно-територіальної одиниці) • Зовнішні (сформовані на іншій території)
2	За рівнем формування і використання	• Централізовані (доходи місцевого бюджету) • Децентралізовані (фінансові ресурси установ, організацій і підприємств комунальної форми власності)
3	За комунальним сектором економіки	• Фінансові ресурси бюджетних установ, які утримуються за рахунок коштів місцевого бюджету • Фінансові ресурси організацій і підприємств комунальної форми власності, які мають змішану систему фінансування • Фінансові ресурси організацій і підприємств комунальної форми власності, які діють на засадах господарського розрахунку
6	За методом мобілізації	• Створені фіскальним методом (доходи по загальному фонду та офіційні трансферти)
7	За місцем акумуляції	• Доходи по загальному фонду бюджетної установи • Доходи по спеціальному фонду бюджетної установи • Власний капітал • Зобов'язання • Забезпечення наступних витрат і платежів • Доходи майбутніх періодів
8	За економічним призначенням	• Розвиток економіки • Фінансування невиробничої сфери • Соціальний захист та соціальне забезпечення • Державне управління • Резервний фонд • Цільові фонди • Обслуговування боргу

Отже, ресурси – «інструменти» органів місцевого самоврядування для виконання їх головної функції – розвитку території, а головна задача органів місцевого самоврядування – обрати серед наявних такі ресурси, використання яких приведе до розвитку.

УДК 336

Плаксій А., магістрант

**Науковий керівник – Литвинчук І.В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет**

КЛАСИФІКАЦІЯ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ

Ризик є невід'ємною складовою діяльності будь-якої організації незалежно від форми власності та територіального розміщення. Найбільша

частка ризиків припадає на банківський сектор, адже діяльність банківських установ безпосередньо залежить від економічної та політичної ситуації в країні. Важливе місце у процесі управління банківськими ризиками на етапі їх виявлення та прийняття, належить процедурі ідентифікації ризиків, яка полягає у визначенні виду ризику, на який наражається банк, здійснюючи свою діяльність. Це обумовлює потребу в комплексній класифікації ризиків банківської діяльності. Цінність якісної класифікації банківських ризиків полягає у доцільності її використання для пошуку внутрішніх резервів підвищення ефективності управління ризиками банківських операцій.

Банк як відкрита динамічна система постійно знаходиться під впливом безлічі факторів зовнішнього середовища, які можна розподілити на прогнозовані за наслідками їх впливу та непередбачувані. Даний підхід покладено в основу класифікації банківських ризиків, яка передбачає їх поділ за критерієм здатності банку контролювати фактори виникнення на зовнішні та внутрішні (табл. 1).

Таблиця 1

Види ризиків банківської діяльності

<i>Група ризику</i>	<i>Клас ризику</i>	<i>Категорія ризику</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Зовнішні ризики	Ризики операційного середовища	- політичний ризик; - нормативно-правові ризики; - соціальний ризик; - ризик країни; - ризик конкуренції; - ризик стихійних лих; - макроекономічний ризик; - форс-мажорні ризики; - репутаційний ризик; - галузевий ризик; - ринковий ризик; - інфляційний ризик; - процентний ризик; - технічний ризик.
Внутрішні ризики	Функціональні ризики	- стратегічний ризик; - технологічний ризик; - операційний ризик; - документарний ризик; - ризик транзакції; - ризик зловживань; - юридичний ризик.
	Фінансові ризики	- кредитний ризик; - процентний ризик; - ризик ліквідності; - інвестиційний ризик; - валютний ризик;

		- базисний ризик; - депозитний ризик; - ризик втрати платоспроможності;
--	--	---

Продовження таблиці 1

1	2	3
		- портфельний ризик; - емісійний ризик; - ризики, пов'язані із особливостями клієнтів; - ризики, зумовлені видом банку; - ризики, пов'язані із новими видами діяльності

Вплив зовнішніх ризиків на результативність роботи банку є значним, для їх оцінювання застосовуються в основному логічні методи аналізу, управління такими ризиками утруднене, і, більш того, часто неможливе. До внутрішніх належать ризики, які виникають безпосередньо у зв'язку з діяльністю конкретного банку і, чим ширше коло його клієнтів, партнерів, зв'язків, фінансових операцій, послуг, тим більше внутрішніх ризиків супроводжує його роботу. Порівняно з зовнішніми внутрішні ризики краще піддаються ідентифікації та квантифікації, а тому методики аналізу направлені в основному на виявлення, оцінювання, вибір ефективних прийомів мінімізації та моніторинг цієї групи банківських ризиків.

Найбільш точною класифікацією адаптованою до сучасних умов функціонування банківської системи в Україні є класифікація банківських ризиків за методикою Національного банку України. НБУ в Методичних вказівках з інспектування банків "Система оцінки ризиків" з метою здійснення банківського нагляду виділив дев'ять категорій ризику, а саме: кредитний, ліквідності, зміни відсоткової ставки, ринковий, валютний, операційно-технологічний, репутації, юридичний та стратегічний. Ці категорії не розглядаються регулятором як взаємовиключні: Національний банк визнає, що "будь-який продукт або послуга може наражати банк на декілька ризиків", проте для зручності аналізу їх рекомендується виявляти та оцінювати окремо.

Отже, узагальнюючи все вище сказане, можна зробити висновки, що правильна ідентифікація і класифікація ризиків банківської діяльності є гарантом стабільного функціонування банку. Адже в умовах постійної глобалізації економічних процесів не виключається факт виникнення нових ризиків, які досі не були досліджені. Задля попередження ризику або його мінімізації повинна бути створена цілісна система відстеження, діагностики та подолання ризику, яка б могла ефективно функціонувати на всіх стадіях розвитку економіки країни.

Пославська О.В., магістрант
Науковий керівник – Дячек С.М., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

РЕОРГАНІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ

В сучасних умовах господарювання важливого значення набуває реорганізація підприємств. В умовах фінансово-економічної кризи виникають нові чинники, що зумовлюють реорганізаційні процеси. Серед них можна виділити реорганізацію з метою диверсифікації та економії сировинних і енергетичних ресурсів, скорочення окремих виробництв, пошуку нових ринків збуту продукції тощо. Проте до цього часу відсутня єдність щодо трактування терміну «реорганізація».

У Господарському кодексі України реорганізація згадується лише як один із способів припинення діяльності суб'єкта підприємницької діяльності у вигляді злиття, приєднання, поділу та перетворення, що, на нашу думку, немає достатнього обґрунтування, оскільки не завжди реорганізація призводить до ліквідації юридичної особи. Наприклад, за такої форми реорганізації як виділ, ліквідація фірми взагалі не здійснюється, адже материнська компанія продовжує функціонувати. У Цвільному кодексі України визначення «реорганізації» взагалі не дано, а лише висвітлено її форми, зокрема, злиття, приєднання, поділ, виділ та перетворення. Спостерігаються значні протиріччя у трактуванні форм і методів реорганізації й у інших законодавчих та нормативних актах.

Слід зазначити, що здійснення реорганізації керівником суб'єкта господарювання здебільшого направлене не на збереження самого підприємства, а на раціоналізацію виробництва та отримання прибутку, при цьому підприємство (установа, організація) може підлягати змінам організаційно-правової форми, в результаті чого можуть виникати новоутворені юридичні особи.

У разі реорганізації шляхом перетворення змінюється організаційно-правова форма підприємства. До наслідків реорганізації у формі приєднання, злиття, поділу і виділу відноситься зміна складу власників, майна та зобов'язань, а також власного капіталу фірми. Проте дані зміни стосуються окремої юридичної особи. Теж саме стосується об'єднаних підприємств, адже вартість активів і зобов'язань новоствореного підприємства дорівнюватиме сумі об'єднаних суб'єктів. Отже, обов'язковою умовою реорганізації треба розглядати питання правонаступництва і це теж варто відобразити у визначенні поняття.

На нашу думку, що основними моментами у визначенні терміну «реорганізація» мають бути: 1) організаційні заходи, викликані суспільно-економічними передумовами та іншими об'єктивними чинниками; 2) зміна організаційно-правової форми, статусу та власників суб'єктів господарювання; 3) вирішення питань правонаступництва.

Отже, в умовах кризи частина юридичних осіб припиняє існування в результаті визнання їх банкрутами та подальшої ліквідації. З метою недопущення негативних соціальних наслідків, зокрема збільшення чисельності безробітного населення, більшість керівників підприємств проводять реорганізацію суб'єктів господарювання. Під реорганізацією підприємства слід розуміти комплексний процес виникнення, перетворення або припинення юридичної особи або її структурного підрозділу шляхом здійснення юридично значущих дій і ухвалення юридичних актів керівником, що направлені на перехід прав і обов'язків підприємства, установи, організації, що реорганізується в порядку універсального правонаступництва, до новоутворених (або які продовжують існування) суб'єктів господарювання з метою подолання проблем у їх функціонуванні та оптимізації, прогресивного розвитку та ефективності виробництва, відповідно до соціальних та державних потреб, викликаних новими економічними умовами, та отриманні прибутку.

УДК 336

Рафальська (Микитчук) Д., магістрант
Науковий керівник – Петрук О.М., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ФОРМ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ

Важливим елементом грошових розрахунків є міжбанківські розрахунки. Від стану безготівкових розрахунків, своєчасного і повного надходження від платників коштів залежить стан грошового обігу, ціноутворення, кредитні відносини, фінансовий стан підприємств, банків. Однак в практиці застосування безготівкових розрахунків існує ряд невирішених питань, зокрема, вибір найбільш ефективної форми розрахунків, усунення проблеми недостатньої гарантії платежу, контроль за своєчасним виконанням розрахунків. Для визначення розвитку форм безготівкових розрахунків в Україні необхідно дослідити зарубіжний досвід у сфері безготівкових розрахунків.

У світовій практиці використовують як документарні, так і недокументарні форми міжнародних розрахунків. При документарних розрахунках, платежі здійснюють після подання до банку комерційних документів. У розрахунках між країнами з розвинутою ринковою економікою переважають не документарні форми розрахунків. Документарні поширені в розрахунках з країнами третього світу, а також з деякими країнами Східної Європи. Це пов'язано з тим, що документарні форми уможливають значне зменшення ризику неплатежу або непостачання товару.

У світовій торгівлі до 80% платежів здійснюється за допомогою акредитива. Це пов'язано з тим, що документарний акредитив є найменш ризикованим та найбільш дієвим інструментом забезпечення платежів. У ділових зв'язках з партнерами з тих країн, де держави контролюють зовнішню торгівлю, застосування акредитива в багатьох випадках є необхідною умовою для здійснення експортно-імпортних операцій. Чек є одним з найстарішим і найбільш розповсюдженим інструментом розрахунків, хоч системи електронних переказів, кредитні та дебетні картки зменшують його роль у платіжних процесах. І все ж таки чек залишається найбільш звичною, перш за все для мешканців США. Небажання клієнтів переходити на електронні форми розрахунків пояснюється тими вигодами, які дає відстрочка платежу по чеку. Протягом часу поштопробігу та обробки чеків у банках кошти продовжують залишатися на чекових рахунках платників і останні фактично одержують безвідсотковий кредит. Протягом останніх десяти років роль головного інструменту безготівкових розрахунків замість чеків взяли на себе платіжні картки. Одним з поширених способів стимулювання безготівкових розрахунків у світі стало повернення деякої суми від купівлі товарів на банківські карти, наприклад, у вигляді знижок або повернення відсотка від ПДВ. Банківські платіжні картки свою історію, на думку більшості спеціалістів, ведуть з 1951 року, коли була зареєстрована перша платіжна система сучасного типу Diners Club. Серед різновидів платіжних карток помітні певні відмінності, що залежать від регіону, переважаючої стратегії просування карткових продуктів та поширеності споживчого кредитування. Дебетові картки поширені у країнах Європи, де помітні великі обсяги розрахунків без використання кредиту. Кредитні картки найбільш поширені у США, де просування платіжних карток відбувалося через нарощування споживчого кредитування. Водночас у країнах, що розвиваються, поширеними є дебетові картки під зарплатні проекти.

Але на сьогодні вже не використовуються, чи майже не використовуються деякі форми та способи безготівкових розрахунків. Наприклад, в Україні відмінено інкасову форму розрахунків; не використовують розрахунки шляхом переказів через установи зв'язку; розрахунки шляхом заліку взаємних вимог і плановими платежами. Найбільш поширеною та ефективною формою безготівкових розрахунків, що застосовуються у вітчизняній практиці є розрахунки платіжними дорученнями. Її недоліки не зазначаються в жодному літературному джерелі, а головною перевагою є забезпечення гарантії платежу та зближення моментів відвантаження товарів і здійснення платежу. Наступною поширеною формою розрахунків є акредитивна форма. Ця форма має і недолік, який полягає у вилученні (на певний період) грошових коштів з обороту покупця. Але при цьому, гарантує своєчасну оплату. Вексельна форма розрахунків дозволяє зміцнити платіжну дисципліну та надати можливість покупцю "пропустити" через свій оборот

придбане майно для покращення свого фінансового стану, а лише потім розрахуватися з постачальником. Використання розрахунків платіжними вимогами та вимогами-доручення також носить ряд недоліків, які полягають у можливості платника відмовитися від акцепту (повністю або частково) та в дуже повільному надходженні коштів на рахунок постачальника.

Дослідження показало, що в Україні не знайшли широкого застосування деякі форми безготівкових розрахунків (акредитиви, факторинг тощо). Основними причинами даного факту є: законодавча база, що має ряд обмежень; традиції щодо розрахунків між суб'єктами господарювання, що склалися на території держави; економічна та політична ситуації; рівень розвитку банківської системи, яка повинна пропонувати повний спектр послуг щодо проведення розрахунків у сучасних формах. Виявлені, в ході дослідження, переваги та недоліки використання певних форм і способів безготівкових розрахунків дають змогу управлінцям підприємства обрати саме ті розрахунки, яких вони потребують, або, які просто їх задовольняють та примножують капітал підприємства.

УДК 657.631

Редько К.О., магістрант
Науковий керівник – Шиманська К.В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ПЛАНУВАННЯ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ КРЕДИТНОЇ СПІЛКИ: ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ МСА

У сучасному світі економіка України знаходиться на складному етапі реформування та модернізації всіх господарських механізмів за європейським зразком. Враховуючи, що невід'ємним елементом розвиненої ринкової економіки є розвинений та дієвий фінансовий ринок, найбільшу частину якого, як правило, займає банківський сектор, разом з тим, пильної уваги як вчених, так і практиків економічної науки вимагає діяльність небанківських фінансових установ, до яких, зокрема, відносяться і кредитні спілки.

На сьогоднішній день існує значний попит на доступні кредити і в наслідок того, що банки не можуть задовольнити всі потреби населення в повній мірі, все більшого поширення набувають саме кредитні спілки як небанківські установи. Такі організації прискорюють інвестиційний розвиток, завдяки фінансовим ресурсам населення. Проте, сам довірчий характер їх діяльності, залучення значних фінансових ресурсів у формі вкладів від населення вимагає забезпечення прозорості їх діяльності.

В цьому контексті вирішального значення для оприлюднення якісної фінансової інформації про діяльність кредитної спілки набуває аудит річної

фінансової звітності. Оскільки кредитні спілки є частиною фінансового ринку, діяльність даних установ підлягає обов'язковому контролю, зокрема обов'язковому аудиту, що зазначено в п. 1 ст. 8 Закону України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. №3125-ХІІ [1].

На сьогоднішній день, в умовах кризової фінансової ситуації можемо спостерігати погіршення фінансового стану кредитних спілок, що виявляється у суттєвому зниженні їх платоспроможності та ліквідності. В таких умовах саме зовнішній аудит може попередити ряд проблемних питань фінансової стійкості кредитних спілок, проте й виявити системні недоліки їх функціонування на основі оцінки ризиків їх бізнес-середовища, а також ризиків систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю.

Зовнішній аудит є важливою складовою забезпечення розкриття кредитними спілками достовірної та доречної інформації. Головною метою зовнішнього незалежного аудиту фінансової звітності небанківських фінансових установ, з точки зору дотримання суспільних інтересів, зокрема задоволення інформаційних потреб стейкхолдерів, є підвищення рівня довіри користувачів до фінансової звітності кредитних спілок, і, як наслідок, підвищення рівня довіри до механізмів їх функціонування в цілому. Загальними цілями аудиту, відповідно до МСА, є можливість аудитора висловити думку, щодо того чи складена фінансова звітність у всіх суттєвих аспектах згідно із застосованою концептуальною основою фінансової звітності.

При вивченні організаційно-методичних підходів до аудиту фінансової звітності кредитної спілки не можна обійти увагою такий документ, як Методичні рекомендації щодо проведення аудиту фінансової звітності кредитних спілок відповідно до Міжнародних стандартів аудиту, затверджені рішенням Аудиторської палати України від 01.11.2012 р. № 260/6 [2]. Водночас, відсутні вузькоспеціалізовані розробки саме ефективного планування аудиту фінансової звітності кредитних спілок, що обумовлює актуальність даного дослідження.

Організаційно-методична підготовка до проведення аудиту повинна, перш за все починатися із планування. Вважаємо, що запорукою якісного проведення аудиторської перевірки та створення належного підґрунтя до формулювання аудиторської думки про достовірність фінансової звітності кредитної спілки є організація якісного та дієвого планування. Для успішної реалізації в подальшому загальної стратегії аудиту та ретельного виконання аудиторських процедур, важливою процедурою на підготовчому етапі є збір аналіз інформації про діяльність кредитної спілки з метою тестування її облікової системи, а також системи внутрішнього контролю.

Відповідно до вимог п. 9 МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності» [3], на основі загальної стратегії аудиту аудитор розробляє план аудиту, що включає:

- 1) характер, час та обсяг запланованих процедур оцінки ризиків, достатніх для оцінки ризиків суттєвих викривлень, як це вказано в МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» [4] (детальніше вказані питання досліджені в праці [6]).

Зокрема, для кредитної спілки ідентифікація ризиків суттєвого викривлення повинна включати:

- оцінку зміни фінансової стійкості кредитної спілки у порівнянні з попередніми звітними періодами, оцінку ризиків системи внутрішнього контролю щодо організації та ведення основних операцій кредитної спілки;
- оцінку суттєвості окремих об'єктів обліку та класів операцій. Разом з тим, особливу увагу слід приділити розрахунковим операціям з формування капіталів кредитної спілки та розрахунків з видачі кредитів;
- існування операцій, характерних та нетипових для діяльності кредитної спілки, а також ознайомлення з документацією на їх санкціонування;
- огляд функціональних можливостей та особливостей використовуваного кредитною спілкою програмного забезпечення та комплексності інформаційної (в т.ч. облікової) системи кредитної спілки;
- встановлення наявності пов'язаних осіб;

2) характер, час та обсяг запланованих подальших аудиторських процедур на рівні тверджень, як це зазначено в МСА 330 «Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики» [5];

3) опис інших запланованих аудиторських процедур, які необхідно виконати для досягнення відповідності завдання іншим МСА.

Крім того, детального розгляду вимагає розробка рекомендованого пакету робочої документації для фіксації аудиторських процедур при проведенні аудиту кредитної спілки, оскільки особливості її діяльності характеризуються іншими ризиками, ніж діяльність, наприклад, виробничого або сільськогосподарського підприємства. Це дозволить на етапі планування аудиторської перевірки обрати типові форми, якими оформлюватимуться аудиторські процедури, що дозволить уникнути ухилення від розкриття ідентифікованих викривлень та посилить систему контролю якості аудиту фінансової звітності кредитної спілки.

Виважений підхід до планування аудиту фінансової звітності кредитної спілки забезпечить в подальшому якісне його проведення на основі приділення уваги суттєвим питанням перевірки, яким притаманні більші ризики викривлень, компетентне та ретельне виконання аудиторських процедур на основі оптимального розподілу кадрових та часових ресурсів перевірки, а також створенню достовірної доказової бази виконаних аудиторських процедур, документування яких буде передбачене ще на етапі планування.

Отже, при здійсненні аудиту фінансової звітності кредитних спілок планування є важливим етапом для надання об'єктивного висновку щодо діяльності кредитної спілки. При правильно розробленому плані аудиту, можна значно спростити та пришвидшити процес перевірки, разом з тим дотримавшись принципів професійної етики щодо компетентності та належної ретельності перевірки. При врахуванні всього вище сказаного можемо сказати, що планування – це процес який надає можливість раціонально виконати аудит фінансової звітності кредитних спілок, також уникнути певних ризиків при формуванні аудиторської думки, що є важливим при наданні аудиторського висновку для його користувачів.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. №3125-XII, URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>
2. Методичні рекомендації щодо проведення аудиту фінансової звітності кредитних спілок відповідно до Міжнародних стандартів аудиту: рішення Аудиторської палати України від 01.11.2012 № 260/6, URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN79800.html
3. Міжнародний стандарт аудиту 300 «Планування аудиту фінансової звітності», URL: http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_1_all.pdf
4. Міжнародний стандарт аудиту 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища», URL: http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_1_all.pdf
5. Міжнародний стандарт аудиту 330 «Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики», URL: http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_1_all.pdf
6. Шиманська К.В. Особливості застосування Міжнародних стандартів аудиту під час аудиту фінансової звітності кредитних спілок // ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО. – 2016. – Випуск 4/2016. – 365-371, URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/4_ukr/60.pdf

УДК 336.148

Рибак К., магістрант
Науковий керівник – Литвинчук І.В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

БЮДЖЕТНИЙ КОНТРОЛЬ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Останні декілька років виявилися для України важкими та напруженими, як в політичній, так і в економічних сферах. Зміна внутрішнього фінансового ладу, курсу України у напрямку інтеграції до міжнародного простору повинні супроводжуватися суттєвою перебудовою управлінських функцій держави, в тому числі контрольних. Недооцінка ролі бюджетного контролю є однією з причин кризових явищ, що відбуваються у нашій державі протягом останніх років.

Сьогодні, в умовах кризи, це питання є особливо актуальним, оскільки підвищується кількість правопорушень в бюджетній сфері, що відповідно, зумовлює необхідність вдосконалення методології контролю за формуванням та використанням бюджетних коштів, а також розроблення системи показників ефективності здійснення контролю.

Контроль використання бюджетних коштів є невід'ємною частиною бюджетного контролю, а також одним із важелів державного управління, яке сприяє ефективній бюджетній політиці та успішній реалізації фінансової підтримки.

Серед основних проблем створення ефективного бюджетного контролю на регіональному та місцевому рівні можна виділити наступні, які потребують негайного вирішення (таблиця 1).

Таблиця 1

Основні проблеми створення ефективного бюджетного контролю

№ з/п	Основні проблеми здійснення бюджетного контролю
1.	Недосконале правове поле та методологічне забезпечення
2.	Громіздка та неефективна організаційно-функціональна структура системи державного бюджетного контролю
3.	Незадовільний стан фінансово-бюджетної дисципліни
4.	Низька відповідальність учасників бюджетного процесу

Право на здійснення контрольних, контрольно-ревізійних, наглядових, фіскальних і аудиторських функцій щодо бюджетних коштів, державного та комунального майна мають цілий ряд центральних органів державної влади, які функціонують відокремлено один від одного, без формування цілісної системи бюджетного контролю. Відсутній чітко регламентований розподіл функцій, процедур, а також не визначено механізм взаємодії та координації діяльності між центром та регіонами.

Відсутність офіційної звітності про стан фінансово-бюджетної дисципліни на місцевому рівні, а також невизначеність механізму встановлення відповідальності посадових осіб, уповноважених на здійснення державного бюджетного контролю на місцевому рівні створюють умови для значного зниження рівня фінансово-бюджетної дисципліни як в цілому по країні, так і в переважній більшості регіонів.

Зазначені проблеми посилюються незацікавленістю з боку керівників місцевих органів влади у підвищенні дієвості та ефективності бюджетного контролю, а також зволіканням процесу розвитку цієї сфери.

Крім того, можна виділити недостатній рівень інформування громадськості щодо стану фінансово-бюджетної дисципліни та результатів контрольних заходів на регіональному рівні.

З метою вирішення проблем здійснення місцевого бюджетного контролю органам влади необхідно здійснити низку системних заходів, які б дозволили стабілізувати фінансово-бюджетну дисципліну на місцевому рівні (таблиця 2).

Таблиця 2

Шляхи вирішення проблем здійснення бюджетного контролю

№ з/п	Шляхи вирішення проблем
1	2
1.	Розробка та прийняття Закону про бюджетний контроль та Кодекс етики аудиторів
2.	Підготовка змін до Бюджетного кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення
3.	Створення внутрішнього державного аудиту в органах місцевої виконавчої влади, при цьому, розмежувати функції інспектування (ревізії) та аудиту
4.	Вжити відповідних заходів щодо впровадження системи муніципального бюджетного контролю та аудиту на регіональному та місцевому рівні
5.	Посилити відповідальність керівників на всіх рівнях управління та чітко встановити її межі в законодавстві
6.	Запровадження оцінки ризиків при проведенні державного аудиту і фінансового

	управління та прозорого механізму планування проведення контрольних заходів
--	---

1	2
7.	Створення умов на місцевому рівні з підготовки та перепідготовки кадрів відповідно до нових кваліфікаційних вимог та методик. Запровадження у відповідних навчальних закладах курсу з підготовки державних аудиторів
8.	Розробка єдиної форми та порядку звітності у сфері державного бюджетного контролю та аудиту для місцевих органів виконавчої влади
9.	Звіт про стан фінансово-бюджетної дисципліни на місцевому рівні включити до звіту про виконання відповідного бюджету
10.	Створення єдиної інформаційної бази у сфері державного бюджетного контролю з можливістю використання її на місцевому рівні

Виконання вищезазначених заходів у сфері бюджетного контролю дозволить органам місцевого самоврядування здійснювати ефективне управління бюджетними коштами, що знаходяться у їх розпорядженні, та в цілому, стабілізувати фінансово-бюджетну дисципліну на місцевому рівні.

УДК 336.748.12

Сероветнік Д., студентка
Науковий керівник – Довгалюк В.В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ІНСТРУМЕНТИ АНТИІНФЛЯЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УРЯДУ

Інфляція є одним з найбільш негативних показників функціонування економіки, адже в тій чи іншій мірі вона властива майже всім країнам та впливає на всі сфери діяльності суспільства і держави в цілому.

Інфляція є багатостороннім, складним процесом, який є частиною всіх основних економічних проблем держави. Під інфляцією прийнято вважати зростання загального рівня цін у країні впродовж певного періоду часу, що супроводжується знеціненням національної грошової одиниці [2].

Високі темпи інфляції негативно впливають на економічну та соціальну ситуацію країни. Саме тому питання розробки інструментів антиінфляційної політики є найбільш актуальним для сучасних економічних систем.

На сьогоднішній день антиінфляційна політика нараховує великий інструментарій щодо боротьби з ціновими коливаннями. Оцінюючи характер антиінфляційної політики, можна виділити в ній три загальні підходи: адаптаційна політика; політика доходів; дефляційна політика. Адаптаційна політика спрямована не стільки на боротьбу з інфляцією, наскільки на пристосування до неї. Реалізація цього інструменту антиінфляційної політики здійснюється через механізми індексації доходів та погашення інфляційних очікувань.

Іншим класичним напрямком антиінфляційної політики є політика доходів, сутність якої полягає в прямому обмеженні зростання цін і доходів передусім через механізми: фіксації цін; «заморожування заробітної плати», укладання

угод про цінову політику з галузями та обмеження зарплати за допомогою податків. Політика доходів справляє подвійний вплив на інфляцію, обмежуючи розміри підвищення цін і заробітної плати, відбувається зменшення зростання витрат на виробництво товарів, в ціну яких входять ці величини. Політика доходів часто використовується в поєднанні із заходами дефляційної політики – третій напрям антиінфляційної політики.

Сутність дефляційної політики полягає у тиску на окремі елементи платоспроможного попиту з метою його обмеження та формування нового співвідношення попиту і пропозиції як щодо товарів, так і щодо грошей. На практиці з метою регулювання попиту використовуються заходи грошово-кредитної, структурно-інвестиційної та бюджетної політики [4]. Вибір того чи іншого механізму регулювання цінових коливань залежить від факторів, що спричинили інфляцію, її інтенсивності та стадії розвитку.

В Україні впровадження інфляційного таргетування має своїх прихильників та критиків. Хоча навіть останні визнають його перспективним та таким монетарним режимом, який би стабілізував інфляційні очікування та знижував відсоткові ставки за довгостроковими кредитами, а також сприяв розвитку внутрішнього сектора економіки.

Аналіз основних антиінфляційних заходів в Україні, дає можливість наступні етапи антиінфляційної політики (табл.1).

Таблиця 1

Етапи формування антиінфляційної політики України[1]

Етап	Характерні риси
I. 1991-1994рр.	Становлення антиінфляційної політики. М'яка монетарна та експасивна фінансова політика.
II. 1995-1999рр.	Жорстка, обмежувальна монетарна та фінансова політика.
III. 2000 – 2006рр.	Виважена монетарна політика. М'яка фінансова.
IV. з 2007р.	Перехід до більш жорсткої монетарної політики у поєднанні її з активною фінансовою політикою.

В довгостроковій перспективі режим інфляційного таргетування може бути використаний в Україні як один із ефективних інструментів антиінфляційної політики. Для реалізації даної цілі НБУ повинен допустити більший діапазон коливання обмінного курсу – спочатку в межах існуючого коридору, згодом, після того як інструменти монетарної політики доведуть свою ефективність, коридор можна розширити. Однак, беручи до уваги той факт, що відмова від прив'язки до долара США може підвищити інфляційні очікування. На даному етапі Уряд та НБУ повинні тісно взаємодіяти. Так, при встановленні цільового показника інфляції, НБУ та Уряд повинні враховувати такі основні моменти здійснення ефективної антиінфляційної політики[3.]: публічно проголошувати середньострокові цільові орієнтири інфляції; дотримуватися цінової стабільності; розробляти монетарну стратегію, якою передбачалось використання широкого кола змінних індикаторів грошово-кредитної, фінансової та макроекономічної сфери, а також економетричних моделей прогнозування інфляції; підвищувати прозорість стратегії монетарної

політики шляхом інтенсивної комунікації з громадськістю та ринками, створювати спільні плани, виконувати спільні цілі та приймати спільні рішення; регулярно звітувати перед громадськістю щодо результатів у досягненні встановлених інфляційних цілей.

Важливо також зменшити адміністративне втручання уряду в процес ціноутворення, щоб інфляція головним чином відображала реальні загальноекономічні співвідношення попиту та пропозиції.

Список використаної літератури:

1. Даниленко А. Інфляція та фінансові механізми її регулювання / А.Даниленко, С.Кораблін. – К.: Національна академія наук України, Ун-т економіки та прогнозування, 2007. 600с.
2. Кравченко С. Проблеми інфляції в ринковій економіці й антиінфляційна політика держави // Економіка. Фінанси. Право. 2011. № 8. С. 8–11.
3. Кузнецов О. Проміжні цілі грошово-кредитної політики // Вісник НБУ 2001. №7 С. 36.
4. Чистов С.М., Никифоров А.Є., Куценко Т.Ф. та ін. Державне регулювання економіки: Навч. посіб. / Чистов С.М., Никифоров А.Є., Куценко Т.Ф. та ін. // Вид. 2-ге, доопрац. і допов. К.: КНЕУ 2005. 440 с

УДК 336.143

Сібіук А., магістрант

**Науковий керівник – Виговська Н.Г., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет**

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ДЕФІЦИТУ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Бюджет країни є безперечно фінансовим документом, в якому щорічно відображається рух грошових коштів. За допомогою бюджету можна оцінити основні напрями діяльності уряду країни, напрями використання грошових коштів та джерела їх надходження. Досить тривалий час бюджет України розглядається, затверджується та виконується з дефіцитом. Згідно ст. 1 Бюджетного кодексу України дефіцит бюджету визначається як перевищення видатків над доходами з врахуванням наданих та повернутих сум кредитів.

Існування такого економічного явища, як дефіцит державного бюджету країни, потребує джерел фінансування, що мають на меті збалансування бюджету та зменшення рівня дефіциту в країні. Відповідно до ст. 15 Бюджетного кодексу України, визначаються основні джерела фінансування бюджету, а саме: кошти від внутрішніх та зовнішніх запозичень; кошти від приватизації державного майна; повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу цінних паперів; вільний залишок бюджетних коштів.

Сьогодні найпоширенішим методом фінансування дефіциту бюджету в Україні є неемісійний метод, а саме: залучення коштів із внутрішніх та зовнішніх джерел. Слід зауважити, що, використовуючи даний метод

фінансування держава, не вирішує проблему дефіцитності бюджету, а, навпаки, її ускладнює, оскільки, залучаючи кошти борговим методом, країна накопичує та збільшує суму державного боргу, повернення якого перекладається на майбутнє покоління країни. Також варто зауважити, що обслуговування державного боргу сприяє додатковому витрачання коштів з бюджету країни, що збільшує розрив між сумами доходів та видатків держави, що призводить до збільшення дефіциту бюджету. Залучаючи кошти від міжнародних кредитно-фінансових організацій, країна бере на себе не лише зобов'язання повернення коштів, а також припускає значний вплив на прийняття та реалізацію політичних, економічних та соціальних рішень уряду. Також слід відмітити, що значне накопичення суми державного боргу може спричинити дефолт.

Наступним джерелом фінансування державного бюджету України, що передбачається Бюджетним кодексом, є кошти від приватизації державного майна. Слід зазначити, що досить тривалий період після прийняття незалежності України жоден з урядів країни не приділяв значної уваги державним підприємствам країни. Як наслідок, рівень ефективності даних підприємств є досить мінімальним, а інколи неефективним. До прикладу: на даний час в Україні налічується близько 3500 підприємств державної власності, з яких 1700 не підлягають приватизації, оскільки мають стратегічний характер. При цьому в країнах Європейського Союзу кількість підприємств державної власності становить не більше 300. Розглядаючи даний метод фінансування, варто зауважити, що об'єкти державної власності України дісталися у спадщину після розпаду Радянського Союзу, при цьому із застарілою науково-технологічною базою, що значно зменшує інтерес інвестора до державних підприємств країни. Наступним негативним моментом даного методу фінансування є те, що він є разовим. Пояснюється це тим, що цей вид ресурсу є обмеженим та вичерпним. Позитивним моментом такого джерела фінансування є те, що приватизація державних підприємств України сприятиме збільшенню доходів державного бюджету, надходженням інвестицій та модернізації, а також технічному переоснащенню даних підприємств.

Важливим джерелом фінансування бюджету є повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу / пред'явлення цінних паперів. Цей вид фінансування регулюється Постановою КМУ від 12 січня 2011 року № 6, відповідно до якої тимчасово вільні кошти місцевого бюджету (далі – тимчасово вільні кошти) – обсяг коштів місцевого бюджету, які обліковуються на рахунках загального та/або спеціального фондів на дату їх розміщення на вкладних (депозитних) рахунках і відволікання яких не призведе до втрати платоспроможності місцевого бюджету та виникнення заборгованості за відповідним фондом місцевого бюджету протягом періоду, на який передбачається здійснити розміщення таких коштів на вкладних (депозитних)

рахунках у банках. Відповідно до пункту 6 цієї постанови тимчасово вільні кошти розміщуються на конкурсних засадах в банках, у яких держава прямо та/або опосередковано володіє 75 чи більше відсотками статутного капіталу та/або голосів та до яких протягом останнього року Національний банк не застосовував таких заходів впливу, як обмеження, зупинення чи припинення здійснення окремих видів операцій та віднесення банку до категорії проблемних або неплатоспроможних.

Кінцевим джерелом фінансування бюджету є вільний залишок бюджетних коштів. Згідно ст.14 п.4 Бюджетного кодексу України вільний залишок бюджетних коштів - це перевищення залишку коштів загального фонду бюджету над оборотним залишком бюджетних коштів на кінець бюджетного періоду. Оборотний залишок бюджетних коштів БКУ трактує як частину залишку коштів загального фонду відповідного бюджету, що утворюється для покриття тимчасових касових розривів, який встановлюється у розмірі не більше 2 відсотків планових видатків загального фонду бюджету і затверджується у Законі про Державний бюджет України (рішенні про місцевий бюджет).

Отже, розглянувши джерела фінансування бюджету в Україні, можна зробити висновок, що жодне з вищенаведених та розглянутих джерел мають як позитивні, так і негативні наслідки. Тому при виборі методу фінансування бюджету уряд країни має детально оцінювати кожний з цих методів з позиції наслідків впливу на економічний стан держави.

УДК 657:658.14

Славіцька А., магістрант
Науковий керівник – Виговська Н.Г., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

ЗОВНІШНІЙ ТА ВНУТРІШНІЙ ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ

Сучасні зміни системи державного управління в Україні пов'язані з необхідністю підвищення в них ролі державного фінансового контролю. Однак на шляху до цього існує ряд перешкод. Одним з них є відсутність відповідної нормативно-правової та методологічної бази державного фінансового контролю. Так, Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» не оперує поняттями «зовнішній», «внутрішній» державний фінансовий контроль і регламентує діяльність лише центрального органу виконавчої влади, уповноваженого Президентом України на реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю,

яким є Державна фінансова інспекція України. Наслідком цього стає проблема чіткості використовуваного в теорії та практиці понятійного апарату, що призводить до певного нерозуміння і двозначності. Йдеться про змішування таких понять, як «державний фінансовий контроль», «зовнішній державний фінансовий контроль», «внутрішній державний фінансовий контроль». Останнім часом ситуація погіршується ще й спробою впровадження нового поняття «державний аудит», яке запозичене із зарубіжного досвіду.

Звернемося до проблеми розмежування зазначених понять, акцентуючи при цьому увагу на виділенні сутнісних характеристик державного контролю. Найбільш загальним серед названих є поняття «державного фінансового контролю», під яким розуміється регульована правовими нормами діяльність державних органів і органів місцевого самоврядування по контролю за формуванням, розподілом, цільовим і ефективним витрачанням фінансових ресурсів, а також законності і раціональності використання державної і муніципальної власності, має на меті не тільки виявити, але і попередити порушення в роботі підконтрольних об'єктів. Державний фінансовий контроль є однією з функцій управління, що представляє систему спостереження і перевірки функціонування керованого об'єкта для оцінки обґрунтованості і ефективності прийнятих фінансово-управлінських рішень, виявлення можливих відхилень з метою прийняття коригувальних заходів. Державний фінансовий контроль здійснюється в двох формах - внутрішній і зовнішній.

Однак не всі дослідники згодні з такою концепцією. Так, в літературі є підхід, згідно з яким методологічно неприпустимо об'єднувати під єдиним найменуванням (державний фінансовий контроль) явища, що відрізняються за своїми об'єктами, суб'єктами і результатами. Це пояснюється тим, що автори по-різному підходять до класифікації форм державного фінансового контролю. Так, якщо в основу цієї класифікації закладати характер зв'язку контролю і контрольованих суб'єктів господарювання, то до внутрішнього контролю відноситься перевірка, що здійснюється відомчим органом контролю, підрозділом, спеціально створеним в самому апараті того чи іншого органу державної влади або іншої державної організації. Зокрема, служби внутрішнього державного контролю створюються всередині окремих відомств і організацій, в той час як зовнішні контрольні служби не є частиною організаційної структури установ, що перевіряються.

«Внутрішній» в даному випадку означає внутрішньосистемний контроль, тобто знаходиться всередині структури виконавчої влади, в той час як зовнішній контроль не входить в неї і є зовнішнім по відношенню до контрольованих виконавчим органам інститутом, не пов'язаним з ними і, як наслідок, незалежним. Цей зовнішній державний фінансовий контроль і прийнято останнім часом називати «державним аудитом».

Державний аудит в правовій демократичній державі відіграє найважливішу роль. Демократія як форма правління передбачає контроль з боку народу (як методами прямої демократії, так і опосередковано за допомогою обраних народом представників) не тільки за прийняттям рішень, а й за їх виконанням.

Зовнішній фінансовий контроль трактується різними дослідниками як державний контроль: за діяльністю виконавчої влади у сфері розпорядження державними фінансами і власністю, що здійснюється органами, незалежними від неї, формується представницькою (законодавчою) гілкою влади; відносно якогось відомства, що здійснюється нібито "зовні" державними і недержавними органами фінансового контролю; здійснюваний лише недержавними органами.

Таким чином, державний фінансовий контроль – це система контрольних і експертних дій органів зовнішнього та внутрішнього державного фінансового контролю за суб'єктами державного сектору з метою забезпечення законності, попередження порушень фінансової дисципліни, економічної ефективності при формуванні, розподілі й використанні державних фінансових ресурсів і органів місцевого самоврядування. При цьому органи державного фінансового нагляду є підконтрольними органам державного фінансового контролю, а органи внутрішнього державного фінансового контролю – органам зовнішнього державного фінансового контролю у частині законності та ефективності використання ними державних коштів.

Державний фінансовий контроль пропонуємо розділяти на зовнішній та внутрішній фінансовий контроль. Зовнішній державний фінансовий контроль є системою контрольних заходів, спрямованих на перевірку функціонування внутрішнього фінансового контролю, незалежний від процесу безпосереднього управління державними фінансовими ресурсами. Зовнішній державний аудит входить до системи зовнішнього фінансового контролю за суб'єктами здійснення на рівні публічності (громадський контроль). Відповідно, зовнішній державний аудит - система зовнішнього, незалежного публічного аудиту діяльності органів державної влади з управління громадськими ресурсами (фінансовими, матеріальними, інтелектуальними) - є одним із сучасних інститутів соціального контролю, який виникає в умовах поширення ідей гуманізму і свободи як інституційний відгук на зміну уявлень людей про ієрархію взаємин між державою, суспільством і людиною.

УДК 336. 76

Сомова Т., студентка

Науковий керівник – Довгалюк В.В., к.е.н., доц.

Житомирський державний технологічний університет

ДЕПОЗИТАРНО-КЛІРИНГОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ПОСЕРЕДНИКИ

Побудова в Україні депозитарної системи пройшла досить тривалий період. Почалася вона з розробки Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку у 1996 році “Тимчасового положення про депозитарій і депозитарну діяльність”, указів Президента, ряду законів, положень і

Міжнародних стандартів, в яких визначались основні поняття, правила і вимоги до впровадження і регулювання депозитарної діяльності в Україні. У 2010 році активно почав розроблятися проект щодо реформування депозитарної інфраструктури, результатом якого став прийнятий Закон “Про депозитарну систему України” (липень 2012 року), відповідно до якого суттєво змінюється порядок функціонування депозитарної інфраструктури відповідно до міжнародних стандартів, зокрема, створено центральний депозитарій, єдиний розрахунковий центр за операціями з цінними паперами та скасовано інститут реєстраторів.

Згідно Закону України “Про депозитарну систему України”, депозитарна система це – сукупність учасників депозитарної системи та правовідносин між ними щодо ведення обліку цінних паперів, прав на цінні папери і прав за цінними паперами та їх обмежень, що встановлюються в системі депозитарного обліку цінних паперів, у тому числі внаслідок проведення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів.

Основними видами депозитарної діяльності є:

- зберігання й обслуговування обігу цінних паперів на рахунках у цінних паперах та операцій емітента щодо випущених ним цінних паперів;
- кліринг та розрахунки за угодами щодо цінних паперів;
- ведення реєстрів власників іменних цінних паперів;
- підтримка комп'ютеризованих систем виконання угод, які укладаються на фондовій біржі або в торговельно-інформаційній системі;
- надання консультаційних та інформаційних послуг своїм клієнтам.

Кліринг і розрахунки за операціями щодо цінних паперів здійснює виключно депозитарій, який отримав ліцензію на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – розрахунково-клірингової діяльності. Кліринг за угодою з цінними паперами полягає в обчисленні грошових сум, які підлягають переказу, і кількості цінних паперів, які мають бути поставлені за результатами угоди.

Посередниками депозитарно-клірингової системи є юридичні особи, які безпосередньо не проводять емісії, не вкладають коштів у цінні папери, але роблять розрахунки та реєструють рух цінних паперів. До них належать реєстратори угод з цінних паперів, які повідомляють емітентам та інвесторам про стан фондового ринку та рух їхніх цінних паперів і депозитарій – юридична особа, професійний учасник, який спеціалізується виключно на веденні депозитарної діяльності.

Учасниками національної депозитарної системи є: Національний депозитарій України, Національний банк України, депозитарні установи та ПАТ “Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках”.

Національний депозитарій України (НДУ) створений для забезпечення функціонування єдиної системи депозитарного обліку цінних паперів. Центральний депозитарій веде депозитарний облік всіх емісійних цінних паперів, крім тих державних цінних паперів, облік яких веде Національний

банк України. Загальний порядок надання Центральним депозитарієм послуг, пов'язаних із провадженням депозитарної діяльності, проведенням ним операцій у системі депозитарного обліку, здійснення Центральним депозитарієм контролю за депозитарними установами визначаються Правилами центрального депозитарію.

Сторення єдиного центрального депозитарію відображає оптимальний баланс участі держави та професійних приватних компаній у капіталі Центрального депозитарію; передбачає мінімізацію операційних ризиків депозитарного обліку, мінімізацію трансакційних витрат учасників ринку на здійснення угод та спрощення порядку розрахунків за угодами з цінними паперами.

В 2015 р. на обслуговуванні в НДУ знаходилися такі цінні папери бездокументарної форми існування: 8 296 випусків акцій номінальною вартістю близько 766 990 млн. грн.; 2 138 випусків облігацій підприємств (у тому числі номінованих в іноземній валюті) номінальною вартістю близько 140 018 млн. грн.; 1 119 випусків інвестиційних сертифікатів номінальною вартістю близько 280 305 млн. грн.; 42 випуски опціонних сертифікатів номінальною вартістю близько 9 млн грн.; 4 випуски сертифікатів фондів операцій з нерухомістю приблизною номінальною вартістю 227 млн. грн. та інші цінні папери бездокументарної форми існування (за даними річного звіту за 2015 р. НДУ).

Також, станом на кінець 2015 року НДУ співпрацював з іноземними депозитаріями та міжнародними розрахунково-кліринговими установами, такими як: міжнародний центральний депозитарій “Clearstream Banking Luxembourg”; центральний депозитарій Російської Федерації “Національний розрахунковий депозитарій” та центральний депозитарій Республіки Білорусь “Республіканський центральний депозитарій цінних паперів” (за даними річного звіту за 2015 р. НДУ).

Є одним посередником депозитарно-клірингової системи є депозитарні установи, яких нараховується 266 таких установ, які мають ліцензію щодо провадження депозитарної діяльності в Україні (за даними реєстрації НДУ).

На сьогоднішній день в Україні побудована теоретично повна функціональна централізована депозитарно-клірингова система, але вона ще не впроваджена на ринок в повному обсязі.

УДК 336.77

Сторожук С., студентка
Науковий керівник – Довгальок В.В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

РОЗВИТОК ЖИТЛОВОГО ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ

Термін “іпотека”, як за предметом, за суб'єктами, і об'єктами кредитування так і за трактуванням пройшов тривалий шлях розвитку від

початкового ототожнення стародавніми римлянами іпотеки з кредитуванням під забезпечення земельною ділянкою або ж нерухомістю, так і за подальшим трактуванням більш широкого значення – надання кредиту фізичним і юридичним особам для придбання нерухомості або ж земельної ділянки.

Організація іпотечного кредитування має важливе значення в економічній системі та соціальній сфері країн світу. За допомогою іпотечного кредитування можливе вирішення ряду складних економічних та соціальних проблем. Становлення інституту іпотеки в Україні починається на межі XIX-XX століть. У 1839 році в Києві відкрилася контора Державного комерційного банку. Потім у 1882 році були створені Селянський земельний банк, який видавав іпотечні довгострокові кредити під наділи, що були у селян, а також у 1885 році Дворянський земельний банк – в допомогу поміщикам, чії садиби були обтяжені боргом. Однак іпотечний кредит передбачав наявність у позичальника приватної власності, перш за все – на землю, тому в СРСР іпотечне кредитування було призупинене. Відродження іпотеки в Україні почалося у 1992 році з прийняттям Закону України “Про заставу” та створенням у 2002 році Української національної іпотечної асоціації з метою сприяння всебічному розвитку іпотечних відносин.

Проте сьогодні за узагальненням вітчизняних трактувань: “іпотечний кредит – особливий вид кредитних відносин з приводу надання кредитів під заставу виключно нерухомого майна” [2, с. 121].

В англomовних джерелах іпотечним кредитом вважається кредит під заставу нерухомості, що надається з використанням іпотечних заставних, які є свідченням існування кредиту та його обтяження нерухомістю.

Згідно із Законом України “Про іпотечне кредитування” іпотечний кредит є правовідносинами, які виникають на підставі договору про іпотечний кредит між кредитором і боржником з приводу надання коштів у користування з встановлення іпотеки [1]. Головною причиною багатоваріантності у трактуванні даної економічної категорії слід вважати те, що іпотечний ринок є динамічним явищем. Можна визначити, що іпотечний ринок є системою економіко-правових відносин, які виникають між суб’єктами суспільного відтворення на фінансовому ринку на основі певних економічних принципів та правових норм з приводу акумулювання вільних грошових ресурсів, їх розміщення у формі іпотечних кредитів та рефінансування іпотечних активів з метою досягнення економічного і соціального ефекту. Таке трактування дає можливість розкрити не лише економічну природу іпотечного ринку, а й особливості його функціонування. При аналізі та узагальненні вищенаведених термінів, можна виділити, що іпотечний кредит є особливою формою кредиту, пов’язаною із наданням позик під заставу нерухомого майна виробничих або житлових будівель, землі.

У розвитку іпотечного кредитування та створенні активнопрацюючого іпотечного ринку зацікавлені всі його учасники : банки, держава, населення, промислові та малі підприємства, пенсійні фонди, страхові компанії й інші інституційні інвестори.

За певними статистичними даними на кінець березня 2016 року середня вартість кредитів на придбання нерухомості на вторинному ринку складає, залежно від терміну оформлення позики, 24,2-24,6% реальних річних. В порівнянні з початком січня ставки знизилися на 0,7-0,8 процентних пункту. Втім, цінові умови по своїх пропозиціях за перші три місяці 2016 року понизили лише два кредитуючі банки. Всього кількість банків-кредиторів з числа 50 найбільших на ринку послуг для населення не змінилася і складає 10 установ. Проте змінився перелік цих банків – місце відправленого на ліквідацію Авант-банку зайняв банк “Хрещатик”, що повернувся на ринок іпотечного кредитування. При цьому з відходом з ринку Авант-банку знизився максимальний термін, на який можна оформити іпотечний кредит на “вторинному”, – з 30 до 20 років.

Іпотечне кредитування створює умови для прискорення задоволення потреб населення у житлі, що є однією з передумов підтримки соціальної стабільності .

Найбільш складними соціальними проблемами, які стосуються більшість країн є дохідність, безробіття, житлова проблема, проблеми розвитку освіти, культури, охорони здоров’я.

Розвиток іпотечного кредитування дало можливість вирішити в першу чергу житлову проблему якою займається іпотечний ринок житла, який є найбільш розвинутий та відіграє ключову роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку та стабільності економіки.

Іпотечний ринок житла є взаємодією різноманітних інтересів у процесі купівлі-продажу житла за рахунок кредиту забезпеченого заставою , житла, а також заставою іпотечних цінних паперів та майнових прав на житло.Наіпотечному ринку визначаються інтереси позичальників, кредиторів, інвесторів і держави .

Таким чином, розвиток іпотечного кредитування розв’язує як економічні проблеми активізації й ефективного використання фінансових ресурсів, так і соціальні завдання щодо залучення різних соціальних верств населення до задоволення своїх житлових потреб через механізм фінансового ринку, створює умови для зміцнення національної економіки та забезпечує її сталий розвиток.

Список використаної літератури

1. *Про іпотечне кредитування: Закон України від 19 червня 2003 року №979 – IV// Урядовий кур’єр. – 2003. №154*
2. *Рев’юк Н.В. Іпотека як господарсько-правова конструкція залучення інвестиції в теорії та практика її застосування. - Харків: Кроссрод, 2007. 172с.*

СЕКЦІЯ 7

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ МСФЗ І МСА В УКРАЇНІ

УДК 657.1

Грибинюк Н., магістрант
Науковий керівник – Кучер С.В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ПЕРЕНЕСЕННЯ ВИМОГ ДИРЕКТИВИ ЄС № 2013/34/ЄС ЩОДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ДО НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Бізнес нашої країни знаходиться у процесі трансформації. Залежно від його потреб змінюються вимоги до бухгалтерського обліку, фінансової звітності, професії бухгалтера. Головною метою подальшого реформування бухгалтерського обліку є забезпечення якості фінансової інформації, її прозорості і, як наслідок, підвищення рівня довіри до фінансової звітності вітчизняних підприємств. Досягнення цієї мети збільшить їх інвестиційну привабливість, навіть, без виходу на фондовий ринок та застосування МСФЗ, що, в свою чергу, сприятиме прискоренню темпів економічного розвитку суб'єктів господарювання та зростанню добробуту населення. Це стає можливим завдяки належній організації бухгалтерського обліку вітчизняних суб'єктів господарювання. Темпи поширення МСФЗ у світі доводять, що вони сприяють підвищенню прозорості фінансової звітності, поліпшенню її якості, зниженню вартості залученого капіталу, збільшенню інвестицій. Україна в цьому питанні не стоїть осторонь. Трансформація вітчизняної системи бухгалтерського обліку здійснюється в напрямі застосування МСФЗ. При цьому європейський шлях розвитку України передбачає гармонізацію законодавства країни із законодавством Європейського Союзу.

Директива 2013/34/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 26 червня 2013 року про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність і відповідні звіти окремих видів компаній, яка доповнила Директиву 2006/43/ЄС Європейського Парламенту і Ради та відмінила Директиви Ради 78/660/ЄЕС і 83/349/ЄЕС [1], набула чинності у 2013 році і країни-члени зобов'язані протягом двох років з цієї дати привести у відповідність до неї своє законодавство. Зважаючи на сучасний статус України, як асоційованого члена ЄС, з часом доведеться вирішувати питання узгодження національного законодавства в сфері обліку з вимогами ЄС.

Директива № 2013/34/ЄС встановлює нові умови складання, подання та оприлюднення консолідованої фінансової звітності. Материнські компанії малих груп звільнені від обов'язку складання консолідованих фінансових звітів, крім випадків, коли будь-яке дочірнє підприємство є суб'єктом громадського інтересу, конкретний перелік яких регулюється законодавством країни-члена ЄС.

Директива дозволяє на національному рівні також звільнити середні групи компаній від обов'язку складати консолідовані фінансові звіти (крім випадків, коли будь-яка дочірня компанія групи є суб'єктом громадського інтересу).

Законодавство України взагалі не передбачає категорій груп підприємств за їх розміром, у зв'язку з цим законодавство України потребує подальших змін та більш чіткого взаємозв'язку зі складом фінансових звітів, запровадження терміну "суб'єкт громадського інтересу". Крім того, примітки є обов'язковим складником фінансової звітності.

За Директивою 2013/34/ЄС, компанії повинні надавати звіт керівництва (консолідований звіт керівництва), в якому наводиться об'єктивний огляд розвитку і результатів діяльності компанії та її позиції відповідно до розміру й складності бізнесу. Зазначено, що такий звіт є важливим елементом фінансової звітності (п. 26 Директиви) [1]. У ньому слід надати опис основних ризиків і невизначеностей, з якими стикається компанія, аналіз екологічних і соціальних аспектів. Такий звіт передбачений для середніх і великих компаній та суб'єктів громадського інтересу, хоча на національному рівні середні компанії можуть не надавати у ньому нефінансову інформацію.

Суб'єкти громадського інтересу до консолідованого звіту керівництва повинні включати звіт про корпоративне управління. Мінімальний зміст цього звіту передбачає:

- посилання на Кодекс корпоративного управління, яким керується компанія, відхилення від його вимог та їх пояснення;
- опис основних особливостей контролю і управління ризиками у зв'язку з процесом підготовки фінансової звітності;
- інформація про поглинання компаній;
- опис роботи зборів акціонерів, їх повноважень, прав акціонерів та шляхів їх реалізації;
- склад і функціонування адміністративних та наглядових органів.

В Україні консолідований звіт керівництва не розглядається як складова фінансових звітів. Щодо звіту про корпоративне управління, то певні вимоги визначені відповідними регуляторами (НБУ, НКЦПФР, НКРФР).

Отже, виконання вимог законодавства ЄС, закріплених у Директиві, в Україні має відбуватися шляхом перенесення в національне законодавство її положень з урахуванням передбачених цією Директивою варіантів вибору щодо застосування чи незастосування окремих її положень стосовно категорій підприємств, форм фінансової звітності, консолідації фінансової звітності та звільнення від консолідації, оприлюднення фінансової звітності та її аудиту, а також вимог до окремих видів звітності. Імплементация Директиви в законодавче поле України забезпечить усунення розбіжностей між НП(С)БО і МСФЗ з урахуванням вимог цієї Директиви, поліпшить якість і прозорість фінансової звітності, що буде позитивно впливати на активізацію залучення інвестицій, вихід на світові ринки капіталу.

Список використаної літератури:

1. Директива 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані звіти деяких видів підприємств, що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради і припиняє дію Директив Ради 78/660/ЄЕС. URL: <http://www.apu.com.ua/event/771-direktiva-2013-34-es-evropejskogo-parlamentu-ta-radi-vid-26-kvitnya-2014-r-neofitsijnij-pereklad>. (дата звернення: 04.11.2016 р.).

УДК 657

Захаров Д., магістрант
Науковий керівник – Кучер С.В., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ГУДВІЛУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ВИЗНАННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

В сучасному світі глобалізації та інтеграційних процесів для підприємства все більшого значення набуває збільшення вартості компанії та її оцінка. Це необхідно для виходу на міжнародні ринки, для збільшення інвестиційної привабливості. Головна ціль інвестора – це отримання економічної вигоди, отримання надприбутків не лише від діяльності, а також і при продажі компанії. При злитті, поглинанні і продажі компанії виникає проблема в її ринковій оцінці. Сьогодні вартість найбільших світових компаній як мінімум на половину складається з нематеріальних активів, а головним є те, саме ці активи впливають на ринкову вартість компанії, її репутацію та інвестиційну привабливість. Такий нематеріальний актив називається “гудвіл” (від англ. “goodwill” - добра воля).

В сучасному світі гудвіл є синергетичним поняттям, яке включає в себе ділову репутацію, корпоративні зв'язки, ефективний менеджмент та персонал, унікальні механізми господарювання.

Гудвіл, як об'єкт обліку в міжнародній та вітчизняній практиці відображається виключно при придбанні підприємства. Тому, логічним є питання, яке виникає при дослідженні даного поняття: чому він виникає виключно при придбанні (зміні власника), а в звичайній діяльності підприємства такого активу не існує?

Наприклад, А.О. Касич розглядає два підходи щодо виникнення такого нематеріального активу, що наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Ознаки внутрішньоствореного та придбаного гудвілу*

Критерії	Внутрішньостворений гудвіл	Придбаний гудвіл
Час виникнення	Створюється всередині підприємства протягом тривалого часу	Виникає при придбанні та приватизації
Відображення у звітності	Не відображається в балансі	Відображається в балансі
Подальший розподіл гудвілу	Можна розглядати як ділову репутацію	Розподіляється на негативний та позитивний гудвіл

*Джерело: [2]

Підхід стосовно визнання гудвілу об'єктом обліку при придбанні є певною мірою обґрунтований: гудвіл складається з таких елементів, які важко

охарактеризувати та ідентифікувати, а також його не можна розглядати окремо від компанії, де він був створений. Відображення внутрішньогенерованого гудвілу, як об'єкта обліку в бухгалтерському обліку не передбачено ні вітчизняними нормативними актами, ні міжнародними. Відповідно до МСФЗ внутрішньогенерований гудвіл не визнається як актив, оскільки він не є ідентифікованим ресурсом (тобто не є відокремлюваним і не походить від договірних або інших юридичних прав), який контролюється суб'єктом господарювання і який можна достовірно оцінити за собівартістю. Таке ж трактування можна спостерігати і у вітчизняних нормативних актах:

Існує декілька методик визначення величини гудвілу при придбанні, які передбачені вітчизняними та міжнародними нормативними актами. Так, відповідно до П(С)БО 19 “Об'єднання підприємств” [4] та МСФЗ 3 “Об'єднання бізнесу” [3] гудвіл розраховується як різниця між вартістю придбання підприємства та справедливою вартістю активів і зобов'язань. SFAS 142 “Гудвіл та інші невідчутні активи” [1], який є складовою US GAAP пропонує розраховувати гудвіл наступним чином:

$$GW = B_{пп} - (IA - З),$$

де $B_{пп}$ – вартість придбання підприємства; IA – вартість ідентифікованих активів підприємства; $З$ – зобов'язання підприємства

Аналізуючи наведені підходи до розрахунку гудвілу, бачимо, що національні стандарти мають ідентичний підхід до визначення вартості гудвілу, натомість американські стандарти обліку мають дещо іншу методику розрахунку, але суть усіх є однаковою, яка полягає у тому, що гудвіл є різницею між фактично витраченими активами інвестора при придбанні та вартістю чистих активів об'єкта інвестування. При цьому може виникати позитивна або негативна різниця. Відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, негативний гудвіл повинен одразу після виникнення відображатися у складі фінансових результатів суб'єкта господарювання.

Важливого значення набуває бухгалтерський облік позитивного гудвілу після його визнання, який не може амортизуватися, а лише коригується на суми переоцінки активів об'єкта інвестування.

Отже, гудвіл є нематеріальним активом, що утворюється в ході діяльності та дозволяє отримувати надприбутки. Враховуючи тенденцію розвитку економіки, зокрема, збільшення частки нематеріальних активів у загальній вартості компаній, одним із напрямів подальшого дослідження є удосконалення облікового відображення операцій з гудвілом, а також визначення його впливу на кінцевий фінансовий результат підприємства.

Список використаної літератури:

1. SFAS 142 “Гудвіл та інші невідчутні активи”. URL: http://www.fasb.org/jsp/FASB/Document_C/DocumentPage?cid=1218220124961&acceptedDisclaimer=true. (Дата звернення: 06.11.2016 р.).

2. Касич А. О. Теоретичні та методичні основи оцінки та обліку гудвілу підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2015. Вип. 1(2). С. 28-32.
3. МСФЗ 3 “Об’єднання бізнесу” Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_006. (Дата звернення: 06.11.2016 р.).
4. П(С)БО 19 “Об’єднання підприємств”, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 № 163, зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>. (Дата звернення: 06.11.2016 р.).

УДК 657.633.5

Степанюк О.С., магістр
Науковий керівник – Чижевська Л.В., д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ МСА 230 «РОБОЧА ДОКУМЕНТАЦІЯ» В УКРАЇНІ

Стандарти аудиту є обов’язковими для застосування в Україні. Однак переклад тексту стандартів українською мовою створив певні проблеми щодо їх практичного застосування. Спостерігаються невідповідності низки термінів чинному законодавству; є випадки переклад двох різних термінів одним. Існує незрозуміла диференціація одних і тих самих термінів поза межами облікової та аудиторської практики. Обґрунтовано необхідність розробки науково-практичного коментаря до МСА.

Приведення вітчизняних нормативних актів з питань регулювання порядку проведення аудиту, у т.ч. і складання аудиторського висновку (звіту) до МСА відбувалося у чотири етапи:

I етап: прийняття Національних нормативів аудиту, затверджених Рішенням АПУ № 73 від 18.12.1998 р.

II етап: прийняття Рішення АПУ від 18 квітня 2003 р. № 122 «Про порядок застосування в Україні Міжнародних стандартів аудиту» Стандарти аудиту та етики Міжнародної федерації бухгалтерів прийняті в якості Національних стандартів аудиту та введені в дію з 01 січня 2004 р. Згодом було прийнято Рішення АПУ від 30.10.2003 р. «Про затвердження Національних нормативів аудиту України та Кодексу професійної етики аудиторів України від 18 грудня 1998 року №73 вважати таким, що втратило чинність з 1 січня 2004 року».

III етап: прийняття Рішення АПУ від 30.11.2006 р. «Про застосування Міжнародних стандартів аудиту видання 2006 року» в якості Національних стандартів аудиту та введені в дію з 01 січня 2007 р.

IV етап: прийняття Рішення АПУ від 31.03.2011 р. 229/7 «Про застосування Міжнародних стандартів аудиту видання 2010 р.» в якості Національних стандартів аудиту та введені в дію з 01 квітня 2011 р.

Важливою подією став переклад і публікація нової редакції Міжнародних стандартів аудиту, надання впевненості й етики (видання 2007 р.), що

розробляються Радою з міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості, затверджуються і вводяться в дію Міжнародною федерацією бухгалтерів (МФБ) і визнані рішенням АПУ як національні в Україні з 2003 р. У порівнянні з 2006 р. серед найбільш істотних змін і доповнень було те, що у червні 2006 р. вилучено МСА 230 «Документація» і введено в дію переглянутий МСА 230 «Аудиторська документація».

При виконанні завдань з аудиту в аудиторських фірмах, як правило, застосовуються стандартизовані форми робочих документів аудитора. Далеко не на всіх аудиторських фірмах застосовується вимога МСА 230 «Аудиторська документація» щодо формування протягом 60 днів від дати завершення аудиторської перевірки остаточного аудиторського файлу по кожному із завдань.

У практичних аспектах окремих питань без відповіді у матеріалах Комітету з контролю якості АПУ досить часто зустрічаються критичні зауваження щодо невідповідності аудиторської документації вимогам п.8 «Форма, зміст і обсяги аудиторської документації» МСА 230 «Аудиторська документація». У деяких випадках наявність таких зауважень впливає на негативну оцінку системи внутрішнього контролю якості суб'єкта аудиторської діяльності. Редько О. у своїй статті розглянув актуальні проблеми, які виникають при застосуванні МСА 230 «Аудиторська документація», які представлені на рис. 1.

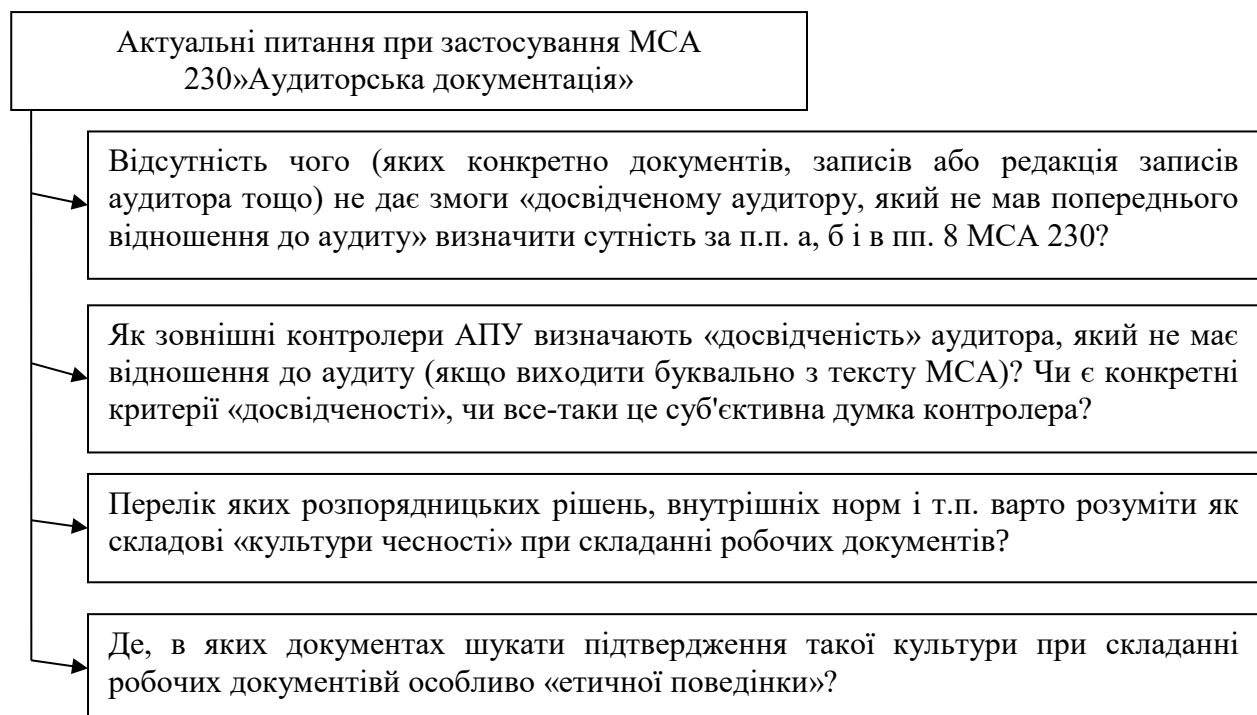

Рис. 1. Актуальні питання застосування МСА 230 «Аудиторська документація» в Україні

На основі досліджень було визначено, що в науковій літературі автори схиляються до двох шляхів вирішення проблеми. Перший – розробка науково-практичного коментаря щодо застосування норм МСА. МСА відповідають на запитання «що робити?», але не зазначають «як це робити!» Однак знову виникає запитання: хто створить такий коментар? І доводиться констатувати, що вітчизняна наука знову в боргу перед українськими аудиторами. Другий – розробка кожним суб'єктом аудиторської діяльності на основі МСА власних внутрішньо-фірмових стандартів. І знову питання – чи не буде стільки варіантів роботи аудитора, скільки аудиторських фірм? Чи не стане професійне судження абсолютом в аудиторській практиці? І як тоді діятиме зовнішній контроль якості аудиторських послуг? Отже, ці питання потребують подальшого вирішення і мають важливе значення при контролі якості наданих аудиторських послуг.

Наукове видання

«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ»

Міжнародна науково-практична конференція

ТЕЗИ ВИСТУПІВ

Редактор д.е.н., проф. С.Ф. Легенчук
Технічний редактор І.Л. Грабчук
Комп'ютерна верстка О.М. Ренкас
Художник обкладинки В.В. Кучер

Підп. до друку 16.01.2017 р. Папір офс. Формат 60х84 1/16
Гарнітура «Таймс». Друк офс Ум. др. арк.
Наклад 100 пр. Зам. № 2

Виготовлено з оригінал-макету
у редакційно-видавничому відділі ЖДТУ
Адреса: Житомирський державний технологічний університет,
вул. Чуднівська, 103, м. Житомир, 10005
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ЖТ № 08 від 26.03.2004 р.